

ПРИЛОЗИ ПРОУЧАВАЊУ ЈЕЗИКА

ИЗДАЈЕ:

ИНСТИТУТ ЗА ЈУЖНОСЛОВЕНСКЕ ЈЕЗИКЕ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У НОВОМ САДУ

НОВИ САД

13-14

1977-1978

Чланови редакције: др МИЛКА ИВИЋ, редовни професор

др АЛЕКСАНДАР МЛАДЕНОВИЋ, редовни професор

др ЈОВАН КАШИЋ, ванредни професор

др ДРАГОЉУВ ПЕТРОВИЋ, ванредни професор

Одговорни уредник: др АЛЕКСАНДАР МЛАДЕНОВИЋ

Секретар редакције: др ДРАГОЉУВ ПЕТРОВИЋ

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу
САП Војводине ова књига ослобођена је основног и посебног пореза на промет.

Штампа:

ШИРО „Србија“, Београд, Мије Ковачевића 5 — 1979.

Ив. бр. 10.110

Предрај Пијер

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА ПРЕДЛОШКО-ПАДЕЖНИМ КОНСТРУКЦИЈАМА У САВРЕМЕНОМ РУСКОМ И САВРЕМЕНОМ СРПСКОХРВАТСКОМ КЊИЖЕВНОМ ЈЕЗИКУ

Рађено под руководством
проф. др Милке Ивић

Уводне напомене

1. Предмет овога рада је контрастивни опис система предлошко-падежних конструкција са просторним значењем у руском и у српскохрватском књижевном језику. Опис се даје у синхронном пресеку и на парадигматском плану. Анализа је усмерена на значење, а не на облик предлошко-падежне конструкције, тј. контрастирају се два семантичка система чији су чланови морфолошки представљени *предлошом* + *падежном морфемом*.

У вези с тим, разликоваћемо предлошко-падежну конструкцију од модела предлошко-падежне конструкције. Свака предлошко-падежна конструкција поред предлога и падежне морфеме садржи и именску лексему. Моделом предлошко-падежне конструкције називаћемо такву конструкцију апстраховану од њеног лексичког садржаја, тј. предлог и падежну морфему, који заједно чине један сложени језички знак у смислу Куриловичеве „сложене морфеме”.¹ У руском језику је, на пример, *в* + *акузатив* модел предлошко-падежних конструкција *в дом*, *в комнају*, *в море* и сл.

И у руском и у српскохрватском језику просторни однос се у неким случајевима обележава само падежним обликом. У руском језику то је инструментал без предлога (обележаваћемо га \emptyset + *И*), а у српскохрватском инструментал и датив без предлога (\emptyset + *И*, \emptyset + *Д*).² Ове моделе ћемо посматрати као равноправне чланове система који описујемо јер је одсуство предлошке морфеме у њиховом морфемском

¹ Е. Курилович, *Деривация лексическая и деривация синтаксическая*, у књ.: Е. Курилович, *Очерки по лингвистике*, Москва, 1962, стр. 57—70.

² Уместо пуних назива падежа даље ће се у раду употребљавати скраћенице: Г (генитив), Д (датив), А (акузатив), И (инструментал) и Л (локатив).

саставу знак посебне семантичке структуре модела, исто тако као што код осталих модела предлошко-падежних конструкција са просторним значењем (даље у раду: ПКПЗ) присуство предлога указује на посебност семантичке структуре модела.

2. Сличности и разлике између ова два подсистема руског и српскохрватског језика могу се посматрати на три нивоа:

- а) на нивоу семантичких обележја;
- б) на нивоу инваријантних значења;
- в) на нивоу варијантних значења.

Семантичка обележја и инваријантна значења представљају оно што се у модерној лингвистици и логици зове *конструкциј*.³ Семантичка обележја би се могла назвати конструктима вишег реда, а инваријантна значења, чија је структура одређена присуством/одсуством одређених семантичких обележја, конструктима нижег реда.

Предмет овога рада је опис инваријантних семантичких структура модела предлошко-падежних конструкција којима се обележавају просторни односи, путем описа семантичких обележја која улазе у састав тих структура.

Иако су у центру пажње парадигматски односи у датим семантичким системима, део простора у раду посвећен је и синтагматском аспекту, односно контекстуалним значењима модела предлошко-падежних конструкција, ради тога да би се показало да између руског и српскохрватског језика често постоје разлике у степену контекстуалног варирања инваријантног значења једног модела чак и онда када су инваријантне семантичке структуре два модела ПКПЗ у оба језика истоветне.

3. Пошто је опис контрастивне природе, потребно је, у вези с тим, дати две напомене.⁴

У овом раду се примењује двосмерно контрастирање, што значи да нам није циљ да семантички систем модела предлошко-падежних конструкција у једном језику опишемо узимајући систем другог језика као позадину и полазну тачку у контрастирању, него да оба система имају у анализи исти третман, тако да се узајамно осветљавају.

Базу контрастирања чине извесна семантичка обележја која постоје у датим системима као заједничка за оба језика, тзв. контрастивна обележја (вид. т. 15 и 16).⁵

4. У основи описа је теорија бинарности. Односи у системима модела ПКПЗ у руском и српскохрватском језику своде се на бинарне

³ Према С. К. Шаумјану конструкти су појмови који нису дати у непосредном искуству, него се постулирају да бисмо помоћу њих објаснили суштину елементарних појмова и односе међу њима. (С. К. Шаумјан, *Дийлективна граматика как семантичка теорија естетивних језиков*, Москва, 1974, стр. 16).

⁴ У вези са методом контрастивне анализе ослањали смо се у првом реду на крајак, али врло садржајан чланак Љубомира Михаиловића *Контрастивно проучавање језика* (Књижевност и језик, год. XVII (1970), бр. 3—4, стр. 334—340).

⁵ Нав. дело, стр. 336.

опозиције (привативне и еквиполентне), образоване с обзиром на присуство или одсуство одређених обележја у семантичким структурама модела који се налазе у опозицији.

5. Први део рада је теоријске природе и односи се у целини и на руски и на српскохрватски језик. У њему се, прво, анализира природног просторног односа чији је језички израз предлошко-падежна конструкција, затим се разматра однос између просторних и непросторних значења предлошко-падежних конструкција, дају се неопходне напомене у вези са полисемијом и синонимијом у систему модела ПКПЗ и указује се на хијерархијску организацију система као и на принцип бинарних опозиција на коме се темељи читав систем. Након описа система семантичких обележја којима је одређена семантичка структура модела ПКПЗ, у другом делу рада се описују семантичке структуре свих чланова система модела ПКПЗ у руском и српскохрватском језику.

6. У вези са дефинисањем предмета рада на морфолошком и синтаксичком нивоу треба нагласити да се описују у првом реду они модели ПКПЗ који у свом морфемском саставу имају праве предлоге, тј. такве предлоге који не могу вршити прилошку функцију, док су ови други (модели са прилозима-предлозима) само делимично обухваћени описом.

Опис обухвата 44 модела ПКПЗ у руском и 48 у српскохрватском језику. У руском језику то су: *близ + Г, в + А, в + Л, *вблизи + Г⁶, *вдоль + Г, вне + Г, *возле + Г, *вокруг + Г, до + Г, за + А, за + И, из + Г, из-за + Г, из-под + Г, к + Д, меж + Г, меж + И, между + Г, между + И, *мимо + Г, на + А, на + Л, над + И, о + А, *около + Г, ой + Г, иеред + И, ио + А, ио + Д, иод + А, иод + И, иодле + Г, *иосередине + Г, *иосреди + Г, *иосредине + Г, ири + Л, *ирошив + Г, *найрошив + Г, с + Г, сквозь + А, среди + Г, у + Г, через + А, и Ø + И*

У српскохрватском језику то су следећи модели: **близу + Г, *ван + Г, до + Г, дуж + Г, за + И, из + Г, иза + Г, изван + Г, између + Г, изнад + Г, испод + Г, исијред + Г, к + Д, код + Г, крај + Г, кроз + Г, међу + А, међу + И, *мимо + Г, на + А, на + Л, над + А, над + И, накрај + Г, насред + Г, низ + А, о + А, о + Л, од + Г, око + Г, ио + Л, иод + А, иод + И, иреко + Г, ирема + Д, ири + Л, иокрај + Г, иоред + Г, иред + А, иред + И, с + Г, у + Л, уз + А, украј + Г, усред + Г, Ø + Д и Ø + И.*

Описом нису обухваћени неки модели ПКПЗ који се због архаичности или неког другог вида стилске обојености ретко употребљавају у савременом руском или савременом српскохрватском књижевном језику, као ни предлошки изрази са просторним значењем.

У овом списку, и даље у раду, не наводе се фонетским разлозима условљене варијанте које се према основном облику налазе у односу допунске дистрибуције; на пример, у руском језику *ко + Д, иерего + И,*

⁶ Овде звездица испред предлога указује на то да се такав предлог среће и у прилошкој функцији.

со + Г и сл., или у српскохрватском језику *низа* + А, *уза* + А, *нага* + И, *йода* + И и сл.

7. Корпус је представљен делима руских писаца XIX и XX века и преводима тих дела на српскохрватски језик као и делима савремених југословенских писаца и њиховим преводима на руски језик.⁷ У раду је дат само део ексцерпираних примера, како због економисања простором, тако и због оријентације на опис парадигматских односа, док су контекстуална значења, као што је већ речено, у другом плану.

I

8. Просторни однос изражен реченицом са предлошко-падежном конструкцијом у функцији прилошке одредбе за место могао би бити дефинисан као одређивање места једног објекта у простору путем утврђивања његовог односа према неком другом објекту. Код овако из-

⁷ Када је у питању дело из корпуса, уместо пуне библиографске напомене користимо следеће скраћенице:

А. — Иво Андрић, *Проклеја авлија* (Сабрана дела, књига четврта), Београд, 1965, стр. 134.

Иво Андрић, *Проклятый двор*, у књ.: Иво Андрић, *Повести и расказы*, Москва, 1967, стр. 15—86. Превела Т. Попова.

И. — Антоније Исаковић, *Велика деца*, Београд, 1963, стр. 174.

Антоније Исакович, *Большие дети*, у књ.: А. Исакович, *Пайорошник и оџонь*, Москва, 1970, стр. 5—101. Прево В. Токарев.

Ј. — Ј. М. Леонов, *Евгения Ивановна*, Москва, 1973, стр. 109.

Ј. М. Леонов, *Евѣнија Ивановна*, у књ.: *Приювейке* (Сабрана дела Ј. Леонова, књ. II), Београд, 1967, стр. 251—330. Превела Милица Царцарчевић.

М. — Ранко Маринковић, *Зајрљај*, у књ.: Р. Маринковић, *Зајрљај и друге новеле*, Београд, 1968, стр. 131—175.

Ранко Маринкович, *Объявление*, у књ.: Р. Маринкович, *Избранное*, Москва, 1974, стр. 173—217. Прево И. Дорба.

Мат. — Маријан Матковић, *На крају љуџа*, у књ.: М. Матковић, *Игра око смрти*, Загреб, 1955, 349—431.

Маријан Маткович, *В конце љуџи*, у књ.: М. Маткович, „*Ярмарка снов*” и *другие љесы*, Москва, 1975, стр. 5—119. Превела Н. Вагапова.

П. — А. С. Пушкин, *Кайшанская дочка*, у књ.: А. С. Пушкин, *Дубровский, Кайшанская дочка*, Москва, 1972, стр. 85—191.

А. С. Пушкин, *Кайшанова кћи*, Београд, 1973, стр. 161. Превела Неда Николић-Бобић.

С. — Меша Селимовић, *Тврђава*, Сарајево, 1970, стр. 419.

Меша Селимович, *Крейост*, Москва, 1974, стр. 343. Превела О. Кутасова.

Т. — И. С. Тургенев, *Накануне*, Москва, 1959, стр. 158.

И. С. Тургенев, *Уочи нових дана*, Београд, 1972, стр. 190. Прево Зоран Божовић.

Ч. — А. П. Чехов, *Стей*, у књ.: А. П. Чехов, *Повести*, Москва, 1975, стр. 3—90.

А. П. Чехов, *Стейа*, у књ.: А. П. Чехов, *Стейа, Двобој*, Београд, 1964, стр. 17—135. Прево Кирил Свињарски.

Ш. — М. А. Шолохов, *Судба человека*, у књ.: М. А. Шолохов, *Собрание сочинений в восьми томах*, том II, Москва, 1975, стр. 591—622.

М. А. Шолохов, *Људска судбина*, у књ.: М. А. Шолохов, *Сабрана дела*, књ. I, Београд, 1967, стр. 404—444. Прево Миливоје Јовановић.

Секундарни извор примера:

В., П. — М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, *Способы выражения ирреальных отношений*, Москва, 1968, стр. 172.

раженог просторног односа треба разликовати 1) објекат који се просторно одређује, тј. који се локализује — назовимо га зато *објекат локализације*; 2) објекат којим се просторно одређује објекат локализације — *локализатор*.⁸ Тако, на пример, у просторном односу израженом реченицом *Книџа лежи на столе* објекат локализације је „књига”, а локализатор је „сто”.⁹

Ни предлог, ни падежна морфема, ни модел ПКПЗ као сложени језички знак не указују на локализатор или на објекат локализације. У конструкцији са просторним значењем функција модела те конструкције је да прецизира просторни однос између објекта локализације и локализатора преко једног уже схваћеног места у простору него што је локализатор, које ћемо звати *оријентир*.¹⁰ На пример, у просторном односу израженом реченицом *Книџа лежи на столе*, објекат локализације „књига” не лоцира се целим простором локализатора „сто”, него само једним његовим делом — оријентиром. У овом случају оријентир је горња површина локализатора. Према томе, објекат локализације се преко локализатора одређује у односу на простор уопште, а преко оријентира у односу на простор локализатора.¹¹

Оријентир може да се налази и изван простора локализатора. На пример, у просторном односу израженом реченицом *Лампа висит над столом* оријентир је простор одређен горњом страном локализатора.

Овај аспект просторног одређивања објекта локализације зваћемо *оријентационим односом*.

9. Поред податка о оријентиру, за обележавање просторног односа предлошко-падежном конструкцијом релевантан је и податак о томе да ли објекат локализације мења место у простору и, ако га мења,

⁸ На сложеност природе просторног односа указује се у низу радова чији је предмет опис просторних значења предлошко-падежних конструкција. Уп.: А. Е. Кибрик, *К тийологии иросйтрансйвенных значений (на материале гайесйанских языков)*, у зборнику: *Язык и человек*, Москва, 1970, стр. 110—154; Д. Л. Кобзарева и К. П. Лахути, *Денойативные значения иредложных конструкций*, у зборнику: *Семантическая структура слова*, Москва, 1971, стр. 124—140; В. Klebanowska, *Znaczenia lokatywne polskich przyimków właściwych*, Wrocław, 1971, str. 106; А. Weinsberg, *Przyimki przestrzenne w języku polskim, niemieckim i rumuńskim*, Wrocław, 1973, str. 119; D. C. Bennett, *Spatial and Temporal Uses of English Prepositions*, London, 1975, str. 1—94.

⁹ Денотате стављамо у наводнике, а курзивом означавамо њихов језички израз.

¹⁰ А. Е. Кибрик користи термин *оријентир* у оном значењу у коме се овде користи термин *локализатор*, док појмом који смо означили као оријентир експлицитно не оперише (н. д., стр. 113 и даље). А. Вајнсберг употребљава термин *obszar* (н. д., стр. 22), а Д. Бенет разликује *a physical object* (локализатор) и *a part of physical object* односно *a semantic category of parts* (оријентир), н. д., стр. 16.

Појам оријентира садржан је и у дефиницији оријентационог месног падежа у српскохрватском језику (са предлозима: *над, њод, иред* и сл.) која је дата у раду: М. Ивић, *Једно иојавље из йрмайике нашей модерной језика — сисйем месних йадежа*, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду II, 1957, стр. 150.

¹¹ У извесним случајевима модел предлошко-падежне конструкције указује и на место објекта локализације у односу на простор оријентира, али су такви модели и у руском и у српскохрватском језику малобројни (в. т. 25, 26). Код А. Вајнсберга то је категорија *rozmieszczenie* (нав. дело, стр. 25).

какав је смер његовог кретања у односу на локализатор. Овај аспект просторног односа зваћемо *кинетицким*.¹² Упор. различите видове кинетицког односа у условима истог оријентира изражене предлошко-падежним конструкцијама у руском језику: *Они живући в лесе* (локативност, неусмереност), *Они идући в лес* (приближавање оријентира), *Они идући из леса* (удаљавање од оријентира), *Они њробирајућся сквозь лес* (усмереност у границама оријентира); и у српскохрватском језику: *Живе у шуми, Иду у шуму, Иду из шуме, Иду кроз шуму*.

*Проспирна и нејроспирна значења ѡредлошко-падежних
конструкција*

10. Предлошко-падежне конструкције са просторним значењима представљају врло продуктиван модел за образовање конструкција којима се обележавају неки други односи: временски, узрочни, начински, мерни и др. Примарност просторних значења модела предлошко-падежних конструкција може се претпоставити и испитивати на дијахроној оси, а евидентно је да су и на оси синхроније, у садашњем тренутку развоја руског, односно српскохрватског књижевног језика, просторна значења предлошко-падежних конструкција не само најбројнија и организована у један разгранат систем (вид. схему 1) него се и у погледу дистрибуције модели предлошко-падежних конструкција у функцији обележавања просторних односа одликују далеко већим могућностима употребе од оних које имају у функцији обележавања временских, узрочних или неких других, апстрактнијих односа, за које је карактеристична сужена дистрибуција или чак петрифицираност модела предлошко-падежне конструкције у одређеном лексичком окружењу.

Тип непросторног значења једне предлошко-падежне конструкције условљен је, пре свега, значењем именске лексеме у тој конструкцији, што се лако може проверити њеном супституцијом у истом моделу предлошко-падежне конструкције. Упор. у руском језику *в комнaй-е* и *в воспир-е*, *в Москв-у* и *в суббои-у*, *ош окн-а* и *ош волнени-я*, *с ѡл-у* и *со смех-у* и сл., или у српскохрватском у *кућ-и* и у *жељ-и*, у *Москв-у* и у *субои-у*, *од врећ-е* и *од срећ-е* итд. Из наведених примера се види да је код утврђивања просторног односно непросторног значења једне предлошко-падежне конструкције релевантна природа објекта који врши функцију локализатора, а представљен је у тој конструкцији именском лексемом. Зато би, као први корак ка утврђивању искључиво просторних односа, требало дати нека ограничења у вези са природом појма који може бити локализатор.

Локализаторима ћемо сматрати само конкретне објекте, тј. такве који имају барем једну просторну димензију (на пример, граница, ивица,

¹² Упор. код А. Е. Кибрика *двифайтельное значение* (нав. дело, стр. 138) и код А. Вајнсберга *przestrzenne zachowanie sie* (нав. дело, стр. 22).

линија и сл.), две, или, што је најчешће, све три просторне димензије. Према томе, у предлошко-падежним конструкцијама којима се обележавају просторни односи нема именица са апстрактним значењима као ни таквих чија су конкретна значења преносно употребљена (метафорички, метонимијски и сл.).

Полисемија и синонимија у сисџему модела ПКПЗ

11. Случајеви полисемије и синонимије појединих чланова система модела ПКПЗ отежавају утврђивање инваријантних семантичких структура модела ПКПЗ и системских односа који међу њима постоје. Полисемија и синонимија могу се посматрати на парадигматском плану, тј. у систему, и на синтагматском плану, тј. у условима специфичног окружења у коме се модели ПКПЗ могу наћи. Пошто у овом опису до односа у системима модела ПКПЗ у руском и у српскохрватском језику нећемо долазити индуктивним путем, него ћемо их постулирати, илустровати примерима из корпуса односе међу инваријантима семантичким структурама модела ПКПЗ и дати нека њихова контекстуална значења, то ће се на исти начин описивати случајеви полисемије и синонимије модела ПКПЗ, како на парадигматском, тако и на синтагматском плану (у главним цртама и према могућностима које пружа корпус).

Иако, држећи се дедуктивног принципа анализе, инваријантна значења модела ПКПЗ не треба поистовећивати са најфреквентнијим значењима у тексту, карактеристично је да су инваријантна значења, посматрана на синтагматском плану, обично врло фреквентна и да модели који их носе, по правилу, не могу у датом окружењу бити супституисани без промене значења целе конструкције, осим ако се супституција врши синонимом на парадигматском плану. Тако, на пример, као типични синоними у систему могу се посматрати модели $y + \Gamma$, *возле* + Γ , *около* + Γ и *иодле* + Γ у руском језику, или њихови најчешћи преводни еквиваленти у српскохрватском језику *код* + Γ , *близу* + Γ , *крај* + Γ , *иоред* + Γ , иако у тексту не могу увек да се међусобно замењују; док би се случајеви као *иод водой* и *в воде*, *иод Москвой* и *недалеко ои Москвы* могли сматрати контекстуалним синонимима.

Сисџем модела ПКПЗ као сисџем бинарних опозиција

12. Односи у систему модела ПКПЗ у руском и у српскохрватском језику могу се представити бинарним опозицијама¹³ које су хије-

¹³ О описима морфолошко-семантичких система, а посебно падежних система, на основама теорије бинарности упор.: R. Jakobson, *Морфологические наблюдения над славянским склонением (состав русских падежных форм)*, Selected Writings II, *Word and Language*, Mouton, The Hague-Paris, 1971, str.154—183; M. Ивић, *Једно иојавље из граматике нашеј модерној језика — сисџем месних падежа*, Годинш-

рархизоване — постоји однос субординације почев од базичне опозиције до низа *терминалних* опозиција. Базичном називамо опозицију образовану према критеријуму који важи за све чланове система, а терминалном опозицију из чијих се чланова не могу изводити опозиције нижег реда.¹⁴

У систему модела ПКПЗ треба разликовати две врсте опозиција: групне (укључујући базичну опозицију) и терминалне. За разлику од групних, сваки члан терминалне опозиције једнозначан је на парадигматском плану, другим речима, обележава само један просторни однос, тако да свака терминална опозиција има само два члана, два модела ПКПЗ који чине корелативни пар.

Чланове групних опозиција удружује постојање извесног броја заједничких обележја. На основу оних обележја која нису заједничка свим члановима групе врши се разбијање дате опозиције на групне опозиције нижег реда све до терминалних. Број семантичких обележја заједничких моделима који представљају један члан групне опозиције обрнуто је пропорционалан броју модела у опозицији, тј. што је већи број заједничких обележја мање је модела у опозицији. Базична опозиција обухвата све чланове система на основу сигнализације или одсуства сигнализације о само једном обележју, док чланови корелативног пара терминалне опозиције имају сва обележја заједничка осим једног (вид. схеме 1 и 2).

Иако се у литератури може срести и сумња у оправданост конструисања групних опозиција¹⁵, сматрамо, бар кад је у питању систем модела ПКПЗ, да се помоћу њих може најтачније приказати хијерархијска организација система.¹⁶ Друго, групне опозиције се постулирају ради тога да би се из њих могле извести терминалне и да би се могла утврдити семантичка структура њихових чланова, јер један просторни однос може бити обележен само чланом терминалне опозиције, а не чланом групне опозиције. Члан терминалне опозиције може бити пред

њак Филозофског факултета у Новом Саду II, 1957, стр. 145—158; М. Ивић, *Систем њедлошких конструиција у српскохрватском језику*, Јужнословенски филолог XXII, 1957—58, стр. 141—166; Н. Кřížková *Привативные ойозиции и некоторые проблемы анализа многочленных кайейорий*, *Travaux linguistique de Prague*, 1, 1966, стр. 203—212; Т. В. Булыгина, *Грамматические ойозиции. (К йосйановке войроса)*. У књ.: *Исследования по общей теории грамматики*, Москва, 1968, стр. 175—232; К. И. Ходова, *Падежи с њедлогами в сйарославянском языке (ойий семантической системы)*, Москва, 1971, стр. 191; Д. Станишева, *О њроцедуре ойределения њадежных ойозиций*, Славистичен сборник, София, 1973, стр. 19—33; Г. Герджиков, *Характерий на морфолойическйе ойозиции и организацийиа на многочленнйе сйстемйе*, Български език, 1974, кн. I, стр. 34—47 и др.

¹⁴ Назив *терминална ойозиција* преузели смо из рада А. Вајнсберга *Przyimki przestrzenne . . .*, стр. 13.

¹⁵ Уп.: Д. Станишева, *О њроцедуре ойределения њадежных ойозиций . . .*, стр. 30.

¹⁶ Уп. мишљење Р. Јакобсона: „Као што синтагматски аспект језика показује комплексну хијерархију непосредних и посредних конституената, тако се и распоред у парадигматском аспекту карактерише многоструком стратификацијом.” (*Тйолошке сйудйе и њхов дойринос комйарайивной линйисйици*, у књ.: *Линйисйица и њойгика* Београд, 1966, стр. 271).

стављен групом модела само у случају синонимије на парадигматском плану. Упор., на пример, значења модела *меж + Г*, *меж + И*, *между + Г* и *между + И* у руском језику.

13. Постојање или одсуство одређеног семантичког обележја, које се приписује члану једне терминалне опозиције, може се проверити посматрањем датог корелативног пара у *јак кој* *позицији*, тј. позицији максималног супротстављања. Јаком позицијом сматрамо такво лексичко окружење модела које омогућује да се максимално јасно изрази оно обележје оријентационог или кинетичког аспекта просторног односа на основу кога се један модел ПКПЗ супротставља неком другом као његов корелативни пар. Функција дистинктивних семантичких обележја је најизраженија у условима истоветне *лексичке базе опозиције*.¹⁷ Истоветност лексичке базе значи, у првом реду, истоветност именице која значи локализатор. У извесним случајевима је за утврђивање просторног значења конструкције релевантно и значење управне речи. Тада се може инсистирати на истоветности лексичке базе опозиције у ширем смислу, тј. на таквим позицијама у којима је иста не само именица-локализатор него и иста или семантички слична управна реч.

Појам јаке позиције се може илустровати примерима *в дом / из дома*, *под столом / над столом*, *пјерек машиной / за машиной* и сл.¹⁸ За разлику од ових, примери *за јорог*, *под мышкой* или *в ворота* или немају у језику корелативни пар (нпр., **пјерек јорог*¹⁹), или се њихови корелативни парови врло ретко срећу (уп. *над мышкой*), или модел који би на парадигматском плану представљао корелативни пар није то и у тексту (уп. *из ворот* према *войти в ворота*).

Семантичка обележја модела ПКПЗ

14. Семантичка структура сваког модела ПКПЗ састављена је од извесног броја обележја карактеристичних за дати модел посматран у његовом инваријантном значењу. Ако се исти модел посматра на синтагматском плану, број семантичких обележја може да варира у зависности од тога каква је семантичка структура његовог окружења, тј. у зависности од могућности неутрализације опозитивног односа у коме се налазе инваријантне семантичке структуре два модела ПКПЗ.

Семантичка обележја модела ПКПЗ образују два, на парадигматском плану међусобно независна система. Један систем чине обе-

¹⁷ О појму лексичке базе вид.: Д. Станишева, *Некойорые вопросы синтаксической анализа*, Вопросы языкознания, № I, 1968, стр. 98; исти аутор, *О процедуре ойрределения падежных ойозиций . . .*, стр. 27; А. М. Мухин, *Функциональный анализ синтаксических элементов*, Москва, 1964, стр. 142—146.

¹⁸ На овом принципу је у другом делу рада изложен илустративни језички материјал за оба језика, па су зато овде изостављени примери за српскохрватски језик.

¹⁹ Овде звезда испред примера указује на то да таква конструкција не постоји у руском језику.

лежја која указују на оријентациони аспект просторног односа, а други — обележја која указују на кинетички аспект просторног односа. У семантичку структуру сваког модела ПКПЗ улазе обележја и једног и другог система. У оба ова система односи су хијерархизовани и организовани на принципу бинарних опозиција (исто као и у систему модела ПКПЗ) — постоји базична опозиција, према којој се све остале опозиције налазе у односу субординације, и постоје терминалне опозиције, из којих се не могу изводити хијерархијски ниже опозиције. Члановима терминалних опозиција (терминалним обележјима) одређена је семантичка структура модела ПКПЗ у руском и у српскохрватском језику.

*Систем обележја која указују на оријентациони аспекти
просторног односа*²⁰

15. Базична опозиција у овом систему образована је према критеријуму *директна лоцираност*, који је М. Ивић утврдила за систем месних падежа у српскохрватском језику („the action is directly located”)²¹ а он важи и за руски језик. Њиме су обухваћени сви чланови система модела ПКПЗ у оба језика (вид. схему 1). Директна лоцираност значи да је оријентир део локализатора, па се, с обзиром на то, може извести терминална еквиполентна опозиција *оријентир је површина локализатора | оријентир је унутрашњост локализатора*. Упор. у руском језику *Книги на столе | Книги в столе* (В., П., 6), или у српскохрватском језику *Књиге су на столу | Књиге су у столу*.

У случају индиректне лоцираности ужи критеријум у систему је *релевантност нивоа у коме се налази оријентир* у односу на локализатор. Релевантност нивоа значи да је за просторно одређивање објеката локализације релевантно да ли се оријентир налази у нивоу локализатора или у неком другом нивоу (изнад или испод локализатора), па је на основу тога образована опозиција *оријентир је | није у нивоу локализатора*. Она би се могла формулисати и као *релевантност вертикалних | хоризонталних страна локализатора* за просторно одређивање објекта локализације. С обзиром на то да постоје само два нивоа ван нивоа локализатора, може се извести терминална еквиполентна опозиција *оријентир је одређен горњом | доњом страном локализатора*.²² Упор.

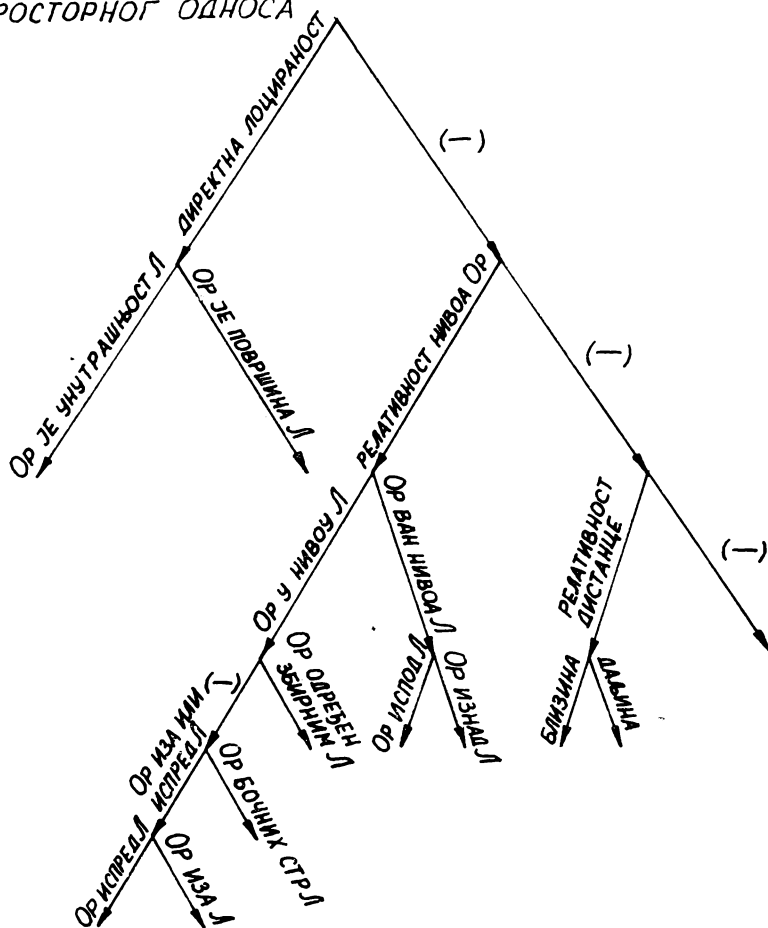
²⁰ У тачкама 15 и 16 описују се само она семантичка обележја која су заједничка за оба језика, тзв. контрастивна обележја. На она обележја која у једном језику постоје, а у другом не постоје скреће се пажња приликом описа семантичке структуре појединих чланова ових семантичких система.

²¹ М. Ivić, *The System of Serbocroatian Cases Denoting Spatial Relations*, Acta Linguistica Hafniensia, vol. IX, No 1, Copenhagen, 1965, p. 53.

²² Овде су називи семантичких обележја дати у терминима који су већ дефинисани (оријентир, локализатор) и у таквима које нисмо дефинисали (површина, унутрашњост, ниво, хоризонтална и вертикална страна итд.) и који се могу или оставити без дефиниције, пошто су употребљени у свом уобичајеном значењу, или дефинисати помоћу појмовно-терминолошког апарата геометрије и физике. Одређујемо се за прво решење да бисмо остали, колико је год то могуће више, у домену описа језичких чињеница.

СХЕМА БР 1

СИСТЕМ СЕМАНТИЧКИХ ОБЕЛЕЖЈА КОЈА УКАЗУЈУ НА
ОРИЈЕНТАЦИОНИ АСПЕКТ
ПРОСТОРНОГ ОДНОСА

НАПОМЕНЕ 1 (—) = НЕМАРКИРАНИ ЧЛАН ОПОЗИЦИЈЕ,
ОР = ОРИЈЕНТИР Л = ЛОКАЛИЗАТОР
2 НА СХЕМИ СУ НАЗИВИ НЕКИХ СЕМАНТИЧКИХ
ОБЕЛЕЖЈА ДАТИ СКРАЂЕНО, НПР
ОР ИЗНАД Л, УМЕСТО ОРИЈЕНТИР ЈЕ
ОДРЕЂЕН ГОРЊОМ СТРАНОМ ЛОКАЛИЗАТОРА
ИТД

у руском језику *Ламіа висіть над сїолом* | *Кошка сидитъ ѿд сїолом* (В., П., 105) и у српскохрватском језику *Сијалица виси изнад сїола* | *Мачка седи испод сїола*.

Уколико је оријентир у нивоу локализатора, релевантно је да ли је простор оријентира одређен странама неколико локализатора исте или различите врсте, или плуралитет локализатора није релевантан податак за дефинисање оријентира. Упор. *На лбу, между бровями, ѿявились две морщинки* (Т., 149) и *На челу, између обрва, ѿјавиле су се две мале боре* (Т., 186). За разлику од модела ПКПЗ који су према овом критеријуму немаркирани, *между* + *И* у руском као и *између* + *Г* у српскохрватском језику може да се употреби за образовање конструкције са просторним значењем само у случају ако је локализатор збирне природе.

Немаркирани члан ове привативне опозиције може се разбити на еквиполентну опозицију *оријентир је одређен ѿредњом или задњом сїраном локализатора* | *оријентир је одређен бочним сїранама локализатора*. У вези са обележјем *оријентир је одређен бочним сїранама локализатора* и у руском и у српскохрватском језику може да се констатује празно место у систему модела ПКПЗ, тј. то обележје нема ниједан модел ПКПЗ у својој семантичкој структури, него се такав просторни однос обележава другим језичким средствима — најчешће прилозима са месним значењем или предлошким изразима са генитивом.²³ У руском језику то су модели *слева оѿ* + *Г* и *сїрава оѿ* + *Г*, а у српскохрватском *лево од* + *Г* и *десно од* + *Г*.

Терминална опозиција *оријентир је одређен ѿредњом | задњом сїраном локализатора*²⁴, изведена из претходне, такође је еквиполентне природе. Уп. *Перед домом росли кустиы сирени и цвейы* (В., П., III) | *За домом росли кустиы сирени и цвейы*; и у српскохрватском језику *Испред куће су росли жбунови јорјована и цвеће* | *Иза куће су росли жбунови јорјована и цвеће*.

Моделу ПКПЗ који су немаркирани према критеријуму *релевантност нивоа* образују привативну опозицију према критеријуму *релевантност дистанце* између оријентира и локализатора, а маркирани члан последње опозиције може се разбити у терминалну еквиполентну

²³ Термин *празно место* у систему одговара енглеском the gap in the paradigm (D. C. Bennett, *Spatial and Temporal Uses of English Prepositions*, London, 1975, p. 19) или пољским терминима luka w systemie, puste pole, pusta kratka (A. Weinberg, *Przymki przestrzenne* . . . , 20). Семантичко поље празног места у систему на синтагматском плану могу да покривају други, значењски најближи модели. Упор. у руском језику *ѿред* + *И*, преводни еквивалент за три модела у српскохрватском језику: *ѿред* + *И*, *ѿред* + *А*, *исѿред* + *Г*. Овај вид синкретизма, који нарочито пада у очи у контрастивним испитивањима, А. Е. Кибрик назива „швы в значениях” (*К тшолоѿи ѿсїрансїѿвенных оѿношенї* . . . , стр. 112).

²⁴ Задовољићемо се овде чињеницом да сваки објекат има, или може да има, своју предњу односно задњу страну, не улазећи у то да ли ове две стране постоје као инхерентне особине објекта-локализатора (нпр.: „човек”, „аутобус”, „столица”, „слика” и сл.) или се утврђују у тренутку просторног одређивања објекта локализације на основу места које објекат локализације заузима у простору у односу на лице које констатује дати просторни однос (нпр.: *Чаша сїоји испред флаше*), или у односу на неки други објекат (нпр.: *Човек се склонио од сунца иза дрвѿта*).

опозицију оријентир је у близини локализатора | оријентир је удаљен од локализатора.²⁵ Ни у руском ни у српскохрватском језику ниједан модел ПКПЗ нема обележје оријентир је удаљен од локализатора, што значи да је и овде у питању празно место у систему, док обележје оријентир је у близини локализатора има у оба језика више модела ПКПЗ. Упор.: — *Возле бука сйошй йарйизан* (И., 39). — *Поред буквe сйоји йарйизан* (И., 38). — *Байюшка у окна чийал Приворный календарь* (П., 87). — *Ойац је код йрозора чийао Дворски календар* (П., 20). — *Около крайней избы йоселка сйояла баба в коройкой ийоднице* (Ч., 14). — *Поред йоследње куће у насељу сйајала је жена у крайкој доњој сукњи* (Ч., 31).

Систем обележја која указују на кинетички аспект йросйорној односа

16. Кинетички аспект просторног односа као особина објекта локализације да може да мења место у простору, па, према томе, и свој однос према локализатору, заступљен је и у руском и у српскохрватском језику, у семантичким структурама модела ПКПЗ, обележјима која указују на природу тог кретања.

Основна опозиција је *динамичносй | сйаийичносй*.²⁶ Одсуство сигнализације о динамичности или статичности објекта локализације зваћемо *локайивносй* (вид. схему бр. 2). Ниједан модел ПКПЗ ни у руском ни у српскохрватском језику не сигнализира искључиво статичност, али је за многе карактеристична локативност.

СХЕМА БР 2

СИСТЕМ ОБЕЛЕЖЈА КОЈА
УКАЗУЈУ НА КИНЕТИЧКИ
АСПЕКТ ПРОСТОРНОГ
ОДНОСА

²⁵ Степен удаљености који се овде означава термином *близина* може да буде веома различит у зависности од величине објекта локализације и локализатора (упор.: *село крај Новог Сада* и *село крај йрозора*) као и од тога што иста дистанца у различитим ситуацијама може субјективно бити схваћена и као близина и као даљина.

²⁶ Упор.: „The action is required to be a motion which involves the changing of place” што је М. Ивић утврдила као један од критеријума на основу којих су утврђени односи у систему месних падежа српскохрватског језика (*The System of SC Cases . . .*, p. 53).

Кретање објекта локализације може да буде *усмерено* или *неусмерено* и то је друга опозиција у овом микросистему:²⁷

С обзиром на однос објекта локализације према оријентуру могу се разликовати три типа усмереног кретања:

1. *адлативности* (приближавање оријентуру);
2. *аблативности* (удаљавање од оријентура);
3. *иерлативности* (пресецање оријентура).²⁸

Овде се може констатовати опозиција: усмереност у односу на оријентир (адлативност, аблативност) / усмереност у границама оријентура.²⁹ Обележја адлативност и аблативност граде еквивалентну опозицију с обзиром на то да су ту у питању два, по смеру супротна типа усмерености.

17. На основу овако утврђених семантичких обележја, која указују на тип оријентационог односно тип кинетичког аспекта просторног односа, приступићемо опису семантичких структура појединих модела ПКПЗ у руском и српскохрватском језику, држећи се следећег принципа: полазећи од схеме бр. 1, објашњаваћемо је слева удесно. Уз свако обележје оријентационог аспекта просторног односа биће наведени сви модели који га имају у својој семантичкој структури. Исто-времено ће се указивати и на тип кинетичког односа који дати модели сигнализирају. На тај ћемо начин, описујући укрштање ова два система обележја у сваком конкретном случају, тј. моделу ПКПЗ, описати семантичке структуре тих модела и системске односе који међу њима постоје.

II

Оријентир је унутрашњости локализатора

18. Обележје *оријентир је унутрашњости локализатора* имају у руском језику модели *в + А*, *в + Л*, *из + Г* и *сквозь + А*, а у српскохрватском језику *у + А*, *у + Л*, *из + Г* и *кроз + А*.

²⁷ Исто обележје је констатовао Р. Јакобсон („направленность”), описујући падежни систем руског језика (*Морфологические наблюдения . . .*, стр. 158).

²⁸ Литература о просторним значењима предлошко-падежних конструкција садржи појмовно-терминолошки апарат који је, и поред разлика које постоје од рада до рада, доста усаглашен и у терминолошком и у појмовном погледу. То се у овом случају односи на употребу термина *адлативности*. Уп.: L. Hjelmslev, *La categorie des cas*, partie I, Acta Jutlandica, Aarhus, 1935, v. VII, p. XI et passim (allatif); A. Weinsberg, *Przyimki przestrzenne . . .*, str. 6 (znaczenia adlatywne); A. E. Кибрик, *К иййолоиши йросйтрансивных значений . . .*, стр. 149 (аллатив). Термин *аблативности* употребљавамо у значењу ужем од уобичајеног, у значењу: удаљавање објекта локализације од оријентура. Термин *иерлативности* је такође преузет из горепомнутих радова.

И лингвиста Д. Бенет у својој књиви о просторним и временским значењима енглеских предлога разликује три директивна падежа: „three directional cases are posited: 'source', 'path' and 'goal'“ што је у потпуности аналогно трихотомији аблативност — перлативност — адлативност (Bennett, o. c., 18).

²⁹ Ова опозиција је аналогна, мада ужа по значењу, опозицији из цитираног рада М. Ивић „the action only ends in the given place (+) vs. the whole action is performed in the given place (—)“.

В + Л и *у + Л*. Модели предлошко-падежних конструкција с локативом су у оба језика немаркирани према критеријуму који се односи на кретање објекта локализације. С обзиром на то да обележавају и исти оријентир, *в + Л* у руском и *у + Л* у српскохрватском језику имају исте семантичке структуре, а на синтагматском плану најчешће представљају преводне еквиваленте.

Примери:

В бричке сидело двое N-ских обывателей (Ч., 3).

В двух прикрытых сверху, начищенных медных мисках стыл ужин (А., 71).
В коридоре скрипнула дверь (И., 73).
Смерть, как рыбак, который поймал рыбу в свою сеть и оставляет ее на время *в воде* (Т., 152).

В таком случае, несчастный сын Тахир-паши уже *в мошле* (А., 74).

Рыбий хвостик *во рту* и ласковость, с какою он жевал пискаря, делали его похожим на животное (Ч., 48).

У колима је седело двоје n-ских грађана (Ч., 17).

У два светла, покривена *сахана* хладила се већ постављена вечера (А., 108).

У ходнику шкрипнуше врата (И., 128).
Смрт је као рибар који је у своју мрежу ухватио рибу, па је привремено оставља *у води* (Т., 189).

У том случају несрећни Тахир пашин син већ је у *тробу* (А., 125).

Рибљи реп *у усцима* и нежност с којом је жвакао кркушу чинили су га сличним животињи (Ч., 76).

Опозиције в + А | из + Г и *у + А | из + Г*. Модели *в + А* и *из + Г* у руском и *у + А* и *из + Г* у српскохрватском језику налазе се у опозицији адлативност / аблативност према типу усмереног кретања који обележавају. Упор.:

Елена повела обоих пријатељей *в беседку* (Т., 17).

Он выбежал *из беседки* и ушел к себе в комнату (Т., 20).

В начале сентября *из лагера* под городом Кюстрином перебросили нас [...] *в лагерь* Б-14 (Ш., 607).

А ночью толпу загоняют *в камеры* (А., 20).

Весь этот люд высыпает *из вонючих камер* на огромный двор (А., 20).

Загоняет патрон в ствол, ставит на предохранитель и сует пистолет *в кобуру* (М., 203).

Выватывает *из кобуры* пистолет и с бешенством стреляет в воду (М., 202).

Јелена је одвела двојицу пријатеља у *бајремову сеницу* (Т., 22).

Он излете *из сенице* и упути се у своју собу (Т., 26).

Почетком септембра *из лагера* код града Кистрина пребацише нас [...] у лагерь Б-14 (Ш., 424).

А ноћу се сва та гомила сатерује у *ћелије* (А., 18).

Сав тај свет поврви *из заушљивих ћелија* на пространу авлију (А., 19).

Сатјера метак у цијев, закочи и спреми оружје у *фујролу* (М., 162).

Дохвати пиштољ *из фујроле* и стане махнито пуцати по води (М., 161).

Сквозь + А и *кроз + А*. Иако *сквозь + А* у руском и *кроз + А* у српскохрватском језику имају иста семантичка обележја и с обзиром на оријентир (унутрашњост) и с обзиром на кинетички аспект просторног односа (усмереност кретања које има карактер пресецања оријентира), због различите дистрибуције ова два модела се на синтагматском плану не срећу често као преводни еквиваленти. Преводни еквиваленти српскохрватског модела *кроз + А*, употребљеног у његовом основном просторном значењу, у руском језику могу бити модели *сквозь + А*, *через + А*, *по + Д* и *Ø + И*. Упор.:

Овде намеравају да крену онамо најкраћим, земаљским путем, *кроз брдо*, и то право (Л., 343).

Кроз лелујаве мајлине броди месец (Пушкин, прев. И. Грицкат)

Два војника ме спроведу *кроз дворишће* (Л., 149).

Уочи тог дана је *кроз њредграђе*, с песмом и повицима пројурио првени ескадрон (Л., 256).

Док су ишли *кроз њарк*, сви су ћутали (Т., 87).

Над Великим каналом што је протицао *кроз њраг* [...] чуле су се суморне рјечи о нашој сиротињи (С., 408). Када су пролазили *кроз дворишће*, кола и возара више није било (Ч., 126).

Здесь предполагается двинуть туда кратчайшим, земным маршрутом, *сквозь њору* и напрямки (Л., 89).

Сквозь волнистые њуманы пробирается луна (Пушкин).

Два солдата повели меня *через двор* (Л., 172).

Накануне *через окраину* с песней и гиканьем промчался красный эскадрон (Л., 10).

Все молчали, пока шли *њо сагу* (Т., 68).

Над Большим каналом, протекавшим *њо њоруду* [...] раздавались мрачные слова нашей нищеты и горя (С., 334). Когда они проходили *двором*, то воев и подводчиков уже не было (Ч., 86).

Уколико је локализатор „отвор” (пролаз, шупљина и сл.), у руском језику се, поред наведена четири модела предлошко-падежних конструкција, употребљава и модел *в + А* у одређеном лексичком окружењу, као преводни еквивалент српскохрватског *кроз + А*. Уп.:

Скакавци су ушли лијепо *кроз ојкључану кайију* (С., 373).

Али руке су му биле већ мокре, вода му је дурила *кроз рукаве* и за око-вратник (Ч., 110).

Скакавацы спокојно вошли *в ојкрыџые воротџа* (С., 305).

Но руки его были уже мокры, *в рукава* и за воротник текла вода (Ч., 74).

Сквозь + А и *кроз + А* су најчешће преводни еквиваленти у конструкцијама са глаголима који значе визуелну или аудитивну перцепцију. Ипак, и ту преводни еквиваленти српскохрватског *кроз + А* у руском језику могу да буду и модели *через + А* и *в + А*. У оваквим конструкцијама поред просторног може да буде присутно и значење начина или средства. Примери:

Ја смотрю на тебя *сквозь замочную скважину* (М., 131).

Сквозь њрязную рубашку Коста смотрел на солнце (И., 76).

Все это она различала [...] *сквозь њесчаную њоземку* за окном, *сквозь смутный и неотступный*, как бельмо, *силуџи* Стратонова (Л., 26).

Лежит на тахте Стратонов и нагло смотрит на нее, нагую, *сквозь ковер, њрсыџыни и њоџолок* (Л., 50).

Она принялась глядеть в „ночь” *через ојкрыџиое окно* (Т., 29).

Он не смотрит *в замочную скважину* (М., 173).

Всю зиму по ночам *через ојкрыџиые форџочки* слышалась стрельба (Л., 9). Видно было *через бинокль*, взрослые и дети в десяток рук скобили палубу (Л., 15).

Гледам те *кроз руйицу* на вратима (М., 173).

Гледа *кроз њрљаву коџуљу* у сунце (И., 76).

Све је то она разазнавала [...] *кроз њешчани њриземни вихор* иза прозора, *кроз нејасну и наметљиву*, као мрена, Стратоновљеву *силуџу* (Л., 268).

Лежи на софи Стратонов и дрско гледа у њу *кроз њилим, чаршаве и њаваницу* (Л., 287).

Почела је да гледа „у ноћ” *кроз ојворен њрозор* (Т., 37).

Не гледа *кроз кључаоницу* (М., 131).

Целе зиме ноћу се *кроз ојворена оканица* на прозорима чула пуцњава (Л., 255).

Кроз дољед се видело како десетак руку, одраслих и дечијих, струже палубу (Л., 260).

Оријентир је површина локализатора

19. Ово семантичко обележје имају у руском језику модели *на + Л*, *на + А*, *с + Г*, *через + А*, *по + Д*, *о + А* и *о + И*, а у српскохрватском језику *на + Л*, *на + А*, *с + Г*, *преко + Г*, *по + Л*, *о + А*, *о + Л*, *низ + А*, *уз + А* и *о + И*.

Прва три модела представљају руско-српскохрватске морфолошке и семантичке еквиваленте. Упор. примере:

На + Л:

Куриная ножка *на шарелке* осталась (Мат., 25).

Свеча тускло горела *на ночном столике*, возле кружки с квасом (Т., 28).

Старик угрюмо сидел *на облучке* (П., 93).

На сѐне висела винтовка и высокая казацкая шапка (П., 97).

В тот вечер я сидел *на мокром ѝне*, обхватив голову руками (С., 6).

Скрестив ноги, он сидел *на специальном ѝресѝоле* (А., 62).

На + А | с + Г:

Батюшка швырнул календарь *на диван* (П., 87).

Он прыгнул *с дивана* и стал одеваться (Ч., 83).

Одеяло сползло *на ѝол* (Л., 53).

Берсенеv поднял *с ѝолу* полотно и забросил им статуэтку (Т., 89).

Шубин вдруг заплакал, отошел в сторону, присел *на земљу* и схватил себя за волосы (Т., 23).

Дѝмов поднял кнутом *с земли* и со смехом швырнул к подводам что-то похожее на веревку (Ч., 40).

Батак је још остао *на ѝањуру* (Мат., 352).

На ноћном стоочићу, крај врча с квасом тињала је свећа (Т., 161).

Старац је мрзовољно седео *на кочијашком седѝиљу* (П., 27).

На зиду је висила његова војничка пушка и висока козачка капа (П., 33).

Држао сам главу у рукама те вечери, сједећи *на мокром ѝању* (С., 8).

Седео је прекрштених ногу *на нарочѝом ѝресѝолу* (А., 102).

Напоследку баѝи отац календар *на диван* (П., 20).

Скочио је *с оѝомана* и почео да се облачи (Ч., 122).

Јорган је склизнуо *на ѝод* (Л., 287).

Берсењев подиже *с ѝода* платно и покри статуету (Т., 114).

Шубин изненада заплака, скрену с пута, седе *на земљу* и ухвати се за косе (Т., 30).

Плавокоси Димов [...] подигао је бичем *са земље* нешто што је личило на конопац и смејући се баѝио према колима (Ч., 66).

20. Пошто се, с обзиром на обележавање кинетичког аспекта просторног односа, модели *на + Л*, *на + А* и *с + Г* налазе у истим односима као *в + Л*, *в + А* и *из + Г* у руском односно *у + Л*, *у + А* и *из + Г* у српскохрватском језику (локативност, адлативност, аблативност), они, с обзиром на оријентациони аспект просторног односа, у оба језика образују по три пара еквиполентних опозиција (оријентир је унутрашњост / спољашњост локализатора). Упркос опозитивном односу корелативни парови *в + Л | на + Л*, *в + А | на + А*, *из + Г | с + Г* у руском и *у + Л | на + Л*, *у + А | на + А* и *из + Г | с + Г* у српскохрватском језику често се употребљавају као дублетни облици којима се обележава исти просторни однос. Таква њихова употреба увек је условљена контекстом, тачније непосредним лексичким окружењем. Ако је локализатор такве природе да су на њему јасно изражени „унутрашњост” и „површина” (на пример „кућа”, „књига”,

„сат”, „земља”, „вода” и сл.), одговарајућа опозиција модела ПКПЗ који обележавају дате оријентире неће бити неутрализована. Што је већа разлика између једног конкретног локализатора и модела идеалног локализатора (паралелоипеда) већа је вероватноћа да опозиција *унуиџраињости* / *йовршина* неће имати и свој специфични морфолошки израз. У таквим случајевима модел ПКПЗ обично обележава само тип кинетичког односа док информацију о оријентационом односу носи његово лексичко окружење.

Моделу ПКПЗ који се употребљавају као дублети могу а) да представљају контекстуалне синониме, тј. факултативне варијанте; б) да се у истом лексичком окружењу налазе у односу допунске дистрибуције обележавајући на тај начин вишезначност именице-локализатора, али не и опозицију *унуиџраињости* / *йовршина*.

Факултативне варијанте могу да постоје у оба језика у истом лексичком окружењу, нпр.: *в* / / *на дворе* и *у* / / *на дворишћу*.³⁰ Чешћи су, ипак, случајеви да два синонимична облика у једном језику имају у другом језику као свој преводни еквивалент само један облик. Упор.: *в* / / *на кухњи* и *у кухњи*, *в* / / *на ојороге* и *у башћи*, *в* / / *на коњушне* и *у коњушњици* итд., или *в коридоре* према српскохрватском *у* / / *на ходнику*.

Други вид неутрализовања опозиције среће се у конструкцијама у којима се употребљава само један модел ПКПЗ, док се његов корелативни пар не може употребити у истом лексичком окружењу. У таквим конструкцијама употреба модела ПКПЗ, тачније, предлога обично је немотивисана и петрифицирана, јер на локализатору није јасно изражена опозиција *унуиџраињости* / *йовршина* па се зато функција модела ПКПЗ своди на обележавање кинетичког аспекта просторног односа. То је најкарактеристичније за случајеве у којима су локализатори географски појмови. Руско-српскохрватски преводни еквиваленти обично су тада еквивалентни и на морфолошком плану (нпр., у руском *в Москве*, *в Белјраге*, *в Сибири*, *на Родосе* и у српскохрватском језику *у Москви*, *у Београду*, *у Сибиру*, *на Родосу*), али има и примера за морфолошку нееквивалентност, на пример:

в Криму
в Гренланди

на Криму
на Гренланду

³⁰ Овде се, наравно, не може говорити о потпуним синонимима. Постоје разлике у стилској обојености или фреквенцији модела ПКПЗ, које, посматрано на дијахроној осни, могу бити показатељи тенденција замене дублетних облика једним моделом ПКПЗ (фреквентнијим или стилски маркираним).

Контекстуална синонимија модела са предлозима *в* или *на* (у српскохрватском језику *у* или *на*) подразумева постојање контекстуалне синонимије њихових опозита *с + Г* и *из + Г*.

Као што је напоменуто у Уводу, у овом раду се описују само нека контекстуална значења модела ПКПЗ, у првом реду таква значења која немају исти морфолошки израз и у руском и у српскохрватском језику. Најпотпунији опис контекстуалних значења модела ПКПЗ и њихове дистрибуције у руском језику даје цитирана књига М. В. Всеволодове и З. Г. Паршукове.

в Сицили
в Арктике
в Антарктике

на Сицилији
на Арктику
на Антарктику

или:

на Руси
на Украине

у Русији
у Украјини

али

в древней Руси
в восточной Украине

у старој Русији
у источној Украјини³¹

Ова појава није ограничена само на конструкције са називима географских појмова. Упор.: на виноградице, на њолубяине, на гаче, на улице (жиџиџ), в оџкрџиџом море према у винограду, у њолубарнику, у леџњиковцу, у улици (жиџеџи), на оџвореном мору итд. Морфолошка нееквивалентност преводних еквивалената модела ПКПЗ у руском и српскохрватском језику још је више изражена у конструкцијама са називима установа и друштвених организација, али се ту не ради о правом просторном односу ако локализатор није конкретан објекат. Упор.: на џрансиџорџе, на џредџриџиџи, на заводе, в универсиџеџе према у саобраћају, у џредузеџу, у фабрици, на универсиџеџу и сл.

Оџозиције через + А / џо + Д и џреко + Г / џо + Л

21. Модели *через + А* и *џо + Д* у руском језику, узети у свом основном значењу, поред обележја *ориџентиџр* је џоврџина локализаџора сигнализирају и кретање објекта локализације и, с обзиром на природу тог кретања, образују корелативни пар *усмереносџ* (*через + А*) / *неусмереносџ* (*џо + Д*).³² Усмерено кретање површином локализатора које се обележава моделом *через + А* има карактер пресецања оријентира (перлативност). Исте семантичке структуре као *через + А* и *џо + Д* имају у српскохрватском језику модели *џреко + Г* и *џо + Л*. Упор. следеће примере:

³¹ М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, *Сџособы выражения џросџрансиџвенных оџношений*, . . . стр. 51—53.

³² Из литературе о моделима *џо + Д* у руском и *џо + Л* у српскохрватском језику и о моделима ПКПЗ који су им семантички најближи поменимо: Р. Мразек, *Синџаксис русскоџ џворџиџельноџ (сџрукџурно-сравниџельное исследование)*, Прага, 1964, стр. 128; А. М. Пешковскиџ, *Русскиџ синџаксис в научноџ освещении*, Москва, 1956, стр. 320; А. Н. Гвоздев, *Очерки џо сџилисџиџке русскоџ языка*, Москва, 1965, стр. 155—156; М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, нав. дело, стр. 129; М. Ивиџ, *О џредлоџу џо у српскохрватском језику*, Јужнослџвенски филолог XIX, 1951—52, стр. 173—212; М. Ивиџ, *Значења српскохрватскоџ инсџрументџала и џиџов развој*, Београд, 1954, стр. 122; М. Стевановиџ, *Савремени српскохрватски језик II*, Београд, 1969, стр. 487—489; Т. Батистиџ, *Локаџив у савременџм српскохрватском језику*, Београд, 1972, стр. 212.

Дивизија оставила ранених и в вечерних сумерках двинулась форсированным маршем *через горные хребты* (И., 26).

Девушка пошла *через гороу* налево (Т., 25).

Путь намечался *через Средиземное море* (Л., 13).

Я одного человека переправлял *через бурную реку* (С., 51).

Егорушка не спеша вышел из церкви и пошел бродить *по йлощади* (Ч., 49).

Всю ночь тащимся *по зйим йорам* (И., 6).

Он путешествовал *по малоазиатскому йобережью* (А., 47).

Махмуд ковылял *по лабазу* (С., 308).

Тако је дивизија оставила рањенике и кренула једног сумрака брзим маршем *йреко йланинских йрбина* (И., 28).

Девојка [. . .] пређе *йреко йуша* и оде налево (Т., 32).

Предвиђено је да се путује *йреко Средоземној мора* (Л., 259).

Једног човјека сам пренио *йреко набујале реке* (С., 63).

Јегорушка је лагано изишао из цркве и почео да шета *по йрју* (Ч., 78).

По овим брдима сву ноћ се ломимо (И., 12).

Путовао је *по малоазијској обали* (А., 71).

Махмут се гегао *по маџази* (С., 377).

Преводни еквивалент руског *через* + *А* у српскохрватском језику може да буде и акузатив без предлога ако управна реч има префикс *йре-*, и обратно — преводни еквивалент српскохрватског *йреко* + *Г* у руском језику може да буде акузатив без предлога ако је префикс управне речи *йере-*. У оваквим конструкцијама поред просторног при- сутно је и објекатско значење. Упор.:

Перешли *через гороу* и сели на пу- стье ящики (И., 14).

Почему не слышали, как он пере- прыгивал *через оврагу* (С., 194).

Мирко *йеребежал йоложно железной горой* (И., 56).

Пређоше улицу и [. . .] поседаше на празне сандуке (И., 18).

Како нису чули кад је *йрескакао зиг* (С., 237).

Мирко претрча *йреко йрује* (И., 114).

Као што се из наведених примера види, употреба модела *через* + *А* односно *йреко* + *Г* је факултативна ако управна реч има префикс *йере-* (у руском) односно *йре-* (у српскохрватском језику), јер су дати модели ПКПЗ и префикси синонимични, узајамно се не искључују, а употребљени заједно појачавају перлативну компоненту просторног зна- чења конструкције.

Модел *по* + *Д* у руском и *по* + *Л* у српскохрватском језику често се налазе у таквим лексичким окружењима која неутрализују поједина дистинктивна обележја њихових основних семантичких струк- тура. Тако се, на пример, *по* + *Д* односно *по* + *Л* срећу у конструк- цијама у којима не сигнализирају кретање објекта локализације, него само контакт са разним тачкама оријентира³³, који може бити повр- шина локализатора, али и његова унутрашњост. У овом другом случају модели *по* + *Д* односно *по* + *Л* су контекстуални синоними модела *в* + *Л* или *в* + *А* у руском односно *у* + *Л* или *у* + *А* у српскохрватском језику, а ако је локализатор представљен већим бројем објеката, кон-

³³ Уп.: М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, нав. дело, стр. 89; М. Ивић, *О йредлоу по . . .*, стр. 180.

струкција поред просторног може да има и дистрибутивно значење. Упор.:

Резко отделялись от темной зелени деревьев красноватые башенки и беседки, кое-где разбросанные *йо саду* (Т., 66).
Люди попрятались *йо домам* (С., 159).
Помещики укрывались *йо лесам* (П., 170).

Распродав товар *йо лавкам* [. . .] он представил мне точный отчет (С., 155).
В разговорах они проводили целый день до самого вечера, когда нужно было расходиться *йо камерам* (А., 57).

Црвенкасте куле и сенице оштро су одударале од тамног зеленила дрвећа ту и тамо разбацане *йо парку* (Т., 84).

Људи су се склонили у *куће* (С., 194).
Спахије су се криле *йо шумама* (П., 145).

Распродао је робу *йо дућанима* [. . .] уредно ми поднио обрачун (С., 190).
У њима им је пролазио цео дан од јутра до вечери, кад су затвореници морали да одлазе сваки у *своју ћелију* (А., 81).

Ø + И у руском и у српскохрватском језику

22. Модел *йо + Д* у руском језику често је преводни еквивалент модела *Ø + И* у српскохрватском језику. Примери:

Кочија се кретала *уским џуџем* (П., 28).
Пола сата касније сва тројица ишла су *обалом* реке Москве (Т., 62).
Не могу себе замислити како окупан, чист, у униформи шећем *Илицом* (Мат., 360).
Неки људи се вани *сئيеницама* приближавају салону (Мат., 349).
Ишли смо, последије, *чаршијом*, *ћутећи* (С., 322).

Кибитка ехала *йо узкој дороге* (П., 93).
Полчаса спушта они все трое шли *йо берећу* Москвы-реки (Т., 49).
Я не могу себе представить, как, отмывшись, в полной форме иду *йо Илице* (Мат., 35).
Кто-то, поднявшись *йо лесийнице*, [. . .] стремится проникнуть в салон (Мат., 21).
По базару мы шли молча (С., 304).

У овим и сличним примерима контекст је неутрализовао обележје *неусмерено кретање објекта локализације* основне семантичке структуре модела *йо + Д*, јер *Ø + И* и у руском и у српскохрватском језику указује на усмерено кретање објекта локализације које, за разлику од модела *через + А* и *јреко + Г*, не мора да има карактер пресецања оријентира.³⁴ За разлику од ситуације у српскохрватском, у руском језику се инструментал без предлога веома ретко употребљава за обележавање просторног односа и увек може бити супституисан или моделом *йо + Д* или, ако локализатор није „пут”, моделом *через + А*.³⁵ Упор.:

То је видео свако ко пролази *сئيем* (Ч., 71).
Бојао сам се да у освет идем *чисийном* (Ш., 423).
Изломљен, црн конач колоне вукао се *йољем* (И., 114).

Это видел всякий, проезжавший *сئيем* (Ч., 44).
На заре побоялся я идти *чисийым йолем* (Ш., 606).
Разорванной черной бечевой колонка потащилась *йо йолу* (И., 55).

³⁴ М. Ивић истиче као обавезну компоненту у значењу српскохрватског просекутива „динамички моменат”. Ова констатација важи и за просекутив у руском језику. (М. Ивић, *Значења српскохрватског инструментала* . . . , стр. 121).

³⁵ Уп.: М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, нав. дело, стр. 99.

Идем *лоѳорским дворишиѳем*, гледам у звезде (Ш., 426).
Хода покуњен *обалом*, несретан, незадовољан (М., 154).
Тражећи мјесто, гдје да метне петролејку Ђура пролази *чиѳавим салоном* (Мат., 350).

Иду *ѳо лаѳерному двору*, на звезде поглядываю (Ш., 609).
Он понуро расказивает *ѳо береѳу*, несчастный и недовольный (М., 196).
В поисках места, куда бы поставить керосиновый фонарь, Джура проходит *через весь салон* (Мат., 22).

Инструментал без предлога, тзв. просекутив, може се употребити само ако је у питању одређени тип локализатора. У том погледу већа ограничења постоје у руском него у српскохрватском језику. У руском језику то су локализатори који представљају велике површине, често без јасно изражених граница. Уп.: *ѳолем, лесом, рожью (ржаным ѳолем), сѳейью, береѳом, болоѳом, долиной, ѳарком* итд.³⁶, док се, н пример, именице-локализатори као *книѳа, сѳол, ѳарелка, часы, авѳобус* и сл. не употребљавају у облику инструментала без предлога у просторном значењу. За *ѳо + Д* овакво ограничење не постоји: *ѳо кнѳе, ѳо сѳолу, ѳо ѳарелке* и сл. као и *ѳо сѳейѳи, ѳо береѳу, ѳо ѳолу* и сл.

У српскохрватском језику модел $\emptyset + И$ употребљава се чешће него у руском иако се и у српскохрватском среће првенствено у конструкцијама у којима локализатори представљају „велике површине простора који се, неодређено колико, прелази кретањем”.³⁷ Тако, на пример, док у руском језику моделу $\emptyset + И$ уз називе водених површина (*река, море, озеро, Волѳа* и сл.) конкурише *ѳо + Д* и потискује га, поготову ако су ти називи у облику множине³⁸, у српскохрватском језику су облици *Савом, Дравом, Волѳом, реком, морем* и сл. уобичајени и у јединици и, ако нису у питању именице сингуларија тангум, у множини.

Ни за руски ни за српскохрватски језик не би се могао дати тачан и потпун списак именица које могу бити употребљене у облику инструментала без предлога у функцији обележавања просторног односа, јер у оба језика постоји низ случајева да употреба $\emptyset + И$ није уобичајена, али није ни искључена. Тако се, на пример, у руском језику именице *улица, ѳросѳекѳи, бульвар* ређе употребљавају у облику инструментала без предлога, а чешће у облику датива са предлогом *ѳо*, док је за именице сличног значења *ѳроѳуар, мосѳовал, шоссе, железная дороѳа* употреба просекутива потпуно нетипична за књижевни језик.³⁹

Опозисиѳа низ + А | уз + А у српскохрватском језику

23. Према опозиѳији коју у српскохрватском језику образују модели *низ + А* и *уз + А* не постоји одговарајућа опозиѳија у систему

³⁶ Вид.: Р. Мразек, нав. дело, стр. 128; М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, нав. дело, стр. 99—100; *Грамматиѳа рускоѳо језыка*, АН СССР, Москва, 1960, том II, стр. 136.

³⁷ М. Ивић, *Једно ѳоѳлавлѳе из ѳраматиѳике нашеѳ модерноѳ језыка — сисѳем месних ѳадежа . . .*, стр. 149; исти аутор, *Значења српскохрватскоѳ инѳтрументала . . .*, стр. 121—126.

³⁸ Р. Мразек, нав. дело, стр. 128.

³⁹ Исто, стр. 129.

модела ПКПЗ руског језика. Преводни еквивалент српскохрватског *низ + А* и *уз + А* у руском језику је, најчешће, модел *во + Д*, али, за разлику од ситуације у српскохрватском, у руском језику информација о датом просторном односу није сконцентрисана у семантичкој структури употребљеног модела предлошко-падежне конструкције. *По + Д* у таквом случају указује само на оријентир — површину локализатора, док је податак о кинетичком аспекту просторног односа садржан у семантичкој структури окружења модела *во + Д*. Специфичност значења модела *низ + А* и *уз + А* је у томе што поред обележја *оријентир је површина локализатора и усмерености кретања* указују на посебан тип усмерености: *ијема „доле”* (*низ + А*) | *ијема „горе”* (*уз + А*). На пример:

Евгенија Ивановна полумртва сиће са
Енглесом *низа сјейенице* (Л., 265).

Устрчим *уз мало сјейенишије* (П., 89).

Упор. и следеће примере:

Суза му је канула *низ ријеије гоње
ијрејавице*, и полако клизећи *низ хра-
јаво лице*, нестала у тешким браздама
(С., 315).

Киша му се циједи *низ нос* (С., 168).
Тихе сузе потекоше јој *низ образе*
(Т., 141).

[...] сва љепљива од чоколаде што
цури *низ браду* (М., 156).

Марија Ивановна се, сва устрептала,
попне *уз сјейенице* (П., 159).

Старац се попе *уз краије сјубе* на
таван (И., 158).

Инсаров мора да се успе *уз окомије
иране* (Т., 135).

Почти неживая Евгения Ивановна
спустилась с англичанином *во лесјенице*
(Л., 23).

Я взбежал *во маленькой лесјенице* (П.,
134).

Слеза скатилась *во редким ресницам* и
поползла *во рябой щеке*, исчезнув в
глубоких морщинах (С., 257).

Струйки дождя стекают *во ею носу*
(С., 136).

Безмолвные слезы потекли *во ее щекам*
(Т., 111).

[...] вся липкая от шоколада, ко-
торый течет *во иодбородку* (М., 197).

Марья Ивановна с трепетом пошла *во
лесјенице* (П., 179).

Старик *во небольшой лесенке* влез на
чердак (И., 113).

Инсарову надо лезть *во круиым сучьям*
(Т., 106).

Као преводни еквивалент српскохрватског *низ + А*, у руском језику се среће и модел са предлошким изразом *вниз во + Д* или неки други модел ПКПЗ (*нпр., через + А*). Упор.:

Кад је човјек потрчао *низ сјейенице*,
њих двојица су мирно чекала да се
све сврши (С., 134).

Возар Стјопка [...] брзо се свукао,
стрчао *низа сјирму обалу* и бућнуо се
у воду (Ч., 72).

Полунага женска прилика са јауком
истрча отуда и у трен ока *низа све
сјейенице* [...] утону у мрак ноћне
улице (Л., 321).

Человек бросился бежать *вниз во лесјенице*,
за ним кинулись, а они себе
спокойно ждали, пока уляжется вся
эта сумятица (С., 109).

Подводчик Степка [...] быстро раз-
делся, сбежал *вниз во круиому бе-
режку* и бултыхнулся в воду (Ч., 45).

Полуобнаженная женская фигура с во-
плем вырвалась оттуда и махом, *через
все сјуйеньки*, [...] канула во мрак
ночной улицы (Л., 98).

Као преводни еквивалент српскохрватског уз + *A*, у руском језику се среће и модел са предлошким изразом *вверх њо* + *Д* или неки други модел ПКПЗ. Примери:

Млаз светлости пењао се уз *дрвеће* (Т., 31).
Онда је отишао уз *косу*, а она је остала (И., 130).
Џворновате жиле бршљана виле су се понегде уз *очуване сџубове* (Л., 269).

Широкая полоса света [...] била *вверх њо деревьям* (Т., 24).
Потом он ушел *вверх њо косоџору* а она осталась (И., 76).
Узловатые сухожилия плџоца взбегали кое-где на *уцелевиие колонны* (Л., 27).

Модел уз + *A* среће се и у таквом лексичком окружењу у коме указује само на контакт између објекта локализације и локализатора, а не и на кретање објекта локализације према горњем делу локализатора. У овом случају преводни еквивалент модела уз + *A* увек је модел *к* + *Д*. Упор.:

Један од њих се, онако у трку, приљуби сасвим уз *њеџа*, као уз живи заклон (А., 143).
Евгенија Ивановна је седела крај прозора, прислонивши образ уз *свилену завесу* (Л., 268).
Још сам стајао прикрпљен уз *неравни ѕид* (С., 137).

Один из них, на бегу, прижалея *к нему* вплотную, как *к живому заслону* (А., 83).
Евгения Ивановна сидела у окна щекџой *к щекџоџной шелковой занавеске* (Л., 26).
Я все-таки стоял, пригвожденный страхом *к щербайџој сџене* (С., 111).

24. Модели предлошко-падежних конструкција *џо* + *Д*, *о* + *A* и *в* + *A* у руском језику, и *џо* + *Л*, *о* + *A* и *у* + *A* у српскохрватском језику често се употребљавају уз глаголе који значе удар, дакле, умерено кретање у правцу оријентира. То су у руском језику глаголи *ударить*, *хлопнуть*, *сџукнуть*, *щереться*, *биться* и сл.,⁴⁰ а у српскохрватском језику *ударити*, *лупити*, *џреснути*, *куцнути* и сл. Парови *џо* + *Д* и *џо* + *Л*, *в* + *A* и *у* + *A*, *о* + *A* и *о* + *A* обично су преводни еквиваленти, али се ипак може запазити да у руском језику већу фреквенцију од осталих има модел *џо* + *Д*, а у српскохрватском модел *о* + *A*. Упор.:

Тяжелый миномет начал бить *џо баракам* (И., 47).
Он сердито зашлепал ногами *џо воде* и резко плџнул (М., 202).
Караџоз мог вдруг хлопнуть себя *џо лбу* и круто изменить поведение (А., 29).

Тешка „брџда“ поче да лупа *џо крову бараке* (И., 79).
Срдито заплџсне ногами *џо води* и плџне оштро (М., 161).
Караџоз је могао одједном да промени држање и да стане да се удара *џо челу* (А., 36).

Упор. и примере за морфолошку нееквивалентност преводних еквивалената модела *џо* + *Д*:

Смерть жены — это как удар *џо лџџо* (С., 231).
Жена Махмуда [...] постучала *џо сџџо* (С., 235).

Бол за женом је као ударац у *лакаџ* (С., 284).
Махмудова жена је [...] куцнула прс-том у *дрво* (С., 288).

⁴⁰ *Граммџџика рускоџо јзыка*, АН СССР, Москва, 1960, том II, стр. 177.

Митар принајся стучать ногами *йо
ящикоу* (И., 15).
Зекавица похлопал ладонями *йо ко-
леням* (И., 16).

Митар поче потпетицама споро да
лупа *о сандук* (И., 18).
Зекавица се шакама лупи *о колена*
(И., 19).

Упор. примере за употребу модела *о + А* у руском и српско-хрватском језику:

Я спотыкался *о шела* и скользил в
кровавых лужах (П., 96).
Внезапно передний споткнулся *о йу-
сийе ведро* (Л., 81).
Сонный жук свалился с ветки и стук-
нулся *о дорою* (Т., 22).
Звякнув о камень, ложка отскочила
(И., 12).

Спотикао сам се *о мрѣва шела* и кли-
зао се на локвама крви (П., 32).
Одједном се први спотаче *о йразно
ведро* (Л., 308).
Буновни гундељ паде с гране и лупи
о сѣазу (Т., 28).
Кашика звекну *о камен*, одскочи (И.,
16).

Упор. примере за употребу модела *в + А* у руском и *у + А* у српскохрватском језику:

Я — кулак, ударяющий *в сѣну* (С., 65).
А солнце жгло им *в сѣины* (Ч., 47).
Она поднимается на цыпочки и целует
его *в шею* (И., 77).
Я наяривал, как Муйо-дурачок *в ба-
рабан* (С., 227).

Ја сам песница која је ударила *у зиг*
(С., 80).
А сунце им је пекло *у леђа* (Ч., 75).
Пропиње се на прсте да га пољуби
у врай (И., 132).
Па сам лупао као луди Мујо *у бубањ*
(С., 278).

Као што се на основу примера може закључити, у свим оваквим конструкцијама поред просторног несумњиво је присутно и објекатско значење.

Усамљени су и несумњиво петрифицирани примери употребе модела *о + А* у руском језику у конструкцији са глаголом *об/виѣсья*, на пример, *об/виѣсья о древо*, *о шею*⁴¹, као и модела *о + А* у српско-хрватском језику у конструкцији са глаголима *окачиѣи*, *обесиѣи*. Уп.:

Брзо прескочи ограду и обисну се
коњу *о врай* (И., 74).

Легко перескочив через ограду Коста
повис *на шею коня* (И., 42).

Модел *о + Л* употребљава се у српскохрватском језику само у конструкцији с глаголом *висиѣи* (ређе: *носиѣи*, *имаѣи*):

Војничка торба висила му је *о рамену*
(Л., 284).
Буди Артотрог том Пиргополинику с
пиштољем *о задњици* (М., 156).

Полевая сумка свисала *через ѣлечо*
(Л., 48).
Будь медом-медовичем с пистолетом
на загу (М., 198).

Модел *о + А* се употребљава у руском језику и у конструкцији са глаголима *оѣрейсья*, *виѣрейсь*; у српскохрватском *ослониѣи се*, *йогуѣрейѣи се*, *о/брисаѣи*. Упор.:

Он вытер руки *о шѣаны* (И., 36).
Она оперлась рукой *о вѣйхоу ѣерильце*
крыльечка (Т., 82).

Обриса руке *о ниске чакшире* (И., 35).
Она се ослони *руком о оронулу оѣраду*
капелице (Т., 105).

⁴¹ А. М. Пешковский, нав. дело, стр. 313.

25. За modele *среди + Г*, *йосреди + Г*⁴², *йосредине + Г* и *йосередине + Г* у руском језику, и *насред + Г*, *усред + Г*, *йосред + Г* и *накрај + Г*, *украј + Г* карактеристично је то да, за разлику од осталих модела ПКПЗ, поред указивања на одређени оријентир указују и на место објекта локализације у односу на простор оријентира: *централности* / *периферности* положаја на оријентир. Модели *насред + Г* и *усред + Г* обично се употребљавају као синоними, а сличног је значења и модел *йосред + Г*.⁴³ *Насред + Г* и *усред + Г* најчешћи су преводни еквиваленти модела *среди + Г*, *йосреди + Г* у руском језику, који се такође употребљавају као синоними.⁴⁴ Упор.:

Видно было, как *среди йоля* разгорался покинутый костер (Л., 109).

Я уж решился ночевать *йосреди сйейи* (П., 95).

Застыла недвижимо, расширив ноги, мертвая *среди белой йусйиыни* (М., 174).

Какая-то полная женщина [. . .] стояла *среди двора* (Ч., 87).

Небольшой деревянный домик [. . .] стоял *йосреди сада* (Т., 12).

Акцизный остановился *йосреди улицы* (М., 185).

Авдага понуро стоял *йосреди двора* (С., 112).

Зекавица стоял *йосреди кафаны* (И., 23).

Видела је како се *усред йоля* разгара напуштена ватра (Л., 330).

Одлучим да ноћим *насред сйейе* (П., 30).

Стоји непомично, мртва *усред бјелине*, раскречених кракова (М., 132).

Некаква пунија жена [. . .] стајала је *усред дворишйа* (Ч., 128).

Мала дрвена кућа [. . .] стајала је *усред врйа* (Т., 17).

Стао финанц *насред улице* (М., 143). Авдага је стајао *усред дворишйа* (С., 137).

Зекавица је стајао *насред кафане* (И., 25).

Као што се на основу примера може закључити, сви ови модели ПКПЗ указују на централност положаја објекта локализације на оријентир. Опозитивно значење (периферност) имају у српскохрватском језику модели *накрај + Г* и *украј + Г* који се ретко употребљавају, а, осим тога, као што М. Стевановић примећује „накрај ту и није прави предлог него пре предлошки израз” због тога што именица *крај* у предлогу *накрај* није изгубила своје основно значење.⁴⁵ У руском језику се у истом значењу употребљавају модели са предлошким изразима *в конце*, *на конце*, *на краю* и сл. Упор.:

Я молча сёл на *краю сйола* (П., 138).

Марья Ивановна села на *друйом конце скамейки* (П., 176).

Мы, точно двое сироток, сели на *обочину шоссе* (М., 189).

Ја ћутећи седнем на *крај сйола* (П., 94).

Марја Ивановна седне на *друйи крај клуйе* (П., 131).

Ми сједосмо *украј цесйе* к’о двије сироте (М., 147).

⁴² Ван везе са генитивом *йосреди* може да има и прилошку функцију.

⁴³ М. Стевановић примећује: „. . . сви ови сложени предлози (*насред*, *усред* и *йосред*) означавају углавном оно исто што и основни предлог *сред*.” (М. Стевановић, нав. дело, стр. 334).

⁴⁴ Према М. В. Всеволодовой и З. Г. Паршуковой модели *среди + Г* и *йосреди + Г* су синоними када указују на централност положаја на оријентир, уз напомену да је у том значењу фреквентнији модел *йосреди + Г*. Ако је локализатор представљен већим бројем објеката (нпр.: *Професор сйиошйи среди сйуденйиов*, — о овоме вид. т. 29 овог рада) употребљава се само модел *среди + Г* (нав. дело, стр. 132).

⁴⁵ М. Стевановић, нав. дело, стр. 307.

Оријентир је одређен њредњом сѣраном локализатора

26. Семантичке структуре модела *њред* + *И* и *њроиив* + *Г*, *нањроиив* + *Г*⁴⁶ у руском језику разликују се у једном обележју: модели *њроиив* + *Г* и *нањроиив* + *Г* не сигнализирају само то да је оријентир одређен предњом страном локализатора него указују на један још ужи оријентир у тако одређеном простору — простор насупрот локализатору. Руском (*на*)*њроиив* + *Г* одговара у српскохрватском предлошки израз *њреко њуџа* или модели *њрема* + *Д*, *насуњрои* + *Д*. Упор.:

Почти *нањроиив их џосџиници* возвышалась острокопечная башня св. Георгия (Т., 142).

Он сидел в карете *њроиив Елены* (Т., 69).

Проиив нашеџо дома стоит большой кинотеатр (В., П., 128).

Он сел *нањроиив меня* и долго смотрел на свои сцепленные пальцы (С., 304).

Готово тачно *њреко њуџа њиховоџ хоџџела* уздизао се шиљати торањ Св. Ђорђа (Т., 178).

Седео је у каруцама *њреко њуџа Јелене* (Т., 88).

Преко њуџа наше куће је велики биоскоп.

Сјео је *њрема мени*, и дуго гледао у склопљене прсте (С., 372).

Модел *њред* + *И* је према овом критеријуму (оријентир је простор насупрот локализатору) немаркиран. Примери:

Передо мноу простиралась печальная степь (П., 103).

Перед кажђым образом он не спеша клал земной поклон (Ч., 49).

Перед Косџой плескалась и покачивалась речка (И., 40).

Я сидел на камне *њред Беџовой мечџью* (С., 15).

Преда мноу се простирала суморна степа (П., 42).

Пред сваком иконом се лагано клањао до земље (Ч., 78).

Пред Косџом љуља се и праћака река (И., 73).

Сатима сам сједио *њред Беџовом џамијом*. (С., 19).

Поред обележја *оријентир је одређен њредњом сѣраном локализатора* за модел *њред* + *И* је, с обзиром на кинегички аспект просторног односа, карактеристична *локаџивносџ*.⁴⁷ Пошто у систему модела ПКПЗ у руском језику, уместо модела који би уз обележје оријентир је простор одређен предњом страном локализатора сигнализирали аблативност, адлативност или перлативност постоје три празна места, модел *њред* + *И* се употребљава и у таквим окружењима у којима указује на адлативно или перлативно кретање објекта локализације. Уп. пример за употребу модела *њред* + *И* у адлативном значењу:

Покорно садится *њред серџаром* и ждет продолжения пытки (С., 302).

Послушно сједа *њред серџара* и чека да се мучење настави (С., 369).

Уп. пример за употребу модела *њред* + *И* у перлативном значењу:

Пули свистели *њред моим носом* (С., 111).

Куршуми су звиждали *исњред моџа носа* (С., 137).

⁴⁶ *Нањроиив* може да има и прилошку функцију. У предлошкој функцији синоним предлога *њроиив* (уп.: *Толковый словарь русской языка* (1935—1940, т. I—IV) под редакцијом Д. Н. Ушакова, том II).

⁴⁷ У руском језику се у истом значењу употребљава и модел *вџереди* + *Г*. *Вџереди* поред предлошке функције може да врши и прилошку функцију (уп.: *Толковый словарь . . .*, т. I).

У српскохрватском језику исти оријентир обележавају три модела ПКПЗ: *исјрег* + *Г*, *јрег* + *А* и *јрег* + *И*.

Прег + *А* има адлативно значење, а пошто у руском језику не постоји модел предлошко-падежне конструкције исте семантичке структуре, као преводне еквиваленте српскохрватског *јрег* + *А* срећемо семантички најсличније моделе ПКПЗ. Упор.:

Са збуњеним и тихим поздравом *јрег њеја* је стао Чамил (А., 88).

Глава несрећног Калмика паде *јрег командантијове ноје* (П., 83).

Доведу нас право *јрег брвнару* која се налазила на раскршћу (П., 119).

И онда су ме из болнице пренијели кући, дали ми стражара *јрег враиша* (Мат., 411).

Смущено и тихо здороваясь, *јерег* ним стоял Чамил (А., 56).

Голова бедного калмыка упала к *нојам комендантша* (П., 130).

Нас привели прямо к *избе*, стоявшей на углу перекрестка (П., 153).

Меня перевезли из больницы домой, у *моих дверей* поставили часового (Мат., 95).

За модел *јрег* + *И* у српскохрватском, исто као и за *јерег* + *И* у руском језику, релевантна су два обележја: *оријентир је одређен предњом сјраном локализатора* и *локаитивносј*. Поред горе наведених упор. и следеће примере:

Кандило је још тињало *јрег јразним кивојом* (П., 89).

Прег ним стоји празна чашица (И., 24).

Ујутро смо сједили *јрег сјајом* (С., 14).

Лампадка теплилась еще *јерег ојусје-лым кивојом* (П., 135).

Прег ним стоял пустой шкалик (И., 22).

Утром мы сидели *јерег хлевом* (С., 10).

Модел *исјрег* + *Г* је фреквентнији од модела *јрег* + *А* и *јрег* + *И* јер поред свог основног, аблативног значења⁴⁸ може да буде и контекстуални синоним модела *јрег* + *А* или *јрег* + *И*.⁴⁹ Најзад, пошто у систему модела ПКПЗ у српскохрватском језику не постоји посебан модел који би поред обележја *оријентир је одређен јредњом сјраном локализатора* имао и обележје *јерлаитивносј*, модел *исјрег* + *Г* употребљава се и за образовање конструкција са перлативним значењем.

Модел *исјрег* + *Г* у конструкцијама са аблативним значењем:

Стражари су угонили апсенике у ћелије, а они су, као непослушно и раштркано стадо, бежали *исјрег њих* (А., 52).

[...] издвојен, на три корака *исјрег своје јраиње* стоји као кип (А., 116).

Али ето, *исјрег коморе* је неко викнуло: — Кирјуха, крени-и-и (Ч., 60).

Стражники загоняли арестантов в камеры, а те, как непослушное и разбредшееся стадо, убегали *оји* *них* (А., 40).

[...] стоял, словно статуя, *вјереди* *своје свийи* (А., 70).

Но вот *вјереди* *обоза* кто-то крикнул: — Кирюха, тро-о-гай (Ч., 36).

Модел *исјрег* + *Г* у конструкцијама са адлативним значењем:

⁴⁸ Према А. Белићу и М. Стевановићу предлог *исјрег* има више просторних значења међу којима и аблативно. (А. Белић, *Дейрефиксација у словенским језицима*, Јужнословенски филолог XVIII, 1949—50, стр. 89; М. Стевановић, нав. дело, стр. 266).

⁴⁹ Према А. Белићу *исјрег* + *Г* указује на већи степен близине него *јрег* + *И* (нав. дело, стр. 90).

Јегорушка је подигао главу и сањивим очима погледао *исјред себе* (Ч., 33).

Одједном *исјред Павла* појави се човек (И., 142).

Модел *исјред* + Г у конструкцијама са локативним значењем:

Само *исјред зграде* у којој су чувари и канцеларије управе има мало калдрме (А., 17—18).

Исјред џамијској воришћиа стајао је барјактар Мухарем (С., 312).

Две руке су грчевито млатарале *исјред самих уста* (Т., 86).

Модел *исјред* + Г у конструкцијама са перлативним значењем:

Куршуми су звиждали *исјред моја носа* (С., 137).

Два његова помоћника полако су шетала *исјред радње* (С., 298).

Егорушка подњал главу и посоловешними глазами погледал *вјеред себја* (Ч., 15).

Вдруг Павле увидел *јеред собой* човека (И., 92).

Только *јеред домом*, где размешены охрана и канцелярия, двор вымощен (А., 19).

У *входа* во двор мечети просил милостыню знаменосец Мухарем (С., 255).

Две руки судорожно барахтались у *самых ее губ* (Т., 68).

Пули свистели *јеред моим носом* (С., 111).

Двое его помощников медленно прохаживались *јеред йисарской* (С., 343).

Оријентир је одређен задњом сјраном локализатора

27. Обележје *оријентир је одређен задњом сјраном локализатора* у руском језику имају модели *за* + А, *за* + И и *из-за* + Г⁵⁰, а у српскохрватском језику *иза* + Г и, у секвентивном значењу, или, врло ретко, у локативном значењу, *за* + И.⁵¹

Модели *јеред* + И и *за* + И образују еквиполентну опозицију: *оријентир је одређен јередњом | задњом сјраном локализатора*. У погледу свих других обележја семантичка структура им је иста: индиректна лоцираност, релевантност нивоа, релевантност предње или задње стране, локативност. Упор.:

Кибитка остановилась *јеред деревянным домиком* (П., 102).

За домом растут кусты и деревья (В., П., 110).

Перед нею стоял кувшин воды (П., 162).

Дверь *за Вукицей* захлопнулась, но она еще некоторое время простояла на пороге (И., 73).

Кола се убрзо зауставе *јеред грвеном кућицом* (П., 40).

Иза куће расте жбуње и дрвеће

Пред њом је стајао бокал с водом (П., 132).

Када *за Вукицом* лупише врата, она још неко време остаде на прагу (И., 128).

Другу еквиполентну опозицију образују модели *за* + А и *из-за* + Г. У овом случају семантичке структуре се разликују само у обележ-

⁵⁰ Поред поменутих модела ПКПЗ исти просторни однос може да буде обележен и моделима *сади* + Г и *јозади* + Г. *Сади* и *јозади* поред предлошке функције могу да имају и прилошку функцију. Упор. примере за њихову употребу у предлошкој функцији; *Сади нее сидела рыжая собака с осйрыми ушами* (Ч., 87), *В колонне јозади неџо разџоваривали два бойца* (И., 54).

⁵¹ Уп.: М. Ивић, *Систем јредлошких констџрукција . . .*, стр. 149.

јима која се односе на кинетички аспект просторног односа: *адлативности* (за + А) / *аблативности* (из-за + Г). Упор.:

Потом б и у к повернул за *оливкову роцу* (Л., 109).

Вдруг *из-за оливковой роци* вымахнул строгий куб храма (Л., 74).

Валить на бога и добро и зло — значит прятаться за *ејо сѣину* (С., 56).

Тогда мужик [...] выхватил топор *из-за сѣины* и стал махать во все стороны (П., 92).

У свом основном значењу српскохрватско *иза* + Г је еквивалентно руском *из-за* + Г. Упор.:

Али ево жандара *иза уџла* (М., 141).

У то време се *иза узвишице* [...] укажу нове групе коњаника (П., 82).

Иза ормана изађе Палаша, бледа и уздрхтала (П., 90).

Иза брежуљка неочекивано се указа пепельасто-сиви коврџави облак (Ч., 26)

Модел *иза* + Г може да буде и преводни еквивалент руског *за* + А и *за* + И, тј. среће се и у конструкцијама са адлативним односно локативним значењем. Упор.:

Седала је крај Каће на суву земљу у честару *иза бокора койриве* (Т., 35).

Све шумове света упила је вода *иза крме* (Л., 261).

Да се не бојим ваљда тебе тамо, *иза сѣабла* (М., 154)?

Селанка се још више заклони *иза фуруне* (И., 140).

Са свијећом одлази *иза њаравана* (Мат., 360).

Модел *за* + И употребљава се у савременом српскохрватском језику у секвентивном значењу, тј. у функцији обележавања кретања објекта локализације са задње стране локализатора који се такође креће. Упор.:

Народ је препознао Пугачовљеве прарпорце и у гомили трчао за *нама* (П., 130).

Пријатељи пођоше за *њом* (Т., 17). Авдага је без ријечи пошао за *сѣражарима* (С., 138).

Партизан који је ишао за *коњем* имао је главу увијену у бели пешкир (И., 139).

Онда б и у к заокрену *иза маслинасће шумице* (Л., 330).

Одједном *иза маслиновој шумарка* искрсну оштра коцка [...] храма (Л., 302).

Одговорност за зло и за добро пребацити на божју вољу, значи заклонити себе за *начело* (С., 69).

Онда мужик [...] извуче секиру *иза леђа* и узме њоме размахивати на све стране (П., 32).

Но *из-за уџла* вышел жандарм (М., 181).

В это время *из-за вышоты* [...] показались новые конные толпы (П., 130).

Из-за шкаја явилась Палаша, бледная и трепещущая (П., 135).

Из-за холмов неожиданно показалось пепельно седое кудрявое облако (Ч., 18).

Она садилась с ней рядом на сухую землю, в глуши, за *кусийом крайивы* (Т., 27).

Все шумы мира поглотила вода за *кормой* (Л., 16).

Или думаешь, боюсь тебя там, за *геревом* (М., 196)?

Крестьянка боязливо отошла за *йечку* (И., 63).

Уходит со свечой за *ширму* (Мат., 35).

Народ узнал колокольчик Пугачева и толпой бежал за *нами* (П., 160).

Приятели пошли за *нею* (Т., 13).

Авдага молча двинулся за *сѣражниками* (С., 112).

На голове партизана, который шел за *конем*, была белая чалма (И., 88).

У српскохрватском језику се исти просторни однос може обележити и моделом *иза* + *Г*. У руском језику се модел *из-за* + *Г* не среће у конструкцијама са секвентивним значењем. Упор.:

Иза њих је момак носио малу уљаницу
(А., 119).

За ними появился парењ с фонарем
(А., 71).

Употреба модела *за* + *И* и *за* + *А* у локативном односно адлативном значењу није типична за савремени српскохрватски књижевни језик. У таквим случајевима су обично у питању конструкције са глаголима *седети* (*сесити*), *бити*, *залазити* (*заћи*) и сл. и именицама *сито*, *клавир*, *волан*, *џрџеза*, *шанк* и сл. Другим речима, дистрибуција ових модела ПКПЗ је у српскохрватском језику веома ограничена. Упор.:

За ситолом — цела логорска управа
(Ш., 426).

Момак *за воланом* је настојао да странцима улије поштовање према свом занату (Ј., 300).

Ја се по други пут нађем *за ситом џрџезом* с Пугачовом (П., 124).

Баџих лопату и тихо зађох *за жбун* (Ш., 422).

Ми сели *за ситом* (П., 90).

Зоја седе *за клавиром* (Т., 135).

За ситолом — все лагерное начальство
(Ш., 609).

Парењ *за рулом* стремился внушить иностранцам уважение к своему ремеслу (Ј., 72).

Ја вторично очутился *за одной џрџезою* с Пугачевым (П., 157).

Бросил ја лопату и тихо пошел *за кусом* (Ш., 606).

Седнемо *за ситом* (П., 23).

Зоя села *за фортепјано* (Т., 105).

28. Према томе, ако се у руском и српскохрватском језику упореде ова два микросистема модела предлошко-падежних конструкција који указују на оријентир одређен предњом или задњом страном локализатора, може се видети да су ти микросистеми у оба језика прилично редуковани у морфолошком погледу и да се то одразило на могућности обележавања кинетичког аспекта просторног односа моделима предлошко-падежних конструкција. У српскохрватском језику постоје веће могућности за обележавање различитих видова кинетичког односа објекта локализације према оријентиром одређеном предњом страном локализатора, док је у руском језику развијенији микросистем модела који обележавају оријентир одређен задњом страном локализатора (вид. таблице I и II на крају рада).

Оријентир је одређен збирним локализатором

29. Они модели ПКПЗ у руском или у српскохрватском језику који у својој семантичкој структури имају обележје *оријентир је у нивоу локализатора* могу бити маркирани или немаркирани према критеријуму *оријентир је одређен збирним локализатором*. На овакав оријентир указује у руском језику модел *между* + *И* и његови синоними *между* + *Г*, *меж* + *Г* и *меж* + *И*, а у српскохрватском језику модели *између* + *Г*, *међу* + *А* и *међу* + *И*, који на парадигматском плану нису синоними јер обележавају различите видове кинетичког аспекта просторног односа.

У српскохрватском језику се модел *међу* + *И*, као и *между* + *И* у руском језику, употребљава само за образовање конструкција са локативним значењем. Примери:

Међу њима се налазио и Швабрин (П., 100).
Ускоро се нађем поново *међу* *мужичима-стиражарима* (П., 118).

Между ими стоял и Швабрин (П., 141).

Я поехал скорее и вскоре очутился снова *между* *караульными мужиками*. (П., 153).

Модел *међу* + *А* има увек адлативно значење. Упор.:

Камен је ставио *међу* *ноге* (И., 29).
— Да — одговори овај завлачећи црвене шаке *међу* *колена* (Т., 23).

Камень он положил *между* *ног* (И., 28).
— Да, — возразил тот, втискивая *между* *колен* свои красные руки (Т., 18).

Искидани ланац људи уђе *међу* *шојове* (И., 148).
Дуго је прао ноге, кидао траву, завлачио је *међу* *јрсије* и ногама био по води (И., 73).

Партизаны, сломав цепь, рассыпались *между* *орудиями* (И., 99).
Нарвав травы и сунув ее *между* *яльцами* на ногах, бил ими по воде (И., 40).

Као што показују примери, у руском језику се модел *между* + *И* односно *между* + *Г* употребљава и као преводни еквивалент српскохрватског *међу* + *А*, тј. у адлативном значењу, пошто у систему модела ПКПЗ у руском језику не постоји посебан модел, семантички еквивалентан српскохрватском *међу* + *А*.

Модел *између* + *Г* у својој основној семантичкој структури има обележје *аблајивносћ*, али се у овом значењу ретко употребљава. У недостатку примера из корпуса наводимо два примера из књиге „*Са-времени српскохрватски језик*” М. Стевановића: *Дизаше се између* планинских овршака. — *Шчеја девојку између* браће и *вину се с њом у облаке*.⁵²

Између + *Г* може да буде контекстуални синоним модела *међу* + *И*, тј. да се употреби за образовање конструкције са локативним значењем, као и контекстуални синоним модела *међу* + *А*, у конструкцији са адлативним значењем. Упор.:

Између *Венеције, Трсиа и далмајинске обале*, Јадранско море је веома опасно (Т., 188).

Војник стоји поред фуруне и *између* *ноћу* држи пушку (И., 146).

Само му се *између* *бијелих вјеђа* указао оштар усјек (С., 304).

Између *кровињара* и *иза* цркве *плавила* се река (Ч., 61).

Између *две* *брезе* ставили су клупу.

Јемљан у ријем капуту стао је *између* *Панџелеја* и *Васје* (Ч., 67).

Адритическое море *между* *Венецией, Трисиом и далмајским берејом* *чрезв*ъчайно опасно (Т., 150).

Солдат, пристроившись *возле* печи, держит винтовку *между* *коленями* (И., 96).

Лишь *между* *белых бровей* пролегла резкая складка (С., 248).

В промежутках *между* *изб* и *за* *церковью* синела река (Ч., 37).

Между *двух* *березок* поставили скамейку (В., П., 132).

Емельян в рыжем пальто стал *между* *Панџелеем* и *Васей* (Ч., 42).

⁵² М. Стевановић, нав. дело, стр. 259.

Модел *између* + *Г* може да обележава и перлативни тип кретања. У том случају *између* + *Г* „покрива” једно празно место у овом микросистему. Упор.:

Стаза је водила *између* *необичној* *камења* што су га нанеле пролећне воде (Л., 321).

Пред њим, на путелку *између* *жбуња* промаче њена хаљина (Т., 49).

Кљун гркљана провирује и нестаје *између* *врајиних* *жила* (И., 13).

Тропинка вилась *меж* *диких* *камней*, *накиданных* *вешней* *водой* (Л., 99).

Впереди, на дороге *между* *кустами* мелькнуло ее платье (Т., 39).

Кадык то выкатывался, то исчезал *между* *жилами* на шее (И., 7).

Уколико је локализатор збирне природе, у руском језику и модели *среди* + *Г* и *сквозь* + *А* могу бити преводни еквиваленти српскохрватског *између* + *Г* или *међу* + *И*. Исто тако у српскохрватском језику модел *кроз* + *А* може да буде контекстуални синоним модела *између* + *Г* у конструкцији са перлативним значењем. Упор.:

Ту је, поред богате живе воде, *међу* *ситарим* *дрвешима* саградио лепу кућу (А., 31).

Нема више ничег. Само гроб *међу* *невидљивим* *фрајтарским* *гробовима* (А., 133).

У зеници су остала само Дамњанова рамена када су замакла *између* *дрвећа* (И., 82).

И прегршт прашине коју је узео са тла у димљивим млазевима процури *између* *слабо* *сијојених* *ирсцију* (Л., 270). *Између* *састављених* *иријавица* осећао се пажљив и као сечиво општар поглед (А., 34).

Дуванско труње пропадало му је *кроз* *ирије* (И., 30).

Здесь, на берегу моря, *среди* *многочисленных* *деревьев*, Латиф построил себе прекрасный дом (А., 27).

Больше ничего нет. Только могила *среди* *дрюшек*, невидимых сейчас монашеских *могил* (А., 85).

Мелькнула только *среди* *деревьев* спина Дамњана (И., 52).

И горсть взятого из-под ног праха дымными струйками пролилась *сквозь* *неидейно* *смякнутые* *йальцы* (Л., 28). *Сквозь* *смякнутые* *ресницы* чувствовался его внимательный и словно бритва острый взгляд (А., 28).

Табачное крошево просыпалось *между* *йальцами* (И., 30).

Оријентир је одређен јорњом ситраном локализатора

30. Они модели предлошко-падежних конструкција у руском или у српскохрватском језику који у својој семантичкој структури имају обележје *релевантност* *нивоа* *оријентира*, а не сигнализирају *оријентир* у *нивоу* *локализатора*, имају обележје *оријентир* *ван* *нивоа* *локализатора*, из кога следи опозиција *оријентир је одређен јорњом* / *доњом ситраном локализатора*.

Обележје *оријентир је одређен јорњом ситраном локализатора* у руском језику има само модел *над* + *И*. У свом основном, локативном значењу он је и семантички и морфолошки еквивалент модела *над* + *И* у српскохрватском језику. Упор.:

Она увидела високо *над* *водой* белу чајку (Т., 144).

Летит коршун *над* *самой* *землей* (Ч., 7).

Високо *над* *водом* *угледа* *белог* *галеба* (Т., 180).

Лети кобац *над* *самом* *земљом* (Ч., 22).

Перо, задумавшись, нависло *над* *бу-мајой* (М., 174).
Ложки мелькают *над* *којилом* (И., 7).

А сад стоји перо *над* *јајиром* (М., 132).

Кашике се преплићу *над* *којићем* (И., 12).

У српскохрватском језику на оријентир одређен горњом страном локализатора указују три модела: *над* + *А*, *над* + *И* и *изнад* + *Г*.

Модел *над* + *А* има адлативно значење:

Наднио сам се *над* *њено лице* (С., 78).
Бијеле вјеће наднесене *над* *ујале очи* (С., 315).

Ј наклонила *над* *ней* (С., 63).
Белые брови нависли *над* *зайавшими* *глазами* (С., 257).

Међу моделима који имају обележје *оријентир* је одређен *горњом* *страном* *локализатора*, у српскохрватском језику је најфреквентнији модел *изнад* + *Г*, који се, као контекстуални синоним модела *над* + *И* среће у конструкцијама са локативним значењем. Упор.:

Небо *изнад* *цилана* и *гробља* било је тамно (Ч., 19).
Високо *изнад* *њега* немачки рафал ољуска стену (И., 84).
Изнад *ње* виси војничка кабаница (Мат., 391).

Небо *над* *завадами* и *кладбицем* било смутло (Ч., 5).
По скале *над* *его* *оловој* застучали пули (И., 53).
Над *ней* висит шинель (Мат., 71).

Модел *изнад* + *Г* се употребљава и за образовање конструкција са перлативним значењем. Упор.:

Буле зафијуче и прелети *изнад* *њихових* *глава* (П., 82).
Изнад *шапе* су пролетеле три познате шљуке (Ч., 28).
Изнад *града* је прелетјела велика репатица (С., 103).

Јдро зажујало и пролетело *над* *ними* (П., 129).
Над *осокој* пролетели знакомые три бекаса (Ч., 11).
Над *городом* пролетела огромная комета (С., 83).

Исти просторни однос (*оријентир* одређен *горњом* *страном* *локализатора*, *перлативности*) може бити обележен и моделом *преко* + *Г* у српскохрватском језику односно моделом *через* + *А* у руском језику. Упор.:

Моје лопте су сваки час летеле *преко* *ивице* стола (П., 24).
Табакера је опет летела *преко* *јуџа* (Т., 80).

Шары поминутно летели *через* *бори* (П., 91).
Опять его сигарочница летела *через* *дорожку* (Т., 63).

У корпусу нисмо нашли примере за употребу модела *изнад* + *Г* у конструкцијама са аблативним значењем иако би се могло претпоставити да овај модел у својој инваријантној семантичкој структури има обележје *аблативности* (према: *над* + *И* — локативност, *над* + *А* — адлативност). Илустрације ради наводимо један такав пример из књиге „Савремени српскохрватски језик II” М. Стевановића: *Ойкачи верице* *изнад* *огњишта* (М. Глишић, Целокупна дела I, 167).⁵³

⁵³ М. Стевановић, нав. дело, стр. 262.

Оријентација је одређен доњом сифраном локализатора

31. У руском језику ово обележје имају модели $\bar{y}og + И$, $\bar{y}og + А$ и $из-\bar{y}og + Г$, а у српскохрватском језику $\bar{y}og + И$, $\bar{y}og + А$ и $ис-\bar{y}og + Г$.

С обзиром на кинетички аспект просторног односа овде се могу констатовати три пара руско-српскохрватских семантичких и морфолошких еквивалената: $\bar{y}og + И$ и $\bar{y}og + И$ (локативност), $\bar{y}og + А$ и $\bar{y}og + А$ (адлативност), $из-\bar{y}og + Г$ и $ис\bar{y}og + Г$ (аблативност).

Упор. конструкције са моделом под — И у његовом основном, локативном значењу:

Захрустела галка $\bar{y}og$ нојама (Л., 98).
Сели на пустые ящики $\bar{y}og$ галереей
заброшенной кузницы (И., 14).
Между тем кучер с лакеем и горничной [. . .] пригостили обед на траве
 $\bar{y}og$ сифрами лийами (Т., 65).

Зашкрипа шљунак $\bar{y}og$ нојама (Л., 321).
Под шфремом запуштене поткивачнице
поседаше на празне сандуке (И., 18).
У међувремену су кочијаш, лакеј и
собарица [. . .] припремили ручак на
трави $\bar{y}og$ сифрим лийама (Т., 83).

Модел $\bar{y}og + И$ и у руском и у српскохрватском језику образује еквиполентну опозицију са моделом $над + И$. Упор.:

Под самой крышей старинного дома
пшора Бепе в нише стоит святой Николай (М., 175).
Черноватый дым вился небольшими
колечками $над$ сифанционной крышей
(И., 46).

Под самим кровом шјор Бепове старинске
куће стоји свети Никола у ниши (М., 134).
Црнкасти дим, развучен, лелуја се над
белим станичним кровом (И., 78).

Исто је тако, с обзиром на оријентациони аспект просторног односа, модел $\bar{y}og + А$ у српскохрватском језику у опозицији са моделом $над + А$, док, с обзиром на кинетички аспект просторног односа, модел $\bar{y}og + А$ у оба језика образује еквиполентну опозицију са моделом $из-\bar{y}og + Г$ у руском односно $ис\bar{y}og + Г$ у српскохрватском језику. Упор.:

Он быстро [. . .] положил $\bar{y}og$ іолову
узелок (Ч., 36).
Я буду спать, а ты поглядывай, чтобы
у меня $из-\bar{y}og$ іоловы этого мешка не
вытащили (Ч., 12).
Шехага не глядя сунул деньги $\bar{y}og$
іодушку (С., 327).
Шехага вытащил деньги $из-\bar{y}og$ іодушки
(С., 329).

Он је брзо [. . .] ставио завежљај $\bar{y}og$
ілаву (Ч., 60).
Ја ћу да спавам, а ти пази да ми неко
не извуче ову врећу $ис\bar{y}og$ ілаве (Ч.,
29).
Шехага је ставио $\bar{y}og$ јасіуку, не погледавши (С., 399).
Шехага је извукао новац $ис\bar{y}og$ јасіука
(С., 402).

Модел $ис\bar{y}og + Г$ се често среће у конструкцијама са локативним значењем као синоним модела $\bar{y}og + И$. У руском језику се модел $из-\bar{y}og + Г$ никада не употребљава за образовање конструкција са локативним значењем. Упор.:

Женя сидела $\bar{y}og$ мокрым шениом кафе
(Л., 12).
Пугачев сидел $\bar{y}og$ образами (П., 154).

Жења је седела $ис\bar{y}og$ мокрој ілаіина
неке кафане (Л., 258).
Пугачов је седео $ис\bar{y}og$ ікона (П., 119).

Лицо имела бледное и смуглое, большие серые глаза *иод круїлыми бровями* (Т., 26).

Била је високог раста, бледог лица, крупних сивих очију *исїод овалних обрва* (Т., 33).

Модел *исїод + Г* може бити употребљен и у конструкцији са адлативним значењем. У том случају се неутрализује опозиција *иод + А | исїод + Г*. Упор.:

Баба изиђе и стаде *исїод сїреје* (И., 159).

Старуха вышла из дому и встала *иод сїрехой* (И., 113).

Пошто ни у руском ни у српскохрватском језику не постоји модел ПКПЗ који би у својој семантичкој структури поред обележја *оријентир је одређен горњом сїраном локализайора* имао и обележје *иерлаїивносїи*, ту функцију у руском језику врши модел *иод + И*, а у српскохрватском језику *исїод + Г*. Упор.:

По улице, *иод кашїанами*, не замечая дождя, прогуливался сердар Авдага (С., 150).
Прошлись несколько раз вокруг площади св. Марка, *иод арками* (Т., 142).

Сокаком, *исїод кесїенова*, корачао је сердар Авдага, као да киша не лије (С., 183).
Прошеташе око трга светог Марка, *исїод сводова* (Т., 178).

32. Поређење ових двају микросистема у систему модела ПКПЗ у руском и у српскохрватском језику показује да је, с обзиром на могућности обележавања кинетичког аспекта просторног односа, у српскохрватском развијенији микросистем модела којима се обележава оријентир одређен горњом страном локализатора (три модела ПКПЗ у српскохрватском према једном моделу у руском језику), док се микросистеми модела ПКПЗ којима се обележава оријентир одређен доњом страном локализатора у оба језика на парадигматском плану подударају и морфолошки и семантички. На синтагматском плану се својим могућностима употребе истиче модел *исїод + Г* у српскохрватском језику, за разлику од свог морфолошког еквивалента *из-иод + Г* у руском језику који може бити употребљен само за образовање конструкција са аблативним значењем.

Оријентир је ирсїор у близини локализайора

33. Обележје *оријентир је ирсїор у близини локализайора* имају у руском језику следећи модели ПКПЗ: *близ + Г*, *до + Г*, *оїи + Г*, *иодле + Г*, *ири + Л* и *у + Г*, а у српскохрватском језику: *до + Г*, *дуж + Г*, *код + Г*, *крај + Г* (*иокрај + Г* и *украј + Г*), *надомак + Г* и *надомак + Д*, *од + Г*, *око + Г*, *иорег + Г* и *ири + Л*.

Исто семантичко обележје имају и неки модели у чијем се саставу налазе предлози који ван везе са падежним обликом могу вршити прилошку функцију. У руском језику то су: *вблиз + Г*, *вдоль + Г*, *возле + Г*, *вокруї + Г*, *круїом + Г*, *мимо + Г* и *около + Г*, а у српскохрватском језику: *блizu + Г*, *мимо + Г*.⁵⁴

⁵⁴ Модел *мимо + Г* се врло ретко употребљава у савременом српскохрватском језику у просторном значењу (вид. т. 37).

На исти оријентир указују и неки модели типа *йредлошки израз + падежна морфема*, на пример, у руском језику: *близко к + Д, близко ош + Г, вблизи ош + Г, вблизи до + Г, недалеко ош + Г, недалеко ош + Г, вблизи ош + Г, вблизи с + И*; у српскохрватском језику најчешће: *недалеко од + Г, у близини + Г* и др.

34. Модели *близ + Г, вблизи + Г, возле + Г, около + Г, њодле + Г, њри + Л* и *у + Г* у руском језику, као и модели *близу + Г, код + Г, крај + Г, њоред + Г* и *њри + Л* у српскохрватском језику, имају исту семантичку структуру: индиректна лоцираност, ирелевантност нивоа у коме се налази оријентир, релевантност дистанце, оријентир је простор у близини локализатора, локативност; али ипак не представљају потпуне синониме јер се у извесним случајевима разликују по стилској вредности, фреквенцији или дистрибуцији.

Модел *близ + Г* је стилски обележен као архаичан⁵⁵, а среће се, углавном, у белетристици. Уместо њега се у савременом књижевном језику све чешће употребљава модел *вблизи + Г*.⁵⁶ Примери:

Молодая девушка с бледным и выразительным лицом поднялась со скамейки *близ дорожки* (Т., 13).

В последний раз он напомнил о себе в одном живописном оазисе *близ Дамаска* (Л., 30).

Кибитка остановилась перед деревянным домиком [. . .] *близ деревянной же церкви* (П., 102).

Бывалый командир [. . .] разместил раненых в трехстах метрах от мусульманского села, *вблизи речки Врбас* (И., 27).

Корабль затонул *вблизи берегов* (В., П., 120).

Миноносец „Смелый” нес патрульную службу *вблизи берегов* (В., П., 120)

Млада девојка бледог и изражајног лица устаде са клупе *крај сџазе* (Т., 17).

Последњи пут ју је подсетио на себе у живописној оазису *близу Дамаска* (Л., 271).

Кола се убрзо зауставе пред дрвеном кућицом [. . .] *омак до исто њако дрвене цркве* (П., 40).

Рањенике је сместио на триста метара од муслиманског села, *близу извора Врбаса* (И., 28).

Брод је потонуо *близу обале*.

Торпиљер „Смели” је патролирао *њред обале*.

Модели *возле + Г, около + Г* и *у + Г* као и *близ + Г* и *вблизи + Г* имају обично за преводне еквиваленте у српскохрватском језику моделе *близу + Г, код + Г, крај + Г, њоред + Г* или, ређе, *њкрај + Г, украј + Г, наомак + Г* или *наомак + Д*. Упор.:

Возле + Г

Две розы, которых раньше не было, лежали на ночном столике *возле кровати* (Л., 53).

Пуцельский, кому принадлежал сундук, *возле койшорото* нашли ваш труп (Мат., 64)?

В конце мая послали нас в лесок *возле лагеря* рыть могилы (Ш., 606).

Две руже, којих раније није било, лежале су на ноћном ормарићу *њред креветта* (Л., 257).

Пуцельски, онај сандук *крај којеџа* си нађен мртав, чији је био (Мат., 328)?

Крајем маја послали су нас у неки шумарак *њкрај лођора* да копамо раке (Ш., 422).

⁵⁵ Уп.: В. С. Бондаренко, *Просџрансџивенные оџношения выражаемые с џо-мощью џредлоџов*, Ученые записки МГПИ имени В. П. Потемкина, 1954, т. XXXIII, стр. 36.

⁵⁶ Исто, стр. 36.

Около + Г

Около чайной он и кормился, — кто что даст (Ш., 618).
Себе устроил местечко около диванчика (Т., 108).
За версту от деревни обоз остановился около колодца с журавлем (Ч., 42).

А он се близу чајинице и хранио — оним што му људи дају (Ш., 437).
Себи направи место крај дивана (Т., 137).
На једну врсту пред селом комора се зауставила крај бунара са ћермом (Ч., 69).

Треба нагласити да се, за разлику од ситуације у руском језику, у српскохрватском језику модел *око + Г* не употребљава као синоним модела *јорег + Г*, односно као преводни еквивалент модела *у + Г*. Уп.: Стол стоит *около* окна (В., П., 114) — Сто стоји *јорег* *јрозора*, а не . . . *око* *јрозора*, и сл.

У + Г

У окошка за особым столом сидел секретарь (П., 172).
Да, я тогда был у окна (Мат., 75).
У *йракѣира* *Моричей* я вышел из тени оград (С., 79).

Порег *јрозора* за посебним столом седео је секретар (П., 149).
Да, онда сам још био крај *јрозора* (Мат., 335).
Код *Морића хана* сам изашао из сјенке зидова (С., 98).

У конструкцији са именицом која значи лице (особу) *у + Г* није синоним модела *возле + Г* и *около + Г* јер указује на „бављење једног појма у сфери другог”⁵⁷, тј. на један просторно-присвојни однос: објекат локализације се налази на месту које на изванстан начин припада особи коју значи именица. У оваквим случајевима локализатор је посредно одређен називом особе којој припада или која га настањује. У српскохрватском језику се исти однос обележава моделом *код + Г*. Упор.:

В назначенный час я уже был у *генерала* (П., 146).
Спрятали ее у *родсѣвников* в селе, подалше от Тифлиса (А., 76).
У *меня*, вы видите, еще беспорядок (Т., 30).

У одређени сат ево ме опет *код* *генерала* (П., 107).
Склонили су је *код* *рођака* у један заселак, подале од Тифлиса (А., 119).
Код *мене* је, као што видите, још увек *неред* (Т., 39).

Модел *јодле + Г* није типичан за савремени руски језик.⁵⁸ Највише примера за његову употребу нашли смо у језику А. С. Пушкина. Упор.:

Елена сидела в гостиной *јодле* *Анны Васильевны* (Т., 113).
Добрый поручик повис *јодле* *своего сѣароѣ начальника* (П., 132).

Швабрин стоял *јодле* *меня* и пристально глядел на неприятеля (П., 129).

Јелена је седела у салону *крај* *Ане Васильевне* (Т., 143).
Добри поручник се зањиха на вешалима *јорег* *своѣ сѣароѣ сѣарешине* (П., 86).
Швабрин је стајао *јорег* *мене* и нетремице посматрао непријатеља (П., 82).

⁵⁷ М. Ивић, *Систем ѣредлошких консѣрукција . . .*, стр. 146.

⁵⁸ М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, нав. дело, стр. 120.

Модел *йри* + *Л* указује на то да се објекат локализације налази у непосредној близини локализатора.⁵⁹ Овај модел ПКПЗ се ретко употребљава у савременом руском књижевном језику, али ипак чешће него његов морфолошко-семантички еквивалент у српскохрватском језику *йри* + *Л*, чија је дистрибуција ограничена на невелик број именица као, на пример, *врх*, *дно*, *земља*, *море*, *йочейшак*, *крај*.⁶⁰

За разлику од ситуације у српскохрватском језику, *йри* + *Л* се у руском језику јавља и као контекстуални синоним модела *в* + *Л* ако је објекат локализације живо биће, а локализатор зграда.⁶¹ Упор.:

Врач живет *йри* больницы (В., П., 140).
Новому учителю дали комнату *йри*
школе (В., П., 139).

Лекар станује у болници.
Новом учителју су дали собу у школ-
ској згради.

Поред тога, овај модел се и у руском и у српскохрватском језику употребљава и за образовање конструкција типа: *При заводе* ест дет-ский сад (В., П., 140). — *При фабрици* постоји дечји вртић. — *При универзитету* ест общежитие (В., П., 140). — *При универзитету* постоји студентски дом. Њима се указује на административну припадност док је просторни однос у другом плану.

35. Модели *го* + *Г* и *ош* + *Г* у руском језику, као и *го* + *Г* и *ог* + *Г* у српскохрватском језику, су антонимични, тј. образују еквивалентну опозицију с обзиром на то указују на два супротна типа усмерености: адлативност (*го* + *Г*) / аблативност (*ош* + *Г*, *ог* + *Г*), а остала семантичка обележја су им иста: индиректна лоцираност, ирелевантност нивоа, релевантност дистанце, оријентир је простор у близини локализатора. Упор.:

Проводили музыканты Османа и его
друзей *го* моста (С., 209).
Ош моста начиналась ухабистая бу-
льжная мостовая (И., 13).
Инсаров проводил его *го* двери (Т., 33).
Ош ворон с выражением исполненного
долга бежала назад только что лаявшая
рыжая собака (Ч., 90).

Пратили су их свирком *го* моста (С.,
257).
Ог моста пружала се излокана турска
калдрма (И., 17).
Инсаров га испрати *го* врата (Т., 42).
Ог кайше се с изразом испуњене дуж-
ности враћао риђи пас који је малопре
лајао (Ч., 132).

За разлику од модела *ош* + *Г* и *ог* + *Г* који скоро увек представљају преводне еквиваленте, *го* + *Г* у српскохрватском језику има у руском језику за преводне еквиваленте обично моделе *го* + *Г* и, чешће, *к* + *Д* (о основном значењу овог модела вид. т. 43). Упор.:

⁵⁹ Према М. В. Всеволодовой и З. Г. Паршуковой *йри* + *Л*, *у* + *Г*, *возле* + *Г* и *около* + *Г* су синоними (нав. дело, стр. 116); А. М. Пешковски сматра да *йри* + *Л* указује на већи степен близине него *у* + *Г* (А. М. Пешковский, нав. дело, стр. 319); уп. и *Толковый словарь . . .*, том III. Према мишљењу М. Стевановића *йри* + *Л* у српскохрватском језику „означава непосредну близину, управо приближеност нечега уз појам означен обликом локатива, док предлог *ког* тог значења нема” (нав. дело, стр. 96).

⁶⁰ Упор.: Т. Батистић, *Локациив у савременом српскохрватском књижевном језику*, Београд, 1972, стр. 26.

⁶¹ М. В. Всеволодова и З. Г. Паршукова, нав. дело, стр. 139.

Допловише *до сѣрмој лука Риалта* (Т., 174).

У трку стигоше *до неких кућица* (И., 143).

У међувремену цело друштво стиже *до сенице* (Т., 80).

Учестано и стреловито стану да ткају *од зида до зида* крупни пацови (А., 26).

Устаје и одлази *до њаравана* (Мат. 336).

Они доплыли *до крујој арки* Риальто (Т., 138).

Бегом добрались *до каких-ѿо домиков* (И., 93).

Между тем все общество подошло *к беседке* (Т., 63).

Часто и стремительно снуют *оѿ сѣнены к сѣне* огромные крысы (А., 24).

Встает, подходит *к ширме* (Мат., 39).

36. Уколико је у питању обележавање просторно-мерног односа, указивање на некакав степен или границу у простору, српскохрватском *до + Г* одговара у руском језику модел *ѿо + А*. Конструкције образоване према моделу *ѿо + А* су ретке у савременом руском језику, а број именица које се у њима јављају није велики — то су обично именице које значе делове тела или неког превозног средства, уп.: *ѿо цицколотки, ѿо колени, ѿо ѿояс, ѿо ѿрудь, ѿо ѿорло, ѿо уши, ѿо сѿуйицу* и сл.⁶² На пример:

Мы видели, как он вошел в воду сначала *ѿо цицколотки*, потом *ѿо колени* и исчез в осоке (С., 12).

Марья Ивановна покраснела *ѿо уши* (П., 189).

Видјели смо како је загазио у воду *до чланака*, па *до кољена*, и нестало иза шахе (С., 15).

Марја Ивановна поцрвене *до ушију*.

37. Модел *мимо + Г* у руском језику, као и *мимо + Г* у српскохрватском језику⁶³, разликује се од осталих модела из ове групе обележјем *ѿерлајивносѿ*, другим речима, овим моделом ПКПЗ се поред указивања на простор у близини локализатора указује и на то да кретање објекта локализације има карактер пресецања оријентира. За разлику од ситуације у руском језику, *мимо + Г* се у савременом српскохрватском књижевном језику веома ретко употребљава. Његову функцију преузели су модели *ѿоред + Г* и *крај + Г*. Упор. примере:

Что такое наши глаза, которые помогают нам лишь попасть в дверь и не пронести ложку *мимо рѿа* (А., 77).

Четыре немецких средних танка на полном газу прошли *мимо меня* (Ш., 601).

Перескакивая лужи они прошли *мимо освещенной ѿекарни* (И., 96).

Проходя *мимо ѿрудов* все остановились (Т., 65).

Мимо еѿо проворно мелькнула маленькая фигура в парике и в очках (Т., 149).

Шта је ово мало очију у глави што носимо и што нам показују да потребимо у врата и да не пронесемо кашкику *мимо усѿа* (А., 120).

Четири немачка средња тенка пуном брзином пројурише *ѿоред мене* (Ш., 417).

Прескачу барице, пролазе *ѿоред освешљене ѿекарне* (И., 145).

Пролазећи *крај језера* сви застадоше (Т., 83).

Крај ѿеѿа хитро промаче сиђушна прилика с периком и наочарима (Т., 186).

38. Модел *вокруѿ + Г* поред обележја *оријенѿир је ѿросѿѿор у близини локализѿора* има у својој семантичкој структури и обележје

⁶² Вид.: *Грамматика русскојо јзыка*, Москва, 1960, т. II, стр. 178—179.

⁶³ У оба језика *мимо* се употребљава и у прилошкој и у предлошкој функцији.

оријентир је *ѝросѝор* који окружује локализатор. У српскохрватском језику исту семантичку структуру има модел око + Г. Упор.:

Все уселись *вокруг* *разосѝланной* ска-
терти (Т., 65).

Напрасно мы дули на кости, обносили
их *вокруг* *ѝоловы* (С., 191).

Но тут *вокруг* *Сараева* занялись лесные
пожары (С., 92).

Даже цветы на окне ширят *вокруг*
себя аромат лжекрасоты (М., 197).

Излетници поседаше *око ѝросѝриѝоѝ*
чаршава (Т., 83).

Узалуд смо хукали у коцку, обносили
је *око ѝлаве* (С., 234).

Онда су се запалиле шуме *око Сарајева*
(113, С.).

Чак и оно цвијеће на прозору шири
око себе дах лажне лепоте (М., 156).

У руском језику се понекад као контекстуални синоним модела *вокруг* + Г среће модел *около* + Г, и то више у језику старијих писаца. Упор.:

Около кибитки подымался сугроб (П.,
94).

Один из инвалидов взял его руки и
положив их себе *около шеи*, поднял
старика (П., 126).

Мятежники съезжались *около своѝо*
ѝредводѝтеля (П., 131).

Око кола се ствара нанос (П., 29).

Ухватио [га] за руке, обавио их себи
око враѝа и запртио старца на леђа
(П., 76).

Бунтовници су се окупљали *око своѝа*
вође (П., 84).

39. Модели *вдоль* + Г у руском и *дуж* + Г у српскохрватском језику поред обележја *оријентир* је у близини локализатора имају и обележје *оријентир* је одређен *дужом* *сѝраном* локализатора, што подразумева чињеницу да је њихова дистрибуција ограничена на конструкције са именицама које значе локализаторе чија је релевантна особина дужина. Упор.:

Молодые люди спустились к Москве-
реке и пошли *вдоль ее береѝов* (Т., 11).
Потом он повернул лошадь назад и
[. . .] поехал шагом *вдоль обоза* (Ч., 68).
Потом, переваливаясь с ноги на ногу,
двигая лопатками, он лениво поплелся
вдоль обоза (Ч., 71).

Младићи се спустише на реку и по-
ђоше *дуж њене обале* (Т., 15).
Онда је окренуо коња натраг и [. . .]
кренуо је кораком *дуж коморе* (Ч., 102).
Затим, гегајући се и мичући раменима,
он је тромо пошао *дуж коморе* (Ч., 107).

Вдоль + Г и *дуж* + Г нису увек преводни еквиваленти. Пошто је појам „дужина” увек садржан у семантичкој структури именице која значи локализатор, дати просторни однос може бити изражен и конструкцијом образованом према моделу ПКПЗ који у својој семантичкој структури нема обележје *оријентир* је одређен *дужом* *сѝраном* локализатора, али има обележје *оријентир* је *ѝросѝор* у близини локализатора, или бар сигнализира *ѝерлаѝивности* као и модели *вдоль* + Г и *дуж* + Г у свом основном значењу. Упор.:

Карета быстро неслась то *вдоль созрева-*
ющих нив, [. . .] то *вдоль широких*
луѝов (Т., 69).

Я решил пройтись *вдоль* *Миляки* (С.,
58).

Направляется *вдоль береѝа* подальше от
зоны досягаемости руки святого (М.,
195).

Каруце су брзо јуриле час *ѝоред до-*
зрелих њива [. . .] час *ѝоред ѝросѝраних*
ливада (Т., 89).

Одлучио сам да прошетам *ѝоред Ми-*
љацке (С., 72).

Крене *обалом*, што даље од досега
свечеве руке (М., 154).

Пођоше *гуж обале* (Т., 179).
Опет је почео да хода *гуж велике*
собе (С., 246).

Они пошли *ѿо береју* (Т., 136).
Снова он зашагао *ѿо ѿросѿорной ком-*
наѿе (С., 201).

40. Предлошко-падежне конструкције које указују на оријентир у близини локализатора могу бити образоване и према неким другим моделима ПКПЗ за које ово значење није основно, него је контекстом условљено.

Тако, на пример, уколико је локализатор насеље, град или тврђава, у руском језику однос близине може бити изражен и конструкцијом образованом према моделу *ѿог + И*. Упор.:

Вскоре князь Голицын *ѿог креѿѿѿию Тайшѿцевой* разбио Пугачева (П., 169).
Англичанину непременно хотелось за время каникул посетить друзей *ѿог Фивами* (Л., 24).
Попал я в плен *ѿог Лозовеньками* в мае сорок второго года (Ш., 600).

Убрзо је кнез Голицин *код Тайшѿцевске ѿврђаве*, разбио Пугачова (П., 144).
Енглеz је неизоставно хтео да за време распуста посети пријатеља крај Тебе (Л., 299).
Пао сам у ропство *код Лозовенька* маја четрдесет друге (Ш., 415).

У српскохрватском језику се модел *ѿог + И* ретко среће у конструкцији са оваквим значењем. Упор.:

Нико више тамо и не зна да су *ѿог Хоѿином* икад војевала два брата с Алифаковца (С., 26).
Човјек [. . .] који је, да би боље служио нашој ствари, замијенио кист пушком, пао *ѿог Беѿтрагом* (Мат., 364).

Никто и знати не знае, што некогда *ѿог Хоѿином* војевали два брата с Алифаковаца (С., 20).
Он и погиб, как настоящий герой *ѿог Белѿрагом* (Мат., 39).

У српскохрватском језику се модел *уз + А*, поред свог основног значења описаног у т. 23, среће и у конструкцијама у којима се њиме обележава однос близине између објекта локализације и локализатора. Упор.:

По револверу нађеном *уз Жујана*, он је очито активно судјеловао и у коначном разрачунавању (Мат., 362).
Очитала неколико молитава за душу мртвог мужа, па сјела *уз ѿрозор* (С., 133).
Сад је умањивао опасност, правдајући се што ће ноћ провести у коцкању а не *уз болесној ају* (С., 397).

Судя по револверу, найденному у *Жујана*, он принимал активное участие в последней схватке (Мат., 37).
Прочла несколько молитв за упокой мужниной души и села *у окна* (С., 108).
Теперь он преуменьшал опасность, оправдывая себя, что проведет ночь в игре, а не у *ѿѿѿели* больного хозяина (С., 326).

У српскохрватском језику се и по моделу *до + Г* могу образовати конструкције са локативним значењем иако је основно значење овог модела адлативно (вид. т. 35). Упор.:

За столом је седео *до мене* (Т., 123).
Командант седи на трonoшцу *до земљане фуруне* (И., 119).

До барака наслагани железнички прагови (И., 77).

За столом он сидел *возле мене* (Т., 96).
Командир роты сидел на низкой трехногой табуретке *возле глиняной ѿечки* (И., 62).
Возле бараков — штабеля железнодорожных шпал (И., 45).

Модели $k + D$ у руском језику и $\emptyset + D$ у српскохрватском језику у одређеним синтагматским условима, у зависности од префикса управне речи у конструкцији, могу свом адлативном значењу придодати обележје *оријентир је њросџор у близини локализайџора* које носи префикс управне речи. Упор.:

Но вот они приблизились к *экџаџам* (Т., 69).
Я тихонько подхожу к *џосџели* (П., 96).
Досаду на задержку, командир подошел к *кресџьянке* (И., 65).

Али, ево, приближише се *кочијама* (Т., 87).
Тихо приђем њеном *кревеџу* (П.,)
Љут због задржавања, командант приђе *сељанци* (И., 121).

41. Обележје *оријентир је њросџор у близини локализайџора* имају и у руском и у српскохрватском језику и модели са предлошким изразима. Упор. неколико примера:

Обоз остановился *недалеко оџ џри-сџани* (Ч., 80).
В начале сентября из лагеря под городом Кюстрином перебросили нас [...] в лагерь Б-14 *неџодалеку оџ Дрездена* (Ш., 607).
Невдалеке оџ џоџо месџа, где застала ее гроза, находилась ветхая заброшенная часовенка (Т., 80).
Рядом с ним лежал комиссар (И., 50).
Остановка трамвая *близко оџ нашеџо дома* (В., П., 121).

Поворка се заустави *недалеко од пристаништа* (Ч., 118).
Почетком септембра из логора код града Кистрина пребацише нас [...] у логор Б-14 *недалеко од Дрездена* (Ш., 424).
Недалеко од месџа на коме је затекла олуја налазила се оронула, запуштена капелица (Т., 103).
Комесар лежи *џоред њеџа* (И., 81).
Трамвајска станица је *близу наше куће*.

42. Ни у руском ни у српскохрватском језику не постоји модел ПКПЗ са семантичким обележјем *оријентир је удаљен од локализайџора*. На овакав просторни однос указују модели са предлошким изразима *далеко оџ + Г* и *џодальше оџ + Г* у руском језику и *далеко од + Г* и *џодале од + Г* у српскохрватском језику. Упор.:

На четвертые сутки, когда я был уже *далеко оџ џрокляџоџо лагеря*, поймали меня (Ш., 423).
Спрятали ее у родственников в селе, *џодальше оџ Тифлиса* (А., 76).

Мене ухватише кад сам се већ доста удаљио *од џроклеџоџо логора* (Ш., 606).
Склонили су је код рођака у један заселак, *џодале од Тифлиса* (А., 119).

Оријентир није гео локализайџора и није одређен сџранама локализайџора

43. У руском језику се овакав оријентир обележава моделима $k + D$ и *вне + Г*, а у српскохрватском језику моделима *џрема + Д*, $k + D$, $\emptyset + D$, *ван + Г* и *изван + Г*.

Модели $k + D$ у руском и *џрема + Д*, $k + D$, $\emptyset + D$ у српскохрватском језику имају у својој семантичкој структури обележја: ин-

директна лоцираност, ирелевантност нивоа, ирелевантност дистанце, динамичност, усмереност, адлативност. Пошто им је семантичка структура иста, наведени модели се често срећу као преводни еквиваленти када су употребљени у свом основном значењу. Упор.:

Мятежники бегом бежали к *крейссии* (П., 131).

Он направился к *выходу* часовни (Т., 83).

На четвертый день прямо из совхоза, груженный хлебом, подварачиваю к *чайной* (Ш., 619).

Он устремился к *ларьку* (Л., 96).

Солнце склонилось к *зайагу* (М., 208).

И он повел Егорушку к *большому дувхэйажному корёусу* (Ч., 80).

Побуњеници су трком јурили *йрема йврђави* (П., 84).

Он се упути *йрема излазу* из капелице (Т., 106).

Четвртог дана, право из совхоза, с товаром жита, скрећем *йрема чајиници* (Ш., 437).

Он похита ка *шайору* (Л., 319).

Сунце се нагнуло к *зайагу* (М., 167).

И он је повео Јегорушку ка *великој једносйрајној зйради* (Ч., 118).

Модел $\emptyset + Д$ се ретко употребљава у савременом српскохрватском језику уколико управна реч у конструкцији нема префикс *йри-* (вид. т. 40). Упор.:

Снова отвернулся к *сйене* (С., 328).

Подходит к *сйолу* (Мат., 38).

Сделал налево кругом, иду к *выходу* (Ш., 611).

Опет се окренуо *зигу* (С., 400).

Враћа се *сйолу* (Мат., 364).

Окренуо сам се налево круг, пошао *излазу* (Ш., 429).

У оба језика се у истом просторном значењу употребљавају и неки модели са предлошким изразом на месту предлога. Упор.:

Она засуетилась, и все засуетились, встали и пошли в *найравлении* к замку (Т., 65).

Они устало брели *йо найравлению* к *йерйраве* (Ш., 593).

Ус его кривится в *сйорону лавки* (М., 178).

Пошла проворными шагами по дороге, ведущей к *кварййре Берсенева* (Т., 80).

Она се узмува, а са њом и остали, усталоше и кренуше ка замку (Т., 83).

Уморно су се вукли *йрема йревозу* (Ш., 406).

Брк му се накриви *йрема йрафйци* (М., 136).

Жустрим корацима поје у *йравцу Берсењевлевој сйана* (Т., 102).

44. За разлику од модела $к + Д$, *вне + Г* у руском односно (*из-*)*ван + Г* у српскохрватском језику нема адлативно, већ има локативно значење. Упор.:

Захмелевший, тот полулежал вдали, *вне ковра* (Л., 82).

Караджоз с бранью обрушивается на все, что заключено в стенах Двора и что живет *вне их* (А., 30).

Мне приходится часто работать *вне йорода* (В., П., 127).

Поднапит, упола је лежао подаље, *изван йилима* (Л., 309).

Док се [монолог] не претвори у лудачку вику и псовање свега што ова Авлија затвара и што је *изван ње* (А., 34).

Често морам да радим *ван йрада*.

Таблица I: Инваријантне семантичке структуре модела ПКПЗ у руском језику

		неусмереност		у с м е р е н о с т			
Оријентациони аспект просторног односа	Кинетички аспект просторног односа	локативност	адлативност	аблативност	перлативност		
директна лоцираност	унутрашњост	<i>в + Л</i>	<i>в + А</i>	<i>из + Г</i>	<i>сквозь + А</i>		
директна лоцираност	површина	<i>на + Л</i>	<i>на + А</i>	<i>с + Г</i>	<i>через + А</i>		
директна лоцираност	површина	вишеструки контакт	<i>ѝо + Д</i>	<i>(ѝо + Д)</i>	—	—	
директна лоцираност	централност		<i>среди + Г</i>	<i>(среди + Г)</i>	—	<i>(среди + Г)</i>	
директна лоцираност	периферност		—	—	—	—	
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор ван нивоа	горња страна	<i>над + И</i>	<i>(над + И)</i>	—	<i>(над + И, через + А)</i>
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор ван нивоа	доња страна	<i>ѝог + И</i>	<i>ѝог + А</i>	<i>из-ѝог + Г</i>	<i>(ѝог + И)</i>
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор у нивоу	предња страна	<i>ѝерѝ + И</i>	—	—	<i>(ѝерѝ + И)</i>
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор у нивоу	задња страна	<i>за + И</i>	<i>за + А</i>	<i>из-за + Г</i>	<i>(за + И)</i>
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор у нивоу	лева страна	—	—	—	—
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор у и нивоу	десна страна	—	—	—	—
индиректна лоцираност	релевантност нивоа	Ор у нивоу	плура-литет Л	<i>между</i>	—	—	<i>(среди + Г, между + И)</i>
индиректна лоцираност	релевантност дистанце	близина		<i>у + Г</i>	<i>го + Г</i>	<i>оѝ + Г</i>	<i>мимо + Г*</i>
индиректна лоцираност	релевантност дистанце	даљина		—	—	—	—
индиректна лоцираност				<i>вне + Г*</i>	<i>к + Д</i>	—	—

¹ Празна места у систему обележена су цртицом или су у заградама дати модели ПКПЗ који најчешће на синтагматском плану покривају семантичко поље које на парадигматском плану нема свој морфолошки израз (свој модел ПКПЗ). Скраћенице Ор и Л, на левој страни таблице, односе се на оријентир и локализатор.

² У случају синонимије у систему, у таблици је дат само један члан синонимског низа, на пример: *между + И, среди + Г, у + Г*.

³ Звездицом су обележени предлози који се употребљавају и у прилошкој функцији.

Таблица II: Инваријантне семантичке структуре модела ПКПЗ у српскохрватском језику

		неусмереност		у с м е р е н о с т			
Оријентациони аспект просторног односа	Кинетички аспект просторног односа	локатив- ност	адлатив- ност	аблатив- ност	перлатив- ност		
директна лоцираност	унутрашњост	$y + L$	$y + A$	$из + \Gamma$	$кроз + A$		
директна лоцираност	површина	$на + L$	$на + A$	$с + \Gamma$	$\dot{y}реко + \Gamma$		
директна лоцираност	површина	вишеструки контакт	$\dot{y}о + L$	$(\dot{y}о + L)$	—	—	
директна лоцираност	површина	допун- ски Ор	горњи део Л	—	—	—	$уз + A$
директна лоцираност	површина	допун- ски Ор	доњи део Л	—	—	—	$низ + A$
директна лоцираност	централност		$насрег$ $+ \Gamma$	$(насрег$ $+ \Gamma)$	—	—	
директна лоцираност	периферност		—	—	—	—	
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор ван нивоа Л	горња страна	$наг + И$	$наг + A$	—	$изнаг + \Gamma,$ $(\dot{y}реко + \Gamma)$
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор ван нивоа Л	доња страна	$\dot{y}ог + И$	$\dot{y}ог + A$	$ис\dot{y}ог$ $+ \Gamma$	$(ис\dot{y}ог + \Gamma)$
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор у нивоу Л	предња страна	$\dot{y}рег + И$	$\dot{y}рег + A$	—	$(ис\dot{y}рег$ $+ \Gamma)$
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор у нивоу Л	задња страна	$(иза + \Gamma)$	$(иза + \Gamma)$	$иза + \Gamma$	$(иза + \Gamma)$
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор у нивоу Л	лева страна	—	—	—	—
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор у нивоу Л	десна страна	—	—	—	—
индиректна лоцираност	релевант- ност нивоа	Ор у нивоу Л	плура- литет Л	$ме\dot{y}у$ $+ И$	$ме\dot{y}у$ $+ A$	$изме\dot{y}у$ $+ \Gamma$	$(изме\dot{y}у$ $+ \Gamma)$
индиректна лоцираност	релевантност дистанце	близина		$ког + \Gamma$	$го + \Gamma$	$ог + \Gamma$	$\dot{y}орег + \Gamma$
индиректна лоцираност	релевантност дистанце	даљина		—	—	—	—
индиректна лоцираност				$изван$ $+ \Gamma$	$\dot{y}рема$ $+ \Gamma$	—	—

Важе исте напомене као за таблицу 1.

Закључак

45. У овом раду су модели ПКПЗ у руском и српскохрватском језику описани на два нивоа: на нивоу семантичких обележја и на нивоу инваријантних семантичких структура, а делимично и на синтагматском плану, тј. на нивоу контекстуалних значења. Анализа је показала да је на нивоу семантичких обележја разлика између руског и српскохрватског језика минимална. Обележја која су названа базичним и разбијана на обележја нижег реда иста су у оба језика: У погледу терминалних обележја једини изузетак представљају обележја *усмерености њрема* „доле” и *усмерености њрема* „горе”, која имају у српскохрватском језику модели *низ + А* односно *уз + А*, а која нема ни један модел ПКПЗ у руском језику.

На нивоу инваријантних значења може се констатовати висок степен подударности између семантичких структура модела ПКПЗ у руском и српскохрватском језику, али и извесне разлике које су веће него на нивоу семантичких обележја. Поред низа руско-српскохрватских семантичких еквивалената описани су и случајеви да модел ПКПЗ у једном језику нема свој еквивалент у систему модела ПКПЗ у другом језику (тзв. празна места у систему). Тако, на пример, модели *ис њрег + Г*, *међу + А*, *над + А*, *низ + А*, *о + А*, *о + Л*, *њрег + А* и *уз + А* немају у руском језику, на парадигматском плану, своје семантичке еквиваленте иако, на синтагматском плану, имају преводне еквиваленте. С друге стране, према руским моделима *за + А*, *за + И* (осим у секвентивном значењу) и *њо + А* стоје у српскохрватском језику празна места у систему модела ПКПЗ.

Последица постојања празних места у систему је синкретизација — више просторних значења везује се за један модел ПКПЗ. У већини таквих случајева концентрисање предлога се врши око генитива јер је овај падеж неутралан према свим критеријумима који се односе на обележавање кинетичког аспекта просторног односа.⁶⁴ Ова појава је израженија у српскохрватском језику: за разлику од ситуације у руском језику, у српскохрватском и модели *до + Г*, *иза + Г*, *ис њог + Г* као и *ис њрег + Г*, *изнад + Г* (последња два немају у руском језику семантичке еквиваленте на парадигматском плану) могу да се употребе за образовање конструкција са локативним значењем, иако им је основно значење аблативно.

У вези с тим у савременом руском и савременом српскохрватском језику су карактеристичне две тенденције:

(1) Процесом синкретизације захваћена су само кинетичка значења предлошко-падежних конструкција; на пример, у руском језику *њрег + И* се среће у конструкцијама са локативним, адлативним и перлативним значењем (вид. т. 26), *иза + Г* у српскохрватском језику се среће у конструкцији са аблативним, адлативним, перлативним и локативним значењем (вид. т. 27).

⁶⁴ Упор. код М. Ивић, *Систем њредлошких конструкција . . .*, стр. 161.

(2) Оријентациона значења нису захваћена процесом синкретизације. Напротив, захваљујући употреби предлошких израза са просторним значењем као и неких прилога и именица у предлошкој функцији, у оба језика постоје широке могућности за обележавање различитих видова оријентационог аспекта просторног односа. Чак и када су у питању модели ПКПЗ са правим предлозима у свом морфемском саставу, у оба језика је много развијенији систем оријентационих значења која имају посебан морфолошки израз, него систем кинетичких значења (упор. схеме 1 и 2).

Иако предмет овог рада није био попис и опис контекстуалних значења модела ПКПЗ (такав задатак тражи посебно испитивање и, пре свега, шири корпус), описани примери, а још више целокупна језичка грађа корпуса, сугеришу закључак да не постоје два модела ПКПЗ у руском и српскохрватском језику која би уз иста инваријантна значења имала и исте могућности варирања свог семантичког инваријанта, тј. исте могућности неутрализације опозиција које образују са другим члановима система модела ПКПЗ.

Према томе, у овом контрастивном опису система модела ПКПЗ у руском и у српскохрватском језику највећи степен подударности констатован је на нивоу конструката вишег реда (семантичких обележја), мањи на нивоу инваријантних семантичких структура, а најмањи на нивоу контекстуалних значења. Другим речима, степен сличности између ова два подсистема руског и српскохрватског језика сразмерно је пропорционалан степену апстракције на коме је вршена анализа.

СЕЛЕКТИВНА БИБЛИОГРАФИЈА

- Батистић, Татјана: *Локалтив у савременом српскохрватском књижевном језику*. Институт за српскохрватски језик, Београд 1972, стр. 212.
- Белић, Александар: *Дейрефиксација у словенским језицима (йредлози ийија изнад и слични йојави)*. Јужнословенски филолог XVIII, 1949—50, стр. 87—101.
- Белић, Александар: *Падежная сисџема и йроисхождение йредлоџов*. Јужнословенски филолог XXII, 1957—58, стр. 1—17.
- Bennett, C. David: *Spatial and Temporal Uses of English Prepositions (An Essey in Stratificational Semantics)*, Longman, London 1975, pp. 235.
- Bierwisch, Manfred: *Semantics*. U knj.: *New Horizons in Linguistics* (ed. by John Lyons), Penguin Books, 1972, pp. 166—185.
- Бондаренко, В. С.: *Просйрансийвенные ойношения выражаемые с йомощью йредлоџов*. Ученые записки МГПИ имени В. П. Потемкина XXXIII, 1954, стр. 19—41.
- Бондаренко, В. С.: *Предлоџи в современном русском языке*. Учпедгиз, Москва 1961, стр. 71.
- Бояров, А. П.: *Глагольные словосочетания с йросйрансийвнным значением в современном русском языке*. Ученые записки Рязанского педагогического института, т. 13, 1956, стр. 116—133.
- Weinsberg, Adam: *Kategoria kierunku — próba typologii (na materiale rumuńskim i polskim)*. Sprawozdania z prac naukowych, Wydziały nauk społecznych PAN, rok XII (1968), z. 1 (48), str. 38—43.
- Weinsberg, Adam: *Przyimki przestrzenne w języku polskim, niemieckim i rumuńskim*. Wyd. PAN, Wrocław 1973, str. 119.
- Виноградов, В. В.: *Русский язык (йраммайическое учение о слове)*. Изд-во „Высшая школа”, Москва 1972, стр. 614.
- Владимирский, Е. Ю.: *Сисџема йредлоџов с йросйрансийвнным значением*. У књ.: *В йомощь йрейодаватџелям русскоџо языка как иносйранноџо*, Москва 1967, стр. 30—52.
- Всеволодова М. В. и Э. Г. Паршукова: *Сйособы выражения йросйрансийвнных ойношений*. Изд-во МГУ, Москва 1968, стр. 170.
- Вуковић, Гордана: *О односу „оријентационих” йредлоџа ийија исйод | йод, изнад | над, исйред | йред*. Прилози проучавању језика II, 1966, стр. 77—84.
- Вуковић, Јован: *О йадежним консйрукцијама с йредлозима над, изнад и сл*. Питања књижевности и језика, књ. I, 1954, стр. 5—49.
- Вуковић, Јован: *Прилози за йроучавање уйойребе йадежа с йредлозима*. Зборник Матице српске за књижевност и језик, књ. 2, 1954, стр. 132—149.
- Вуковић, Јован: *О начину служења синйаксичким средсйвима йриликом исйийивања йредлошко-йадежних консйрукција*. Питања књижевности и језика, књ. IV—V, свеска Б, 1957—58, стр. 89—125.

- Гвоздев, А. Н.: *Очерки по синтаксису русского языка*. Изд-во „Просвещение“, Москва 1965, стр. 407.
- Гортан-Премк, Даринка: *Синтаксис с предлогом до с обзором на свойства предлога уопште*. Наш језик (нова серија) XIII, св. 1—2, 1963, стр. 64—80.
- Грамматика русского языка*, том II, часть первая, Академия наук СССР, Москва 1960, стр. 702.
- Грамматика современной русской литературного языка*, „Наука“, Москва 1970, стр. 767.
- Groot, A, Willem (de): *Classification of Cases and Uses of Cases*. U zborniku: *For Roman Jakobson*, Mouton and Co, The Hague 1956, pp. 187—195.
- Ивић, Милка: *О предлогу по у српскохрватском језику*. Јужнословенски филолог XIX, 1951—52, стр. 173—212.
- Ивић, Милка: *Значења српскохрватског инструменнала и њихов развој*. Посебно издање Српске академије наука, књ. CCXXVII, Београд, 1954, стр. 298.
- Ивић, Милка: *Једно поглавље из граматике нашеј модерној језика — систем месних јадежа*. Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду II, 1957, стр. 145—158.
- Ивић, Милка: *Систем предлошких конструкција у српскохрватском језику*. Јужнословенски филолог XXII, 1957—58, стр. 141—166.
- Ivić, Milka: *On the Structural Characteristics of the Serbocroatian Case System*. International Journal of Slavic Linguistics and Poetics IV, 1961, pp. 38—47.
- Ivić, Milka: *The System of Serbocroatian Cases Denoting Spatial Relations*. Acta Linguistica Hafniensia, v. IX, No 1, Copenhagen 1965, pp. 51—55.
- Jakobson, Roman: *Морфологические наблюдения над славянским склонением*. Roman Jakobson, *Selected Writings II, Word and Language*, Mouton, The Hague-Paris 1971, pp. 154—183.
- Кибрик, А. Е.: *К типологии иросиранских значений (на материале дагестанских языков)*. Зб.: *Язык и человек*, Москва 1970, стр. 110—154.
- Klebanowska, Barbara: *Znaczenia lokatywne polskich przyimków właściwych*. Wyd. PAN, Wrocław 1971, str. 106.
- Кобзарева, Д. Л. и К. П. Лахути: *Деноминационные значения предложных конструкций*. Зб.: *Семантическая структура слова*, Москва 1971, стр. 124—140.
- Курилович, Е.: *Проблема классификации јадежей*. У књ.: Е. Курилович, *Очерки по лингвистике*, Москва 1962, стр. 175—203.
- Леонтьева Н. Н. и С. Е. Никитина: *Смысловые отношения, передаваемые русскими предлогами*. Slavica, X, Debreczyn 1969, str. 15—63.
- IV *Международный съезд славистов (материалы дискуссии)*. „Наука“, Москва, том II, стр. 529.
- Милановић, Бранислав: *Упоиште предлога код (с јенишвом) уз глаголе кретања*. Наш језик II (нова серија), св. 7—10, 1958—59, стр. 227—249.
- Мразек, Роман: *Синтаксис русского иворительного (структурно-сравнительное исследование)*. Statni pedagogicke nakladatelstvi, Praha 1964, str. 285.
- Pete, Istvan: *Замечки об употреблении русских предлогов в и на в иросиранском значении*. International Journal of Slavic Linguistics and Poetics VIII, 1964, pp. 67—76.
- Пешковский, А. М.: *Русский синтаксис в научном освещении*. Москва 1956, стр. 511.
- Поповић, Љубомир: *Предлошки изрази у савременом српскохрватском језику*. Наш језик I (нова серија), св. 3—4, стр. 195—220.
- Ром, Бранислава: *Српскохрватски еквиваленци за нека значења руској гатива*. Прилози проучавању језика, књ. 9, 1973, стр. 129—141.
- Ром, Бранислава: *Српскохрватски еквиваленци за нека значења руских јадежа*. Прилози проучавању језика, књ. 10, 1974, стр. 49—108.

- Станишева, Дина: *О процедуре ойределения йадежных оййозиций*. Славистичен сборник, София 1973, стр. 19—33.
- Станишева, Дина: *Некојторые войросы синйаксемной анализа*. Вопросы языкознания, 1, 1968, стр. 95—102.
- Стевановић, Михаило: *Савремени срйскохрвайски језик II*. Научна књига, Београд 1969, стр. 902.
- Стевовић, Игрутин: *О йийяну консийрукција йадежа с йредлозима (о йадежним консийрукцијама с йредлозима над, изнад и сл.)*. Јужнословенски филолог XXI, 1955—56, стр. 215—236.
- Творийельный йадеж в славянских языках* (под редакцией С. Б. Бернштейна). Изд-во АН СССР, Москва 1958, стр. 376.
- Топоров, В. Н.: *Локайив в славянских языках*. Изд-во АН СССР, Москва 1961, стр. 378.
- Уткин, Д. В.: *Синонимические словосочейания с йросйфрансийвенным значением в современном русском лийерайурном языке*. У књ.: *Войросы морфолойи и синйаксиса современной русскоо языка*, Новосибирск 1966, стр. 211—239.
- Ходова, К. И.: *Падежи с йредлоями в сйарославянском языке*. „Наука”, Москва 1971, стр. 192.
- Шльивић-Шимшић, Биљана: *Предлој мимо у срйскохрвайском језику*. Зборник за филологију и лингвистику III, Нови Сад, 1960, стр. 135—152.

Љиљана Субојић

ЗНАЧЕЊЕ И ФУНКЦИЈА ГЛАГОЛСКИХ ПРИЛОГА У РОМАНУ „УСТА ПУНА ЗЕМЉЕ” БРАНИМИРА ШЋЕПАНОВИЋА

(ПРОБЛЕМ РЕЧЕНИЧНЕ КОНДЕНЗАЦИЈЕ)

Рађено под руководством
проф. др Јована Кашића

Проблематици глаголских прилога у српскохрватском језику у нашој старијој лингвистичкој литератури посвећено је довољно пажње.¹ Међутим, третман који ове категорије имају у наведеним расправама и граматицама српскохрватског језика не може задовољити, не само због традиционалних оквира у приступу, него и због језичког материјала на коме су вршене анализе ових облика, који, углавном, не може више бити репрезентант њихове употребе у савременом језику.

Као извор језичког материјала за овај рад послужио је роман „Уста пуна земље” Бранимира Шћепановића², Овај популарни роман Б. Шћепановића у доброј мери репрезентује актуелни српскохрватски језички стандард у погледу употребе ових облика. Наиме, на мање од сто страница текста, колико обухвата овај роман (7—102), регистровано је око 120 реченица са глаголским прилогом садашњим и десетак реченица са глаголским прилогом прошлим.³

У овом раду ограничићу се на онај синтаксичко-семантички тип глаголских прилога у коме се они јављају у функцији *иравих ирילוћа*

¹ Љ. Стојановић, *Значење глаголских прилика*, Јужнословенски филолог, Београд, 1928—29, књ. VIII, 1—2., А. Мусић, *Значење и употреба прилика у српскохрватском језику*, Рад ЈАЗУ, Загреб, 1935, књ. 240, 127—159., А. Белић, *Мусић д-р А. Значење и употреба прилика у српскохрватском језику*, Јужнословенски филолог, Београд, 1933—34, књ. XIII, 195—202, (приказ), А. Белић, *Једно начелно ишћање*, Наш језик, Београд, 1934, год. II, св. 1, 1—6., М. Стевановић, *Пофиделовање глаголских ирילוћа на -ћи*, Јужнословенски филолог, Београд, 1949—1950, књ. XVIII, св. 1—4, 55—85., М. Стевановић, *Један нарочити облик глаголског ирילוћа садашњег*, Наш језик, н. с., Београд, 1949—1950, књ. I, св. 9—10, 365—372.

² Бранимир Шћепановић, *Уста пуна земље*, Београд, Цепна књига БИГЗ-а, 1976, 7—102, (пето издање на српскохрватском језику, прво црно издање).

³ Прецизни подаци о броју реченица намерно се не наводе стога што је у појединим случајевима могуће класификацију реченице обавити на различите начине.

времена садашње⁴/ишлој и покушају да утврдим, применом трансформационог теста, њихову синтаксичку функцију реченичне кондензације. Ван разматрања остаће, овом приликом, све друге функционалне категорије (облици придевског типа, облици прилошко-предлошког типа; облике у функцији правог прилога, као и облике на *-ће* нисам регистровала у овом роману⁵).

Проблем реченичне кондензације⁶ неексплицитно су дотакли још Маретић, Белић и Стевановић⁷, а анализу са одговарајућим трансформационим могућностима дала је Гордана Вуковић на материјалу из језика Добрице Ћосића.⁸ Овим ћу истраживањем, на невеликом корпусу, настојати да покажем да глаголски прилози, као стандардно (и продуктивно) средство литерарног израза савремене српскохрватске прозе служе не само за економисање језиком — већ имају и стилистичку вредност.

Глаголски прилог садашњи јавља се као кондензатор независне-којулашњивне реченице у дубинској структури исказа у великом броју примера:

Увијени у грубу вунену ћебад, *лежали смо* не померајући се и *ћушаћећи*, као да смо омамљени (Т → *лежали смо и ћушали . . .*, 7); Зато *смо* и *јурили* ћутке, *уишњући се* да смањимо рас-

⁴ Под функцијом правог прилога времена садашњег/прошлог подразумевамо ону употребу ових категорија када се оне јављају као кондензатори потпуне реченичне структуре, а не могу се развити у релативну везу — остају доследно у оквиру вербалне категорије (в. Гордана Вуковић, *Прилој времена садашњеј у делима Добрице Ћосића*, Прилози проучавању језика, књ. 5, Нови Сад, 1970, 68). О синтаксичком положају и функцији глаголских прилога расправља и Мирко Пети, *Грамаишчико значење и синтаксички положај иаршиција ирезенџа и иаршиција иерфекџа*, Сувремена лингвистика, Загреб, X, 1974, 15—21.

⁵ в. Г. Вуковић, стр. 62.

⁶ Термин реченичне кондензације у овом раду има вредност коју му даје Прашка лингвистичка школа — упоређи:

V. J. Vachek, *Some Thoughts on the So-called Complex Condensation in Modern English*, Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university, Ročník IV, Řady jazykovědné (A), Č. 3, Brno, 1955, 63—77; M. Jelínek, *Konkurence mezi substantivním kondenzátorem a větným schématem v obrozenském češtině (na materiálu odborných textů)*, Sborník prací Filosofické fakulty Brněnské university, Ročník XIX, Řada jazykovědná (A), Č. 18, Brno, 1970, 35—48; Jiří Nosek, *Notes on Syntactic Condensation in Modern English*, Travaux linguistiques de Prague 1, L'École de Prague d'aujourd'hui, Prague, 1964, 281—288; M. Jelínek, *Funkce a vývoj syntaktických kondenzátorů v slovanských jazycích*, Otázky slovanské syntaxe II, Sborník Symposia „Strukturní typy slovanské věty a jejich vývoj“, Brno, 1968, 389—395; V. Mathesius, *Obsahový rozbor současné angličtiny na základě obecně lingvistického*, Praha, 1961; Vl. Hrabě, *Polovětné vazby a kondenzace „druhého sdělení“ v ruštině a v češtině*, Praha, 1964, i dr.

⁷ Тома Маретић, *Грамаишчико хрватскоја или српскоја књижевноја језика*, Матица хрватска, Загреб, 1963, треће, непромијењено издање, 656—662; Александар Белић, *Историја српскохрватској језика*, књ. II, св. 2. Речи са конјугацијом, Научна књига, Београд, 1973, 188—199; Михајло Стевановић, *Савремени српскохрватски језик (грамаишчико системи и књижевнојезичка норма)* II, Синџакса, друго издање, Научна књига, Београд, 1974, 73—759;

⁸ в. Г. Вуковић, *Прилој времена садашњеј у делима Добрице Ћосића*, Прилози проучавању језика, књ. 5, Нови Сад, 1970, 61—79.

тојање (Т → Зато смо и јурили ћутке и (*џри џом*⁹) се уињали да смањимо расијањање. 24).

У примерима: На дну ходника отвори прозор и *исџуну* већ сажвакану храну, *џушајући* отвореним устима прохладни ветар (Т → испџуну (. . .) храну и *џоче да џуша отвореним устима џрохладни ветар*. 12); Његови пријатељи се *сјатише* око њега *увервајући* га да ни они нису ни за шта криви (Т → Његови пријатељи се сјатише око њега и *џочеше да џа увервају/и уверваху џа . . .*, 56), пошто имамо глаголе различитог вида, перфективни у финитном облику и имперфективни у облику глаголског прилога садашњег, који су уз то још и фазни, у трансформ мора бити уведен „помоћни“ глагол којим ће се означити фаза и који би имао допуну у виду клаузе са предикатом коме на површинској структури конкурише глаголски прилог. У последњем примеру ово може бити избегнуто увођењем имперфекта у дубинску структуру: и *уверваху џа*.

Када се глаголски прилог садашњи појављује са негацијом¹⁰, тада, у трансформу, фунгира као предикат *адверсативне реченице*:

Он му се једним неодређеним осмехом захвали и *џоче да једе, не осећајући* у први мах никакав укус (Т → Он (. . .) поче да једе, а (*џри џом*) *није осећао . . .*, 12); Неочекивано испруживши руку ухвати жуту, месингану кваку и лагано, *не размисљајући, изађе* у помрчину. (Т → *изађе у помрчину, а да (џри џом) није размисљао*. 12); . . . јер је тај старац одједном отворио лево око и једним дугим погледом, (. . .) — *џрешао* по лицима својих укућана, (. . .) *не џоказујући* ничим да је било кога од њих препознао . . . (Т → отворио је лево око и (. . .) *прешао* по лицима својих укућана, (. . .) *а није ничим џоказао . . .* 71); . . . док су они (. . .) *узмицали* — престрављени од оног што су могли да очекују, али и *не слушећи* да ће их он (. . .) истерати из куће. (Т → *измицали* су престрављени (. . .), *али нису ни слутили да ће их он . . .*, 72).

У последњем примеру имамо већ на површинској структури експлицитирање адверсативног везника *али*, чиме се супротност двају исказа још више наглашава. Из тога произлази да је везник а немаркиран, а *али* маркиран сигнал адверсативности па мора бити, на површинској структури, лексички реализован.

Ако бисмо из трансформа ових реченица изоставили негацију добили бисмо *коџулативну реченицу*, што би могло да значи да се не-

⁹ У трансформ саставне реченице, поред копулативног везника *и*, може факултативно бити уведена и секвенца *џри џом*, као сигнал који упућује на конкомитативну околност нове предикације.

¹⁰ Код Т. Маретића у Граматици (на стр. 658.) налазимо: „Герундији могу значити састављање и супротност, тј. могу се узимати мјесто успоредних реченица с везником *и*, а (. . .). Примјери за супротност (герундиј је — чини се — свагда занијекан) . . .”.

гација, у горе наведеним примерима, понаша као, обавезни знак адверсативности са потврдном формом:

Он (. . .) *ћоче да једе, не осећајући (. . .)* никакав укус (Т → Он (. . .) поче да једе и (*ћри ћом*) је осећао некакав укус, 12); . . . не размисљајући, *изађе у помрчину*. (Т → *изађе у помрчину и (ћри ћом) је размислио*. 12); . . . јер је старац (. . .) — *ћрешао по лицима својих укућана (. . .) не ћоказујући* ничим да је било кога од њих препознао . . . (Т → . . . *прешао је по лицима (. . .) и (ћри ћом) је ћоказао нечим да је некој од њих ћрејознао* . . . 71); . . . док су они (. . .) *узмицали* — престрављени (. . .), али и *не слушајући* да ће их он (. . .) истерати из куће. (Т → *узмицали су престрављени (. . .), (али) и ћри ћом су слућили да . . .*, 72).

Као сигнал паралелности двеју акција — корелативне глаголске радње репрезентоване глаголским прилогом садашњим, према радњи репрезентованој предикатом — у интерпретативном трансформу реконструирамо и *ћемпоралну клаузу* са везником *док*:

Мислећи о свему томе, није осећао ни страх ни очајање. (Т → *Док је мислио о свему томе, није осећао . . .*, 15); *Сћојећи сад, уморан и задихан, (. . .) моћао је у даљини да назре . . .* (Т → *Док је сад сћајао (. . .), могао је . . .*, 15); . . . и он готово заслепљен, *сћоћичући се (. . .), ћомисли . . .* (Т → . . . и он готово заслепљен, *док се сћоћичао (. . .) помисли . . .*, 20); У ствари, *исћићујући* им огрубела (. . .) лица, *ћокушавао је да се досети . . .* (Т → У ствари, *док им је исћићивао оћрубела (. . .) лица, покушавао је да се досети . . .*, 31); *Завирујући, (. . .), у влажне рупчаге, (. . .) ћрејознавали смо* мирисе смоле (Т → *Док смо завиривали (. . .), препознавали смо* мирисе . . ., 42).

Забележила сам само једну реченицу у чији трансформ уводимо везник *кад*:

Излазећи из шуме, ућледасмо га поново. (Т → *Кад смо излазили из шуме, угледасмо га . . .* 53).

Фреквенција везника *док* премашује употребу везника *кад* чак у 13 : 1 примера, тако да се увођење везника *кад* у интерпретативни трансформ може сматрати изузетком.¹¹ Уочљиво је то да се у свим примерима које трансформишемо у темпоралну клаузу глаголски прилог садашњи налази у иницијалној позицији.¹² Исто тако, занимљива је чињеница да су сви глаголи који се јављају — како у доминирајућој реченици, тако и у субординираној клаузи (односно у глаголском прилогу) — по својој семантици врло блиски. Наиме, сви они значе неку психофизиолошку радњу: *излазићи/ућледатћи*; *мислћићи/осећатћи*; *сћа-*

¹¹ До исте констатације дошла је и Г. Вуковић (стр. 69.).

¹² Иницијалност позиције глаголског прилога може бити сигнал приоритетности радње коју трансформишемо у темпоралну клаузу, док радњу у доминирајућој реченици можемо схватити као неку врсту психофизиолошке последнице радње у субординираном исказу. Обе радње су временски симултане али не и психофизиолошки. Везници *док* и *кад* експлицитни су сигнал симултаности.

јаџи|моћи; сјоџицаџи се|јомислиџи; замџицаџи|јокушаваџи; истџицаџи|јокушаваџи; скреџицаџи|зайџицаџи се; завирицаџи|јрејознаваџи; каскаџи|сџираховаџи; бежаџи|јривикаваџи се; мислиџи|осеџицаџи; іледџи|вероваџи; корачџи|најрезаџи се; лежаџи|јасџи (жеђ).

Најбројнији су примери у којима се глаголски прилог садашњи јавља као кондензатор темпоралне клаузе. Од осталих типова зависних реченица забележила сам још и примере са начинском, узрочном и допусном клаузом у дубинској структури исказа.

Начинску клаузу реконструирамо у примерима:

Помишљали смо, истина, да га јуцајући у вис зауставимо. (Т → Помишљали смо, истина, да га зауставимо на њај начин|џако шџо ћемо јуцаџи у вис. 36); Иако није био наоружан, изгледао му је опаснији од оне двојице: *вишљајући* рукама изнад главе и *урлајући* искидано као да јауче, недвосмислено је *јоказивао* колико је разјарен. (Т → . . . недвосмислено је показивао колико је разјарен на њај начин|џако шџо је вишљао рукама изнад ілаве и урлао искидано . . . 37—38); *Надвикујући се* са чобанином, (. . .), Јаков и ја одлучно *ојоменусмо* гневног шумара да се не шали. (Т → Јаков и ја одлучно опоменусмо гневног шумара да се не шали на њај начин|џако шџо смо се -јри џом- надвикивали с чобанином. 46); „Ако не можеш да издржиш”, рече себи, „*онда јокушај да јронађеш снагу мислећи* на нешто важно.” (Т → . . . покушај да пронађеш снагу на њај начин|џако шџо ћеш мислиџи на нешџо важно. 54).

Као сигнал антериорности глаголске радње према корелативној глаголској радњи у доминирајућој реченици, глаголски прилог садашњи јавља се као кондензатор *каузалне клаузе* са везником *јер, заџо шџо, јошџо*:

Зато смо га и даље упорно следили по широком и заталасаном трагу тамножуте и шуштаве папрати, која нам је, *досезајући* местимично и висину наших рамена *јрскала* лица . . . (Т → која нам је прскала лица (. . .) *јер је досезала* . . . 29); Наравно, *мрзећи* га, у први мах *нисмо ни слџиџи* . . . (Т → Наравно, *заџо шџо смо іа мрзели*, у први мах *нисмо ни* . . . 59); Одједном, *не схваџајући* шта му се могло десити, *уіледасмо* га како стоји у месту. (Т → Одједном, *јошџо нисмо схваџали шџа му се моіло десџиџи*, уледасмо га . . . 64).

Концесивну клаузу трансформирамо у само два примера:

У једном тренутку чак, *не заустављајући се*, наглим и несретним покретом руке, он *сџрџу* и леву ципелу (Т → У једном тренутку чак, *иако се није заустављао*, (. . .), он стргну . . . , 49); Али, пошто је он, бежећи прво и *не осврћући се* више на нас, неким чудом ипак *усјевао да одржи* већ стечено растојање . . . (Т → Али, пошто је он, (. . .) *иако се није осврћџо више* на нас, неким чудом успевао . . . 57).

Синтаксичко-семантичка анализа глаголских прилога у роману Б. Шћепановића показала је да се ова језичка категорија може јавити и као кондензатор (и то чак у више од половине ексцерпираних реченица) дзеју или чак трију симултаних реченичних структура, о чему у досадашњим расправама није било помена.

На дубинској структури прилог времена садашњег паралелно заступају:

Копулативна и адверсативна реченица и то увек у случајевима када на површинској структури имамо негирани облик глаголског прилога, што даје могућност увођења, у трансформ, и копулативног везника *и* и адверсативног везника *а да*. Овде је трансформација и у адверсативну реченицу омогућена присуством негације на површинској структури:

Увијени у грубу вунену ћебад, *лежали смо не йомерајући се . . .* ($T_k^{13} \rightarrow . . .$ лежали смо и нисмо се йомерали; $T_a \rightarrow . . .$ лежали смо *а да*¹⁴ *се нисмо йомерали . . .*, 7); *Посмајрали смо га ћутке, не схвајтајући шта га је могло навести да тако неурачуљиво прекрши онај дубоко поштовани обичај . . .* ($T_k \rightarrow$ Посматрали смо га ћутке *и нисмо схвајтали . . .*; $T_a \rightarrow$ Посматрали смо га ћутке *а да нисмо схвајтали . . .*, 20); *Гледао их је неколико тренутака не знајући шта да чини*, ($T_k \rightarrow$ Гледао их је неколико тренутака *и није знао шта да чини*, $T_a \rightarrow$ Гледао их је неколико тренутака *а да није знао шта да чини*, 34); *Бауљао је и йрчао у уста, очајнички и халашљиво гутајући, све оне лековите траве које је успевао да препозна, или за које је бар веровао да их препознаје, не йройушљајући ниједан презрели клас или махуну . . .* ($T_k \rightarrow$ Бауљао је и трчао у уста, (. . .), *и није йройушљао ниједан йрезрели клас . . .*; $T_a \rightarrow$ Бауљао је и трчао у уста, (. . .), *а да није йройушљао . . .*, 81); *Трчао је не осећајући ни умор, ни бол*. ($T_k \rightarrow$ Трчао је *и није осећао ни умор, ни бол*.; $T_a \rightarrow$ Трчао је *а да није осећао ни умор, ни бол*. 86); *Ми смо ћутали и не йомишљајући да му објашњавамо све разлоге . . .* ($T_k \rightarrow$ Ми смо ћутали *и нисмо ни йомишљали да му објашњавамо . . .* $T_a \rightarrow$ Ми смо ћутали *а да нисмо ни йомишљали да му објашњавамо . . .*, 45); *Сви смо се у том првом тренутку искушења само наинули над том бистром и леденом водом да се расхладимо од њеног даха — и не осећајући да ће се у њој, (. . .), одразити наша (. . .) лица*. ($T_k \rightarrow$ Сви смо се (. . .) нагнули (. . .) *и (йри шом) нисмо ни слујили . . .*; $T_a \rightarrow$ Сви смо се (. . .) нагнули (. . .) *а да нисмо*

¹³ Симболом T_k означен је трансформ копулативне реченице, T_a — адверсативне, T_t — темпоралне, T_{ka} — каузалне, T_n — начинске, T_{kn} — концесивне, T_{kns} — консекутивне, T_f — финалне и то у оним случајевима када се на дубинској структури исказа паралелно јављају два/три симултана развијена реченична садржаја.

¹⁴ У свим случајевима где уводимо у трансформ везник *а да* имамо у овом кондензовању двеју реченица: и нисмо се померали, а постојала је могућност да се померимо, али до реализације те акције није дошло. Дакле, имамо синкопирану једну модалну реченицу у функцији доминирајуће реченице којој као допуна фунгира исказ развијен од глаголског прилога.

ни *слушили* . . . , 88); *Гледали смо га, не ѿмерајући се*. ($T_k \rightarrow$ Гледали смо га и *нисмо се ѿмерали*. $T_a \rightarrow$ Гледали смо га а да се *нисмо ѿмерали*. 74); *Онда не заустављајући се, у трку, сирину један њен лист . . .* ($T_k \rightarrow$ *Онда, у трку, стргну један њен лист и (ири ѿом) се није заустављао . . .*; $T_a \rightarrow$ *Онда, у трку, стргну један њен лист а да се није заустављао . . .*, 78).

Са овим примером готово да је идентичан пример:

У једном тренутку чак, *не заустављајући се*, наглим и неспретним покретом руке, он *сирину* и леву ципелу.

-који смо трансформисали у *концесивну реченицу* (види напред).

У обе ове реченице појављују се исти глаголи и у предикату и у глаголском прилогу. Немогућност трансформације нашег последњег примера и у концесивну клаузу

($*T_{kn} \rightarrow$ *Онда у трку стргну један њен лист иако се није заустављао*)

можда може да се објасни експлицирањем вербида у *ирку* на површинској структури чиме се искључује концесивна ситуација која би допуштала и овакву интерпретацију.

Симултану заступљеност *којулајивне реченице* и *темѿоралне клаузе* са везником *док* реконструисамо на дубинској структури у следећих реченица:

Једва *се одржавајући* на искрвављеним отеченим табанима, лагано *се окрену* око себе. ($T_k \rightarrow$ *Лагано се окрену око себе и ири ѿом се једва одржавао на икрвављеним . . .*; $T_t \rightarrow$ *Док се једва одржавао на икрвављеним отеченим табанима, лагано се окрену око себе*. 84); . . . све оне собице на београдским таванима у којима је годинама *гладовао иушајући* хемијске формуле. ($T_k \rightarrow$. . . у којима је годинама *гладовао и иушао* хемијске формуле.; $T_t \rightarrow$. . . у којима је годинама *гладовао док је иушао* хемијске формуле. 94); све оне собице (. . .) у којима је годинама *гладовао гутајући* хемијске формуле и *машијајући* о неком лепшем животу. ($T_k \rightarrow$. . . у којима је годинама *гладовао (. . .) и машишао о неком лепшем животу*.; $T_t \rightarrow$. . . у којима је годинама *гладовао (. . .) док је машишао о неком лепшем животу*. 94); У том дивном часу, *док је изгарајући* од жудње за морем, у ствари, *волео* васколики свет зато што му је припадао (. . .), *није ни слушио* да (. . .) оставља иза себе (. . .) траг крви. ($T_k \rightarrow$ У том дивном часу, *док је волео васколики свет (. . .) и ири ѿом изгарао од жудње (. . .)* није ни слутио . . .; ($T_t \rightarrow$ У том дивном часу, *док је волео васколики свет (. . .) и док је изгарао од жудње (. . .)* није ни слутио . . . , 62¹⁵)

¹⁵ Пратилачку околност радње (в. Г. Вуковић, стр. 68) изражене глаголским прилогом садашњим можемо у трансформу ове реченице развити двојачко — као пратилачку околност већ експлицираној темпоралној клаузи, где он, у дубинској структури, фунгира као њена доминирајућа реченица — тј. трансформисамо га у копулативну реченицу; или га трансформисамо као темпоралну клаузу (копулативну са експлицираном темпоралном клаузом) а субординирану према независној реченици: *није ни слутио . . .*

У реченици: . . . *да би одмах после тога, још увек као да је потпуно сам, узео тешку секиру и сечењући све време, (. . .), исекао онај сандук . . .* ($T_k \rightarrow$ *да би (. . .) узео тешку секиру и исекао онај сандук и њри њом је све време сечењао . . .*; $T_t \rightarrow$ *да би (. . .) узео тешку секиру и, док је све време сечењао, исекао онај сандук . . .*; $T_{pril-pred.} \rightarrow$ *да би (. . .) узео тешку секиру и, уз непрекидно сечењање, исекао онај сандук . . .*, 71) — као трећа могућност трансформације јавља се *ђрилошко-ђредлошка веза*¹⁶: *уз непрекидно сечењање*, где је конструкција *све време* супституисана адвербом *непрекидно* са истом семантичко-функционалном вредношћу у контексту.

Као кондензатор *кођулађивне и каузалне реченице* глаголски прилог садашњи јавља се у примеру:

Или смо се само на тај начин заваравали — *ђокушавајући* да утекнемо од самих себе? ($T_k \rightarrow$ Или смо се само на тај начин заваравали и *ђокушавали да утекнемо од самих себе?* $T_{ка} \rightarrow$ Или смо се само на тај начин заваравали *ђер смо џокушавали да џобегнемо од самих себе?* 85).

Глаголски прилог садашњи паралелно заступају, у дубинској структури исказа, и *кођулађивна и начинска реченица*:

Јели смо полако, уживајући у сваком залогају. ($T_k \rightarrow$ Јели смо полако и *уживали у сваком залогају.* $T_n \rightarrow$ Јели смо полако *ђако шђо смо уживали у сваком залогају.* 17); Само сад је бежао према шуми, *одскачући* од тла складно . . . ($T_k \rightarrow$ Само сад је бежао према шуми и *ђри њом*) *је одскакао од џла . . .*; $T_n \rightarrow$ Само сад је бежао према шуми *ђако шђо је одскакао од тла складно . . .*, 35); . . . и први пут се (. . .) *зађледао у све њих, одмеравајући* их продорно и дуго (. . .) *док су они, џискајући се између себе, оборених погледа узмицали . . .* ($T_k \rightarrow$ и први пут се (. . .), *загледао у све њих и џри њом их је одмеравао (. . .) док су они узмицали и џри њом се џискали између себе;* $T_n \rightarrow$ и први пут се (. . .) *загледао у све њих џако шђо их је одмеравао (. . .) док су они (. . .) узмицали џако шђо су се џискали између себе . . .* 72); *Тражили смо га дуго — осврђући се* око себе и *луђајући* погледима по читавој висоравни. ($T_k \rightarrow$ *Тражили смо га дуго и џри њом се осврђали око себе и луђали џоледима . . .*, $T_n \rightarrow$ *Тражили смо га дуго џако шђо смо се осврђали око себе и шђо смо луђали џоледима . . .*, 82); . . . а цветни полен што га је ветар доносио *леђио му се* за стомак, (. . .), *међајући* му тако боју коже. ($T_k \rightarrow$. . . а цветни полен (. . .) — *леђио му се* за стомак, (. . .), и *међао му џако боју коже.* $T_n \rightarrow$. . . а цветни полен (. . .) — *леђио му се* за стомак, (. . .), и *на џај начин му међао боју коже.* 104); Тако је сад, *замичући* низ травнату падину, у ствари *ђокушавао да џобегне* од самог себе, са сваким кораком *савлађујући* искушење да се заустави . . . ($T_k \rightarrow$ Тако је сад, *замичући*

¹⁶ В. Г. Вуковић, стр. 72—73.

низ травнату падину, у ствари покушавао да побегне од самог себе и са сваким кораком савлађивао искушење да се заустави . . . ; $T_n \rightarrow$. . . покушавао да побегне (. . .) и на *шај* начин је са сваким кораком савлађивао искушење . . . , 22); . . . он *опази* да се читава гомила, (. . .), лагано *повлачи*, узмичући натрашке пред њим . . . ($T_k \rightarrow$. . . он *опази* да се гомила, (. . .), лагано *повлачи* и *узмиче* . . . , $T_n \rightarrow$. . . он *опази* да се гомила, (. . .), лагано *повлачи* *шако што* узмиче *натрашке* . . . , 68); . . . *заустављале* су се сваки час и *уљкавим*, *отегнути*м гласовима, (. . .), *иужиле*, *бојорадећи* и *ваљда преклињући* нас за милост — ($T_k \rightarrow$ *тужиле* су и *ири шом*) *бојорадиле* . . . , $T_n \rightarrow$ *тужиле* су *шако што* су *бојорадиле* . . . , 64); Можда смо због тога, одједном, *почели* и да га *псујемо*, *називајући* га свакојаким именима. ($T_k \rightarrow$ Можда смо због тога, одједном, *почели* и да га *псујемо* *шако што* *иа* *називали* свакојаким именима. 57); Али он се тада, мимо свих предвиђања, *нагло окрену* и тргнувши главом као зауздани коњ — *стушти* низ падину, *мрсећи* (. . .) *травуљину*. ($T_k \rightarrow$. . . *стушти* се низ падину и *ири шом* је *мрсио* (. . .) *травуљину*. $T_n \rightarrow$. . . *стушти* се низ падину *шако што* је *мрсио* . . . 20); . . . и *жудео* је, (. . .), за *успаленим*, *бестидним* телом неке жене, у *чију ће* *утробу*, (. . .), *ишонући* *заборављајући* на смрт и време! ($T_k \rightarrow$. . . у *чију ће* *утробу* *читав* *потонути* и *ири шом* *заборавиши* . . . , $T_n \rightarrow$. . . у *чију ће* *утробу* *читав* *потонути* и на *шај* начин *заборавиши* на на смрт . . . 64).

Койулаиивну и *концесивну* реченицу трансформишемо у дубинској структури следећих реченица:

Тражили смо га *дуго*, и по свему *судећи*, *безнадежно*, *сйрадајући* од *трња*, *чичкова* и *коприва*, *ујадајући* у *мравињаке*. ($T_k \rightarrow$ *Тражили* смо га *дуго*, (. . .), и *ири шом* *сйрадали* од *тврња*, (. . .), и *ујадали* у *мравињаке*. $T_{kn} \rightarrow$ *Тражили* смо га *дуго*, (. . .), *иако* *смо сйрадали* од *тврња* и *мада* *смо ујадали* у *мравињаке*. 52).

Трансформација у *концесивну* реченицу омогућена је експлицирањем, на површинској структури, прилога *дуго* и *безнадежно*, чиме је наглашена апсурдност ситуације.

Зашто се није одазвао *отегнутом* *запомагању* својих *рођака*, (. . .), већ — *иријећи* *умор*, *глад*, *студен* и *ужас* од *продорног* *завијања* *вукова* — *осшао* до *зоре* . . . ($T_k \rightarrow$ *Зашто* се није одазвао (. . .), већ *остао* до *зоре* и *иријео* *умор* . . . , $T_{kn} \rightarrow$ *Зашто* се није одазвао (. . .), већ *остао* до *зоре* *мада* је *иријео* *умор* . . . , 50).

У трансформу реченице:

Већ *смо моли* *опазиши* како *иодуже* *леву* *руку* *изнад* *главе* и *иомера* *шешир* на *затилјак*, *ојкривајући* тим *покретом* *високо*, од *зноја* *усијано* *чело* — *симултано* се *јављају* и *койулаиивна* и *консективна* реченица:

($T_k \rightarrow \dots$ подиже леву руку (. . .) и помера шешир на затиљак и *при њом ошкрива* (. . .) *чело*. $T_{kns} \rightarrow \dots$ помера шешир на затиљак *иако да њим њокрећом ошкрива* (. . .) *чело*.

Адверсајивну реченицу и њемјоралну клаузу реконструираемо у дубинској структури:

. . . а затим *не њледајући* више никог оним отвореним оком, као вампир, споро и нечујно *њришао је* распламсалом огњашту . . . ($T_a \rightarrow \dots$ а затим је (. . .) *пришао* (. . .) *огњашту* (. . .) *а да није њољледао више никој . . .*, $T_t \rightarrow \dots$ а затим је, *њошио више никој није њољледао* (. . .) *пришао* . . ., 71).

Паралелно заступљену *њемјоралну и начинску* клаузу трансформираемо у дубинској структури ових реченица:

Шумар, Јаков и ја смо, *њуцајући* у вис или можда чак на њега такође *њокушавали* да се, (. . .), отлемо од страха. ($T_t \rightarrow$ Шумар, Јаков и ја смо, *док смо њуцали у вис* (. . .), *покушавали* . . ., $T_n \rightarrow$ Шумар, Јаков и ја смо, *иако шио смо њуцали у вис* (. . .), *покушавали* . . ., 77); . . . *пожуривали* смо једни друге, јер нас је сунце, сабласно *њонући* ка шиљатим врховима планина, већ *ојомињало* да је дан на измаку. ($T_t \rightarrow \dots$ *пожуривали* смо једни друге, јер нас је сунце, *док је сабласно њонуло*, *опомињало* . . ., $T_n \rightarrow \dots$ *пожуривали* смо једни друге, јер нас је сунце, *на њај начин шио је сабласно њонуло*, *опомињало* . . ., 83); . . . Што се дало закључити и по оним малочас узнемиреним птицама, које су сад, *кружећи* (. . .) *њражиле* место . . . ($T_t \rightarrow \dots$ које су сад, *док су кружиле у* (. . .) *јају* (. . .), *тражиле* место . . ., $T_n \rightarrow \dots$ које су сад, *иако шио су кружиле у* (. . .) *јају* (. . .), *тражиле* место . . . 83); Ми смо стајали између реке и шуме, и *осврћући* се око себе, *њокушавали* да откријемо . . . ($T_t \rightarrow$ Ми смо стајали (. . .) и *покушавали* да откријемо, *док смо се осврћали око себе*, *ту могућну* . . ., $T_n \rightarrow \dots$ и *покушавали* да откријемо (. . .) *на њај начин шио смо се осврћали око себе*, *ту могућну* . . . 17).

У дубинској структури исказа трансформираемо, паралелно, *њемјоралну и каузалну* клаузу у следећим примерима:

Зато смо ваљда, *њледајући* га с леђа како се саплиће (. . .), *били* према њему толико *равнодушни*. ($T_t \rightarrow$ Зато смо ваљда и били (. . .) *равнодушни* *док смо ја њледали* . . ., $T_{ka} \rightarrow$ Зато смо ваљда и били (. . .) *равнодушни* *јер смо ја њледали* . . ., 21); Беспомоћно *зурећи* у тмину, најзад је могао да види како се нека светла (. . .) пале . . . ($T_t \rightarrow$ *Док је бесјомочно зурео у њмину*, најзад је могао да види . . ., $T_{ka} \rightarrow$ Најзад је могао да види (. . .) *јер је бесјомочно зурео у њмину* . . ., 10); *Мислећи* о свему томе, *њрчао је* све брже. ($T_t \rightarrow$ *Док је мислио о свему њоме*, *трчао је* све брже, $T_{ka} \rightarrow$ *Зашио шио је мислио о свему њоме*, *трчао је* све брже. 39); *Вршећи се* у том кругу зачаране тмине и тишине, *учини му се* . . ., ($T_t \rightarrow$ *Док се вршео у њом крују* (. . .), *учини*

му се . . . , $T_{ка} \rightarrow$ Учини му се да је свуда око њега (. . .) шума, *јер се вришео у шом кругу . . .*, 50); *Мислећи сад о томе, тај нестварни и бели врх му одједном, као из магле, поново искрсну пред очима.* ($T_t \rightarrow$ *Док је мислио сад о свему шоме, (. . .)*, поново му искрсну . . . , $T_{ка} \rightarrow$ *Поново му искрсну пред очима (. . .) јер је мислио о свему шоме . . .*, 52); *Осмехивао се сећајући се како је још у детињству (. . .), био уобразио . . .*, ($T_t \rightarrow$ *Осмехивао се док се сећао како је још у детињству . . .*, $T_{ка} \rightarrow$ *Осмехивао се јер се сећао како је . . .*, 67); *Мислећи о свему томе као чуду (. . .) — он (. . .) осети . . .*; $T_t \rightarrow$ *Док је мислио о свему шоме (. . .) — он (. . .) осети . . .*, $T_{ка} \rightarrow$ *Зајмо шмо је мислио о свему шоме (. . .) — он (. . .) осети . . .*, 74); *И тако је сад, бежећи поново, знао да се (. . .) ослања . . .* ($T_t \rightarrow$ *И тако је сад, док је бежао њоново, знао . . .*, $T_{ка} \rightarrow$ *И тако је сад, зајмо шмо је бежао њоново, знао . . .*, 75); . . . гугао је своје сузе, измешане са знојем и отежале од жутог полена што је, *осијајући се са изгаженог цвећа, лебдео над њим . . .* ($T_t \rightarrow$. . . који је, *док се осијао са изгаженој цвећа, лебдео . . .*, $T_{ка} \rightarrow$. . . који је лебдео над њим *јер се осијао са изгаженој цвећа . . .*, 55); *И тако, мрзећи васколики свет, њоверова да ће можда изгорети или сићи с ума!* ($T_t \rightarrow$ *И тако, док је мрзео васколики свей, поверова . . .*, $T_{ка} \rightarrow$ *И тако, зајмо шмо је мрзео васколики свей, поверова . . .* 70).

Темјоралну и концесивну клаузу трансформишемо из следећих површинских структура:

Ипак није био узбуђен нити је, *илејући их (. . .), мислио . . .*, ($T_t \rightarrow$ *Ипак није био узбуђен нити је, док је илеао (. . .) мислио о ономе . . .*, $T_{кп} \rightarrow$ *Ипак није био узбуђен нити је, мада их је илеао (. . .), мислио . . .*, 30); *Дахћући и њосрћући од умора, уздао се да му је преостало довољно снаге да се домогне (. . .) шуме.* ($T_t \rightarrow$ *Док је дахћао и док је њосрћао од умора, уздао се . . .*, $T_{кп} \rightarrow$ *Иако је дахћао и иако је њосрћао од умора, уздао се . . .*, 35); *Следећи га у стопу, мислили смо да се шумар само прави важан . . .* ($T_t \rightarrow$ *Док смо га следили у сшоју, мислили смо . . .*, $T_{кп} \rightarrow$ *Иако смо га следили у сшоју, мислили смо . . .*, 48); *Али, пошто је он, бежећи право и не осврћући се више на нас, неким чудом ипак усјевао да одржи већ стечено растојање . . .*, ($T_t \rightarrow$ *Али, пошто је он, док је бежао њраво и не осврћући се више на нас, (. . .) успевао . . .*, $T_{кп} \rightarrow$ *Али, пошто је он, иако је бежао њраво и не осврћући се (. . .), успевао . . .*, 57).

Паралелну заступљеност *каузалне и концесивне клаузе трансформишемо у примеру:*

А кад се, сасвим случајно и не њредосећајући ништа, осврнуо иза себе — спазио је ону двојицу како трче за њим. ($T_{ка} \rightarrow$ *А кад се (. . .) осврнуо иза себе, јер није њредосећао ништа, спазио је . . .*, $T_{кп} \rightarrow$ *А кад се (. . .) осврнуо иза себе, иако није њредосећао ништа, спазио је . . .*, 23).

У дубинској структури преосталих регистрованих примера трансформисамо чак три симултана развијена реченична садржаја којима на површинској структури одговара глаголски прилог садашњи:

Койулајивна, начинска и финална реченица:

Онда неочекивано, на нашу радост, *удари у тугањ њресецајући* укосом оном човеку што је бежао од нас — прилаз према шуми. ($T_k \rightarrow$ Онда (. . .) *удари у тугањ и њоче да њресеца* (. . .) *њрилаз њрема шуми*. $T_n \rightarrow$ Онда (. . .) *удари у тугањ њако њишо је њресецао/њочео да њресеца* (. . .) *њрилаз . . .*, $T_t \rightarrow$ Онда *удари у тугањ да би њресекао* (. . .) *њрилаз . . .* 37).

У трансформу код финалне реченице мења се вид глагола у предикату ради корелације са предикатом у доминирајућој реченици — који је перфективног вида.

Койулајивну, консекујивну и финалну реченицу паралелно трансформисамо у два регистрована примера:

Човек који је седео наспрам њега *ћутке испружи* свој широки и *нажуљени длан њудећи* му комад хлеба . . . ($T_k \rightarrow$ Човек (. . .) *испружи* (. . .) *длан и њонуди му комад хлеба* . . ., T_{kns} Човек (. . .) *испружи* (. . .) *длан ња му њонуди комад хлеба* . . ., $T_t \rightarrow$ Човек (. . .) *испружи* (. . .) *длан да би му њонудио комад хлеба* . . ., 11).

У сва три трансформа уводимо корелативни глагол перфективног вида.

Онда са *ужасом схваји* да то, у ствари, кроз његова уста — *устима пуним земље* — *лелече* из своје тмине прадеда Јоксим, *злослутно ојлашавајући* да га коначна смрт тек сада стиже . . ., ($T_k \rightarrow$. . . да (. . .) *лелече* (. . .) Јоксим, *и њри њом злослутно ојлашава* . . ., $T_{kns} \rightarrow$. . . да (. . .) *лелече* (. . .) Јоксим *ња злослутно ојлашава* . . ., $T_t \rightarrow$. . . да (. . .) *лелече*](. . .) Јоксим *да би злослутно ојласио* . . ., 97).

И у овом случају у трансформ финалне реченице уводимо перфективни вид глагола у предикату.

Адверсајивну, њемјоралну и концесивну реченицу реконструисамо у примеру:

. . . *хоће ли стићи да упозна све оне далеке градове, планине и мора за којима је одувек чезнуо, одлажући* путовање за неко друго време . . ., ($T_a \rightarrow$. . . *хоће ли стићи да упозна све* (. . .) *градове, (. . .) за којима је одувек чезнуо а њиак је одлајао њуњовање* . . ., $T_t \rightarrow$. . . *за којима је одувек чезнуо док је одлајао њуњовање* . . ., $T_{kn} \rightarrow$. . . *за којима је одувек чезнуо иако је одлајао њуњовање* . . ., 58).

Темјоралну, каузалну и начинску реченицу паралелно трансформисамо:

Рачунао је полако, *и*рејшварајући дане у сате, сате у минуте, (. . .), а на крају је све то помножио . . . , ($T_t \rightarrow$ Рачунао је полако док је *и*рејшварао дане у сате . . . , $T_{ка} \rightarrow$ Рачунао је полако јер је *и*рејшварао дане у сате . . . , $T_n \rightarrow$ Рачунао је полако *и*ако *и*ио је *и*рејшварао дане у сате . . . , 44); И тако је сад, бежећи поново, знао да се читавом тежином свог очајања ослања на старца Јоксима, (. . .), чију је голему мржњу и нељудску снагу већ осећао како *и*реузима, *с*иичући том једноставном и стварном везом — (. . .) — чудесну наду. ($T_t \rightarrow$. . . чији је голему мржњу (. . .) већ осећао како преузима док је *с*иичао (. . .) чудесну наду. $T_n \rightarrow$. . . чију је голему мржњу (. . .) већ осећао како преузима на *и*ај начин *и*ио је *с*иичао . . . , $T_{ка} \rightarrow$. . . чију је голему мржњу (. . .) већ осећао како преузима јер је *с*иичао . . . , 75); . . . учини му се да су ти људи само његови зли дуси, које је он, у очајању што не може побећи од самог себе, дозвола у јаву не би ли, бежећи од њих и њихове мржње, *с*текао право да омрзне читав свет. ($T_t \rightarrow$. . . не би ли, док бежи од њих (. . .), стекао право . . . , $T_{ка} \rightarrow$. . . не би ли, *з*ајо *и*ио бежи од њих (. . .), стекао право . . . , $T_n \rightarrow$. . . не би ли, на *и*ај начин *и*ио бежи од њих (. . .), стекао право . . . , 85).

Релативно мали број ексцерпираних примера са *г*лајолским *и*рилоом *и*рошлим (само 8 реченица), потврђује његову ниску фреквенцију и у овом роману. У свим примерима овај глаголски прилог фунгира као сигнал anteriорности глаголске радње према глаголској радњи репрезентованој предикатом. На ово *у*пућује и могућност која дозвољава *у*вођење секвенце *и*ре *и*оја у дубинску структуру у којој ова секвенца функционише као имплицитни сигнал о претхођењу на временској оси.

*Г*лајолски *и*рилој *и*рошли јавља се као кондензатор *и*емјоралне *к*лаузе у три примера:

Неочекивано *ис*ируживши руку *у*хвајши *ж*уту, месингану *к*ваку и лагано, не размишљајући, *из*ађе у помрчину. ($T \rightarrow$ *По*ишшо (*и*ре *и*оја) *не*очекивано *ис*иружи руку, *у*хвати . . . , 12); . . . неочекивано је појмио да у смрти која је већ била његова једина извесност, мора бити сам, па је, *с*кујивши снагу и одлучност — *и*обегао од света . . . ($T \rightarrow$. . . па је побегао од света *и*ошшо је (*и*ре *и*оја) *с*кујшо снагу . . . , 22); Али он се тада, мимо свих предвиђања, нагло окрену и *и*ринувши главом као зауздани коњ — *с*иушши низ падину . . . , ($T \rightarrow$. . . он се нагло окрену и ступи низ падину *и*ошшо (*и*ре *и*оја) *и*рже *и*лавом као зауздани коњ . . . , 20).

Као кондензатор двају симултаних развијених реченичних значења у дубинској структури исказа и то *и*емјоралне и *к*аузалне *к*лаузе, глаголски прилог *и*рошли јавља се у два примера:

Али *о*ииснувши се у ноћ, с намером да у некој тишини и пустоши умре сам (. . .), он је са сваким кораком *на*сшојао да се

привикне на потајну мисао . . . , ($T_t \rightarrow$ Али *кад се отиснуо у ноћ*, (. . .), он је (. . .) *настојао* . . . , $T_{ка} \rightarrow$ Али *иошћо се отиснуо у ноћ*, (. . .), он је (. . .) *настојао/Али зајћо шћо се отиснуо у ноћ* . . . , 15); Одједном, он *јосрну, осетћивши у очима бол од засењујуће светлости* . . . , ($T_t \rightarrow$ Одједном, он *посрну кад осетћи у очима* . . . , $T_{ка} \rightarrow$ Одједном, он *посрну јер осетћи у очима бол* . . . , 52).

Темјоралну и начинску клаузу паралелно реконструираемо из следеће површинске структуре:

И сви су се они, зачудо, затим — без обзира на то да ли су имали разлога да нам се придруже или *су сјазивши нас случајно*, (. . .), *открили* неочекивану могућност да нешто особито и узбудљиво доживе — веома лако прилагођавали нашој мржњи . . . , ($T_t \rightarrow$. . . или *су, кад су нас сјазили случајно*, (. . .), открили . . . $T_n \rightarrow$. . . или *су, ијачо шћо су нас сјазили случајно*, (. . .), открили . . . , 63).

У корелацији са глаголским прилогом прошлим на површинској структури, у дубинској структури исказа паралелно су заступљене *темјорална и концесивна клауза*:

. . . а да у исти мах — *јрејознавши их све заједно — и оне живе и оне мртве — није био ни ујлашен ни зачућен што их види* . . . , ($T_t \rightarrow$. . . а да у исти мах — *кад их је јрејознао све заједно* — (. . .) — није био . . . , $T_{кп} \rightarrow$. . . а да у исти мах — *мада их је јрејознао све заједно* — (. . .) није био . . . , 94).

Каузалну и концесивну клаузу реконструираемо из следеће површинске структуре:

. . . док су оне жене у црини, *заосћавши сасвим, и даље, само сад из свег гласа, злослутно нарицале* . . . , ($T_{ка} \rightarrow$. . . док су оне жене (. . .), *иошћо су биле сасвим заосћале*, и даље, (. . .), злослутно нарицале . . . , $T_{кп} \rightarrow$. . . док су оне жене (. . .), *иачо су биле сасвим заосћале*, и даље . . . , 76).

На посматраном језичком материјалу, уз примену трансформационог теста, установљена је кондензациона могућност глаголских прилога (садашњег и прошлог) да сажимају не само један развијени реченични садржај, као што се до сада обично сматрало, него у дубинској структури исказа можемо реконструирати две или чак три паралелне реченице. Кондензовањем исказа на површинској структури избегнуто је, у овом случају, опредељење за само један синтаксичко-семантички тип развијеног реченичног садржаја, од могућих 2 (или 3) које уводимо трансформационим тестом у дубинску структуру, што би било неминовно да је употребљен лични глаголски облик. Избором било ког од могућих решења са финитним глаголским обликом онемогућила би се, или бар свзила, потенцијална поливалентна интерпретација синтаксичко-семантичког поља исказа кондензованог у глагол-

ском прилогу. С обзиром на то да се овде, као конкурентна форма реченичном кондензатору јавља више реченичних узорака — међусобна комутабилност, на површинској структури, прилога са једним од могућа два или три реченична узорка, била би неизводљива а да се не иде на штету семантичке интерпретације исказа. Према томе, кондензатор се овде јавља као најоптималније средство лингвистичког (и литерарног) израза, а вероватно, у датом контексту, и једино могуће.

Нови Сад, 16. II 1978.

АКЦЕНАТ ИМЕНИЦА ЖЕНСКОГ РОДА У ГОВОРУ БЛАЦА И ОКОЛИНЕ

Рађено под руководством
проф. др Јована Косићкића

И поред тога што се последњих година појавило више радова о језичкој ситуацији на косовско-ресавском дијалекатском подручју¹, поједини говори овог дијалекта нису довољно описани. Мада је у до-садашњим радовима дат опис главних фонетских особина и опис акцената именица мушког рода на терену Блаца и околине², недостаје нам потпуна слика језичке ситуације овог краја. С обзиром на то да акценат, поред осталог, представља један од основних критерија за класификацију говора, неопходно је употпунити знања о акценатској ситуацији у овом говору.

У овом прилогу биће приказане акценатске особине именица с конгруенцијским индикатором женског рода (*Kf*)³ и парадигматским индикатором *-a* и *-ø* (*Pa* и *Pø*).⁴

Именице с парадигматским индикатором *-a* су не само бројније него и богатије облицима и акценатским типовима па ће најпре бити говора о њима.

За утврђивање акценатских типова грађа је класификована с вођењем рачуна о два момента:

- о броју слогова и
- о карактеру и дистрибуцији акцената.

¹ Душан Јовић, *Трсињенички говор*. — СДЗБ, књ. XVII, Београд, 1968, 1—240; Радомир Алексић и Славко Вукомановић, *Основне особине александровачкој и брусској говора*. — *Анали Филолошког факултета*, књ. VI, Београд, 1966, 290—319.

² Јуџослава Арсовић, *Главне фонетске особине говора Блаца и околине*. — Прилози проучавању језика, књ. 9, Нови Сад, 1973, 55—77; Јуџослава Арсовић, *Акцентнај именица мушкој рода у говору Блаца и околине*. — *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, књ. XVII/1, Нови Сад, 1974, 195—207.

³ Овде су укључене именице са *Kt* и *Pa*: *ђаа*, *воједга*, *владика*, *гелџа*, *слџа*, *судџа*, *сијардња*. (Види Милка Ивић, *Тийови именичкој рода у српскохрватском књижевном језику*. — *ЗбФл Матице српске*, књ. IX, Нови Сад, 1966, 41—47.

⁴ И даље у тексту користићу ове скраћенице.

ДВОСЛОЖНЕ ИМЕНИЦЕ СА Ра

Међу двосложним именицама постоје три основна акценатска типа:

1. именице са краткосилазним акцентом типа *āa* — *вōда*
2. именице са дугосилазним акцентом типа *āa* — *бāјча* „башта”
3. именице са дугоузлазним акцентом типа *āa* — *īлава*

1. Бројне су именице типа *āa*⁵ као што су: *āīа*, *бāба*, *бāчва*, *бōја*, *бūва*, *бūђа*⁶, *бūква*, *вōда* „мали канал за наводњавање”, *вāйра*, *вāшка*⁷, *вīла*⁸, *вōда*, *врāна*, *īйца* „чокоат”, *īлдба* „и погрдни назив за стоку”, *īўска*, *īўша*, *дāска*, *дēца*⁹, *дīња*, *жāба*, *жēна*, *жēља*, *жīшка* „варница”, *зēмља*, *зīрāда*, *зōра*, *īйла*, *јāйма*, *кīша*, *кōжа*, *кōза*, *крāва*, *крља* „пањ”, *крдшња* „корпа”, *крўшка*, *кўћа*, *лāжа*, *лāйма* „летва”, *лōза*, *лōйша*, *мēђа*, *мōйка*, *мўва*, *мўка*, *нāђва*¹⁰, *нōīа*, *нйва*, *дīа*, *йāра* „новац”, *йēсма*, *īлдча*, *īдшīа*, *īйшка*, *йчēла*, *рāна*, *рђа* „и погрдан назив за човека”, *рўба* „девојачка спрема”, *сāбља*, *сēсīра*, *слāва*, *слāма*, *снā*,¹¹ *сōба*, *сōвра*, *сōја*, *сўкња*, *шīйква*, *шīйша* „крпа”, *шрска*, *ћўба* „густ прамен косе, петлова креста”, *црēшња*, *чāђа*¹², *чāша*, *чēша*, *чйзма*, *чōја*, *чōра* „девојка”, *чўма*, *шкōла*, *шдшка* „патка”, *шīйла*, *шīйшша*, *шўма*, *свērка*.

Већина именица овог типа задржава краткосилазни акценат на првом слогу и у осталим падежима у сингулару:

Н	<i>бāба</i>	<i>бўква</i>
Г-Д-Л	<i>бāбе</i>	<i>бўкве</i>
А	<i>бāбу</i>	<i>бўкву</i>
В	<i>бāба</i>	
И	<i>бāбом</i>	<i>бўквом</i>

Именице: *вōда*, *жēна*, *жēља*, *зēмља*, *зōра*, *īйла*, *кōжа*, *кōза*, *крāва*, *лōза*, *нōīа*, *сēсīра* и *слāма*, *снā*, имају у А-Всг краткосилазни акценат, а у Г-Д-Лсг се огледа стара акценатска ситуација — дугосилазни акценат на ултими. Са краткосилазним акцентом на првом слогу у Исг су именице: *жēља*, *зēмља*, *зōра*, *кōжа*, *кōза*, *лōза*, *слāма* као и већина именица овога типа, док именице: *вōда*, *жēна*, *īйла*, *крāва*, *нōīа*, *сēсīра*, *снā* чувају дугосилазни акценат на ултими:

⁵ Овом акценатском типу припадају и именице које су код Даничића са краткосилазним акцентом и изједначене су са именицама које код Даничића имају краткосилазни акценат. Буро Даничић, *Српски акценити*. — Посебна издања СКА књ. LVIII, Философски и филолошки списи, књ. 16, Београд-Земун, 1925, 6—8.

⁶ В. Рјечник *хрватској или српској језика*, ЈАЗУ, књ. 1, Загреб, 1880—1882, а-чешуља; с. в. буђ/буђа.

⁷ Облик *вāш* замењен је обликом *вāшка*.

⁸ Ова именица има и сингуларски и плуралски облик.

⁹ Именица *дēца* има само плуралску промену.

¹⁰ У говору се чују Н-А и Г-Лпл. Потврду за Д-Ипл чула сам само неколико пута.

¹¹ После губљења сонанта и контракције вокала добијен је овај акценатски тип: *снā*.

¹² В. Рјечник ЈАЗУ, *чађ/чађа*.

2. Акценатском типу *âa* припадају именице: *бâнка*, *бâјча*, *бôмба*, *брôнза* „звон на овцама”, *îрâнка*, *дâјка*, *желька* „корњача”, *зâва*¹⁴, *кâриша*, *лађа*, *лâмîа*, *лeјка* „тиква за захватање воде”¹⁵, *мâјка*, *îлeвња* „дашчара у којој се чува слама и сено”, *îлôшка* „кришка сира”, *îрâвда*, *сeмка* „семенка”, *својîа* „родбина”, *снâјка*, *сôјка*, *шîрмка*, *ћумка* „мало шуме на брду”, *ћурка*, *чâвка*, *чeрîа* „вунени покривач”, *црква*.

У сингуларској промени ових именица дугосилазни акценат је задржан на првом слогу:

Н	<i>бâјча</i>	<i>мâјка</i>
Г-Д-Л	<i>бâјче</i>	<i>мâјке</i>
А	<i>бâјчу</i>	<i>мâјку</i>
В		<i>мâјка/мâјко</i>
И	<i>бâјчом</i>	<i>мâјком</i>

И у плуралским формама ове именице углавном задржавају акценат из сингулара. Одступање се јавља у Г-Лпл јер се разбија консонантска секвенца непостојаним *a*, а на првом слогу је краткосилазни акценат. На пример:

Н	<i>бâјче</i>	<i>мâјке</i>
Г-Л	<i>бâјача</i>	<i>мâјака</i>
А	<i>бâјче</i>	<i>мâјке</i>
В		<i>мâјке</i>
Д-И	<i>бâјчама</i>	<i>мâјкама</i>

Консонантска секвенца се не разбија код именица: *бôмба*, *îрâнка*, *сôјка*, *шîрмка*, *ћумка*, *чâвка*, *црква*. Форма Н-Апл употребљава се у функцији Г-Лпл, нпр. *онâ Милâм îма млôío шîрмке; шîйîа се чâвке накуйîло на овô дрво*.

Из овог акценатског типа издвајају се именице *зâва* и *лађа*. Ове именице имају дугосилазни акценат на првом слогу у Г-Лпл: *зâва*, *лађа*.

3. Двосложним именицама типа *âa* припадају именице: *бâка*, *бâшîа*, *брâда*, *блúза*, *вâјда*, *вâша* „огреботина”, *вила*, *војска*, *врба*, *врúћа* „грејана слатка ракија”, *îлâва*, *îрâња/îрâна*, *îреда*, *îуја*, *дâда*, *дúша*, *змîја*, *инђа* „девојка која иде у сватове”, *мôба*, *муња*, *нâја*, *нâша*, *ôвца*, *îешa*, *îрија*, *река*, *рука*, *свећа*, *свилa*, *свиња*, *слâна*, *слúта*, *снâша* „невеста”, *срнс*, *сîрâна*, *сîрeла*, *шâбла*, *шîрâва*, *ћeрка*, *цeвка* „део чунка на који се мота нит”, *цîйла*, *чeза*¹⁶, *чôрба*, *иîса* „цибра”, *шeрîа*, *шîндра*, *шнôла*.

Готово се све именице овога типа понашају једнако у погледу акцента у сингуларској промени сем у Асг:

Н	<i>îлâва</i>	<i>дúша</i>
Г-Д-Л	<i>îлâвe</i>	<i>дúшe</i>

¹⁴ Именица *зâва* < *заова*.

¹⁵ В. Рјечник ЈАЗУ, *лејка*.

¹⁶ Именица *чeза* има и сингуларске и плуралске облике.

А	<i>īlāvu īlāvu</i>	<i>gūšu</i>
В	<i>īlāvo</i>	<i>gūšo</i>
И	<i>īlāvōm</i>	<i>gūšōm</i>

Именице *brāga*, *īlāva*, *rūka* имај дугосилазни акцентат у Асг, али се поред дугосилазног спорадично јавља и дугоузлазни акцентат. Само именица *gūša* има, у овом падежу, дугосилазни акцентат. Остале именице задржавају акцентат из Нсг.

Забележила сам акцентатско одступање у Гсг код именице *rēka*: *rēkē|rēke* (*чува сѝдкy ѝреко rēkē*; *ѝреко rēke* ни *bājča*).

У оквиру овог акцентатског типа јавља се разлика у номинативу плурала тако да се могу издвојити две групе ових именица:

а) именице које према *āa* у Нсг имају *āa* у Нпл и

б) именице које задржавају акцентат из Нсг — *āa*:

а) Н	<i>īlāve</i>	б) Н	<i>brāge</i>
Г-Л	<i>īlāvā</i>	Г-Л	<i>brāgā</i>
А	<i>īlāve</i>	А	<i>brāge</i>
В	<i>īlāve</i>	В	<i>brāge</i>
Д-И	<i>īlāvāma</i>	Д-И	<i>brāgāma</i>

У погледу акцента као именица *īlāva* понашају се именице: *īūja*, *gūša*, *in̄ja*, *zmīja*, *klūja*, *mūnja*, *ōvca*, *īēīja*, *rēka*, *rūka*, *svēja*, *svīnja*, *sīrēla*, *čēza*. Остале наведене именице припадају групи б).

Ни у осталим падежима у плуралској парадигми именица овога типа акцентат није исти. Именица *ōvca* има у Г-Лпл разбијену консонантску секвенцу непостојаним *a* и краткосилазни акцентат на првом слогу алтернативно са дугосилазним на ултимим и дужином на пенултимим: *ōvaца|ovāca*. Консонантска секвенца разбија се и код именица *hērka*, *čevka*, *čīīla*: *hēрака*, *čēвака*, *čīīлала*, али оне немају акцентатску алтернацију него се доследно јављају са краткосилазним акцентом на првом слогу.

У Д-Ипл именице *ōvca*, *rūka*, *svīnja* имају краткосилазни акцентат на пенултимим, док се именице *hērka*, *čevka*, *čīīla* понашају као и остале именице овога типа, тј. имају дужину пре краткосилазно акцентоване пенултимиме: *hērkaма*, *čevkaма*, *čīīлама*.

Плуралске облике немају именице *vrūja*, *slāna*, *čīsa*.

ТРОСЛОЖНЕ ИМЕНИЦЕ СА *Pa*

С обзиром на акцентатску ситуацију на овом подручју и ове именице можемо поделити на три типа:

1. Именице са краткосилазним акцентом: а) тип *āaa* — *vrājīnīca*; б) тип *āāa* — *āvlijā*; в) тип *āāa* — *alīna*;
2. Именице са дугосилазним акцентом: а) тип *āāa* — *devōjka*; б) тип *āaa* — *slāmčīca*; в) тип *āāa* — *būndēvka* (забележила сам само ову именицу која припада овом акцентатском типу);

3. Именице са дугоузлазним акцентом: тип *aāa* — *īomīlka*.

Именице које припадају акценатском типу *āaa* су: *вр̑а̑и̑ница*, *īđдина*, *īđсойа*, *ж̑а̑би̑ца*, *ј̑а̑бука*, *ј̑а̑џога*, *к̑о̑шница*, *ку̑й̑ница* „глинена посуда у којој се носи млеко”, *ку̑ћ̑ница*, *н̑е̑кци̑ја*, *н̑о̑вина*, *о̑џава*, *п̑о̑днуда*, *си̑л̑а̑чина*, *р̑а̑лица*, *ш̑р̑лица*, *ц̑и̑џанка*, *ц̑и̑џела*, *сл̑а̑м̑њача*, *ш̑а̑јкача*.

а) Ове именице задржавају краткосилазни акценат на првом слогу у сингуларској промени:

Н	<i>вр̑а̑и̑ница</i>	<i>ц̑и̑џанка</i>
Г-Д-Л	<i>вр̑а̑и̑нице</i>	<i>ц̑и̑џанке</i>
А	<i>вр̑а̑и̑ницу</i>	<i>ц̑и̑џанку</i>
И	<i>вр̑а̑и̑ницом</i>	<i>ц̑и̑џанком</i>
		В <i>ц̑и̑џанко</i>

И у плуралској промени ове именице задржавају краткосилазни акценат на првом слогу. Код именице *ц̑и̑џанка* функцију Гпл врши форма Н-Апл: *ц̑и̑џанке* (*мл̑д̑іо ц̑и̑џанке д̑о̑шло у н̑а̑ше с̑ѐло*). Именица *о̑џава* нема плуралску форму.

б) Акценатском типу *āāa* припадају именице: *āвл̑и̑ја*, *б̑о̑л̑ница*, *б̑у̑н̑д̑ева*, *в̑о̑ј̑џога*, *ј̑е̑џ̑р̑ва*, *ка̑ј̑си̑ја*, *ка̑р̑лица*, *к̑о̑ми̑ш̑ја*, *к̑о̑ми̑ш̑ка*, *м̑ен̑ђ̑у̑ша*, *п̑о̑ри̑џа*, *п̑у̑ши̑џ̑ња* „пејоративни израз за стоку”, *ск̑а̑м̑ли̑ја*, *си̑а̑р̑џ̑ња*, *ш̑а̑ми̑ја*, *ш̑е̑џ̑а̑лка*.

У косим падежима ових именица задржава се акценат Нсг:

Н	<i>āвл̑и̑ја</i>	<i>ј̑е̑џ̑р̑ва</i>
Г-Д-Л	<i>āвл̑и̑је</i>	<i>ј̑е̑џ̑р̑ве</i>
А	<i>āвл̑и̑ју</i>	<i>ј̑е̑џ̑р̑ву</i>
И	<i>āвл̑и̑јом</i>	<i>ј̑е̑џ̑р̑вом</i>
		В <i>ј̑е̑џ̑р̑во</i>

Плуралске форме ових именица задржавају акценат из сингулара, осим Г-Лпл где се јавља дугосилазни акценат на првом слогу:

Н	<i>āвл̑и̑је</i>
Г-Л	<i>āвл̑и̑ја</i>
А	<i>āвл̑и̑је</i>
Д-И	<i>āвл̑и̑јама</i>

Именица *си̑а̑р̑џ̑ња* задржава акценат Нсг и у плуралским формама. Код именице *ш̑е̑џ̑а̑лка* не разбија се консонантска секвенца непостојаним *a* у Г-Лпл, већ функцију Г-Лпл врши форма Н-Апл: *ш̑е̑џ̑а̑лке* (*н̑е̑кад им̑а̑ло мл̑д̑іо ш̑е̑џ̑а̑лке б̑џ̑е̑на*).

в) Акценатском типу *aāa* припада велики број именица: *а̑в̑и̑на*, *бач̑ва̑ра*, *бач̑и̑ца*, *бр̑з̑ина*, *буд̑ала*, *вед̑ри̑ца*, *вел̑у̑шка*, *вер̑и̑а*, *веч̑ера*, *ви̑д̑ока* „пропланак на који се износе пчеле на пашу”, *влад̑и̑ка*, *вод̑и̑ца*, *врач̑ара*, *вр̑си̑џ̑ца* „наруквица од ситних перли”, *вр̑у̑џ̑ина*, *џ̑ос̑и̑џ̑а*, *џ̑рабу̑ља*, *џ̑ред̑и̑а*, *џ̑у̑џ̑и̑ка*, *дел̑и̑ја*, *др̑е̑џ̑ина*, *жив̑ина*, *зиг̑ина*, *ик̑џ̑на*, *ја̑р̑у̑џ̑а*, *јун̑и̑ца*, *кам̑ара*, *кани̑ца*, *ка̑и̑џ̑ја*, *каф̑ана*, *ка̑и̑ш̑ка*, *киц̑џ̑а*, *кок̑ош̑ка*, *кон̑џ̑и̑ља*, *ко̑џ̑р̑и̑ва*, *ко̑ш̑ара*, *ко̑ш̑у̑ља*, *кр̑в̑ница*, *кр̑ив̑ина*, *лаж̑и̑ца*, *лед̑ина*, *лив̑ада*, *лис̑и̑ца*, *ле̑џ̑и̑ца*, *ло̑џ̑и̑ца*, *ма̑и̑џ̑ка*, *ма̑ј̑чи̑на*, *ма̑р̑а̑ма*, *мед̑а̑ља*,

молийва, невџа, неџа, њаирџа, њеџа, њланџа, њлочџа „кућа покривена каменом плочом — турска кућа”, *њоџа, њолуџа, њоџа, њосџа, њченџа, равџа, раџа, с(в)еџа, свеџа, сеџа, сланџа, слобџа, срамџа, судџа, џараџа, џазџа, џеџа* „нити конопље после трњења”, *џеџа, џеџа, џоџа, џрџа, џуџа, џреџа, џаџа, џаџа, џеџа, џеџа, џеџа*.

Све именице овог акценатског типа сем именица *џреџа* и *џеџа* задржавају краткосилазни акценат на пенултими у сингуларској промени:

Н	<i>џаџа</i>	<i>свеџа</i>
Г-Д-Л	<i>џаџе</i>	<i>свеџе</i>
А	<i>џаџу</i>	<i>свеџу</i>
В		<i>свеџво</i>
И	<i>џаџом</i>	<i>свеџвом</i>

Именице *џреџа*, *џеџа* имају дугосилазни акценат на последњем слогу у Г-Д-Л сг.

У Г-Лпл именица овога типа краткосилазни акценат прелази на први слог, а у осталим падежима остаје на пенултими. Код именица са разбијеном консонантском секвенцом краткосилазни акценат је на другом слогу:

Н	<i>џаџе</i>	<i>свеџе</i>	<i>веџуџе</i>
Г-Л	<i>џаџа</i>	<i>свеџа</i>	<i>веџуџа</i>
А	<i>џаџе</i>	<i>свеџе</i>	<i>веџуџе</i>
В		<i>свеџе</i>	
Д-И	<i>џаџама</i>	<i>свеџама</i>	<i>веџуџама</i>

У Г-Лпл именице *џреџа*, *џеџа* имају дужину на пенултими и дугосилазни акценат на ултими *џреџа*, *џеџа*.

Плуралске облике немају именице: *воџа, слобџа, џеџа, џоџа*.

2. а) Именице акценатског типа *ааа* су: *деџа, колџа, комџа, маџа, џаџа* „писана сукња”, *џеџа, сеџа, сџа* „оспица”, *џаџа*.

Све ове именице задржавају дугосилазни акценат на медијалном слогу у сингуларској промени:

Н	<i>деџа</i>
Г-Д-Л	<i>деџе</i>
А	<i>деџу</i>
В	<i>деџво</i>
И	<i>деџом</i>

У плуралској промени дугосилазни акценат остаје на медијалном слогу. Изузетак чине Г-Лпл у којима ове именице имају краткосилазни акценат и разбијену консонантску секвенцу: *деџа*.

Форму Н-Апл у функцији Г-Лпл има именица *комџа* (било *комџа млџа, деџа* за време *деџа*).

б) Овом акценатском типу (*aaa*) припада мали број именица. То су именице: *зајирка*, *сламчица*, *иравчица*, *урвина*. Дугосилазни акценат је задржан на првом слогу и у сингуларској и у плуралској парадигми.

в) Акценат из Нсг задржан је и у сингуларској и у плуралској промени код именице *бундџва* сем у Г-Лпл где је на првом слогу дужина, а на другом слогу краткосилазни акценат: *бундџвака*.

3. Именице: *вунџа*, *јомџка*, *каџфа*, *ледџка*, *мешаја* „жена која меси хлеб”, *одџва*, *јечурка*, *иравџка*, *свиравџка*, *шишарка* припадају акценатском типу *aaa*. У Г-Д-Л и Исг ове именице имају дугосилазни акценат на ултими и дужину на пенултими:

Н	<i>јомџка</i>
Г-Д-Л	<i>јомџкѧ</i>
А	<i>јомџку</i>
И	<i>јомџкѧм</i>

У плуралској промени ситуација је оваква: именице са консонантском секвенцом имају краткосилазни акценат на медијалном слогу у Г-Лпл, а у Д-Ипл дужину пре краткосилазно акцентоване пенултима. Остале именице имају дугосилазни акценат на ултими и дужину на пенултими у Г-Лпл, а у Д-Ипл је исти акценат код свих именица овога типа:

Н	<i>јомџка</i>	<i>одџва</i>
Г-Л	<i>јомџкака</i>	<i>одџвѧ</i>
А	<i>јомџке</i>	<i>одџве</i>
В		<i>одџве</i>
Д-И	<i>јомџкама</i>	<i>одџвѧма</i>

ЧЕТВОРОСЛОЖНЕ ИМЕНИЦЕ СА *Pa*

И четворосложне именице се могу сврстати у три акценатска типа:

1. именице са краткосилазним акцентом — а) тип *aaaa* — *ѧбација*; б) тип *āaaa* — *ѧниѧрија*; в) тип *aāaa* — *ираѧвина*; г) тип *aaāa* — *водениџа*.

2. Именице са дугосилазним акцентом — а) тип *aaaa* — *дивџија*; б) тип *aaāa* — овом типу припада именица *зајонѧшка*

3. Именице са дугоузлазним акцентом типа *aaāa* — *изливѧрка*.

1. а) Типу *aaaa* припадају именице: *ѧбација*, *бдџација*, *нѧкараџа*, *мѧчениџа*, *сламарџиџа*, *фѧмилија*, *иѧиѧелија*.

Све именице овога типа задржавају краткосилазни акценат на првом слогу и у сингуларским и у плуралским падежима.

б) Акценатском типу *āaaa* припадају именице: *ѧниѧрија*, *ирикѧвиџа*, *иѧвѧјниџа*, *иѧиѧѧлина*.

У свим сингуларским падежима ове именице имају дужину на првом слогу и краткосилазни акценат на другом слогу. И у плуралским па-

ТЕКСТОВИ

Такó смо носили, дóвде, сукње и́кáчке и шáмйце. А да вѣди шáкó крајико ки данáс и́д би било за сайр. Такó смо ми живѣли. Сидке кó има дóста, зайдше сидку. Чóву људи сидку. Житио — слáбо це рођевáло. Пченицу, óвас кóиу највише. Лѣбац, и́рóју највише јѣли. Пченични лѣбац ко нѣма — и́рòјѣ има дóста, млéка и сирѣња колико и́и дýша дѣе. Кóвало се млéко, комйири, и́асуљ, боранија. Каг имамо мéсо и́раве чóрбу. Тóуре комйи́ре и мéсо. Качáмак и́радимо. Тóуре вóду и́е врѣ, и́а избуше кроз брашно. Пóсле скину, и́уре мáсти.

Сина сам рогѣла дрóи дан и́о Виговем дану. Ђерке — и дне и́у у кóфу сам рогѣла. Једну сам рогѣла у шóме, и́бр. По Зáгушница дрóи дан. Ои́ишли смо да кóамо сас и́ейком. Јá рéко — не мóу да кóам. Она вели — и́ди ка кóфе. Она ми дóнесе мáло водѣ, нѣ даде ми да и́јем. Само лéчка вóду и́и. Е, сад ми жáо и дан данáс. Нѣ даде ми вóду — бѣ жéдна. Не вáла, кáже, и́јеш вóду. Јá не кишѣ. Ешо, и́дсле дѣлила с браша имање и ўзела од сесѣра, једнѣ и дрóје, зѣмљу и́е сад дна, и́бр, има више земљѣ но ми.

Такó смо вéк и́ровѣли. Па рáи бйцо. Па све рáшем, рáшем, јédва смо живи осѣали. Он (муж) бй́о у вóјскѣ и бй́о је у рдиси́у. Дóђе у вóјску. Чóку на врáша. Вóјска се ўзбуни. Он дóђе. Чушóрице овáко обѣшене свѣ. Он и́о онѣ чóушурца. Дáде ми, кáже, једну и́сиу ракију, и́а слáшка це као да це шóрен мѣг.

Кри́ли се људи и́о лóвова. Нѣки и́му дóбри људи — војни́ци и́а нѣше нишша. Нѣки ўзне и́а и́е бй́це. Неки — ўдри чѣлад, и́али. А један вели — немó и́алиши, и́а дóђе и́а ми бй́у ѿерке — девојчи́це.

(Сѣна Милáндвић, 80 и́од, Пои́двa)

Сви́ња ми се ои́расѣла. Сѣдам — и́а једно скáйало и́е шѣс живи. Еј, ф́ини. Млдо́о ф́ини — црни, има нѣки шарѣни и́о нб́а.

И́амо и́чѣле једну кóшницу. Имáли смо и́чѣла, мй́слим, сѣдам. Имáли смо шѣс и́рмке, нѣ, имáли смо чейи́ри и́рмке, чейи́ри кóшнице, и́а ни и́ройáле. Преко зимѣ и заи́вдримо, уи́дилмо и, и́окри́цемо и оз́бр. С и́рдлѣти, не с и́рдлѣти не́о каг бóде с јѣсени извáдимо мѣг шй́о има и осѣавимо нѣ шй́о и́рѣба да јѣде. Пóсле це хрáнимо. Оно сáд најбóље да се изнѣсу на видóку де чй́сто и да и́ду да рáде, да бѣру мѣг.

Мѣни зборѣла Рáнка. Јá сам и́кáла, мошáла и́амук. Дóђе бра́и шй́д ми́це од сирѣца, Сѣандмир се здѣе, а он дóђе. Кáже Кагѣвка, а он и́о, знáш, се клáо — цркве ми, дóшла Рáнка да и́и збóри за Тй́цу Лóковца. Они Тй́ца и́а звáли. А јá се смѣјем. Нб́, рéко, кáки и́вóј Тй́ца, ни́це лѣй. Гр́дан бй́цо и́лáв. Кáки и́вóј Тй́ца. Уј, цркве ми, ко и́и збóре и́у мбра г-и́деш да ме и́ослушаш. И, двáј, дна дóђе и́унá. Код нй́и шáмо била и говорѣла. Пóсен дóшли дѣнаке. Пои́ричáла. Пóсе дóшо чдвек шй́д ми́це бй́цо и Тй́цосав. Дóшли једно вѣче шй́унáке. Пóче Тй́цосав да и́рича вáздан, да рази́овара. А шй́о ми била нѣи́два и́осѣсти́рма и́а мóја сна за Драи́дмира, дна — еј бб́и и́е убй́јо, и́обраи́шме, шй́а чѣкаш, шй́о не и́оврши заи́ша си дóшо.

(Кагѣвка Риси́ић, 60 и́од, Ши́ломáна)

НЕКЕ ОСОБИНЕ ГЛАСОВНОГ СИСТЕМА У ГОВОРУ СЕЛА ВЕЛИКЕ БАРНЕ У ОПШТИНИ ГРУБИШНО ПОЉЕ

Рађено под руководством
проф. др Јована Кашића

Село Велика Барна припада општини Грубишно Поље и налази се у подручју између горњих токова Чазме и Илове под Билогором. У селу данас живи око 1800 становника од тога је највећи број Срба, око две трећине, док остали део становништва чине Хрвати, Чеси и Мађари. Срби из овог села су досељеници углавном из Лике, колонизирани у XIX веку.

Већи део славонске територије, сем области са стариначким становништвом, насељава становништво које говори штокавским наречјем источнохерцеговачког типа.

С обзиром на то да огромна већина стариначког становништва говори икавски или екавски, јасно је да српско становништво није примило ијекавски говор од старинаца већ да су га донели из своје постojбине.

Преовлађивање ијекавског говора над стариначким нарочито је уочљиво око Гарешнице, Грубишног Поља, Грђевца, Писанице, Чазме, Бјеловара итд.¹

Ове области и целу славонску територију освајали су Турци у периоду од 1536 — 1552. године. Тек после протеривања Турака 1687. година највећи део Срба се доселио у ове пределе.²

Насељавање Срба у Славонију вршено је углавном из Босне, Херцеговине и Црне Горе. У XIX веку доселило се нешто Срба из Баније, Лике и Кордуна. Сви ови досељеници су у Славонију донели ијекавски дијалекат.³

¹ Стјепан Павичић, *Подријетло насеља и њиховог говора у Славонији* Зг, 1953, 22, 211.

² Стјепан Павичић, *Подријетло насеља и њиховог говора у Славонији* Зг, 1953, 22, 211.

³ Павле Ивић, *Миграције и дијалекти Срба јекаваца*. — Нови летопис српског културног друштва Просвјета, Зг, 1971. св. 1.

Најизразитија група насеља ијекаваца источнохерцеговачког типа налази се на северу у простору од Окучана до Подравске Слатине и раздваја данас кајкавске говоре од стариначких славонских. Даље ка истоку у Славонији се најјаче групе српских насеља налазе око планине Папук и у Осјечком пољу одвајајући посавске славонске говоре од подравских.⁴

Број насеља у којима су Срби живели, било сами било са католичким становништвом, није био мали. Досељеници на подручју Хрватске и Славоније су се од староседелаца разликовали по националности, вероисповести и дијалекатској припадности, што је све утицало да се ијекавски изговор одржи.⁵

У селу Великој Барни целокупно становништво, иако вишенационално, говори ијекавским говором штокавског наречја. Данас се у говору становника осећа велики утицај књижевног језика који све више продира преко јавних средстава информисања, а знатан је утицај и омладине која се школује на страни. Овај утицај се највише огледа у говору млађих људи, док је у говору старијих тај утицај мањи или га готово и нема. Због тога сам приликом сакупљања материјала на терену контактирала искључиво са старијим особама и то углавном са старицама изнад седамдесет година.

У овом раду настојаћу да прикажем неке фонетске особине по којима овај говор одступа од књижевног језика, и оне које су му заједничке са књижевним језиком али су у неким другим говорима друкчије.

АКЦЕНАТ

Акценатски систем говора Велике Барне је новоштокавски. Систем се састоји од четири акцента чија је дистрибуција углавном као и у књижевном језику. У књижевном језику силазни акценти, и дуги и кратки, везани су за једносложне речи и први слог вишесложних речи, док под узлазним акцентима могу бити сви слогови сем последњег. Одступања се свODE на појаву силазног акцента ван првог слога и то у страним речима као што сам забележила у следећим примерима:

Јâ нисам комунистî ал. . . ; Кад с комунистî дошли на властî, он су завел бдме дружî рѣд. Нâш комедантî је идин'о кад се већ рâшî ћио свршишî. Ма шд ѿ ѿ је био днај ирâви фашистî. Бдме се фашистî идно зилé-гâл. Мѣшд сам фундамѣнтî ѿа ћ надоставишî кућу.

Остала одступања условљена су редукцијом ванакценатског вокала *и*. Узлазни акценат који се налазио на претпоследњем слогу нашао се након редукције вокала *и* на последњем, при чему је задржао свој узлазни карактер:

⁴ Павле Ивић, *Миграције и дијалекти Срба ијекаваца*. — Нови љетопис српског културног друштва Просвјета, Зг, 1971. св. 1.

⁵ Јован Кашић, *Говор Срба у Хрватској и његов однос према књижевном језику*. Нови љетопис српског културног друштва Просвјета, Зг, 1972. св. 2.

Исп. пр: *Тежа́к, болесни́к, Рва̀ӣ, кола́ч* (н. плур), у *ру́к, на і́лав, у ду́ш* (лок. синг.), *ку́й, ра́д, сје́дӣ, жи́вӣ*.

Редукција вокала *и* довела је до синкретизовања неких морфолошких категорија, на пример једнине и множине именица па је акценат једино дистинктивно средство.

Исп. пр: *Виђ, ел ша̀ј мо́ј кола́ч њечен? Виђ ел шӣӣ на̀ши кола́ч њечен? У ђво̀м сѣлу жи́вӣ са̀мо јѣда̀н Рва̀ӣ. У ђво̀м сѣлу жи́ве Рва̀ӣ.*

Уколико је акценат исти у једнини и множини, тада се ова два облика у потпуности изједначавају.

Исп. пр: *Виђ ел шӣӣ на̀ши њро́зор за̀творен? Виђ ел ша̀ј на̀ши њро́зор за̀творен? Огвѐвоџа жа̀ндџа̀р. Огвел ља жа̀ндџа̀р.*

Преношење акцента на проклитику се јавља, али није доследно: *ӣђ воду, у̀ лђв, ђг і́лад, ог жа̀лост̄* (ген. синг.), у *и́рад, у ко̀ла.*

Иако географски близак говору Баније, говор Велике Барне не познаје примере у којима као последица редукције вокала долази до дужења неакцентованог вокала испред сонанта, типа: *брѣзђвна*.⁶ Овде сам забележила само примере: *бу̀ковна, ђрајовна, ши́ровна* (продавница), *ши́рђвна* (трговање) и *мјестђвна*.

Као и у говору Баније тако и у говору Велике Барне у придевима са суфиксима *-ар* и *-ан* постоји дужење вокала: *гђба̀р, мђка̀р, бђлѣсӣан, сђдђба̀н*. Суфикс *-ин* за творбу присвојних придева у ном. синг., у Великој Барни доследно је дуг: *ба̀бин, Јђџӣн, Мѝлџӣн, Во̀јӣн, жѐнӣн* итд. Остали придевски суфикси *-ав, -ов, -ев* и *-ас̄и* такође су дуги: *бђсђв, ба̀ла̀в; бра̀шђв; ђчђв; црђ̀ненка̀с̄и, зелђ̀ненка̀с̄и*. Дужина се чува и у генитиву множине и на финалном слогу: *за̀да̀ша̀ка̀, мђ̀жѐга̀, нева̀ља̀ла̀ца̀, мђ̀ра̀, вђ̀ра̀, мрѐжа̀.*

Послеакценатски квантитет познат је и у радном глаголском придеву мушког рода: *гђшђ, рђђ, у̀крђ, ка̀зђ, ко̀иђ, њрѐгђ*. У облицима радног глаголског придева женског рода послеакценатски квантитет нисам запазила.

ВОКАЛИЗАМ

Вокалски систем се састоји од пет вокала као и у књижевном језику, с тим што постоји незнатно затварање вокала *а* у одређеним позицијама, уз лабијале и сонанте.

Исп. пр: *ја̀ б гђшђ, на і́лав, ка̀на̀л, ба̀рџа̀к* (ном. плр).

Прелазак вокала *а* у *у* неки други вокал није честа појава. Забележила сам свега неколико примера преласка *а* > *е* али у речима које су прилично фреквентне: *ири́џеӣљ, нѐири́џеӣљ, офензи́ва, вечђрес, комедђнӣ.*

Прелазак вокала *о* у *у* забележила сам у речи *кумђња̀*. Исп. пр: *Ра̀гђо сам ш њӣм у кумђња̀нӣ.*

⁶ Драгољуб Петровић, *Неке особине і́ласовно́г систѐма џовора Баније*. Нови љетопис српског културног друштва Просвјета, Зг, 1972. св. 3 стр. 7.

Уместо некадашњег дугог „јат” налазимо двосложни рефлекс *и^е*: а) *ѣ > и^е* и б) *ѣ > и^е*.

а) *гн^еѣше, рн^еѣка, мли^еѣко, гли^еѣто, кли^еѣшира, би^еѣсан.*

б) *ни^еѣсам, врн^еѣме, цн^еѣла, сн^иѣѣна, црн^еѣво, исци^еѣд.*

Као и у књижевном језику кратко „јат” даје рефлекс *је*: *вјѣра, мјѣра, ијѣна, сјѣме, кдљено, цјѣѣанца, вјѣнчаи, ирдвѣири, извѣири, цјѣливаи.*

Пред сугласником *ј* место „јата” налази се рефлекс *и*: *сн^ијаи, ирн^ијаи, смн^ијаи се, уирн^ијаи, идсијаи* итд.

У компаративу придева „јат” испред *ј* даје *и* с тим што се тај глас редукује: *сн^идрн^и, ирдсн^ин^и, чнсн^ин^и, зелѣн^и, зрѣл^и, весѣл^и, мл^ил^и, бедасн^ин^и.*

Кратко „јат” испред сугласника *љ* и *ђ* даје *и*; *биљѣи, обиљѣжен, забилѣжен, биљѣжња; сн^иђѣи*. Када се кратки вокал „јат” нашао испред *о* добијен је рефлекс *и*: *врн^ио, зрн^ио, ѣн^ио, цн^ио.*

У радном придеву глагола седме врсте рефлекс „јаи^а” се делимично редуковао и добијено је неслоговно *и*: *ум^ио, разум^ио, с^ед^ио, идр^ио, осн^идр^ио, вн^ид^ио*. У женском и средњем роду дошло је до потпуне редукције добијеног рефлекса: *вн^идла, иовдрла, умла се, разумла, сјѣдла, осн^идрла, изн^идрла; вн^идло, иовдрло, разумло*.

Од глагола *јесн^и, сресн^и* и *сесн^и* радни глаголски придеви мушког рода гласе: *н^ио, срн^ио, сн^ио* али се истовремено употребљавају и облици: *јѣо, јѣво; сјѣо, сјѣво*.

Група *-рѣ > -ре*: *врѣѣено, ио бреѣдва, из бубреѣа, времѣна, врѣѣа* (ген. плур), *сн^идрѣѣна*.

Код глагола сложених са префиксом *н^ирѣ* доследна је замена *ѣ* са *е*: *н^ирѣмјесн^и, н^ирѣкодн^и, н^ирѣсјеѣ, н^ирѣиричаи*.

Именице које се граде са овим префиксом имају оба рефлекса али лексички распоређена:

доследније је *е*: *н^идѣм на н^ирѣѣлег; н^ирѣзиме;*

има примера и са *и^е*: *н^ирн^иѣкор, н^ирн^иѣлаз*.

За мешање префикса *н^ире* и *н^ири* наша сам само један пример у коме је заступљено *н^ири*- уместо *-н^ире*. Исп. пр: *н^ирикн^ила кднац; али кднац је н^ирѣкинуи*.

У придевско-заменичкој промени срећу се двојни примери на *и^е* и *и*; у инструменталу употребљавају се оба облика: *с н^ин^иѣм људма, с дн^ин^иѣм чдјком; с н^ин^иѣма људма; с дн^ин^иѣм чдјком*. У дативу плурала употребљавају се само облици на *и*: *д^ијају н^ин^иѣма људма, идрѣоре дн^ин^иѣма жѣнама, н^ирн^иѣча свн^иѣм учѣнн^иѣма*. У генитиву плурала преовлађују форме на *и^е*: *ддбн^ил с шѣнцу од дн^ин^иѣа сусјѣда; чѣла сам од дн^ин^иѣ жѣн^иѣ; од н^ин^иѣа дѣч^ик^иѣ св^ин^иѣи мдн^и чѣн^и*.

Рефлекс „јаи^а” иза групе *-н^и-* је двосложан *и^е*: *н^ин^иѣѣздо, н^ин^иѣѣван, н^ин^иѣѣчн^и, н^изн^ин^иѣчѣн*.

У говору Великог Грђевца који је географски веома близак Великој Барни, редукције вокала су једнако заступљене и дале су гово исто резултате.⁸

Рефлекс вокалног *л* је овде доследно у: *йџж, гџи, сџнце, жџч, бџва, дџбок, кџне*.

Вокалска секвенца *-ао-* прелази у *а* у речи *сџнце*: *Вдџймо се сџнцама*; али у речи *зџова* остаје неизмењена.

Група *-ао* своди се на *-о* у мушком роду радног глаголског придева: *мдџб, рџкб, лџб, дрб*. Ова промена је доследна сем у случајевима кад је вокал *а* наглашен. Тада не долази до сажимања: *крџо, знџо, гџо, йџо, сџџо* али има случајева разбијања вокалске групе уметањем сонанта *в* (види напред).

Група *-ео* се сажима: *џзб, џјб*, али када су вокали те групе под акцентом имамо примере: *йлџо, клџо*.

Група *-уо* у радним глаголским придевима глагола III инфинитивне врсте сажима се у *-о*: *кџцнб, лџинб, вџкнб, крџнб, раскинб*. Код глагола *обуџи, йосуџи, йросуџи, чуџи* у радном придеву група *-уо* се не сажима: *дбуо, йдсуо, йрџсуо, чуо*.

У овом говору нисам забележила примере прелажења групе *-ра > -ре* тако да је овде доследно: *врабац, расџи, крџи, йрџље*; доследно је и *йрџље, йрџб*.

У збирним бројевима однос *-оро/-еро* налази се у низу од четири до десет: *чеџверо, йеџеро, сџдмеро, дџмеро, десџеро*; али: *чеџвџрица, йеџџрица, осмџрица, десџџрица*.

За прво лице сингулара презента глагола *моџи* постоје три облика која се подједнако често употребљавају: *мџжем, мџрем, мџи(у.)* У одрчној форми постоје облици *не 'море, немош*.

Остале вокалске појаве

Поред наведених појава у вокализму далекосежнијег карактера, поменућу и неке које се свде на мањи број случајева, углавном на поједине речи. На пример, у властитом имену *Александар* вокал *а* у крајњем слогу спорадично прелази у *о* (*крџљ Александор*); именица *мисџрича* јавља се у овом гласовном лику (док је нпр: у говору суседног села Великог Грђевца присутан лик *масџрача*). Уместо вокалног *џ* у речи *биџикџ* често се јавља девокализација, па реч има гласовни лик *биџикли*, мада је лик *беџикли* најчешћи.

Познат је само облик *камџчак* док се облик *камичак* не јавља.

Консонантски систем се по инвентару фонема не разликује од осталих ијекавских говора. Уочљива карактеристика консонантског

⁸ Јован Кашић, *О јекавском говору Великој Грђевца села јуџоисточно од Бјеловара* — Зборник за филологију и лингвистику књ. 6 НС 1963.

система је непознавање фонеме *x*. Фонема *x* се губи из ових позиција у речи:

— губи се из иницијалног положаја у речи:

лаче, њага, раси, Рваји, ришићан, алина, ишиар, оћ (хоћу), огају, рана, раниш;

— губљење фонеме *x* у медијалном положају у речи:

самдрана мџи, њиов, мауна, илџиа, врџи, иредџа (и ирџиа поред ири^чџиа), у микропониму Граџорчев бунар.

— губљење фонеме *x* из финалног положаја:

сира, ира, вр, џма, ирбу;

— у заменичко-придевској промени ген. плур.:

Од њи сам куџла краву.

Фонема *x* се често супституише другим гласовима и то најчешће гласовима: *v, j, k*.

— *x > v*: *џво, кува, крџв, мјевџр, око ирбува, бува, мува, дџван, сува, размавџ се;*

— *x > j*: *илџ, сириџа, маџја, џнаја, џраја, џрајом, џраје, смџј;*

— *x > k*: *сиромак, сиромака, сиромаку, крам, крамар (ном. синг).*

Забележила сам и један пример у коме се глас *x* сачувао, у речи *ириџех*. *Гриџех на ивџу дџиу. Ослободла се велкој ириџеха. Искајал су свџе ириџехе.*

Група *xv* се своди на фонеме *v* или *ф*.

— *xv > v*: у корену *хваи*—: *уваиши, ваиши, џоваиши иџлџе; заваиши водџе из бунара.*

Група *xv* своди се на *ф* у речи *фала* и свим изведеним речима: *зафалџваи, иџфалџен, иџфалџница; нџмош се нафалџи; фала Бџу.*

Глас *ф* се изговара у речима: *Филиј, Фрањо, фамџла, фабрика, илафон; џириџф^чо; ал је иџф фино*. У речи *кафа* супституише се глас *ф* гласом *v*: *кава*, али је у овом говору обичније *кафа*: *Ош иџи кафџ?* Супституција гласа *ф* гласом *и* заступљена је у свега неколико примера: *шарџи, зашарџи; и јџе шарџиш; нџора.*

Глас *v* може се сматрати стабилним. У оптималним фонетским условима може се реализовати као у књижевном језику. Доследно се изговара у примерима: *вода, врба, врабац, вучем, врџишала, четвртик, дџушџво, џвца, џвџар, џвџи, свџрва, швџака, вџџим, велки, јџџва*. У доста случајева *v* се губи или се појављује у оним позицијама које наш стандардни језик не познаје. Сугласник *v* се губи пред палаталним сугласницима у случајевима:

— *двј > џ*: *мџег; У нџима шџмама нџма мџегџ.*

— *свј > сј*: *сџџок, сџџџи; Мџј сџџок су дџили да сџџоче за ме.*

— *цвј > цј*: *иџџиши, исиџџишала, рџџа је ирџџџишала;*

— *вљ > џ*: *сиџлаџмо, џсиџлаџмо, расиџлаџмо, иџираџају, забџлају се*. Појављују се и облици *ирџен, ирџџени се*. Појавла *м* се нџка ирџен на џицу.

У двосложним облицима радног глаголског придева мушког рода често се вокалска група разбија уметањем сонанта *v*: *jěvo*, *đavo*, *ijavo*, *znavo*. Нисам наишла на примере протетичког *v*.

У овом говору консонант *j* нема стабилну артикулацију. Овај глас се чува на почетку речи и међу тврдим вокалима: *ja*, *jaьka*, *jуче*, *jeшрва*, *јаловца*, *која*, *искајаи*, *јаблан*, *куја*, *једва*. Овај глас се доследно губи у свим лицима презента помоћног глагола *јесам*.

Исп. пр: *есам*, *ес*, *еси*, *есмо*, *есие*, *ес(у)*, али у облику глагола *јесии* остаје. Облик *сијајаи* гласи *сиаи*.

Секундарно *j* познато је у облицима: *јоіе*, *иуј*; *То сам иуј ос-тавла*. И *јоіе је доіо*. Глас *j* у облику *јоіе* развија се само у сантхију.

Гласови *ћ/ђ* и *ч/џ* по својим артикулационим карактеристикама потпуно се подударају са одговарајућим бредностима у нашем књижевном језику. У говору Велике Барне разликују се оба пара ових африката.

Глас *ђ* се доследно чува у свим позицијама у речи: *Ђуро*, *Ђур-ђево*; *међ* *њима*; *међа*, *слађи*, *млађи*, *иуђи*; *ђеіођ* *ди*. Назив празника *Велка Госіоџна* појављује се само у овом облику, док се реч *Маиар* употребљава са овим фонетизмом. Исп. пр: *У нашем селу има* и *Маиара*.

Глас *л* у неким позицијама у речи одликује се веларном артикулацијом. Његова веларност се испољава испред вокала задњег реда и сугласника: *лук*, *у лѳв*, *млаг*, *илав*. Веларно је и *л* добијено после редукције вокала: *вѳла*, *кѳма*, *гозвѳла*, *мѳла*.

У облицима радног глаголског придева мушког рода *л* доследно прелази у *o*: *рѳѳ*, *лѳѳ*, *даѳ*.

У облицима придева крајње *л* не прелази у *o*: *зрѳл*, *иѳиал*, *кисел*, *врѳл*, *дебел*, *наіал*, *невала*. *Виђ ел иај кѳруз сазѳо?* *Виђ ел иај кѳруз зрѳл?*

На крају слога *л* се чува у случајевима када га подржавају друге речи или сродни облици: *сиѳелна*, *иѳелце*, (према *иѳеле*), *кѳлице* (према *колаи*), *сѳлски* (према *село*).

У речима *вѳ*, *иѳ*, *сѳ*, *сиѳ* -л > -о, али се јављају у равноправној употреби и облици: *вѳл*, *иѳл*, *сиѳл*, *сѳл*.

Звучни консонанти у финалном положају се не десоноризују.

Консонанти *ж/р* појављују се паралелно у презенту глагола *моћи*: *мѳжѳм*, *не можѳм*; *мѳрѳм*, *не морѳм*.

Групу *иш* налазимо у највећем броју случајева: *дињишѳиѳе*, *ишѳем*, *ишѳаи*, *вѳишѳица*, *сиѳрњишѳиѳе*, *земљишѳиѳе*, *врѳишѳи*, *ишѳи*. Али, забележила сам и мањи број примера са *ш*: *иушѳаи*, *иушѳен*, *ишѳаи*, *врѳишѳаи*, *иѳрѳишѳен*.

За рефлекс групе *зг* нашла сам примере: *зѳиѳѳи*, *зѳиѳѳим*, али зато у инфинитиву постоји рефлекс *жђ*: *зѳиѳѳаи*.

Овај говор не познаје примере у којима су заступљене нејотоване групе *ји*, *јг*.

Ново јотовање је доследно извршено: *зѣле, снѣйле, їрѣбље, кáмење, цвиѣће, лишиће, браћа, ѡрѣћи; їрѣжје, рѣћак*; али ипак постоје облици *млѣдјак, нѣшјак, гивјак*.

Јекавско јотовање није доследно заступљено, али је познато у свим категоријама у којима је присутно и у другим ијекавскоштокавским говорима. Сонанти *љ* и *њ* јотују се доследно: *Њемачка, кѣлено, љѣшии*.

Чести су облици јотовања гласа *ӣ*: *їдѣрѣм, ишѣрѣм, ѣгерѣ, гѣгерѣ, ѣио, ѣѣла*, али нејотовани глас *ӣ* доследно се чува само у речи *ӣјѣме*. Сугласник *г* је увек јотован у примерима: *нѣѣља, мѣѣг, нѣѣ, ѣѣ, їрѣнѣг*; али су обавезно нејотовани: *гјѣца, згјѣла, гјѣшѣла*.

Од сугласника који се јотују по јекавском јотовању нисам наишла ни на један пример јотовања сугласника *с* и *з* и редовно се појављују нејотовани облици: *сјѣгѣи, сјѣна, сјѣме, сјѣдало, зјѣвкаӣ*. Забележила сам *с'* само у прилозима за време: *с'ушѣра* и *їрѣкс'ушѣра*.

Сугласник *в* се јотује врло ретко и то само у примеру *живѣӣ* док су нејотовани облици у примерима: *вјѣра, мјѣра, вјѣшѣр, їрѣвјѣрӣ*.

Сугласничке групе

Сугласничка група *ӣк* у *ӣко* обично се упрошћава у иницијалном положају па постоји: *ко*; *Кѣ е ӣѣ?* Међутим, када није у иницијалном положају група *ӣко* обично се чува: *Ел ме ӣкѣ звѣ?* Према одричној форми: *Није нӣӣко*.

У сугласничким групама у којима су заступљени сугласници *ӣ* + африката, ове групе се упрошћавају:

- група пч > ч: *чѣла, чѣлњак, чѣлни*;
- група пч > вч: *кѣвча, закѣвчӣ, ѡӣкѣвчӣ*;
- група пш > ш: *ӣшѣнца, ӣшѣчно брашно*;

Група *ӣш* одржала се у компаративу придева *љѣшии*. У овом говору познат је само облик *ѣӣшина, ѣӣшинска зїрѣда*.

- група *ис* се доследно чува: *исѣӣо, исѣвка, исѣвѣла*;
- група пт > т: *ӣӣца, ӣӣчје ӣнӣѣздо, ӣӣчја јаја*;
- група *кћ* прелази у *ћ*, упрошћава се губљењем првог члана: *ћӣ, ћѣр, мѣје ћѣр* (ном. плур).
- група хт > ћ: *ћѣла, ћӣо; ћѣл смо рѣгѣӣ*.

У речима: *мачка, Њемачка, шкѣла, сїѣблѣ, сїѣкѣло*, сугласничке групе *чк, шк* и *сш* су се сачувале.

Сугласничка група *-сї* на крају речи се најдоследније чува: *рѣдѣсї, жѣлѣсї, крѣсї, їрїсї, ӣкѣсї, лїсї*.

— група *њи* често се појављује место *нӣ*: *фїрѣњӣа, ӣшїрѣњӣа, ӣшїѣњӣа*.

У везама *з, с* + палатални сугласник *њ* (само у облицима личне заменице III лица) извршена је асимилација по месту творбе. Исп. пр: *идѐм ш њѝма; ш њѝм; уж њѝ*.

— групе *си, шч* такође остају неизмењене: *ѝраси, кѝси* (ном. плур), *баѝча, ѝушче, ѝушчѝ*;

— група *-шсѝво* се упрошћава: *бѝасѝво*;

— група *мт > нт*: *ѝанѝѝш; Ес заѝанѝѝо?*

— група *мн > вн*: *ѝвно*;

— група *ћн* обична је у примеру *Бѝжићнѝ ѝбсѝ*. Место гласовног лика *воћњак* обичније је *вѝће*.

— група *-гн-* је упрошћена губљењем првог члана у глаголу пасти и сложеницама: *ѝане, уѝане, заѝане, сѝане, дѝѝане* *јѝбка с дѝвѝша*; али у речима *једна, сједнѝм* итд., група *-гн-* се сачувала.

— група *-ѝѝ-* се чува у примеру: *куѝла сам оѝѝа*; али у глаголу *задѝѝла* африката *ѝ* се упростила.

— група *-ѝн-* непозната је у речи *јѝње, јѝнци, јѝнѝѝји*;

— група *-ѝс-* у примеру: *Оѝјећ ѝѝи крѝва*, упростила се. Овде је место лика *бзова* уобичајено *зѝвка*.

Метатеза у овом говору није уобичајена, те сам забележила само неколико облика који су у фреквентној употреби: *ѝвдале, ѝндѝле, нѝврозѝн*; док сам реч *намасѝѝир* забележила само од једног информатора, старице од осамдесетдве године. Овакву појаву нисам запазила у говору млађих људи.

Говор села Велике Барне не показује битна одступања од штокавског наречја источнохерцеговачког типа, а по многим особинама врло је близак књижевном језику. Има четвороакценатски систем, дистрибуција акцената је иста као и у књижевном језику уз одступања изазвана редукцијом вокала.

Глас „јат” у овом говору даје двојак рефлекс: *ѝ > ѝѝе, ѝ > је*, тако да не показује одступања од онога што је стандардно у нашим ијекавским говорима источнохерцеговачког типа.

Сви гласови у овом говору у оптималним фонетским условима реализују се као гласови у књижевном језику. За разлику од књижевног језика запажено је затварање вокала *а*, док код осталих вокала нема одступања. Редукција вокала има далекосежне последице. Проширен је репертоар слоговних сугласника које не познаје књижевни језик. Сугласници који добијају слоговну функцију су *љ, л, м, н*, па чак и сугласници *ч, ћ, с*.

Барњански говор не познаје фонему *х*, која се губи или супституише гласовима *в, ј, к*, док се фонема *ѝ* чува. Није нарушен однос африката *ћ/ѝ* и *ч/ѝ*, оба пара се доследно употребљавају. Многе сугласничке групе остају неизмењене као и у књижевном језику, а најизразитије је чување групе *-сѝ* на крају речи.

ЛИЧНА ИМЕНА У НОВОМ САДУ (1972—1975)

Рађено под руководством
доц. др Велимира Михајловића

„Лична имена у Новом Саду 1972 — 1975.” представљају истовремено нови прилог српскохрватској антропониимији (којој се последњих година посвећује све више пажње) и наставак посматрања савременог антропониимијског фонда започетог 1968. године.¹ И овога пута је као извор података послужила рубрика „Из матичарског звања” новосадског дневног листа „Дневник”, која једном недељно доноси имена новорођених са територије града. Свако објављено име је евидентирано и статистички обрађено. Укупно је регистровано 1349 личних имена и 16.164 детета. Ради добијања прецизних података за сваку годину израчуната је фреквенција имена према броју рођених девојчица, односно дечака. На основу тих процентуалних показатеља формиран су спискови најфреквентнијих имена за сваку годину посебно, као и спискови имена са најнижом фреквенцијом. Ти спискови су предмет даљих анализа и поређења. Због временске ограничености они неће моћи бити саопштени у целини, него се прилажу овом раду као његов саставни део.²

Пре него што се приступи коментарисању, потребно је дати две напомене битне за разумевање богатства антропониимијског фонда Новог Сада.

¹ Види: М. Лађевић: *Савремена ономастичка игра Н. Сада*, Прилози проучавању језика, 1969, IV, стр. 175 — 196.

² Прилози I до VIII садрже:

— Прилог I	— Списак мушких имена
— Прилог II	— Списак женских имена
— Прилог III	— Списак најфреквентнијих мушких имена
— Прилог IV	— Списак најфреквентнијих женских имена
— Прилог V	— Списак мушких имена са најнижом фреквенцијом
— Прилог VI	— Списак женских имена са најнижом фреквенцијом
— Прилог VII	— Графички приказ најфреквентнијих мушких имена
— Прилог VIII	— Графички приказ најфреквентнијих женских имена

Прво, територију града са Петроварадином насељава 151.852 становника³ који чине хетерогену заједницу у националном погледу, јер на овом подручју живе припадници 24 народа и народности.

Друго, постоји потпуна слобода у давању имена. Другим речима, нема никаквих законских препрека које би спречавале родитеље да дају детету име какво они желе.

Овде ће бити приказана најфреквентнија имена у последње четири године (у погодном тренутку извршиће се поређења са подацима из претходног периода), а затим имена са најнижом фреквенцијом. Истовремено биће учињен покушај да се одговори на питање зашто су нека имена нискофреквентна и шта утиче на давање имена деци у Новом Саду.

Имена са високом фреквенцијом

Упоредимо ли ранг-листе сваке године, закључујемо да је фонд најфреквентнијих имена у протекле четири године био стабилан (више од две трећине имена се понавља из године у годину). Поређење ранг-листе из 1972. године са оном из 1960. показује да се за дванаест година фонд најфреквентнијих имена променио за једну трећину. Нека су имена изгубила своју популарност (Душан, Стеван, Златко, Иван, Андрија), а на њиховом месту су се појавила друга (Саша, Дејан, Синиша, Игор, Ђорђе). Подаци из 1967. године показују да имена Горан, Зоран, Саша, Драган, Жељко, Александар, Дејан имају тенденцију пораста. Најновији период пружа пуну афирмацију ових имена и она се налазе у самом врху популарности сваке године (Дејан, Александар, Драган, Горан).

Највишу фреквенцију, без обзира на годину, имају имена:

1. Дејан	5,61 (у 1972. години)
2. Дејан	5,52 (у 1975. години)
3. Драган	5,36 (у 1974. години)
4. Владимир	5,31 (у 1975. години)
5. Зоран	5,05 (у 1972. години).

Име Дејан треба поменути због тога што је његова популарност највише порасла (од 0,29 на 5,61). Некада најпопуларније име Зоран показује најбржи пад фреквенције, са 7,92 на 3,00. Интересантно је и то да најфреквентнија имена овог периода не достигну онолико високу фреквенцију колику су имала најфреквентнија имена 1960. и 1967. године (7,92; 6,69; 6,06; 5,86). У претходном периоду фреквенција имена Драган и Зоран била је изразита а и данас су то популарна имена, чија фреквенција не заостаје много иза најпопуларнијег у посматраној години. Другим речима, 1960. и 1967. године била су најпопуларнија

³ Овај статистички податак узет је из публикације ПОПИС СТАНОВНИШТВА И СТАНОВА 1971 (Покрајински завод за статистику САП Војводине, Статистички билтен 7, Нови Сад, 1971).

имена Драган и Зоран, а и у периоду 1972 — 1975. ова имена се дају подједнаком броју деце.

Резултати анализе ранг-листа женских имена слични су онима добијеним из анализе ранг-листа с мушким именима. Као и код мушких, тако се и код женских понављају две трећине најфреквентнијих имена. У односу на 1960. годину фонд је приновљен именима Драгана, Наташа, Сања, Маја и Татјана, што чини једну трећину. Изузев имена Маја (које се не јавља међу првих петнаест 1975. године) сва остала имена су сваке године врло популарна. Она су дошла потиснувши имена Нада, Зорица, Славица, Марина, Љубица. Од имена која су у самом врху ових спискова, једино име Јелена није 1967. године показивало тенденцију пораста у односу на 1960. годину. Популарност овог имена нагло расте тек од 1972. године. Име Драгана, које је показивало изразиту тенденцију пораста од 1960. до 1967. наставља с том тенденцијом тако да је 1974. године најпопуларније име. Распон од 0,62 до 4,16 показује максимални пораст фреквенције.

Међу женским именима, без обзира на годину, највишу фреквенцију имају имена:

1. Драгана	4,16 (у 1974. години)
2. Јелена	4,00 (у 1975. години)
3. Драгана	3,81 (у 1975. години)
4. Биљана	3,74 (у 1972. години)
5. Биљана	3,70 (у 1973. години).

Најучестанија имена у годинама 1960. и 1967. заступљена су са 4,56 и 4,58 а најфреквентнија за посматране године 3,74; 3,70; 4,16 и 4,00. Ови подаци, као и код дечака, указују на то да фреквенција опада, али она није овде тако драстична као код мушких имена.

Имена са најнижом фреквенцијом

Међу именима са најнижом фреквенцијом уочавају се две групе. Једну групу чине имена која се и поред своје ниске фреквенције понављају готово сваке године, а другу она која су заступљена само по једном у току све четири године. (Имена ове друге групе дата су у прилозима V и VI.) Имена ове групе чине од 18 до 28% целокупног фонда имена једне године. Фонд мушких имена показује већу уједначеност, проценат варира од 20 до 22%, док су ове осцилације у фонду женских имена знатније.

Прегледом односних табела уочавају се извесне целине, које својим карактеристикама дају потпунији одговор и на питање како Новосађани дају имена својој деци.

Велику групу ових ретких имена чине имена разних националности којих, као што је у почетку речено, има у Новом Саду врло много: Атил, Георгис, Вехид, Вилмош, Ђемшит, Иљаз, Амор, Венцел,

Артур, Маџаш, Андрејка, Бејаза, Ингрид, Дашурије, Зејнах, Медисе, Цемиље, Хајнал.

Следећој групи имена припадају извесни хипокористици: Иренке, Ибојка, Жељкица, Југославка, Зоранка, Јанушка, Бане, Мица, Миша, Рада, Жаре, Боба, Бобан, Аца, Ферио.

Боравак наших радника на привременом раду у иностранству одразио се и у антропонимијском фонду Новог Сада именима Романа, Бернарда, Емил, Патрик, Данијел, Кристијан, Теа, Робертине, Николета, Жана, Ела.

Постоји у Новом Саду обичај⁴ да се име девојчици даје према очевом имену, дакле изводи из мушког имена (Милана < Милан, Зорана < Зоран, Срђана < Срђан, Ивана < Иван, Огњенка < Огњен, Младена < Младен). Нека од овако добијених имена имају ниску фреквенцију. Примерима можемо потврдити и обрнуту ситуацију, да се сину даје име према мајчином:

- Мирослав, син Мирославе и Илије Ђукића,
- Маријан, син Марије и Звонка Кајфеша,
- Слободан, син Слободанке и Добривоја Гмитровића,
- Горислав, син Гориславке и Боре Видаковића итд.

Два несвакидашња мушка имена Мај и Мајо изведена су од женског имена Маја — али не према имену мајке. Један од ових дечака рођен је у мају месецу и то је било пресудно за давање оваквог имена. Ова тврдња се може поткрепити чињеницом да се име Маја много чешће јавља у другом кварталу године него у осталима. То је евидентно за сваку годину, а најилустративнија у том погледу је 1974, када се су у периоду од јануара до марта родило два детета која су добила име Маја а од априла до јуна 33 детета. Слично је и с именима Снежана и Јарослава. Овде се може додати да црквени хришћански календар својим распоредом битније не утиче на давање имена. Ова констатација је проверена на именима Лука, Сава, Василије, док име Јован због често понављања у календару није могуће пратити.

Познато је да популарност извесних личности јавног, културног и политичког живота инспирише родитеље тако да они својој деци дају њихова имена. У околини Београда одушевљени навијач дао је својој девојчици име Звездана (што се доводи у везу са именом фудбалског клуба „Црвена звезда” из Београда), а један други свом сину име Еузебио. Захваљујући популарности Жаклине Оназис, име Жаклина је постало име које се јавља из године у годину. Из модног света продрла су у антропонимијски фонд и имена Сораја, Ванеса. Постоји податак да је презиме несретно преминулог председника САД Кенедија 1969. године постало властито име једног дечака из Новог Сада. Име Борко је фреквентније захваљујући популарности телевизијске серије „Позориште у кући”, која се давала у периоду 1974 — 1975. Потврду популарности ове серије недвосмислено потвр-

⁴ Информацију о оваквом обичају давања имена саопштила је Мирјана Максић, студент у Новом Саду.

ђује име Ђуза које је понео један дечак у Новом Саду, а које је у ствари надимак глумца главне улоге у истој серији — Властимира Стојиљковића.

Ретка имена су и она која су деци дата према имену неког од јунака литерарног дела. Такав је случај са именима Аксиња, Коштана, Лара и Миона.

И псеудоним Мирјам послужио је као име захваљујући обновљеној популарности књижевнице Милице Јаковљевић.

Дајући деци име, родитељи теже необичности. Отуда Јусина, Алина, Мерлина, Санела, Уна, Лима. Ова тежња је изразитија код женских имена.

У Новом Саду су ниске фреквенције и дублети Боривоје, Добривоје за разлику од имена Боривој или Добривој, али старих имена Боривоја, Добривоја нема. Процентуално то изгледа овако: Боривој : Боривоје 0,15; 0,05; 0,09; 0,13; : 0,04, Добривој : Добривоје 0,10; 0,17 : 0,05.

На овом месту бих желела да се захвалим И. М. Железњак која се позива на моје податке за Нови Сад из 1960. и 1967. године приликом објашњавања сложених имена „з усиченим другим компонентом композита”.⁵ Мишљења сам да у Новом Саду уопште нема изузетака у овом смислу, тј. да се име Борис не може сматрати именом овог типа, него је оно у савременом језику позајмица из руског. Борис припада модном слоју антропонима исто као и имена Весна, Игор и сл. У нашим најстаријим средњовековним документима нису забележена ова имена.⁶

Ретка, нискофреквентна имена су у Новом Саду Платон и Сократ, чију појаву није једноставно објаснити.

Нови Сад, 1976.

⁵ И. М. Железњак: *Антропоними з усиченим другим компонентом композита в сербохорватској мови*, Мовознавство, 1971, 1 стр. 65.

⁶ „Имесловъ” Јована Пачића и Јована Колара из 1828. године, иначе први приручник ове врсте у нас, додуше садржи и лично име Борис у алтернацији са Борис, али то је очигледан руски утицај.

СПИСАК МУШКИХ ИМЕНА

Ред. број	Име детета	Година рођења детета							
		1972.		1973.		1974.		1975.	
		Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години	Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години	Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години	Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	АВДИ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
2	АГРОН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
3	АГИМ	1	0,05	—	—	1	0,05	—	—
4	АГОШТОН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
5	АДАЛБЕРТ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
6	АДИЛ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
7	АДНАН	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
8	АДРИАН — ВИКТОР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
9	АКОШ	1	0,05	—	—	—	—	1	0,04
10	АЛБЕРТ	1	0,05	1	0,05	1	0,04	1	0,04
11	АЛВИН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
12	АЛЕКСА	1	0,05	1	0,05	2	0,09	1	0,04
13	АЛЕКСАНДАР	89	4,54	98	4,90	98	4,41	104	4,52
14	АЛЕКСАНДАР КВАКУ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
15	АЛЕКСАНДАР — КИРИЛ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
16	АЛЕКСАНДАР — САША	—	—	2	0,10	—	—	—	—
17	АЛЕКСАНДЕР	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
18	АЛЕКСЕЈ	—	—	2	0,10	—	—	—	—
19	АЛЕН	2	0,10	1	0,05	1	0,04	2	0,09
20	АЛМОШ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
21	АЉОША	—	—	—	—	1	0,04	—	—
22	АМЕЛ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
23	АМОР	—	—	—	—	1	0,04	—	—
24	АНАТОЛИЈ	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
25	АНДА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
26	АНДОР	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
27	АНДРАШ	1	0,05	2	0,10	—	—	1	0,04
28	АНДРЕА	—	—	—	—	—	—	6	0,26
29	АНДРЕАС	—	—	1	0,10	—	—	—	—
30	АНДРЕЈ	3	0,15	2	0,10	4	0,18	1	0,04
31	АНДРЕЈА	2	0,10	—	—	—	—	1	0,04
32	АНДРИЈА	9	0,46	4	0,20	2	0,09	4	0,17
33	АНЂЕЛКО	—	—	3	0,15	1	0,04	3	0,13
34	АНТАЛ	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
35	АНТЕ	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
36	АНТОН	—	—	2	0,10	—	—	—	—
37	АНТУН	—	—	1	0,05	1	0,04	1	0,04

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
38	АРБЕН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
39	АРЈАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
40	АРНОЛД	—	—	—	—	—	—	1	0,04
41	АРОН	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
42	АРПАД	3	0,15	2	0,10	9	0,41	2	0,09
43	АРТУР	—	—	—	—	—	—	1	0,04
44	АСЛАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
45	АТИЛ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
46	АТИЛА	13	0,66	7	0,35	12	0,54	16	0,69
47	АЋИМ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
48	АУРЕЛ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
49	АФРИМ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
50	АХМЕТ	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
51	АЦА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
52	АШЛИ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
53	БАНЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
54	БАСТИЈАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
55	БАТИР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
56	БАХТИЈАР	1	0,05	—	—	—	—	—	—
57	БЕКИМ	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
58	БЕЛА	1	0,05	2	0,10	1	0,04	—	—
59	БЕРНАРД	—	—	2	0,10	—	—	—	—
60	БЛАГОЈЕ	1	0,05	1	0,05	1	0,04	—	—
61	БЛАЖА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
62	БОБА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
63	БОБАН	2	0,10	3	0,15	1	0,04	4	0,17
64	БОГДАН	3	0,15	5	0,25	3	0,14	8	0,35
65	БОГОЉУБ	2	0,10	2	0,10	—	—	2	0,09
66	БОЖА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
67	БОЖИДАР	2	0,10	2	0,10	3	0,14	2	0,09
68	БОЖО	1	0,05	—	—	2	0,09	—	—
69	БОЈАН	4	0,20	12	0,60	16	0,72	22	0,96
70	БОРА	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
71	БОРИВОЈ	3	0,15	1	0,05	2	0,09	3	0,13
72	БОРИВОЈЕ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
73	БОРИС	10	0,51	15	0,75	15	0,68	27	1,17
74	БОРИС МАКСИМИ- ЛИЈАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
75	БОРИСЛАВ	8	0,41	8	0,40	8	0,36	10	0,43
76	БОРКО	1	0,05	3	0,15	4	0,18	5	0,22
77	БОРО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
78	БОШКО	8	0,41	2	0,10	8	0,36	9	0,39
79	БРАНИМИР	2	0,10	2	0,10	5	0,23	2	0,09
80	БРАНИСЛАВ	32	1,63	33	1,65	40	1,80	38	1,65
81	БРАНКО	14	0,72	11	0,55	14	0,63	16	0,69
82	БРАТИСЛАВ	—	—	—	—	2	0,09	—	—
83	БРАХИМ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
84	БРУНО	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
85	ВАЈО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
86	ВАЛЕРИЈ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
87	ВАЊА	—	—	1	0,05	1	0,04	3	0,13
88	ВАСА	1	0,05	3	0,15	1	0,04	4	0,17

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
89	ВАСИЛИЈЕ	—	—	2	0,10	—	—	2	0,09
90	ВАСИЛИЈЕ — ВАЊА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
91	ВАСКО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
92	ВАСО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
93	ВЕДРАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
94	ВЕЛЕМИР	1	0,05	—	—	—	—	—	—
95	ВЕЛИБОР	1	0,05	2	0,10	—	—	2	0,09
96	ВЕЛИМИР	—	—	5	0,25	2	0,09	2	0,09
97	ВЕЉКО	6	0,31	—	—	5	0,23	2	0,09
98	ВЕНЦЕЛ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
99	ВЕРОЉУБ	—	—	—	—	1	0,04	2	0,09
100	ВЕСЕЛИН	—	—	3	0,15	1	0,04	2	0,09
101	ВЕСЕЛКО	1	0,05	2	0,10	—	—	2	0,09
102	ВЕХИД	—	—	1	0,05	—	—	—	—
103	ВИД	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
104	ВИДАК	—	—	—	—	—	—	1	0,04
105	ВИДО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
106	ВИДОЈЕ	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
107	ВИДОСАВ	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
108	ВИКТОР	1	0,05	2	0,10	1	0,04	5	0,22
109	ВИЛМОШ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
110	ВИНКО	2	0,10	—	—	2	0,09	—	—
111	ВИТОМИР	4	0,20	1	0,05	—	—	4	0,17
112	ВЈЕКОСЛАВ	—	—	2	0,10	2	0,09	2	0,09
113	ВЛАДА	2	0,10	—	—	4	0,18	3	0,13
114	ВЛАДАН	6	0,31	5	0,25	3	0,14	3	0,13
115	ВЛАДИМИР	66	3,37	73	3,65	90	4,05	122	5,31
116	ВЛАДИМИР АНДРЕЈ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
117	ВЛАДИМИР- МИРОСЛАВ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
118	ВЛАДИСЛАВ	2	0,10	5	0,25	3	0,14	5	0,22
119	ВЛАДИЦА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
120	ВЛАДО	3	0,15	—	—	1	0,04	1	0,04
121	ВЛАЈКО	—	—	—	—	3	0,14	—	—
122	ВЛАСТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
123	ВЛАСТИМИР	1	0,05	2	0,10	—	—	1	0,04
124	ВЛАСТИСЛАВ	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
125	ВЛАСТО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
126	ВЛАСТО — ВЛАСТОСЛАВ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
127	ВЛАТКО	—	—	2	0,10	—	—	1	0,04
128	ВОЈИМИР	1	0,05	—	—	—	—	—	—
129	ВОЈИН	—	—	1	0,05	2	0,09	—	—
130	ВОЈИСЛАВ	5	0,26	6	0,30	5	0,23	3	0,13
131	ВОЈКАН	1	0,05	—	—	—	—	1	0,04
132	ВОЈО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
133	ВУЈАДИН	—	—	2	0,10	—	—	—	—
134	ВУК	2	0,10	—	—	—	—	1	0,04
135	ВУКАШИН	3	0,15	4	0,20	1	0,04	2	0,09
136	ВУЛЕ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
137	ГАБОР	—	—	3	0,15	2	0,09	1	0,04
138	ГАВРА	1	0,05	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
139	ГАВРИЛО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
140	ГАЗМЕНД	—	—	—	—	1	0,04	—	—
141	ГАЈА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
142	ГАЈИЦА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
143	ГАШПАР	—	—	—	—	—	—	1	0,04
144	ГЕЗА	1	0,05	2	0,10	2	0,09	2	0,09
145	ГЕЛЕРТ	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
146	ГЕНАДИЈ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
147	ГЕРГЕЉ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
148	ГЕОРГИЈЕ	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
149	ГЕОРГИС	1	0,05	—	—	—	—	—	—
150	ГЕРГЕЉ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
151	ГОЈКО	—	—	2	0,10	1	0,04	1	0,04
152	ГОРАН	85	4,34	80	4,00	105	4,73	79	3,43
153	ГОРДАН	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
154	ГОРДИН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
155	ГОРДОН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
156	ГОРИСЛАВ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
157	ГОСТИМИР	2	0,10	—	—	—	—	—	—
158	ГРАДИМИР	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
159	ГРК	—	—	—	—	—	—	1	0,04
160	ГРУЈА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
161	ДАВИД	—	—	—	—	1	0,04	3	0,13
162	ДАВОР	1	0,05	5	0,25	7	0,32	7	0,30
163	ДАВОР — ДАДО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
164	ДАВОРИН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
165	ДАЛИБОР	3	0,15	10	0,50	9	0,41	19	0,82
166	ДАМИР	9	0,46	6	0,30	14	0,65	13	0,56
167	ДАМЈАН	—	—	1	0,05	2	0,09	1	0,04
168	ДАНЕ	2	0,10	—	—	1	0,04	1	0,04
169	ДАНИЈЕЛ	1	0,05	5	0,25	1	0,04	7	0,30
170	ДАНИЈЕЛ	1	0,05	4	0,20	6	0,27	7	0,30
171	ДАНИЛО	3	0,15	4	0,20	2	0,09	3	0,13
172	ДАНКО	1	0,05	1	0,05	—	—	3	0,13
173	ДАРИО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
174	ДАРКО	20	1,02	20	1,00	33	1,49	41	1,78
175	ДЕАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
176	ДЕЖЕ	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
177	ДЕЈАН	110	5,61	80	4,00	94	4,23	127	5,52
178	ДЕНЕШ	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
179	ДЕНИС	2	0,10	1	0,05	2	0,09	1	0,04
180	ДИМИТАР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
181	ДИМИТРИЈЕ	1	0,05	3	0,15	2	0,09	1	0,04
182	ДИНКО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
183	ДЈЕЗЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
184	ДМИТАР	—	—	—	—	1	0,04	—	—
185	ДОБРИВОЈ	—	—	2	0,10	—	—	4	0,17
186	ДОБРИВОЈЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
187	ДОБРИЦА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
188	ДОБРОСАВ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
189	ДОМИНИК	—	—	—	—	—	—	1	0,04
190	ДРАГАН	79	4,03	96	4,80	119	5,36	101	4,39
191	ДРАГИЋ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
192	ДРАГИША	2	0,10	1	0,05	—	—	3	0,13

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
245	ЖИВОРАД	—	—	1	0,05	2	0,09	—	—
246	ЖИКА	—	—	1	0,05	1	0,04	1	0,04
247	ЖИКИЦА	2	0,10	—	—	1	0,04	1	0,04
248	ЖОЛТ	6	0,31	5	0,25	3	0,14	4	0,17
249	ЖОЛТИ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
250	ЗВОНИМИР	3	0,15	—	—	—	—	2	0,09
251	ЗВОНКО	2	0,10	2	0,10	1	0,04	—	—
252	ЗДЕНКО	3	0,15	9	0,45	1	0,04	4	0,17
253	ЗДРАВКО	—	—	6	0,30	5	0,23	6	0,26
254	ЗЕЈНЕП	1	0,05	—	—	—	—	—	—
255	ЗЕЋИР	1	0,05	—	—	—	—	—	—
256	ЗЛАТИБОР	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
257	ЗЛАТИМИР	1	0,05	—	—	—	—	—	—
258	ЗЛАТКО	9	0,46	4	0,20	10	0,45	3	0,13
259	ЗЛАТОМИР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
260	ЗЛЕНКО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
261	ЗОЛИКА	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
262	ЗОЛТ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
263	ЗОЛТАН	15	0,77	18	0,90	16	0,72	13	0,56
264	ЗОРАН	99	5,05	68	3,40	78	3,51	69	3,00
265	ЗОРОСЛАВ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
266	ИБИШ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
267	ИБРАИМ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
268	ИБРАХИМ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
269	ИВАН	17	0,87	22	1,10	25	1,13	23	1,00
270	ИВАН ЖИВОРАД	—	—	—	—	1	0,04	—	—
271	ИВИЦА	4	0,20	5	0,25	4	0,18	2	0,09
272	ИГОР	35	1,79	36	1,80	45	2,03	54	2,03
273	ИГОР КУАРМИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
274	ИДРИЗ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
275	ИЛДИКО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
276	ИЛЕШ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
277	ИЛИЈА	3	0,15	10	0,50	9	0,41	8	0,35
278	ИЉАЗ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
279	ИМРЕ	2	0,10	—	—	6	0,27	1	0,04
280	ИНДИР	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
281	ИСАК	1	0,05	—	—	—	—	—	—
282	ИСЕН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
283	ИСИДОР	1	0,05	1	0,05	2	0,09	1	0,04
284	ИСМЕТ	1	0,05	—	—	1	0,04	1	0,04
285	ИШТВАН	4	0,20	3	0,15	6	0,27	2	0,09
286	ЈАДРАНКО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
287	ЈАН	10	0,51	14	0,70	12	0,54	12	0,52
288	ЈАНКО	5	0,26	7	0,35	6	0,27	1	0,04
289	ЈАНОШ	3	0,15	3	0,15	2	0,09	6	0,26
290	ЈАРКО	2	0,10	—	—	—	—	1	0,04
291	ЈАРОСЛАВ	8	0,41	5	0,25	10	0,45	3	0,13
292	ЈАСМИН	1	0,05	1	0,05	1	0,04	—	—
293	ЈЕТУЛА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
294	ЈОВА	—	—	1	0,05	2	0,09	1	0,04

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
295	ЈОВАН	28	1,43	15	0,75	27	1,22	21	0,91
296	ЈОВАН ХЕНРИХ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
297	ЈОВИЦА	8	0,41	12	0,60	10	0,45	4	0,17
298	ЈОВО	1	0,05	2	0,10	3	0,14	2	0,09
299	ЈОЖЕФ	8	0,41	6	0,30	9	0,41	4	0,17
300	ЈОЖИКА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
301	ЈОЗЕФ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
302	ЈОСИП	5	0,26	4	0,20	1	0,04	3	0,13
303	ЈОХАН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
304	ЈОЦА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
305	ЈОШКА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
306	ЈУГОСЛАВ	2	0,10	1	0,05	3	0,14	2	0,09
307	ЈУЛИЈАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
308	ЈУРАЈ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
309	ЈУРИЦА	1	0,05	—	—	—	—	1	0,04
310	ЈУРО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
311	КАЛМАН	—	—	—	—	1	0,04	—	—
312	КАМЕНКО	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
313	КАРЛО	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
314	КАРОЉ	4	0,20	2	0,10	2	0,09	2	0,09
315	КИРЕ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
316	КОЉА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
317	КОНСТАНТИН	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
318	КОРНЕЛ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
319	КОСТА	1	0,05	1	0,05	1	0,04	2	0,09
320	КРЕШИМИР	—	—	—	—	1	0,04	—	—
321	КРИСТИАН	—	—	—	—	1	0,04	—	—
322	КРИСТИЈАН	—	—	2	0,10	1	0,04	3	0,13
323	КРИСТИЈАН — ИГОР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
324	КРСТА	—	—	2	0,10	—	—	—	—
325	КРУНОСЛАВ	—	—	2	0,10	1	0,04	—	—
326	КУЗМАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
327	ЛАДИСЛАВ	1	0,05	4	0,20	2	0,09	1	0,04
328	ЛАЗА	2	0,10	—	—	—	—	1	0,04
329	ЛАЗАР	6	0,31	7	0,37	13	0,59	8	0,35
330	ЛАЗИЦА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
331	ЛАЗО	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
332	ЛАЈОШ	—	—	2	0,10	1	0,04	—	—
333	ЛАСЛО	15	0,77	22	0,60	8	0,36	6	0,26
334	ЛАСЛО АТИЛА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
335	ЛАЦИКА	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
336	ЛЕОНАРДО	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
337	ЛОВРЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
338	ЛОРАНД	—	—	—	—	—	—	1	0,04
339	ЛУДВИК	—	—	—	—	1	0,04	—	—
340	ЛУКА	2	0,10	2	0,10	—	—	2	0,09
341	ЉУБАН	—	—	—	—	1	0,04	—	—
342	ЉУБИНКО	—	—	2	0,10	—	—	1	0,04
343	ЉУБИША	5	0,26	6	0,30	2	0,09	6	0,26
344	ЉУБОДРАГ	—	—	1	0,05	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
345	ЉУБОМИР	9	0,46	9	0,45	6	0,27	14	0,61
346	ЉУБОШ	—	—	—	—	2	0,09	—	—
347	МАЈ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
348	МАЈО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
349	МАНЕ	1	0,05	—	—	1	0,04	1	0,04
350	МАРЕК	—	—	—	—	—	—	2	0,09
351	МАРИЈАН	—	—	3	0,15	2	0,09	1	0,04
352	МАРИЈО	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
353	МАРИЈУС	—	—	—	—	—	—	1	0,04
354	МАРИН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
355	МАРИНКО	2	0,10	3	0,15	1	0,04	3	0,13
356	МАРИО	2	0,10	3	0,15	2	0,09	3	0,13
357	МАРЈАН	—	—	—	—	4	0,18	1	0,04
358	МАРКО	10	0,51	14	0,70	17	0,77	23	1,00
359	МАРКУС	1	0,05	—	—	—	—	—	—
360	МАРТИН	—	—	2	0,10	1	0,04	1	0,04
361	МАРЦЕЛ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
362	МАТЕ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
363	МАТИЈА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
364	МАТО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
365	МАЂАШ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
366	МЕМЕТ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
367	МЕФАИЛ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
368	МЕХМЕД	—	—	—	—	—	—	1	0,04
369	МИЈАЈЛО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
370	МИЈАТ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
371	МИЈО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
372	МИКА	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
373	МИКЛОШ	2	0,10	—	—	1	0,04	2	0,09
374	МИКОЛА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
375	МИЛАДИН	2	0,10	2	0,10	—	—	2	0,09
376	МИЛАН	62	3,16	60	3,00	71	3,20	63	2,74
377	МИЛАНКО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
378	МИЛЕ	10	0,51	6	0,30	11	0,50	13	0,56
379	МИЛЕНКО	11	0,56	7	0,35	9	0,41	9	0,39
380	МИЛЕТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
381	МИЛИВОЈ	3	0,15	2	0,10	—	—	1	0,04
382	МИЛИВОЈЕ	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
383	МИЛИВОЈ — ШУЊБИ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
384	МИЛИСАВ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
385	МИЛИЋ	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
386	МИЛО	—	—	2	0,10	—	—	—	—
387	МИЛОВАН	5	0,26	2	0,10	5	0,23	5	0,22
388	МИЛОМИР	—	—	2	0,10	2	0,09	2	0,09
389	МИЛОРАД	12	0,61	8	0,40	10	0,45	9	0,39
390	МИЛОСАВ	1	0,05	2	0,10	2	0,09	1	0,04
391	МИЛОСЛАВ	—	—	5	0,25	2	0,09	—	—
392	МИЛОТА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
393	МИЛОШ	14	0,72	18	0,90	18	0,81	18	0,78
394	МИЛУТИН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
395	МИЉАН	1	0,05	2	0,10	4	0,18	4	0,17
396	МИОДРАГ	16	0,82	11	0,55	15	0,68	14	0,61
397	МИОМИР	—	—	2	0,10	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
398	МИРАШ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
399	МИРЈАН	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
400	МИРКО	10	0,51	10	0,50	10	0,45	12	0,52
401	МИРО	—	—	—	—	1	0,04	2	0,09
402	МИРОЉУБ	—	—	—	—	2	0,09	—	—
403	МИРОСЛАВ	51	2,60	70	3,50	60	2,70	73	3,17
404	МИРСАД	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
405	МИТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
406	МИТАР	2	0,10	—	—	1	0,04	1	0,04
407	МИТАТ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
408	МИЋА	—	—	—	—	3	0,14	—	—
409	МИЋО	1	0,05	1	0,05	1	0,04	1	0,04
410	МИХАЕЛ	—	—	—	—	—	—	2	0,09
411	МИХАИЛО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
412	МИХАЈЛО	2	0,10	3	0,15	10	0,45	5	0,22
413	МИХАЛ	4	0,20	4	0,20	4	0,18	1	0,04
414	МИХАЉ	1	0,05	5	0,25	1	0,04	—	—
415	МИША	—	—	—	—	1	0,04	—	—
416	МИШЕЛ	1	0,05	—	—	2	0,09	—	—
417	МИШКО	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
418	МЛАДЕН	4	0,20	7	0,35	10	0,45	13	0,56
419	МЛАЂЕН	—	—	2	0,10	—	—	1	0,04
420	МОМА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
421	МОМИР	—	—	—	—	—	—	3	0,13
422	МОМЧИЛО	1	0,05	—	—	1	0,04	2	0,09
423	МУХАМЕД	—	—	—	—	1	0,04	—	—
424	МУХАРЕМ	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
425	НАЗИФ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
426	НАИФ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
427	НАНДОР	2	0,10	—	—	1	0,04	2	0,09
428	НАСЕР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
429	НЕБОЈША	21	1,07	29	1,45	15	0,68	26	1,13
430	НЕГОВАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
431	НЕГОСЛАВ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
432	НЕДАЛ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
433	НЕДЕЉКО	6	0,31	6	0,30	6	0,27	5	0,22
434	НЕЂО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
435	НЕМАЊА	3	0,15	4	0,20	9	0,41	7	0,30
436	НЕНАД	29	1,48	25	1,25	37	1,67	29	1,26
437	НЕЏАД	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
438	НЕЏМИ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
439	НИЈАЗ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
440	НИКИЦА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
441	НИКОЛА	16	0,82	29	1,45	26	1,17	27	1,61
442	НИКОЛАЈ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
443	НИНО	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
444	НИНОСЛАВ	—	—	—	—	3	0,14	1	0,04
445	НОВАК	1	0,05	2	0,10	1	0,04	—	—
446	НОВИЦА	2	0,10	—	—	—	—	—	—
447	НОРБЕРТ	—	—	1	0,05	2	0,09	3	0,13
448	НОРМАН	—	—	—	—	2	0,09	—	—
449	ОБРАД	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
450	ОБРЕН	—	—	1	0,05	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
451	ОГЊАН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
452	ОГЊЕН	—	—	2	0,10	3	0,14	5	0,22
453	ОЗРЕН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
454	ОЛИВЕР	—	—	—	—	2	0,09	2	0,09
455	ОМЕР	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
456	ОНДРЕЈ	5	0,26	7	0,35	1	0,04	2	0,09
457	ОНДРО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
458	ОРФЕАС	—	—	—	—	1	0,04	—	—
459	ОСКАР	2	0,10	—	—	—	—	3	0,13
460	ОСТОЈА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
461	ОТО	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
462	ПАВЕЛ	7	0,36	2	0,10	3	0,14	4	0,17
463	ПАВЛЕ	9	0,46	6	0,30	4	0,18	8	0,35
464	ПАЈА	2	0,10	2	0,10	—	—	—	—
465	ПАЈИЦА	1	0,05	—	—	—	—	1	0,04
466	ПАЛ	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
467	ПАЉКО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
468	ПАНТА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
469	ПАНТЕЛИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
470	ПАТРИК	—	—	—	—	—	—	1	0,04
471	ПЕЋА	—	—	—	—	1	0,04	3	0,13
472	ПЕКО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
473	ПЕРА	—	—	2	0,10	—	—	1	0,04
474	ПЕРИЦА	5	0,26	1	0,05	3	0,14	—	—
475	ПЕРО	—	—	5	0,25	1	0,04	3	0,13
476	ПЕТАР	16	0,82	21	1,05	23	1,04	20	0,87
477	ПЕТЕР	1	0,05	—	—	—	—	1	0,04
478	ПЛАТОН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
479	ПРЕДРАГ	24	1,22	29	1,45	34	1,53	31	1,35
480	РАБЕРТ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
481	РАДА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
482	РАДЕ	7	0,36	3	0,15	11	0,50	5	0,22
483	РАДЕНКО	2	0,10	1	0,05	—	—	1	0,04
484	РАДИВОЈ	8	0,41	2	0,10	2	0,09	2	0,09
485	РАДИВОЈЕ	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
486	РАДИМИЛО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
487	РАДИСЛАВ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
488	РАДИЦА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
489	РАДИША	1	0,05	—	—	—	—	—	—
490	РАДМИЛО	—	—	—	—	2	0,09	—	—
491	РАДОВАН	9	0,46	7	0,35	6	0,27	11	0,48
492	РАДОЉУБ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
493	РАДОМИР	4	0,20	6	0,30	3	0,14	1	0,04
494	РАДОСАВ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
495	РАДОСЛАВ	8	0,41	8	0,40	11	0,50	7	0,30
496	РАИМ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
497	РАЈКО	2	0,10	4	0,20	2	0,09	3	0,13
498	РАМЗИ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
499	РАМИЗ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
500	РАМО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
501	РАНКО	3	0,15	—	—	4	0,18	4	0,17
502	РАСТИМИР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
503	РАСТИСЛАВ	5	0,26	4	0,20	9	0,41	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
504	РАСТКО	—	—	—	—	4	0,18	—	—
505	РАСТО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
506	РАТИСЛАВ	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
507	РАТКО	—	—	3	0,15	—	—	3	0,13
508	РАФЕТ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
509	РЕЉА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
510	РИСТА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
511	РИСТО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
512	РИХАРД	1	0,05	—	—	—	—	—	—
513	РОБЕРТ	20	1,02	16	0,80	22	0,99	26	1,13
514	РОБЕРТО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
515	РОДОЉУБ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
516	РОЛАНД	—	—	1	0,05	2	0,09	1	0,04
517	РОМАН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
518	РОНАЛД	—	—	—	—	—	—	1	0,04
519	РУДОЛФ	3	0,15	1	0,05	3	0,14	2	0,09
520	САБАХУДИН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
521	САБИТ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
522	САБОЛОС	—	—	—	—	—	—	1	0,04
523	САВА	6	0,31	5	0,25	5	0,23	6	0,26
524	САВИЦА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
525	САВО	1	0,05	3	0,15	2	0,09	—	—
526	САДУЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
527	САМИ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
528	САМИР	2	0,10	1	0,05	2	0,09	1	0,04
529	САМУЕЛ	3	0,15	2	0,10	3	0,14	2	0,09
530	САНДРО	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
531	САЊИН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
532	САФЕТ	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
533	САША	67	3,42	55	2,75	51	2,30	47	2,04
534	САШО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
535	СВЕТЕЛИНКО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
536	СВЕТИСЛАВ	1	0,05	6	0,30	1	0,04	3	0,13
537	СВЕТО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
538	СВЕТОЗАР	6	0,31	3	0,15	9	0,41	5	0,25
539	СЕАД	—	—	1	0,05	—	—	—	—
540	СЕБАСТИЈАН	1	0,05	—	—	—	—	—	—
541	СЕВЕР	1	0,05	—	—	—	—	—	—
542	СВИНАД	—	—	—	—	—	—	1	0,04
543	СЕНАД	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
544	СЕРГЕЈ	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
545	СИЛАРД	—	—	1	0,05	—	—	—	—
546	СИЛВЕСТЕР	—	—	—	—	1	0,04	—	—
547	СИМА	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
548	СИМО	1	0,05	—	—	3	0,14	—	—
549	СИНИША	31	1,58	29	1,45	32	1,44	28	1,22
550	СКЕНДЕР	2	0,10	—	—	—	—	—	—
551	СЛАВИША	1	0,05	2	0,10	2	0,09	4	0,17
552	СЛАВКО	8	0,41	8	0,40	11	0,50	11	0,48
553	СЛАВОЉУБ	—	—	1	0,05	1	0,04	1	0,04
554	СЛАВОМИР	—	—	—	—	1	0,04	1	0,04
555	СЛАЂАН	1	0,05	2	0,10	—	—	—	—
556	СЛОБОДАН	36	1,84	28	1,40	33	1,49	43	1,87
557	СОКРАТ	1	0,05	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
558	СПАСОЈЕ	1	0,05	1	0,05	1	0,04	1	0,04
559	СРБИСЛАВ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
560	СРЂАН	25	1,28	31	1,55	35	1,58	28	1,22
561	СРЕДОЈЕ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
562	СРЕТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
563	СРЕТЕН	1	0,05	2	0,10	—	—	3	0,13
564	СРЕТКО	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
565	СРЕТО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
566	СРЕЂА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
567	СРЕЂКО	1	0,05	1	0,05	—	—	2	0,09
568	СТАНИМИР	—	—	—	—	—	—	1	0,04
569	СТАНИСЛАВ	3	0,15	1	0,05	7	0,32	6	0,26
570	СТАНИША	1	0,05	—	—	1	0,04	2	0,09
571	СТАНКО	2	0,10	5	0,25	5	0,23	4	0,17
572	СТАНОЈЕ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
573	СТАША	—	—	—	—	2	0,09	—	—
574	СТЕВА	—	—	2	0,10	1	0,04	2	0,09
575	СТЕВАН	19	0,97	19	0,95	26	1,17	24	1,04
576	СТЕВИЦА	7	0,36	2	0,10	7	0,32	5	0,22
577	СТЕВО	5	0,26	1	0,05	1	0,04	1	0,04
578	СТЕФАН	—	—	2	0,10	1	0,04	—	—
579	СТЈЕПАН	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
580	СТОЈАДИН	—	—	—	—	—	—	1	0,04
581	СТОЈАН	3	0,15	2	0,10	1	0,04	3	0,13
582	СТРАХИЊА	1	0,05	1	0,05	—	—	—	—
583	СТРАШО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
584	СУЗАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
585	СУЛЕЈМАН	—	—	—	—	1	0,04	—	—
586	ТАМАШ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
587	ТАНАСИЈА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
588	ТАТОМИР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
589	ТАШ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
590	ТЕО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
591	ТЕОФИЛ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
592	ТИБОР	8	0,41	5	0,25	12	0,54	4	0,17
593	ТИВАДАР	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
594	ТИМА	—	—	1	0,05	1	0,04	—	—
595	ТИМОШЕНКО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
596	ТИНДЕ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
597	ТИНО	—	—	—	—	—	—	1	0,04
598	ТИХОМИР	1	0,05	1	0,05	2	0,09	3	0,13
599	ТОДЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
600	ТОДОР	1	0,05	2	0,10	1	0,04	3	0,13
601	ТОМА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
602	ТОМАС	—	—	—	—	—	—	1	0,04
603	ТОМАС — ФИУ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
604	ТОМАШ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
605	ТОМИ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
606	ТОМИСЛАВ	2	0,10	2	0,10	4	0,18	6	0,26
607	ТОМИЦА	—	—	—	—	1	0,04	—	—
608	ТОМО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
609	ТОНИ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
610	ТРИВА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
611	ТРИВУН	—	—	1	0,05	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
612	ТУРКАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
613	ТУРКИЈАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
614	ЂЕМАЛИ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
615	ЂЕРАМИДИН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
616	ЂОМИЛ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
617	УГЉЕША	—	—	—	—	—	—	1	0,04
618	УРОШ	2	0,10	—	—	3	0,14	3	0,13
619	ФАДИЛ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
620	ФАДИЉ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
621	ФАРУХ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
622	ФАТМИР	—	—	—	—	—	—	1	0,04
623	ФЕДОР	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,04
624	ФЕЂА	—	—	—	—	2	0,09	2	0,09
625	ФЕОДОР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
626	ФЕРЕНЦ	4	0,20	4	0,20	6	0,27	1	0,04
627	ФЕРКО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
628	ФЕРО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
629	ФЕРУС	—	—	1	0,05	—	—	—	—
630	ФИЛИП	1	0,05	1	0,05	1	0,04	3	0,13
631	ФЈОДОР	—	—	—	—	1	0,04	—	—
632	ФРАНЦИШЕК	—	—	—	—	—	—	1	0,04
633	ФРАЊА	1	0,05	2	0,10	—	—	—	—
634	ФРАЊО	—	—	—	—	1	0,04	—	—
635	ФРЕД	—	—	—	—	1	0,04	—	—
636	ХАМИЛ	—	—	—	—	1	0,04	—	—
637	ХАРИС	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
638	ХАСАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
639	ХЕРБЕРТ	—	—	—	—	—	—	1	0,04
640	ХИСМЕТ	1	0,05	—	—	—	—	—	—
641	ХРВОЈЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
642	ХУНОР	—	—	1	0,05	—	—	1	0,04
643	ЦВЕТА	—	—	—	—	—	—	1	0,04
644	ЦВИЈО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
645	ЧАБА	3	0,15	8	0,40	2	0,09	5	0,22
646	ЧЕДА	1	0,05	—	—	1	0,04	1	0,04
647	ЧЕДМОР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
648	ЧЕДОМИР	1	0,05	—	—	3	0,14	2	0,09
649	ЧОНГОР	—	—	—	—	—	—	1	0,04
650	ЦАВИД	1	0,05	—	—	—	—	—	—
651	ЦАФЕР	—	—	1	0,05	—	—	—	—
652	ЦЕВАД	1	0,05	—	—	1	0,04	—	—
653	ЦИЛБЕРТО	1	0,05	—	—	—	—	—	—
654	ЏОНИ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
655	ШАБАН	2	0,10	—	—	—	—	—	—
656	ШАИН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
657	ШАНДОР	4	0,20	6	0,30	4	0,18	10	0,43
658	ШАНДОР — ЕДЕ	1	0,05	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	7	9	10
659	ШАНДОР —								
	ЧАБА	1	0,05	—	—	—	—	—	—
660	ШТЕФАН	—	—	—	—	1	0,04	—	—
661	ШТЕФАНКО	—	—	1	0,05	—	—	—	—
У К У П Н О		1948	100	1998	100	2216	100	2303	100

Прилој II

СПИСАК ЖЕНСКИХ ИМЕНА

Ред. број	Име детета	Година рођења детета							
		1972.		1973.		1974.		1975.	
		Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години	Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години	Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години	Број рођених	% од укупног броја рођених у овој години
1	2	3	4	5	6	7	7	9	10
1	АГНЕЗА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
2	АГНЕС	—	—	—	—	—	—	2	0,09
3	АГНЕШ	3	0,17	1	0,05	1	0,05	1	0,05
4	АГНЕТ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
5	АГОТА	2	0,11	1	0,05	1	0,05	1	0,05
6	АДА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
7	АДЕЛА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
8	АДИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
9	АДМВРА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
10	АДРИЕН	—	—	—	—	—	—	1	0,05
11	АЗРА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
12	АКСИЊА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
13	АЛБИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
14	АЛЕКСАНДРА	49	2,70	53	2,89	51	2,65	64	3,01
15	АЛЕКСАНДРА— САША	—	—	—	—	—	—	1	0,05
16	АЛЕНА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
17	АЛЕНКА	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
18	АЛЖБЕТА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
19	АЛИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
20	АЛИСА	1	0,06	1	0,05	—	—	2	0,09
21	АЛТОН	1	0,06	—	—	—	—	—	—
22	АЉА	1	0,06	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23	АЉЕНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
24	АМАЈКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
25	АМИНЕТ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
26	АНА	14	0,77	20	1,09	21	1,09	26	1,22
27	АНАМАРИЈА	4	0,22	—	—	3	0,16	2	0,09
28	АНА МАРИЈА	1	0,06	6	0,33	—	—	1	0,05
29	АНА МИРА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
30	АНАСТАЗИЈА	—	—	2	0,11	1	0,05	—	—
31	АНГЕЛА	7	0,39	7	0,38	3	0,16	7	0,33
32	АНГЕЛИНА	3	0,17	2	0,11	3	0,16	3	0,14
33	АНДРЕА	1	0,06	3	0,16	3	0,16	2	0,09
34	АНДРЕЈА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
35	АНДРЕЈКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
36	АНДРИЈАНА	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
37	АНЂЕЛА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
38	АНЂЕЛИЈА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
39	АНЂЕЛИНА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
40	АНЂЕЛКА	7	0,39	5	0,27	8	0,42	4	0,19
41	АНЕЛИ	1	0,06	—	—	—	—	—	—
42	АНЕСА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
43	АНЕТА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
44	АНЖЕЛИКА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
45	АНИКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
46	АНИКО	1	0,06	3	0,16	2	0,10	2	0,09
47	АНИТА	3	0,17	1	0,05	7	0,36	5	0,24
48	АНИЦА	—	—	3	0,16	1	0,05	—	—
49	АНКА	3	0,17	4	0,22	2	0,10	5	0,24
50	АНКИЦА	1	0,06	2	0,11	4	0,21	5	0,24
51	АНТОНЕТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
52	АНТОНИЈА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
53	АЊА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
54	АПОЛОНИЈА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
55	АРАНКА	1	0,06	—	—	1	0,05	4	0,19
56	АРИЈАНА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
57	АРЛЕТА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
58	АРНАКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
59	БАРБАРА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
60	БАЈРАМША	—	—	—	—	1	0,05	—	—
61	БЕАТА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	1	0,05
62	БЕАТРИСА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
63	БЕЈАЗА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
64	БЕЛИНДА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
65	БЕРНАДЕТ	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
66	БЕРНАДЕТА	2	0,11	—	—	1	0,05	1	0,05
67	БЕРНАРДА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
68	БЕРТА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
69	БЕСИМА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
70	БЕТИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
71	БИЉАНА	68	3,74	68	3,70	65	3,38	49	2,31
72	БИСЕРА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
73	БИСЕРКА	—	—	—	—	2	0,10	1	0,05
74	БЈАНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
75	БЛАЖЕНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
76	БЛАЖЕНКА	—	—	—	—	2	0,10	1	0,05

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
77	БЛАНКА	2	0,11	1	0,05	—	—	—	—
78	БОГДАНКА	2	0,11	—	—	—	—	2	0,09
79	БОЖАНА	4	0,22	1	0,05	2	0,10	1	0,05
80	БОЖИЦА	—	—	—	—	1	0,05	2	0,09
81	БОЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
82	БОЈАНА	4	0,22	6	0,33	6	0,31	13	0,61
83	БОЈКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
84	БОРИСЛАВА	1	0,06	1	0,05	—	—	1	0,05
85	БОРКА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	—	—
86	БОСИЉКА	1	0,06	2	0,11	2	0,10	—	—
87	БРАНИСЛАВА	11	0,61	10	0,54	22	1,14	17	0,80
88	БРАНКА	12	0,66	4	0,22	7	0,36	12	0,57
89	БРАНКИЦА	5	0,28	6	0,33	3	0,16	17	0,80
90	БРИГИТА	2	0,11	—	—	2	0,10	—	—
91	БРИГИТЕ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
92	БУДИМКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
93	ВАЛЕНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
94	ВАЛЕНТИНА	3	0,17	5	0,27	3	0,16	3	0,14
95	ВАЛЕРИЈА	1	0,06	1	0,05	—	—	2	0,09
96	ВАЛЕРИЈА	4	0,22	6	0,33	6	0,31	8	0,38
97	ВАЛЕРИЈА МАРИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
98	ВАЛИКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
99	ВАНЕСА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
100	ВАЊА	3	0,17	—	—	5	0,26	2	0,09
101	ВАСИЛИЈА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
102	ВАСИЉКА	1	0,06	—	—	2	0,10	1	0,05
103	ВЕЛИБОРКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
104	ВЕЛИНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
105	ВЕРА	10	0,55	2	0,11	5	0,26	9	0,43
106	ВЕРИЦА	6	0,33	3	0,16	10	0,52	8	0,38
107	ВЕРОНА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
108	ВЕРОНИКА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
109	ВЕРОНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
110	ВЕСЕЛИНКА	1	0,06	—	—	2	0,10	—	—
111	ВЕСЕЛКА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
112	ВЕСНА	53	2,92	62	3,38	57	2,96	48	2,26
113	ВЕСНИЧКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
114	ВИДА	1	0,06	—	—	2	0,10	1	0,05
115	ВИДОСАВА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
116	ВИЕРКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
117	ВИЈОЛЕТА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
118	ВИКТОРИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
119	ВИКТОРИЈА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	3	0,14
120	ВИНКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
121	ВИОЛА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
122	ВИОЛЕТА	14	0,77	6	0,33	12	0,62	13	0,61
123	ВИШЊА	—	—	1	0,05	1	0,05	2	0,09
124	ВЈЕКОСЛАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
125	ВЈЕРА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
126	ВЈЕРКА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	—	—
127	ВЈЕРОСЛАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
128	ВЛАДИМИРА — ВЈЕРКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
129	ВЛАДИМИРКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
130	ВЛАДИСЛАВА	2	0,11	4	0,22	3	0,16	3	0,14
131	ВЛАДИЦА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
132	ВЛАСТА	1	0,06	4	0,22	3	0,16	3	0,14
133	ВЛАСВИСЛАВА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
134	ВОЈИСЛАВА	—	—	2	0,11	1	0,05	1	0,05
135	ВОЈИСЛАВКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
136	ВОЈКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
137	ВУКИЦА	1	0,06	2	0,11	—	—	1	0,05
138	ВУКОСАВА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
139	ГАБРИЕЛА	7	0,39	3	0,16	6	0,31	9	0,43
140	ГАБРИЈЕЛА	11	0,61	4	0,22	11	0,57	10	0,47
141	ГАБРИЈЕЛА —	—	—	—	—	—	—	—	—
	АНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
142	ГАЛИНА —	—	—	—	—	—	—	—	—
	ГАБРИЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
143	ГИЗЕЛА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
144	ГИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
145	ГЛОРИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
146	ГОРАНА	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
147	ГОРДАНА	61	3,36	34	1,85	53	2,75	44	2,07
148	ГОРИЦА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
149	ГОСПАВА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
150	ГРЕТА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
151	ГРОЗДА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
152	ГРОЗДАНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
153	ГРОЗДАНКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
154	ДАВОРКА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
155	ДАЈАНА	1	0,06	2	0,11	—	—	—	—
156	ДАЛИБОРКА	4	0,22	12	0,65	2	0,10	8	0,38
157	ДАЛИЈА	—	—	—	—	1	0,06	—	—
158	ДАНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
159	ДАНИЕЛА	4	0,22	13	0,71	5	0,26	7	0,33
160	ДАНИЈЕЛА	23	1,27	32	1,74	37	1,92	47	2,21
161	ДАНИЛКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
162	ДАНИЦА	10	0,55	3	0,16	8	0,42	7	0,33
163	ДАНКА	1	0,06	3	0,16	2	0,10	1	0,05
164	ДАНОЈЛА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
165	ДАНОУШКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
166	ДАЊА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
167	ДАРА	3	0,17	—	—	—	—	1	0,05
168	ДАРИЈА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
169	ДАРИНКА	—	—	1	0,05	2	0,10	5	0,24
170	ДАРЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
171	ДАШУРИЈЕ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
172	ДЕА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
173	ДЕАНА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
174	ДЕЈАНА	2	0,11	5	0,27	8	0,42	—	—
175	ДЕСАНКА	3	0,17	2	0,11	—	—	2	0,09
176	ДИВНА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
177	ДИАНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
178	ДИЈАНА	1	0,06	—	—	3	0,16	4	0,24
179	ДИНА	2	0,11	—	—	1	0,05	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
180	ДОБРИЛА	3	0,17	—	—	—	—	2	0,09
181	ДОБРИНКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
182	ДОБРИЦА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
183	ДОРА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
184	ДОРИКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
185	ДОРИС	—	—	—	—	—	—	1	0,05
186	ДОРОТЕЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
187	ДРАГАНА	67	3,69	68	3,70	80	4,16	81	3,81
188	ДРАГИЊА	2	0,11	—	—	1	0,05	—	—
189	ДРАГИЦА	7	0,39	12	0,65	7	0,36	11	0,52
190	ДРАГОСЛАВА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	2	0,09
191	ДРАХУША	—	—	—	—	—	—	2	0,09
192	ДРЕНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
193	ДРИНКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
194	ДУБРАВКА	6	0,33	5	0,27	7	0,36	3	0,14
195	ДУЊА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
196	ДУШАНКА	7	0,39	6	0,33	11	0,57	6	0,28
197	ДУШИЦА	12	0,66	15	0,82	17	0,88	12	0,57
198	ДУШКА	—	—	1	0,05	1	0,05	2	0,09
199	ЂЕНЂИ	2	0,11	1	0,05	1	0,05	—	—
200	ЂЕРЂИ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
201	ЂУЛФЕРИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
202	ЂУРЂИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
203	ЂУРЂИНКА	1	0,06	1	0,05	1	0,05	—	—
204	ЂУРЂИЦА	5	0,28	—	—	1	0,05	—	—
205	ЕВА	6	0,33	2	0,11	3	0,16	8	0,38
206	ЕВЕЛИН	—	—	—	—	—	—	1	0,05
207	ЕВИЦА	1	0,06	1	0,05	1	0,05	1	0,05
208	ЕДИТ	3	0,17	4	0,22	3	0,16	3	0,14
209	ЕДИТА	1	0,06	2	0,11	6	0,31	1	0,05
210	ЕДИТКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
211	ЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
212	ЕЛВИРА	2	0,11	3	0,16	3	0,16	5	0,24
213	ЕЛДА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
214	ЕЛЕНА	2	0,11	1	0,05	3	0,16	—	—
215	ЕЛЕНИ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
216	ЕЛЕНКА	1	0,06	—	—	2	0,10	1	0,05
217	ЕЛЕОНОРА	3	0,17	5	0,27	—	—	1	0,05
218	ЕЛИ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
219	ЕЛИЗАБЕТА	2	0,11	1	0,05	1	0,05	1	0,05
220	ЕЛИЗАБЕТА ДАЈАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
221	ЕЛМАЗ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
222	ЕМА	—	—	1	0,05	2	0,10	2	0,09
223	ЕМЕСА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
224	ЕМЕШЕ	1	0,06	—	—	—	—	—	—
225	ЕМИЛИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
226	ЕМИЛИЈА	1	0,06	—	—	—	—	2	0,09
227	ЕМИНА	2	0,11	4	0,22	5	0,26	3	0,14
228	ЕМИНЕ	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
229	ЕМИСИЛИЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
230	ЕНИКЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
231	ЕНИСА	1	0,06	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
232	ЕРВЕХЕЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
233	ЕРЖЕБЕТ	1	0,06	2	0,11	2	0,10	3	0,14
234	ЕРИКА	6	0,33	6	0,33	3	0,16	4	0,24
235	ЕСМА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
236	ЕСТЕР	1	0,06	—	—	—	—	—	—
237	ЕСТИКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
238	ЕСТИРА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
239	ЕТЕЛКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
240	ЕУГЕНИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
241	ЖАКЛИНА	1	0,06	—	—	5	0,26	5	0,26
242	ЖАНА	3	0,17	1	0,05	1	0,05	—	—
243	ЖЕЛКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
244	ЖЕЛМИРА	2	0,11	—	—	—	—	1	0,05
245	ЖЕЉАНА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
246	ЖЕЉКА	5	0,28	4	0,22	—	—	4	0,19
247	ЖЕЉКИЦА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
248	ЖЕЊА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
249	ЖИВАНА	1	0,06	1	0,05	3	0,16	1	0,05
250	ЖИВКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
251	ЖОФИА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
252	ЖУЖА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
253	ЖУЖАНА	1	0,06	4	0,22	2	0,10	2	0,09
254	ЗАГОРКА	4	0,22	1	0,05	—	—	—	—
255	ЗАДА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
256	ЗВЕЗДАНА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
257	ЗДЕНКА	1	0,06	6	0,33	3	0,16	5	0,24
258	ЗДРАВКА	1	0,06	—	—	2	0,10	—	—
259	ЗЕЈНАХ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
260	ЗЕЈНИЈЕ	1	0,06	—	—	—	—	—	—
261	ЗЕМРИЈЕ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
262	ЗЕХРА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
263	ЗИНАИДА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
264	ЗИТА	2	0,11	1	0,05	—	—	2	0,09
265	ЗИТА ЦЕИН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
266	ЗЛАТА	2	0,11	3	0,16	—	—	—	—
267	ЗЛАТАНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
268	ЗЛАТНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
269	ЗОЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
270	ЗОРА	—	—	1	0,05	2	0,10	3	0,14
271	ЗОРАНА	2	0,11	4	0,22	4	0,21	2	0,09
272	ЗОРАНКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
273	ЗОРИЦА	31	1,71	30	1,63	30	1,56	39	1,84
274	ЗОРКА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
275	ЗУЗАНА	1	0,06	3	0,16	—	—	4	0,19
276	ЗУМРЕТА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
277	ЗУСКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
278	ИБОЈА	—	—	—	—	1	0,05	2	0,09
279	ИБОЈКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
280	ИБОЉА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
281	ИВА	—	—	—	—	1	0,05	1	0,05
282	ИВАНА	18	0,99	19	1,03	37	1,92	54	2,54

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
283	ИВАНА — ЗРИНКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
284	ИВАНКА	3	0,17	2	0,11	1	0,05	2	0,09
285	ИВКА	2	0,11	—	—	—	—	1	0,05
286	ИВОНА	1	0,06	3	0,16	1	0,05	3	0,14
287	ИДА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
288	ИЗАБЕЛА	3	0,17	1	0,05	2	0,10	3	0,14
289	ИЗОЛДА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
290	ИЛДА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
291	ИЛДИКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
292	ИЛДИКО	1	0,06	4	0,22	2	0,10	3	0,14
293	ИЛИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
294	ИЛИЈАНА	—	—	4	0,22	—	—	—	—
295	ИЛОНА	1	0,06	4	0,22	8	0,42	2	0,09
296	ИЛОНКА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
297	ИНГРИД	—	—	1	0,05	—	—	—	—
298	ИНЕС	—	—	—	—	—	—	1	0,05
299	ИОЛА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
300	ИРА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
301	ИРЕН	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
302	ИРЕНА	2	0,11	8	0,43	2	0,10	3	0,14
303	ИРЕНКА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
304	ИРИНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
305	ИРИС	—	—	—	—	1	0,05	—	—
306	ИСИДОРА	11	0,61	5	0,27	5	0,26	6	0,28
307	ИФИГЕНИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
308	ИЦУКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
309	ЈАГОДА	—	—	1	0,05	1	0,05	1	0,05
310	ЈАДРАНКА	6	0,33	6	0,33	6	0,31	5	0,24
311	ЈАНА	2	0,11	—	—	—	—	1	0,05
312	ЈАНУШКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
313	ЈАЊА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
314	ЈАРКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
315	ЈАРМИЛА	5	0,28	5	0,27	5	0,26	6	0,28
316	ЈАРМИЛКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
317	ЈАРОСЛАВА	2	0,11	1	0,05	—	—	4	0,19
318	ЈАСМИНА	25	1,38	19	1,03	20	1,04	20	0,94
319	ЈАСМИНКА	3	0,17	2	0,11	3	0,16	1	0,05
320	ЈАСНА	11	0,61	12	0,65	12	0,62	20	0,94
321	ЈЕЛА	1	0,05	1	0,05	—	—	1	0,05
322	ЈЕЛЕНА	48	2,64	53	2,89	61	3,17	85	4,00
323	ЈЕЛЕНА — ХЕЛЕН	1	0,06	—	—	—	—	—	—
324	ЈЕЛЕНА ЧИЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
325	ЈЕЛИСАВЕТА	1	0,06	1	0,05	1	0,05	1	0,05
326	ЈЕЛИЦА	14	0,77	15	0,82	9	0,47	4	0,19
327	ЈЕЛКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
328	ЈЕРОСЛАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
329	ЈОВАНА	—	—	4	0,22	3	0,16	1	0,05
330	ЈОВАНКА	3	0,17	4	0,22	8	0,42	3	0,14
331	ЈОЗЕФИНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
332	ЈОЛАН	—	—	1	0,05	—	—	—	—
333	ЈОРГОВАНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
334	ЈОСИПА	—	—	—	—	1	0,05	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
335	ЈУГОСЛАВА	1	0,06	1	0,05	1	0,05	1	0,05
336	ЈУГОСЛАВКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
337	ЈУДИТ	1	0,06	3	0,16	—	—	1	0,05
338	ЈУДИТА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
339	ЈУЛИАНА	—	—	1	0,05	3	0,16	—	—
340	ЈУЛИЈА	1	0,06	—	—	—	—	2	0,09
341	ЈУЛИЈАНА	5	0,28	2	0,11	7	0,36	4	0,19
342	ЈУЛИШКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
343	ЈУЛКА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	—	—
344	ЈУЛКИЦА	2	0,11	—	—	3	0,16	—	—
345	ЈУСИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
346	КАДРИЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
347	КАЛИЈЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
348	КАЛИНКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
349	КАРИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
350	КАРМЕН — ЋЕНЂИ	1	0,06	—	—	—	—	—	—
351	КАРМИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
352	КАРОЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
353	КАРОЛИНА	—	—	1	0,05	4	0,21	4	0,19
354	КАТА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
355	КАТАЛИН	2	0,11	—	—	1	0,05	—	—
356	КАТАРИНА	5	0,28	11	0,60	13	0,67	13	0,61
357	КАТАРИНА — РАНДА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
358	КАТИЦА	6	0,33	7	0,38	5	0,26	3	0,14
359	КАТКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
360	КВЕТОСЛАВА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
361	КИНГА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
362	КЛАРА	3	0,17	4	0,22	3	0,16	4	0,19
363	КЛАУДИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
364	КЛАУДИЈА	6	0,33	—	—	—	—	—	—
365	КЛЕТОСЛАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
366	КОВИЉКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
367	КОВИНКА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
368	КОНСТАНТИНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
369	КОРНЕЛИЈА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
370	КОРНЕЛИЈА	3	0,17	—	—	—	—	2	0,09
371	КОСОВКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
372	КОШТАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
373	КРИСТИЈАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
374	КРИСТИН	—	—	—	—	1	0,05	—	—
375	КРИСТИНА	2	0,11	7	0,38	10	0,52	13	0,61
376	КРСТИЊА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
377	КРУНОСЛАВА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
378	КСЕНИЈА	6	0,33	7	0,38	5	0,26	10	0,47
379	ЛАНА	—	—	—	—	1	0,05	1	0,05
380	ЛАРА	2	0,11	—	—	—	—	—	—
381	ЛАРИСА	2	0,11	1	0,05	3	0,16	—	—
382	ЛАУРА	—	—	1	0,05	2	0,10	1	0,05
383	ЛЕА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
384	ЛЕИЛА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
385	ЛЕЈЛА	1	0,06	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
386	ЛЕОНА	2	0,11	—	—	—	—	1	0,05
387	ЛЕОНАРДА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
388	ЛЕОНОРА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
389	ЛЕОНТИНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
390	ЛЕПА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
391	ЛЕПОСАВА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
392	ЛИВИЈА	2	0,11	—	—	2	0,10	—	—
393	ЛИДИА	—	—	—	—	1	0,05	1	0,05
394	ЛИДИЈА	8	0,44	4	0,22	4	0,21	15	0,71
395	ЛИДУШКА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
396	ЛИЛИ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
397	ЛИМА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
398	ЛИНДА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
399	ЛУЈЗА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
400	ЛУЦИЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
401	ЉЕРКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
402	ЉИЗАБЕТА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
403	ЉИЉА	2	0,11	1	0,05	3	0,16	3	0,14
404	ЉИЉАНА	38	2,09	38	2,07	22	1,14	40	1,88
405	ЉУБИНКА	2	0,11	—	—	1	0,05	1	0,05
406	ЉУБИЦА	17	0,94	11	0,60	15	0,78	11	0,52
407	ЉУДМИЛА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	1	0,05
408	ЉУДМИЛА — ЈАНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
409	ЉУПКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
410	ЉУШЕ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
411	МАГДАЛЕНА	2	0,11	3	0,16	—	—	3	0,14
412	МАГДОЛНА	2	0,11	—	—	—	—	2	0,09
413	МАЈА	47	2,59	49	2,67	52	2,70	35	1,65
414	МАЈДА	1	0,06	4	0,22	—	—	1	1,05
415	МАНУЕЛА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
416	МАНУСЛА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
417	МАРА	—	—	—	—	3	0,16	2	0,09
418	МАРГАРЕТ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
419	МАРГАРЕТА	2	0,11	2	0,11	—	—	1	0,05
420	МАРГИТ	—	—	1	0,05	2	0,10	—	—
421	МАРИА	2	0,11	1	0,05	—	—	3	0,14
422	МАРИАНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
423	МАРИЕНА	—	—	—	—	1	0,05	2	0,09
424	МАРИЕНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
425	МАРИЈА	38	2,09	30	1,63	39	2,03	52	2,45
426	МАРИЈАНА	15	0,83	26	1,42	23	1,20	30	1,41
427	МАРИЈЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
428	МАРИЈЕНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
429	МАРИЈЕНКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
430	МАРИЈЕТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
431	МАРИЈОЛА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
432	МАРИКА	2	0,11	—	—	2	0,10	1	0,05
433	МАРИНА	8	0,44	7	0,38	8	0,42	12	0,57
434	МАРИНЕЛА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
435	МАРИЦА	6	0,33	5	0,27	1	0,05	4	0,19
436	МАРИШКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
437	МАРЈАНА	1	0,06	2	0,11	2	0,10	5	0,24

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
438	МАРЈЕНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
439	МАРЈЕНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
440	МАРКА	1	0,06	1	0,05	1	0,05	—	—
441	МАРОСЛАВА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
442	МАРТА	1	0,06	5	0,27	3	0,16	2	0,09
443	МАРТИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
444	МАТИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
445	МАТИЛДА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
446	МАША	1	0,06	—	—	1	0,05	1	0,05
447	МЕДИСА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
448	МЕЙРЕМЕ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
449	МЕЛАНИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
450	МЕЛИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
451	МЕЛИНДА	2	0,11	4	0,22	2	0,10	8	0,38
452	МЕЛИТА	1	0,06	2	0,11	3	0,16	3	0,14
453	МЕРИМА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
454	МЕРЛИДА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
455	МЕРЛИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
456	МЕХРЕИМЕ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
457	МИА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
458	МИВРЕТА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
459	МИКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
460	МИЛА	—	—	2	0,11	3	0,16	—	—
461	МИЛАДА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
462	МИЛАДИНКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
463	МИЛАНА	5	0,28	8	0,43	6	0,31	3	0,14
464	МИЛАНКА	6	0,33	2	0,11	5	0,26	2	0,09
465	МИЛЕВА	—	—	1	0,05	—	—	3	0,14
466	МИЛЕНА	7	0,39	6	0,33	8	0,42	17	0,80
467	МИЛИЈАНА	3	0,17	1	0,05	1	0,05	1	0,05
468	МИЛИНА	1	0,06	2	0,11	1	0,05	—	—
469	МИЛИНКА	3	0,17	1	0,05	2	0,10	1	0,05
470	МИЛИЦА	12	0,66	24	1,31	23	1,20	25	1,18
471	МИЛКА	6	0,33	3	0,16	—	—	6	0,28
472	МИЛКИЦА	1	0,06	—	—	2	0,10	1	0,05
473	МИЛОМИРКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
474	МИЛОСАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
475	МИЛОТА	2	0,11	—	—	—	—	—	—
476	МИЛОТКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
477	МИЛУША	1	0,06	—	—	—	—	—	—
478	МИЛУШКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
479	МИЉА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
480	МИЉАНА	—	—	3	0,16	1	0,05	1	0,05
481	МИЉИНКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
482	МИНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
483	МИЊА	—	—	—	—	1	0,05	1	0,05
484	МИОНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
485	МИРА	10	0,55	2	0,11	3	0,16	3	0,14
486	МИРЕЛА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	6	0,28
487	МИРИЈАНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
488	МИРЈАМ	—	—	—	—	2	0,10	—	—
489	МИРЈАНА	48	2,64	35	1,91	41	2,13	47	2,21
490	МИРОСЛАВА	4	0,22	13	0,71	12	0,62	6	0,28
491	МИРОСЛАВКА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
492	МИТРА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
493	МИЦА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
494	МИХАЕЛ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
495	МИХАЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
496	МЛАДЕНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
497	МОГДОЛНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
498	МОНИКА	5	0,28	11	0,60	6	0,31	8	0,38
499	МОНИКА —	—	—	—	—	—	—	—	—
	ЈУДИТ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
500	МОЊА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
501	НАДА	13	0,72	10	0,54	14	0,73	11	0,52
502	НАДЕЖДА	3	0,17	—	—	1	0,05	—	—
503	НАДЕЖДА ЛИ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
504	НАДИРЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
505	НАДИЦА	2	0,11	—	—	1	0,05	1	0,05
506	НАЂА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
507	НАЗА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
508	НАЗМИЈЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
509	НАЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
510	НАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
511	НАТАЛИА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
512	НАТАЛИЈА	1	0,06	12	0,65	6	0,31	8	0,38
513	НАТАША	49	2,70	45	2,45	56	2,91	70	3,29
514	НАТКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
515	НЕБАХАТ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
516	НЕВЕНА	6	0,33	5	0,27	3	0,16	7	0,33
517	НЕВЕНКА	1	0,06	2	0,11	3	0,16	2	0,09
518	НЕГОСЛАВА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
519	НЕДА	1	0,06	2	0,11	1	0,05	6	0,28
520	НЕДЕЉКА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
521	НЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
522	НЕРА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
523	НЕЏМИЈА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
524	НИКОЛ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
525	НИКОЛЕТА	—	—	1	0,05	4	0,21	2	0,09
526	НИКОЛИНА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
527	НИМА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
528	НИНА	1	0,06	2	0,11	1	0,05	2	0,09
529	НИНОСЛАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
530	НОЕМИ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
531	НОЕМИ —	—	—	1	0,05	—	—	—	—
	ЖОФИЈА	—	—	—	—	—	—	—	—
532	НОРА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
533	ЊЕГОСЛАВА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
534	ОГЊЕНКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
535	ОЛГА	4	0,22	4	0,22	1	0,05	8	0,38
536	ОЛГИЦА	6	0,33	6	0,33	1	0,05	4	0,19
537	ОЛИВЕРА	27	1,49	22	1,20	25	1,30	28	1,32
538	ОЛИНКА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
539	ОЉА	5	0,28	1	0,05	1	0,05	2	0,09
540	ОЉИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
541	ОТИЛИА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
542	ОТИЛИЈА	2	0,11	1	0,05	1	0,05	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
543	ПАВИЦА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
544	ПАТРИЦИЈА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
545	ПАТРИЦИЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
546	ПАУЛА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
547	ПАУЛИНА	2	0,11	—	—	—	—	3	0,14
548	ПЕРСИДА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
549	ПЕТРА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
550	ПИРОШКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
551	ПЛЕМЕНКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
552	РАБИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
553	РАДА	1	0,06	—	—	2	0,10	—	—
554	РАДИНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
555	РАДИЦА	1	0,06	—	—	1	0,05	1	0,05
556	РАДМИЛА	5	0,28	6	0,33	11	0,57	14	0,66
557	РАДОВАНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
558	РАДОЈКА	—	—	—	—	2	0,10	1	0,05
559	РАДОМИРА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
560	РАДОСАВА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
561	РАДОСЛАВА	5	0,28	—	—	1	0,05	1	0,05
562	РАДОСЛАВКА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
563	РАЈКА	2	0,11	1	0,05	2	0,10	—	—
564	РАЈНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
565	РАМЗИЈЕ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
566	РАМОНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
567	РАНКА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
568	РАТКА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
569	РАТОМИРКА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
570	РЕГИНА	—	—	—	—	1	0,06	—	—
571	РЕЛА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
572	РЕНАТА	7	0,39	7	0,38	7	0,36	6	0,28
573	РИТА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
574	РОБЕРТИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
575	РОЖА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
576	РОЗАЛИА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
577	РОЗАЛИЈА	2	0,11	—	—	2	0,10	1	0,05
578	РОКСАНДА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
579	РОМАНА	1	0,06	—	—	—	—	1	0,05
580	РОМИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
581	РОСА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
582	РУЖА	1	0,06	—	—	3	0,16	1	0,05
583	РУЖЕНКА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
584	РУЖИЦА	7	0,39	9	0,49	2	0,10	4	0,19
585	САБА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
586	САБИНА	2	0,11	1	0,05	—	—	2	0,09
587	САВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
588	САВЕТА	—	—	2	0,11	—	—	—	—
589	САВКА	2	0,11	2	0,11	—	—	—	—
590	САКЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
591	САНДА	4	0,22	1	0,05	—	—	1	0,05
592	САНДРА	17	0,94	23	1,25	25	1,30	29	1,37
593	САНЕЛА	1	0,06	—	—	1	0,05	1	0,05
594	САНИЈА	2	0,11	—	—	—	—	—	—
595	САНИЈЕ	1	0,06	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
596	САНИЈЕЛА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
597	САЊА	52	2,86	43	2,34	41	2,13	43	2,02
598	САША	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
599	САШКА	—	—	—	—	1	0,05	1	0,05
600	СВЕТИСЛАВА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
601	СВЕТЛАНА	40	2,20	36	1,96	31	1,61	50	2,35
602	СЕВЕРИНА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
603	СЕВНИДА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
604	СЕКА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
605	СЕЛЕНА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
606	СЕНАДА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
607	СЕНИЈА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
608	СЕНКА	—	—	—	—	4	0,22	1	0,05
609	СЕРЕНКЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
610	СИБИНКА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
611	СИЛВАНА	2	0,11	1	0,05	2	0,10	—	—
612	СИЛВИА	1	0,06	—	—	—	—	2	0,09
613	СИЛВИЈА	6	0,33	8	0,43	9	0,47	—	—
614	СИМАНА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
615	СИМОНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
616	СИМОНИДА	1	0,06	1	0,05	1	0,05	—	—
617	СЛАВИЦА	17	0,94	20	1,09	19	0,99	21	0,99
618	СЛАВКА	2	0,11	—	—	—	—	—	—
619	СЛАВОЈКА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
620	СЛАЂАНА	31	1,71	36	1,96	35	1,82	25	1,18
621	СЛОБОДАНКА	—	—	7	0,38	4	0,21	7	0,33
622	СМИЉА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
623	СМИЉАНА	1	0,06	2	0,11	2	0,10	2	0,09
624	СМИЉКА	—	—	2	0,11	2	0,10	3	0,14
625	СНЕЖАНА	56	3,08	57	3,10	45	2,34	48	2,26
626	СОЊА	12	0,66	17	0,92	16	0,83	18	0,85
627	СОРАЈА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
628	СОФИЈА	5	0,28	2	0,11	2	0,10	7	0,33
629	СПАСЕНИЈА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
630	СПОМЕНКА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	—	—
631	СРЂАНА	—	—	—	—	2	0,10	—	—
632	СТАДИЈА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
633	СТАНА	—	—	—	—	3	0,16	—	—
634	СТАНИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
635	СТАНИСЛАВА	4	0,22	1	0,05	5	0,26	6	0,28
636	СТАНКА	1	0,06	2	0,11	1	0,05	—	—
637	СТЕВАНКА	—	—	1	0,05	—	—	2	0,09
638	СТЕЛА	—	—	—	—	—	—	2	0,09
639	СТОЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
640	СТОЈАНКА	2	0,11	1	0,05	—	—	—	—
641	СУЗАНА	5	0,28	10	0,54	5	0,26	4	0,19
642	СУНЧИЦА	2	0,11	—	—	2	0,10	1	0,05
643	ТАВИТА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
644	ТАЈАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
645	ТАМАРА	7	0,39	17	0,94	21	1,09	28	1,32
646	ТАНКОСАВА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
647	ТАЊА	25	1,38	37	2,01	28	1,46	32	1,51
648	ТАТИЈАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
649	ТАТИЈАНА	1	0,06	2	0,11	—	—	1	0,05

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
650	ТАТЈАНА	55	3,03	52	2,83	50	2,60	61	2,87
651	ТАТЈАНА МИЛИНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
652	ТАЋЈАНА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
653	ТЕА	—	—	1	0,05	1	0,05	—	—
654	ТЕОДОРА	2	0,11	—	—	2	0,10	4	0,19
655	ТЕРЕЗА	—	—	1	0,05	3	0,16	—	—
656	ТЕРЕЗИА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
657	ТИЈАНА	4	0,22	11	0,60	4	0,21	7	0,33
658	ТИМЕА	1	0,06	1	0,05	2	0,10	—	—
659	ТИНА	1	0,06	—	—	—	—	2	0,09
660	ТИНДЕ	2	0,11	1	0,05	3	0,16	—	—
661	ТИНКА	1	0,06	—	—	1	0,05	—	—
662	ТОМИСЛАВА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
663	ЋИЛА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
664	УНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
665	ФАТИМА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
666	ФАТИМЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
667	ХАЈНАЛ	—	—	—	—	1	0,05	—	—
668	ХАЈНАЛКА	2	0,11	3	0,16	4	0,21	1	0,05
669	ХАЛИЛА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
670	ХАСИДА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
671	ХАСИМА	1	0,06	—	—	—	—	—	—
672	ХЕДИ	—	—	—	—	—	—	1	0,05
673	ХЕЛЕНА	4	0,22	1	0,05	2	0,10	2	0,09
674	ХЕНА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
675	ХЕРМИНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
676	ХИЛДА	—	—	1	0,05	—	—	1	0,05
677	ХРИСТИНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
678	ЦВЕТАНА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
679	ЦВИЈА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
680	ЧАРНА	—	—	—	—	1	0,05	—	—
681	ЧАСЛАВА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
682	ЧЕЦИЛИЈА	—	—	1	0,05	—	—	—	—
683	ЧИЛА	1	0,06	3	0,16	2	0,10	4	0,19
684	ЏЕМИЉЕ	—	—	1	0,05	—	—	—	—
685	ШАРЛОТА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
686	ШЕМСА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
687	ШЕХЕРЕЗАДА	1	0,06	1	0,05	—	—	—	—
688	ШОЉА	—	—	—	—	—	—	1	0,05
У К У П Н О		1813	100	1843	100	1925	100	2118	100

Прилој III

СПИСАК НАЈФРЕКВЕНТНИЈИХ МУШКИХ ИМЕНА

Ред. број	У г о д и н и							
	1972.		1973.		1974.		1975.	
	забележена су деца							
	по имену	број деце	по имену	број деце	по имену	број деце	по имену	број деце
1	Дејан	110	Александар	98	Драган	119	Дејан	127
2	Зоран	99	Драган	96	Горан	105	Владимир	122
3	Александар	89	Горан	80	Александар	98	Александар	104
4	Горан	85	Дејан	80	Дејан	94	Драган	101
5	Драган	79	Владимир	73	Владимир	90	Горан	79
6	Саша	67	Мирослав	70	Зоран	78	Мирослав	73
7	Владимир	66	Зоран	68	Милан	71	Зоран	69
8	Милан	62	Милан	60	Мирослав	60	Милан	63
9	Мирослав	51	Саша	55	Саша	51	Игор	54
10	Слободан	36	Игор	36	Игор	45	Саша	47
11	Игор	35	Ђорђе	35	Бранислав	40	Слободан	43
12	Бранислав	32	Бранислав	33	Ненад	37	Дарко	41
13	Жељко	32	Жељко	31	Срђан	35	Бранислав	38
14	Синиша	31	Срђан	31	Предраг	34	Никола	37
15	Ђорђе	30	Небојша	29	Ђорђе	33	Жељко	32

Прилој IV

СПИСАК НАЈФРЕКВЕНТНИЈИХ ЖЕНСКИХ ИМЕНА

Ред. број	У г о д и н и							
	1972.		1973.		1974.		1975.	
	забележена су деца							
	по имену	број деце	по имену	број деце	по имену	број деце	по имену	број деце
1	Биљана	68	Биљана	68	Драгана	80	Јелена	85
2	Драгана	67	Драгана	68	Биљана	65	Драгана	81
3	Гордана	61	Весна	62	Јелена	61	Наташа	70
4	Снежана	56	Снежана	57	Весна	57	Александра	64
5	Татјана	55	Александра	53	Наташа	56	Татјана	61
6	Весна	53	Јелена	53	Гордана	53	Ивана	54
7	Сања	52	Татјана	52	Маја	52	Марија	52
8	Александра	49	Маја	49	Александра	51	Светлана	50
9	Наташа	49	Наташа	45	Татјана	50	Биљана	49
10	Јелена	48	Сања	43	Снежана	45	Весна	48
11	Мирјана	48	Љиљана	38	Мирјана	41	Снежана	48
12	Маја	47	Тања	37	Сања	41	Данијела	47
13	Светлана	40	Светлана	36	Марија	39	Мирјана	47
14	Љиљана	38	Слађана	36	Данијела	37	Гордана	44
15	Марија	38	Мирјана	35	Ивана	37	Сања	43

СПИСАК МУШКИХ ИМЕНА
* СА НАЈНИЖОМ ФРЕКВЕНЦИЈОМ

Редни број	Имена деце по годинама рођења			
	1972.	1973.	1974.	1975.
1	2	3	4	5
1	Адалберт	Агоштон	Алмош	Авди
2	Албин	Адил	Аљоша	Агрон
3	Арбен	Андреас	Амор	Амел
4	Атил	Аслан	Аћим	Анда
5	Ашли	Африм	Аурел	Арјан
6	Бахтијар	Аца	Боривоје	Арнолд
7	Васко	Бане	Видо	Артур
8	Васо	Батир	Вуле	Бастијан
9	Велемир	Блажа	Газменд	Боба
10	Војимир	Вехид	Гаја	Божа
11	Гавра	Вилмош	Георгел	Боро
12	Гајица	Владица	Горислав	Брахим
13	Георгис	Власта	Дарио	Вајо
14	Гордин	Власто	Дмитар	Валериј
15	Гордон	Деан	Добросав	Ведран
16	Добрица	Димитар	Драшко	Венцел
17	Држислав	Дјезе	Един	Видак
18	Ђорђија	Добровоје	Елед	Војо
19	Ђурађ	Ђемшит	Ели	Гаврило
20	Евалд	Ђоко	Жаре	Гашпар
21	Елвир	Ђуза	Жива	Генадиј
22	Ервил	Ерик	Жолти	Гергел
23	Зејнеп	Живоин	Зленко	Грк
24	Зећир	Златомир	Калман	Даворин
25	Златимир	Ибраим	Коља	Динко
26	Золт	Идриз	Корнел	Доминик
27	Зорослав	Иљаз	Крешимир	Драгић
28	Ибрахим	Ловре	Кристиан	Ђорђу
29	Илеш	Љубодраг	Лудвик	Ебрем
30	Исак	Марцел	Љубан	Ернесто
31	Исен	Мато	Мај	Есат
32	Јетула	Мефаил	Мајо	Жерард
33	Јозеф	Мијат	Мате	Живојин
34	Јохан	Миланко	Мијо	Ибиш
35	Јоца	Милета	Милисав	Илдико
36	Јошка	Мираш	Миша	Јадранко
37	Лазица	Мита	Мома	Јулијан
38	Маркус	Насер	Мухамед	Јурај
39	Матија	Негослав	Неђо	Јуро
40	Маћаш	Неџми	Нијаз	Кире
41	Михаило	Николај	Никица	Кузман
42	Назиф	Обрен	Орфеас	Лоранд
43	Наиф	Пеко	Остоја	Маријус
44	Озрен	Платон	Панта	Марин
45	Паљко	Радимило	Рада	Мемет
46	Раберт	Радица	Рамзи	Мехмед
47	Радислав	Растимир	Рамиз	Мијајло
48	Радиша	Ристо	Рамо	Микола

1	2	3	4	5
49	Раим	Садула	Рафет	Милота
50	Рихард	Сањин	Риста	Милутин
51	Роман	Светелинко	Родољуб	Митат
52	Сабахудин	Сеад	Савица	Негован
53	Сабит	Силард	Сами	Недал
54	Себастијан	Србислав	Силвестер	Огњен
55	Север	Срета	Срето	Ондро
56	Сократ	Сузан	Страшо	Пантелија
57	Средоје	Татомир	Сулејман	Патрик
58	Срећа	Таш	Тамаш	Родољуб
59	Танасија	Тоде	Теофил	Радосав
60	Тинде	Томаш	Тимошенко	Расто
61	Томо	Тривун	Тома	Реља
62	Тони	Туркан	Томи	Роберто
63	Њемали	Туркијан	Томица	Роналд
64	Ферко	Њерамидин	Фадил	Саболос
65	Хисмет	Њомил	Феро	Сашо
66	Џвијо	Фадил	Фјодор	Свето
67	Џавид	Феодор	Фрањо	Сеинад
68	Џилберто	Ферус	Фред	Станимир
69	—	Хасан	Хамил	Станоје
70	—	Хрвоје	Штефан	Стојадин
71	—	Чедмор	—	Тео
72	—	Џафер	—	Тино
73	—	Џони	—	Томас
74	—	Шаин	—	Трива
75	—	Штефанко	—	Угљеша
76	—	—	—	Фарух
77	—	—	—	Фатмир
78	—	—	—	Францишек
79	—	—	—	Херберт
80	—	—	—	Џвета
81	—	—	—	Чонгор

СПИСАК ЖЕНСКИХ ИМЕНА
СА НАЈНИЖОМ ФРЕКВЕНЦИЈОМ

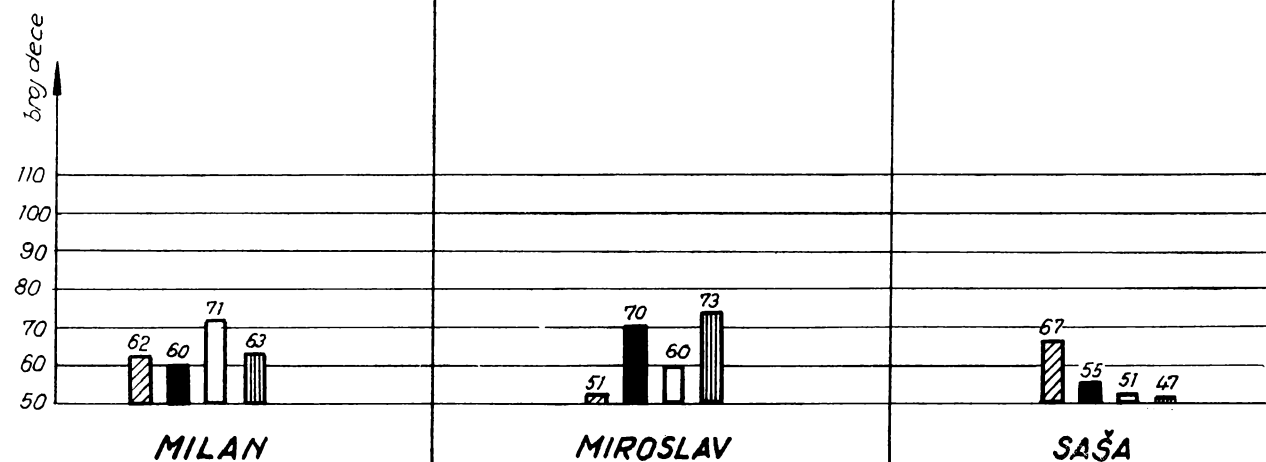
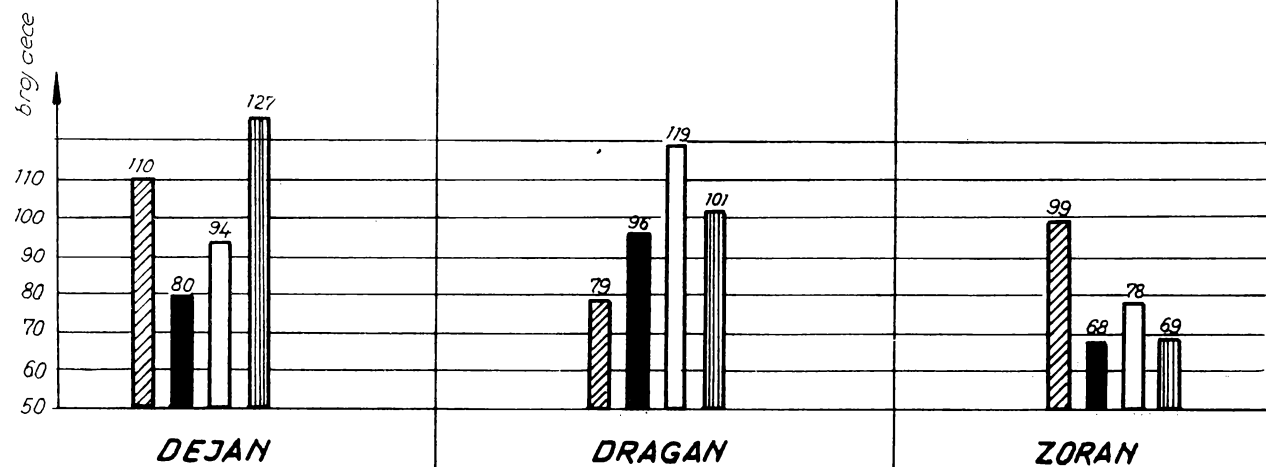
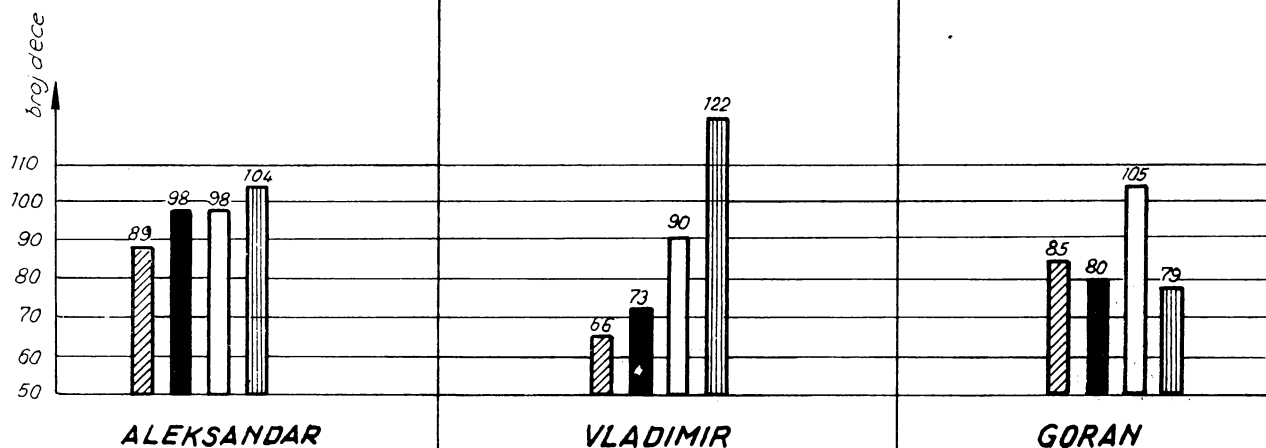
Редни број	Имена деце по годинама рођења			
	1972.	1973.	1974.	1975.
1	2	3	4	5
1	Ада	Агнеза	Албина	Агнет
2	Адела	Адина	Алина	Адмера
3	Алтон	Азра	Ања	Адриен
4	Аља	Аксиња	Арлета	Алжбета
5	Анђела	Аљенка	Бајрамша	Амалка
6	Анели	Аминет	Бернарда	Аника
7	Аполонија	Андрејка	Берта	Бисера
8	Беатриса	Анеса	Бесима	Боја
9	Бејаза	Антонета	Бригите	Валика
10	Бојка	Арнака	Будимка	Виерка
11	Валена	Барбара	Вјекослава	Вијолета
12	Ванеса	Бетина	Вјера	Владимирка
13	Велиборка	Бјанка	Вјерослава	Војка
14	Весничка	Блажена	Гина	Глорија
15	Винка	Велинка	Далија	Дања
16	Војиславка	Веронка	Данојла	Дорис
17	Гроздана	Видосава	Дарја	Берђи
18	Грозданка	Викториа	Дашурије	Ђурђија
19	Дана	Грозда	Диана	Евелин
20	Данушка	Данилка	Дора	Едитка
21	Деа	Дорика	Доротеја	Елени
22	Добринка	Дренка	Дринка	Елмаз
23	Добрица	Ђулферија	Ели	Емеса
24	Емеше	Елда	Емисилија	Емилиа
25	Ениса	Енике	Есма	Ервехеја
26	Естер	Еугенија	Естика	Зинаида
27	Естира	Жофиа	Етелка	Ибоља
28	Живка	Зехра	Желка	Ида
29	Зејније	Ибојка	Зада	Изолда
30	Златана	Ингрид	Зејнах	Илда
31	Златна	Ира	Земрије	Илија
32	Илдика	Ицука	Зоја	Инес
33	Ирина	Јања	Зоранка	Иола
34	Јоргованка	Јолан	Зумрета	Ифигенија
35	Јулишка	Калије	Зуска	Јарка
36	Константина	Карина	Ирис	Јелка
37	Крстиња	Кармина	Јанушка	Јозефина
38	Крунослава	Карола	Јармилка	Јудита
39	Лејла	Катка	Јерослава	Косовка
40	Љизабета	Кинга	Јосипа	Леонора
41	Мариана	Клаудиа	Југославка	Леонтина
42	Мерима	Коштана	Јусина	Љупка
43	Миврета	Кристијана	Кадрија	Љуше
44	Милада	Леонарда	Калинка	Маријена
45	Милуша	Лепосава	Клетослава	Маријенка
46	Миља	Мариенка	Ковиљка	Маријола
47	Миљинка	Маријела	Кристин	Маринела
48	Мина	Маријета	Лейла	Марјена

1	2	3	4	5
49	Мица	Маришка	Лили	Матија
50	Негослава	Марјенка	Лима	Меланија
51	Неџмија	Марослава	Линда	Мерлица
52	Нора	Мартина	Лујза	Миломирка
53	Његослава	Матилда	Луџија	Миона
54	Патриџија	Медисе	Љерка	Младена
55	Ратка	Миа	Манусла	Небахат
56	Розалиа	Михаел	Маргарет	Нима
57	Саније	Надире	Меиреме	Ноеми
58	Сенија	Наза	Мелина	Огњенка
59	Симона	Назмије	Мерлина	Павица
60	Сораја	Наја	Мехреиме	Племенка
61	Спасенија	Нана	Мика	Рајна
62	Тађјана	Наталиа	Миладинка	Ратомирка
63	Ћила	Нела	Милосава	Саба
64	Хасида	Рабија	Милотка	Светислава
65	Хасима	Радинка	Милушка	Севнида
66	—	Радованка	Миријана	Станија
67	—	Радосава	Могдолна	Тавита
68	—	Рамона	Натка	Уна
69	—	Рита	Нера	Хеди
70	—	Робертина	Никол	Хена
71	—	Роксанда	Нинослава	Џвија
72	—	Ромина	Ољина	Часлава
73	—	Сакела	Отилија	Шарлота
74	—	Санијела	Патриџија	Шемса
75	—	Серенке	Паула	Шоља
76	—	Сибинка	Петра	—
77	—	Стоја	Пирошка	—
78	—	Тајана	Рамзије	—
79	—	Танкосава	Регина	—
80	—	Татиана	Рела	—
81	—	Фатиме	Сава	—
82	—	Христина	Сека	—
83	—	Цветана	Стадија	—
84	—	Чеџилија	Томислава	—
85	—	Џемиље	Фатима	—
86	—	—	Хајнал	—
87	—	—	Халила	—
88	—	—	Хермина	—
89	—	—	Чарна	—

GRAFIČKI PRIKAZ

najfrekventnijih muških imena

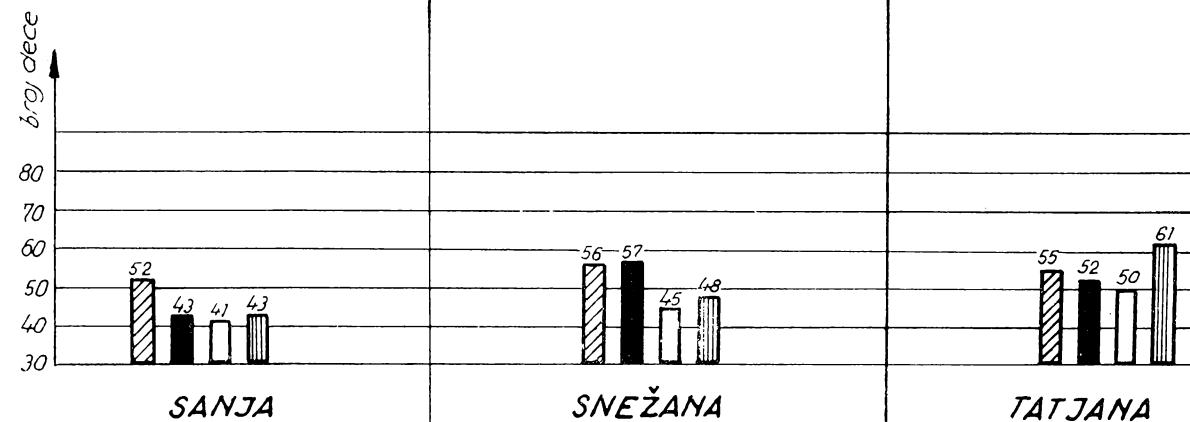
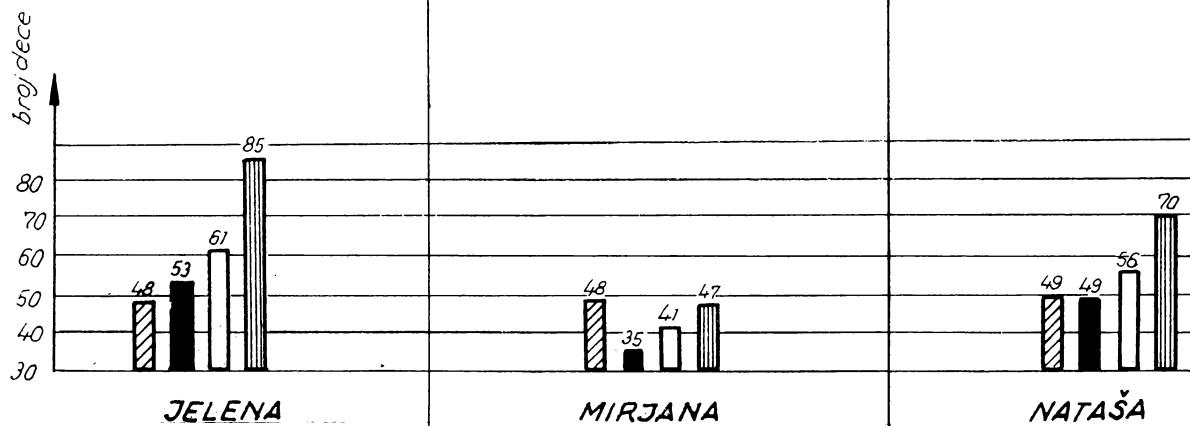
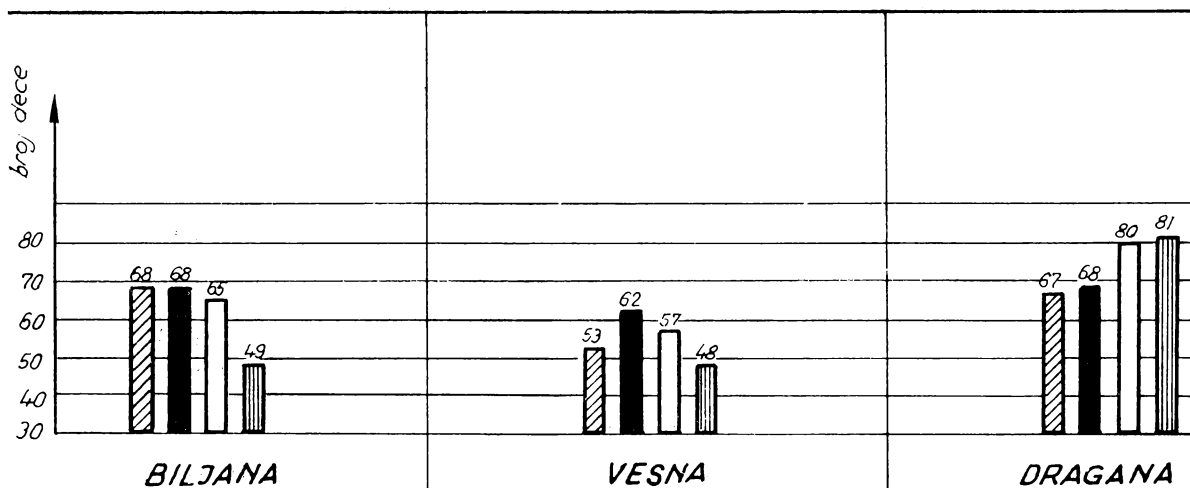
LEGENDA: ▨ 1972. god ■ 1973. god □ 1974. god ▩ 1975. god

GRAFIČKI PRIKAZ

najfrekventnijih ženskih imena

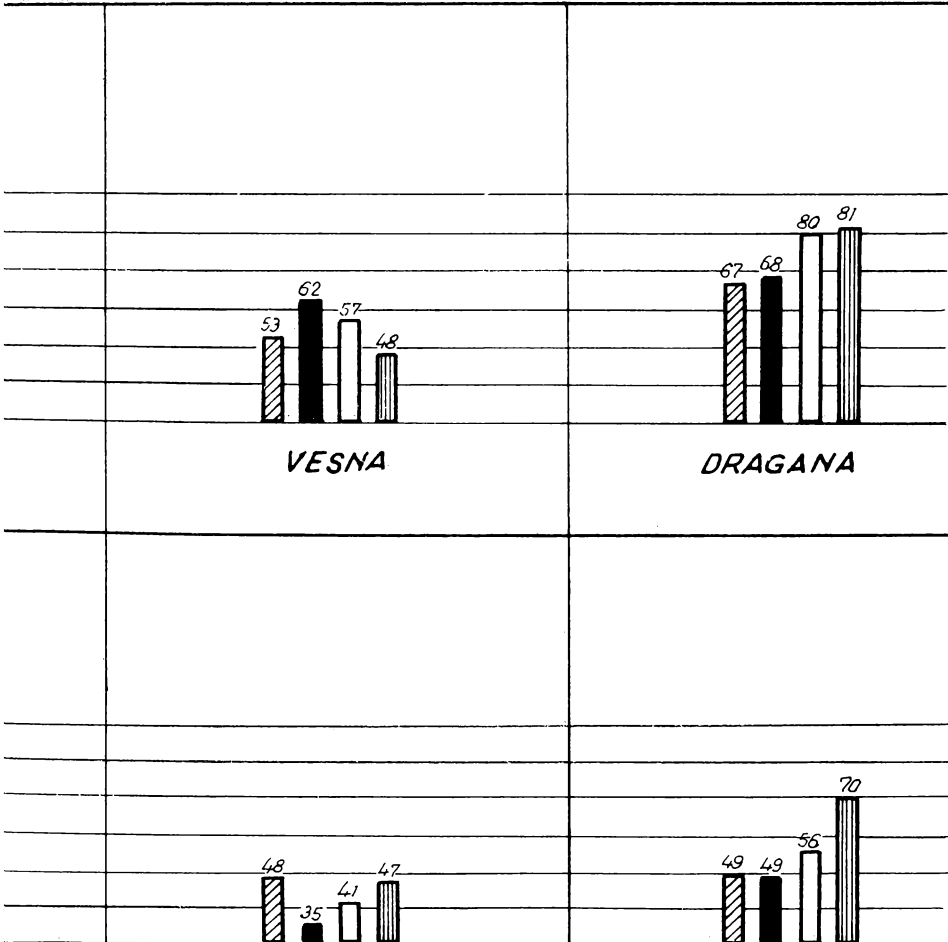
LEGENDA ▨ 1972. god ■ 1973. god □ 1974. god ▤ 1975. god

GRAFIČKI PRIKAZ

najfrekventnijih ženskih imena

1972. god 1973. god 1974. god 1975. god

Миша Голић

ИЗ ОНОМАСТИКЕ МОКРИНА

(ГРАБА)

*Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића*

Мокрин се налази у алувијалној равни реке Аранге, на територији између Тисе на западу, Мориша на северу, старог Бегејског канала на југу и румунске границе на истоку. Од државне границе према Румунији удаљен је око 3,5 а од Мађарске око 12 км.

Неизвестан је постанак назива места Мокрин. У близини данашњег насеља Мокрин постојало је село Хомокрев (од мађарске речи *homok* — песак). Најстарији податак о овом селу датира из 1256. године, и првобитно је представљало посед мађарске племићке породице Vaffafi. Било је настањено искључиво мађарским јобађима (кметовима). Лежало је на реци Аранги (Харангод). Касније, за време турске најезде, мађарских јобађа нестаје и њихово место заузимају Срби.¹

Према мапи Баната, која је по наредби грофа Мерси израђена 1723 — 1725. године, сасвим је опустео Мокрин. Такав је остао све до 22. септембра 1751. када је са Сентошем, који се и данас налази у терену Мокрина, одређен за насељавање неким граничарским породицама из Потисја и Поморишја.²

¹ Приликом пописа из 1557. године није било ни једног Мађара (Летопис православне цркве у Мокрину).

² Године 1751. дошло је до развојничења Потиско-Поморишке војне крајине. Срби који су живели у овој крајини и у њој били војници, после њеног развојничења требало је да постану кметови. Пошто нису могли да се помире са тим, они су почели да се исељавају у Русију. Ово исељавање је било штетно по Аустрију и царица Марија Терезија издаје манифест у коме се, између осталог, каже и то да Срби који су на територији Потиско-Поморишке војне крајине не морају ту остати, већ се могу населити на пустим местима у Банату. Неке граничарске породице из Поморишја биле су одређене за насељавање пустаре Мокрин, али, пре него што су стигле те породице, око 200 граничарских породица из Бачког Потисја прешле су Тису и под оружјем населиле пустару Мокрин. На тај начин постаје најпре шанац Мокрин, а затим село Мокрин, које се 1752. већ спомиње као насеље код којег се налази мост којим иде поштански пут преко Аранге, за Сегедин.

Један део Срба који су тада прешли Саву и Дунав постаће касније становници Мокрина.³

Досељеници који су насељавали Мокрин пристизали су у два миграционим струјама: 1) потиској, знатно већој; 2) поморишкој, знатно слабијој миграционој струји. Што се даље насељавања тиче, оно није велико.⁴

За свог 226-тогодишњег трајања примио је Мокрин многе етнички мање или више туђе елементе. У њему живе разне народности. Има: Хрвата, Цигана, Мађара, Румуна, Немаца . . . Мокрин по последњем попису становништва, извршеном 1971. године, има 7528 становника и то: Срба — 6.560, Мађара — 547, Цигана — 56, Хрвата — 18, Словака — 14, Румуна — 9, Немаца 6, Словенаца — 4, Муслимана — 2, Према статистичким подацима о броју становника има Мокрин: 1921 — 8.745, 1931 — 9.107, 1948 — 8.396, 1953 — 7.984, 1961 — 7.924, 1971 — 7.528. Невидљив је можда испод површине тих 7.528 личних и породичних имена велик број честих „заједничких надимака”. Кажем значајних, јер нису ретки случајеви да овде човек човека не препознаје по имену и по презимену, него га препознаје по надимку.⁵

Надимак је назив који се даје неком човеку по некој његовој особини, по некој сличности са неким⁶ или нечим⁷, по некој згоди⁸ или незгоди⁹, по некој карактерној особини¹⁰, по боји¹¹, занимању¹²,

³ Порекло становника из Потисја и Поморишја лако је утврдити на основу протокола око крштења детета, јер су и после 1751. године долазили кумови из Бачке да крсте децу својих кумова. Нека презимена: Суботички, Решћански, Сенћански, Бајшански — казују из ког места су се неке породице доселиле у Мокрин. Да су Мокринчани потомци тих Срба, закључујемо и на основу исказа неколицине старијих људи. Најстарији члан фамилије Новаков у селу, каже да је слушао од својих старијих да је племе Новаково напустило Косовску Митровицу отприлике пре 350 година и под вођством Арсенија Чарнојевића прешло Саву и Дунав. У селу је и велика фамилија Бадрљица. Њени чланови брижно чувају своју традицију. По њиховом причању и њихови преци су са А. Чарнојевићем дошли у ове крајеве. Један стари из фамилије Голић прича да је њему говорио прадеда да су они дошли из Рашке. И из ових неколико примера закључујемо да је већина Мокринчана пореклом од оних Срба који су са А. Чарнојевићем прешли Саву и Дунав.

⁴ Разлог томе лежи у привилегији од 1774. године по којој становници Диштрикта (у чијем се саставу налазио и Мокрин) нису морали примати странце сем ако то нису сами желели.

⁵ И данас препричава се у овом селу анегдота о ђакону Аркадију из Банатског Аранђелова, који је дошао у Мокрин (у Мокрину пре тога није био) да проси девојку. Хтео је да изненади своју „будућу” невесту и није најавио долазак. Девојку је знао по имену и презимену. Кад је дошао, лутао је по селу, сретао пролазнике и распитивао се за њену кућу. Људи су слегали раменима, одмахивали главом и питали — а како их зову? Ђакон Аркадије то није знао и због тога се, касно увече, вратио одакле је и дошао, без девојке.

⁶ Са неком животињом: Пулишкови, Певцови, Доратови.

⁷ Са неком биљком: Кромпирови.

⁸ Са неким предметом: Дрвењакени, Чокањичини.

⁹ Лепојини.

¹⁰ Буђијини.

¹¹ Бећарови.

¹² Црњини.

¹³ Медарови, Перјарови.

новцу¹³, по врсти неког јела¹⁴, по неком физичком недостатку човека¹⁵, по презимену¹⁶ . . .

Надимци, као и имена, могу бити породични (наследни) и лични (стечени). И једне, и друге, у овом раду бележио сам у Мокрину, од људи и жена, (личне) чак и од деце. Имена сам исписивао по матичној књизи рођених у Мокрину од 1919. до 1977. године, а презимена по катастру власништва кућа у Мокрину. Микротопомастичку грађу коју такође овде доносим исписивао сам из катастарских књига, а проверавао је и допуњавао на терену.

II

ПОРОДИЧНА ИМЕНА

ПОРОДИЧНИ НАДИМЦИ

Аврамов (13)¹⁷

Бабош/, -ови; Радин/, -и
Туран/, -ови; Цац/а, -ини;
Бјлт/а, -ини; Карлић/, -и;
Пилаћар/Пилићарови;

Адамов (7)

Анђуш/а, -ини; Жак/а, -ини;

Албјанић (1)

Алвајин (2)

Антин (4)

Арђелан (1)

Бабић (1)

Бадљица (23)

Бјц/а, -ини;
Брџк/о, -ови; Гардаш/Гардашови;
Глџд/а, -ини; Мбњош/, -ови;
Сипиш/Сипишови

Бајин (1)

Бајић (17)

Бајк/о, -ови; Бџрбјр/, -ови;
Гусак/, -ови; Јањац/, -ови;
Касар/, -ови;

Бајшански (15)

Бџш/а, -ини; Грџј/а, -ини;
Дрвењак/а, -ини; Лџц/а, -ини;
Мјтрџш/, -ови; Чјд/а, -ини;

Бандић (4)

Бањски (5)

Барбул (3)

Бајк (1)

Бачулов (1)

Беленцан (3)

Белош (42)

Дџтан/, -ови; Јбљ/а, -ини;
Пишкинићин/, -и; Пџтк/о, -ови;
Рић/а, -ини; Рџнд/а, -ини;
Фџгеш/, -ови; Чјк/а, -ини;
Шпјл/е, -тови;

Белџшев (1)

Бџрбјков (1)

Бјрдић (1)

¹³ Форинтови, Доларови.

¹⁴ Гембецови, Сармини, Пасуљини.

¹⁵ Мршини, Клемпини.

¹⁶ Бугарчић, Циврић, Карлић.

¹⁷ Бројем у загради означен је број породица.

Бјкић (2)
Благић (2)
Благојевић (3)
Блажић (23)

Боберић (1)
Богарошки (3)
Богосављев (16)

Бојић (3)
Боканић (1)
Бодшков (3)
Бошњак (2)
Бошњаков (6)
Бранковић (1)

Брдарих (13)

Брџански (3)
Бугарчић (4)
Будиша (1)
Булатовић (1)
Бутулија (2)
Бухарица (1)

Васић (1)
Велисављев (1)
Велин (12)
Винчић (6)
Врањичан (1)
Врачев (1)
Вртипрашки (5)
Вругић (1)
Вујасиновић (1)
Вујин (17)

Вујић (3)
Вујичић (1)
Вулетин (3)
Вулић (1)
Вуличевић (1)
Вукобрат (1)
Вукосављев (1)

Гавраниновић (5)
Гаврилов (47)

Гајин (3)
Галешев (14)

Брџк/о, -ови; Ванкул/. -ови;
Денеш/, -ови; Ком/а, -ини;
Комарац/Комарцови; Пдџ/а, -ини;
Цйб/а, -ини; Чокањ/, -ови;
Шпринц/, -ови;

Буђиј/а, -ини; Чаџ/а, -ини;
Врабац/Врапцови; Шондјар/, -ови;

Бдџан/Бдџани
Бодшков/, -и; Брд/а, -ини
Фйшкџл/Фйшкџлови;

Кйртеш/, -ови;
Буњ/а, -ини; Кордвч/а, -ини;

Бйцул/, -ови; Кџлдџр/, -ови;

Буџиниц/а, -ини; Плџцик/а, -ини;
Пуњџв/а, -ини; Штрймфлик/а, -ини;
Шџдп/а, -ини;

Љбйн/Љбйнови; Пйсл/а, -ини;

Беџџр/Беџџрови, Буј/а, -ини;
Буџовац/Буџовцови; Дџрат/, -ови;
Жџк/а, -ини; Лџпој/а, -ини;
Полетџарац/Полетџарцови;
Пуџпч/е, -тови; Рйџ/а, -ини;
Сџхрем/, -ови; Ћџт/а, -ини;
Цџнин/, -и;

Бџдџч/, -ови; Ћџк/а, -ини;
Куџм/а, -ини;

Галић (3)	Кѣчкеш/, -ови;
Гашић (1)	Брк/а, -ини; Гавалéров/, -и;
Гóлић (57)	Гйц/а, -ини; Дўј/а, -ини;
	Дўпит/а, -ини; Ђáрйнк/а, -ини;
	Кўрићан/, -ови; Мáксйћ/Максйћови;
	Пйп/а, -ини; Пўлйш/, -ови;
	Пўр/а, -ини; Рáкош/, -ови;
	Рйчк/о, -ови; Фóрйнт/а, -ини;
	Чáмп/а, -ини; Шáт/а, -ини;
Гóлушин (1)	Гедóв/Гедóвльови; Кéнтр/а, -ини;
Грáбеж (1)	Лáнáћ/Лáнáћови; Пичовáјзли, -ини;
Грáђин (33)	Ѓйрйш/, -ови; Ѓйшкков/, -ови;
	Амбрўш/Амбрўшови; Брц/а, -ини;
Грáстић (13)	Лѣц/а, -ини;
Грўјић (7)	Пињáр/Пињáрови;
Дани́ловић (1)	
Дáничић (1)	Чóрбáр/Чорбáрови;
Дáмјáновић (2)	
Дáчић (1)	
Дѣјáнов (3)	Бáрбул/, -ови;
Дејáновић (1)	
Дѣмић (12)	Дрм/а, -ини; Дўћкáл/о, -ови;
	Ђѣб/е, -етови;
Дѣпóтов (10)	Марјáкин/, -и; Мòкáн/Мокáнови;
	Трлйчáк/, -ови;
Дилбeр (19)	Тўшт/а, -ини; Хáј/а, -ини;
	Цйцáн/, -ови;
Дймитрић (2)	Ђáд/и, -икини;
Дймитри́јевић (1)	
Дйровић (1)	
Дймитровић (1)	
Добри́јевић (1)	
Добросáвљев (9)	Брáнков/, -ови;
Дòкић (9)	Пòк/а, -ини;
Дорóнгин (1)	
Дрáжић (41)	Белòбрвк/, -ови; Дрндáр/, -ови;
	Ђйп/а, -ини; Крèчáр/Крèчáрови;
	Лáшкков/, -ови; Млèкáр/Млèкáрови;
	Мрш/а, -ини;
Дрáгић (3)	
Дрaги́чевић (3)	
Дрáшковић (1)	Бáтков/, -и; Кòбáц/Кòпцови;
Дўдáш (1)	Чáгáр/, -ови; Чѣль/а, -ини;
Дўдић (6)	
Дўкáтáров (4)	Гáјдур/а, -ини; Дáт/а, -ини;
Дўмитров (13)	
Ђòмпорин (1)	
Ђўлвезáн (1)	
Ђўкáнов (9)	Пáјт/а, -ини; Чупáлáт/а, -ини;
Ђўрица (2)	
Жѣлудeк (2)	
Живанић (1)	Пeнцèрáш/Пeнцèрáшови;

Живáновић (3)	Па̀прика̀ш/, -ови;
Жи́вко (1)	
Жи́ржулов (10)	
Зáвишић (18)	Бу́ль/а, -ини; Со̀дда̀ш/, -ови;
Зáкић (1)	Ђо̀с/а, -ини;
Зáрић (1)	Пѐрја̀р/Пѐрја̀рови;
Зе́бић (1)	Ге́ц/а, -ини;
Зе́кић (1)	Ка̀јл/а, -ини;
Зи́нцић (1)	
Зира́мов (11)	
Зо́рић (6)	
Зу́лић (1)	
Зри́нић (12)	Га̀ћа̀ш/, -ови; Ши́мга̀/а, -ини;
Ибра́јтер (21)	
Иванов (2)	
Иветић (1)	Ђо̀пут/а, -ови;
Или́јин (5)	Ма̀зг/а, -ини;
Илић (2)	
Иличин (2)	
Ињац (2)	Бо̀ћу̀н/Бо̀ћу̀нови;
Ја́годин (1)	
Ја́конић (1)	
Ја́нић (31)	Бѐс/а, -ини; Корзи́ц/а, -ини;
	Кр̀к/а, -ини; Ку̀рј/а, -ини;
	Ла̀ндуп/а, -ини; На̀ј/а, -ини;
	Со̀дер/, -ови; Чи́пкар/, -ови;
Ја̀нкелић (1)	
Ја̀нован (1)	
Ја̀ношев (1)	
Ја̀нчић (1)	
Ја̀рић (3)	
Је́лић (1)	
Је́сић (1)	
Јова́новић (4)	
Јо́вић (14)	Ре́шп/а, -ини; Ши́трџ/а, -ини;
Јо́лић (39)	Ба̀рок/Ба̀рдо̀кови; Пе́нк/о, -ови;
	Пи́лчик/а, -ини; Пи́ћол/а, -ини;
	Прлй́ч/а, -ини; Ра̀јз/, -ови;
	Ђу́к/а, -ини; Чи́чк/о, -ови;
	Ши́трољ/а, -ини; Ши́ћу̀р/, -ови;
Јоси́повић (1)	
Камџи́ја̀ш (7)	А̀раћа̀н/А̀раћа̀нски; Ме́дда̀р/, -ови;
	Цу́краз/, -ови;
Ка̀раћ (2)	
Ка̀радин (1)	
Ке́бић (7)	
Ке́кез (4)	
Ке́цић (7)	
	Ки́цин/, -и; Ма̀дда́ч/, -ови;
	Мо̀реш/, -ови; О̀цул/, -ови;
	Пе́вац/Пе́вцови; Пи́цмо̀кер/, -ови;
	Че́ч/а, -ини;
	Ре́мпуж/, -ови;
Ке́кић (1)	
Ки́цош (2)	
Кли́чковић (2)	

Кљајић (16)	Касијан/, -ови; Клѣмп/,а -ини; Крањац/Крањцови; Пилчик/а, -ини; Шунд/а, -ини; Бабић/, -и; Ћулбас/, -ови;
Кнежев (8)	
Кнежевић (4)	
Ковачев (4)	Бангрѳт/Бангрѳтови;
Ковачевић (1)	Коринћ/, -ини;
Ковачић (14)	
Коврлија (2)	
Кѳдранов (3)	
Кѳзарски (14)	Кѳзар/, -ови; Пѣрчин/Перчинови; Шприцик/а, -ини;
Кѳканов (5)	
Константиновић (3)	Бабош/, -ови; Цјврић/, -и;
Кѳштин (2)	
Кѳломпѳр (2)	Њѳњ/а, -ини;
Кѳпчалић (11)	Вртанѳр/Вртанѳрови; Цѳр/, -ови; Шуш/а, -ини;
Кѳсић (28)	
Кѳстин (1)	
Кѳстић (10)	
Кѳтѳр (3)	
Крѳичковић (3)	
Крѳишѳн (13)	
Крѳнета (1)	
Крѳпѳгачин (11)	Бочѳрац/, -ови; Маћѳк/Маћѳкови; Кѣреш/, ови;
Крѳстанов (3)	
Крѳстѳканић (4)	
Крѳстин (25)	Јѳј/а, -ини; Пѣјел/, -ови;
Крѳстић (2)	
Крѳмѳров (3)	
Кѳвизић (2)	
Кѳзманов (1)	
Кулаузов (10)	Кѣлбеш/, -ови; Кѳс/а, -ини; Маѳц/а, -ини;
Лагѳнцин (2)	Јѳпѳнц/а, -ини;
Лаѳичорбић (10)	Лѣтк/о, -ови; Плѳвшов/, -ови;
Лѳзин (1)	Грѳц/а, -ини;
Лѳзић (2)	Брѳичул/, -ови;
Лаѳатѳш (1)	
Лаѳковић (2)	Бѳрн/а, -ини;
Лѳтиновић (2)	
Лаушев (1)	
Лѳнѳкин (6)	
Лѳсулов (1)	Тѳт/а, -ини;
Лѳврѳнски (2)	Сѳјк/о, -ови;
Лѳѳбоја (1)	
Малѳнчић (30)	Гѳлиб/а, -ини; Грѣбеш/, -ови; Јѳдѳр/, -ови; Лѳѳинов/Лѳѳинови; Мѳрић/Мѳрићови; Опѳнѳѳр/Опанѳѳрови; Рѳпоњ/а, -ини; Скорѳњ/а, -ини; Њѳгр/а, -ини;
Мѳлетин (6)	
Мѳлѳтић (1)	
Малѳгѳјски (1)	
Мѳлуцѳков (1)	
Мѳљуѳић (2)	

Мандић (10)	Кйселиц/а, -ини; Тѡль/а, -ини; Фараѡѡв/Фараѡѡвови;
Марјанков (1)	
Марјановић (1)	
Марков (6)	Кукурјак/а, -ини; Лацков/, -ови; Паргѡр/Паргѡрови; Цйцвар/а, -ини;
Маришћан (2)	
Мѡрчета (1)	
Мѡтић (1)	
Мйјуцин (2)	
Миладинов (1)	
Миланков (1)	
Милановић (2)	
Мйлетин (1)	Пўтер/, -ови;
Мйлетић (8)	Врн/, -ови; Крѡмпйр/Кромпйрови; Прцѡль/, -ови; Цйнцика/, -ини; Цѡдан/, -ови;
Мйлојевић (1)	
Милосављевић (1)	
Милѡшев (2)	
Милѡшевић (1)	
Мйлић (1)	
Мйрков (4)	Пйздош/, -ови; Ѓўрчиј/а, -ини; Бйцул/, -ови;
Мйрчић (3)	
Мйтровић (1)	
Мйшков (7)	
Мйшковић (2)	
Нѡдѡлков (23)	Вањѡш/Вањѡшови; Мрвциц/а, -ини; Тўтлик/а, -ини;
Нѡдучин (1)	
Нѡнѡд (1)	
Нйкић (3)	
Нйколић (1)	Мйргеш/, -ови; Сўвачѡр/Сўвачѡрови;
Новѡков (18)	
Новѡковић (3)	
Нѡгрин (3)	
Обрѡдовић (1)	
Огњѡнов (1)	
Остојић (3)	
Оштрић (1)	Чаћ/а, -ини; Ѓўћ/а, -ини;
Павлов (5)	Гѡнцѡр/, -ови; Цйгѡњ/,Цйгѡњски; Чѡч/а, -ини;
Пѡликућин (11)	Бѡрт/а, -ини; Кѡпр/а, -ини;
Пѡјѡков (13)	Пўј/а, -ини; Чѡп/а, -ини; Шѡм/а, -ини; Шѡмиљин/, -и;
Пѡрин (1)	
Пѡрић (17)	Дрѡкул/а, -ини; Кўрб/а, -ини; Рѡѡш/, -ови; Стѡњак/, -ови; Трйвчик/а, -ини; Шандўј/а, -ини; Кўк/а, -ини; Кўкош/, -ови;
Пѡришић (12)	
Пѡркучин (1)	
Пѡтков (3)	
Пѡтров (8)	
Пѡтровић (10)	

Пеца̀рски (5)	
Пива̀рев (3)	
Пле́мић (5)	Ро̀гач/Рога̀чови;
Попадић (9)	Цвѝк/а, -ини;
Попић (5)	Га̀л/а, -ини;
По̀пов (34)	Бѐргер/, -ови; До̀ла̀р/, -ови;
	Крши́н/, -и; Њѐрт/а, -ини;
	Пи́с/а, -ини; Пр̀жѝк/Пр̀жѝкови;
	Слѐпац/Слѐпцови; Шѐвар/, -ови;
	Ши́ја̀к/, -ови;
По̀повић (1)	
Прву̀ловић (1)	
Прека̀јски (5)	Ми́цин/, -и;
Прѝбиш (1)	
Прѝда̀нов (2)	Пу̀лић/Пули́ћови;
Пу̀дар (1)	
Ра̀даковић (1)	
Ра̀дловић (1)	
Ра̀дѝчин (3)	Та̀лај/, -ови;
Ра̀ду̀јко (8)	
Ра̀ду̀ловић (2)	
Ра̀јић (1)	Ви́раг/, -ови;
Ра̀јков (3)	
Ра̀кин (10)	Ка̀ра̀с/Ка̀расови; Лѝмб/а, -ини;
Ра̀мај (1)	
Ра̀ц (11)	
Ра̀цков (2)	
Рѐљин (32)	Бру̀нзика, -ини; Кру̀ћ/а, -ини;
	Пу̀дал/а, -ини; Фи́ф/а, -ини;
	Це́кер/, -ови; Ча̀дор/, -ови;
	Ма̀тинов/Ма̀тинови;
Реши́ански (8)	
Ри́ђички (4)	
Ри́стић (20)	Ђу̀ђош/, -ови; Ко̀рпа̀р/Корпа̀рови;
	Ку̀рт/а, -ини; Па̀ра̀ц/Пара̀цови;
	Цр̃ь/а, -ини;
Ро̀квић (4)	
Ро̀мић (1)	
Са̀бљић (1)	
Са̀ндић (5)	
Сви́рчев (1)	
Се́ђа̀ков (1)	
Сѐкулић (9)	Кли́ц/а, -ини; Сѐгѝн/Сеги́нови;
	Су̀кул/, -ови; Чи́лаш/Чила̀шови;
Си́вачки (12)	Крѐцул/, -ови; Су̀с/а, -ини;
Си́лашки (7)	Бу̀ба̀р/, -ови; Жи́г/а, -ини;
	Пи́њез/Пи́њезови; Шу̀рц/и, -икини;
Си́мић (30)	Ба̀врљ/а, -ини; Ви́р/, -ови;
	Зу̀бер/, -ови; Ла̀лиш/, -ови;
	Нѐп/а, -ини; Ца̀рић/Ца̀рићови;
	Ца̀пур/а, -ини;
Сла̀внић (2)	
Сѝколов (2)	Ца̀нцул/, -ови;
Ср̀бљин (19)	Ки́пан/, -ови; Бу̀кур/, -ови;
Ср̀дић (3)	
Сре́мчев (5)	
Ста̀јић (7)	
Ста̀нковић (1)	Те́м/а, -ини;
Ста̀нчић (9)	

Стѣпанов (5)	
Стѣпанчев (10)	Дўплѣш/, -ови; Пасўль/а, -ини; Пѣкин/, -и; Пицѣн/Пицѣнови;
Стојанов (1)	
Стојановић (1)	
Стојин (1)	
Стојков (1)	
Стојшић (2)	Јошт/а, -ини;
Стўпѣр (5)	
Суботички (1)	Бурйлов/, -ови;
Сувајѣин (12)	Пѣлўш/, -ови;
Тѣтић (10)	Нѣћ/а, -ини; Цѣндр/а, -ини;
Татомиров (1)	Есѣј/Есѣјови;
Татулић (1)	Кѣпѣр/, -ови;
Тѣнкеш (4)	
Тѣрзин (8)	Кѣшничѣр/, -ови;
Тѣрзић (5)	
Тѣшин (20)	Бѣрош/, -ови; Пѣрјѣр/Пѣрјѣрови; Спѣнѣр/, -ови; Цўк/а, -ини;
Тѣпшин (1)	
Тѣдоров (8)	Тўпш/а, -ини;
Тѣдоровић (1)	
Тѣлмѣч (13)	Бѣнцик/а, -ини; Гѣмбѣц/Гѣмбѣцови; Пилкѣћ/Пилкѣћови;
Тѣлмѣчев (1)	
Тѣмић (10)	
Тѣрбица (4)	
Трифўнац (5)	Сѣрм/а, -ини;
Трифўновић (6)	Бриц/а, -ини;
Тричковић (1)	
Трличков (2)	
Трнић (10)	Гѣргеш/, -ови; Кѣчкал/о, -ови; Цинбўлѣш/Цинбўлѣшови;
Тўранов (1)	
Тутурилов (1)	
Тўцаков (16)	Дйкѣл/а, -ини; Кѣжѣр/, -ови; Нѣњ/а, -ини;
Тўрић (1)	
Тўрић (1)	
Тўрковић (1)	
Тўбавић (1)	
Тўшаков (3)	Нѣникин/, -ини; Пўндр/а, -ини;
Тўрвѣт (1)	Шѣј/а, -ини;
Тўвѣјанов (3)	Сѣнт/а, -ини;
Тўвѣтић (2)	
Тўвйјѣн (1)	
Тўвглѣрев (1)	
Тўрнић (1)	Цйнцѣр/, -ови;
Тўцић (1)	Швѣрѣк/а, -ини;
Тўвић (4)	
Тўвѣрак (12)	Кѣлиб/а, -ини; Штрикѣбѣр/Штрикѣбѣрини;
Тўвѣкѣтић (31)	Дйњѣш/, -ови; Лўдѣјницин/, -и; Сйлѣј/Сйлѣјови; Шѣмѣв/Шѣмѣвљови;
Тўвѣлник (1)	

Чѡбанов (11)	Нѡц/а, -ини; Чѡк/а, -ини;
Чѡков (1)	
Чѡнгрѡдин (3)	
Шандѡровић (1)	
Шегрт (2)	
Шербѡција (7)	
Шйјѡк (2)	
Шйпош (5)	
Шйјѡков (1)	Цѡпѡр/, -ови;
Шкѡпина (2)	
Шокловѡчки (8)	Ѓрйш/, -ови; Ѓѡл/а, -ини; Пѡл/а, -ини;
Штѡвин (1)	
Штрѡц (3)	
Шустрѡн (2)	

II

ЛИЧНА ИМЕНА

а. мушка

Аврам	Вѡсйлије
Адам	Вѡско
Аксѡнтије	Вѡлемйр
Александар	Вѡлимйр
Алекса	Вѡлко
Анђѡлко	Вѡљко
Аркѡдије	Весѡлин
Арон	Вйкѡнтије
Арсен	Вйкитор
Атанѡсије	Вйктор
Аца	Вйта
Ацко	Вйтомйр
	Вйћѡнтије
Барна	Влѡда
Бйл	Влѡдимйр
Блѡгодѡр	Влѡдислав
Блѡшко	Влѡјко
Бѡгдѡн	Влѡстимйр
Бѡгољѡб	Влѡтко
Бѡжидѡр	Вѡјин
Бѡривѡј	Вѡјислав
Бѡрис	Вѡјица
Бѡрислав	Вукѡшин
Бѡрица	Вѡк
Бѡшко	
Брѡнислав	Гѡвра
Брѡнко	Гѡврил
Бѡдимйр	Гаврйло
	Гѡбргије
Вѡса	Глигѡрије
Васика	Глиша

Гђјко	Йгњѧт
Гђран	Йгор
Грѧдимир	Илија
Грѧ	Йса
Груја	Йсак
Гута	Йсидор
Дѧмир	Јѧкоб
Дѧмјан	Јѧша
Дѧниел	Јеврем
Дѧнимир	Јѧзда
Дѧривђј	Јѧздимир
Дѧрослав	Јѧфта
Дѧјѧн	Јѧван
Димитрије	Јѧвица
Дђбривђј	Јђво
Дрѧга	Јђца
Дрѧган	Јђгослав
Дрѧгић	
Дрѧгиша	Кѧмѧнко
Дрѧгољ ѡб	Константин
Дрѧгомир	Кђста
Дрѧгѡтин	Кђстадин
Дрѧн	Крѧстифђр
Дрѧнко	Крѧста
Душан	Крунослав
Дѡшко	Кѡзман
Ђђка	Лѧдислав
Ђђрђе	Лѧзѧр
Ђѡка	Лѧбнтије
Ђѡра	Лѧфтѧрије
Ђѡрица	Лѡка
Елѧфтѧрије	
Емил	Љѡбинко
Жѧрко	Љѡбиша
Жѧлимир	Љѡбомир
Жѧљко	Љѡба
Жѧва	Љѡпко
Живѧн	Љѡтица
Живѧца	Мѧкса
Живко	Мѧксим
Живђјко	Мѧлѧш
Живђјин	Мѧрјѧн
Зѧка	Мѧрко
Зѧхѧрије	Мѧрѧнко
Звѧздимир	Мѧртин
Звђнимир	Мѧилан
Здрѧвко	Мѧилѧдин
Злѧтан	Мѧиле
Злѧтко	Мѧилѧнко
Злѧтоја	Мѧилѧта
Злѧтоје	Мѧиливђј
Злѧтомир	Мѧилинко
Зђран	Мѧйловѧн
	Мѧйлѡрѧд
	Мѧйлѡсав
Йван	Мѧйлош
Йѡвица	Мѧилѡтин

Мија	Сава
Мйодраг	Саша
Мирко	Светислав
Мирослав	Светозар
Мита	Север
Мйтар	Сима
Михајло	Симеон
Михаило	Славко
Миша	Славомйр
	Слободан
Наум	Спасоје
Небојша	Срђан
Неда	Средоје
Недљько	Сретен
Ненад	Станимйр
Нестор	Станислав
Неца	Станко
Нецад	Станоје
Неша	Стеван
Ника	Стојан
Никифор	Страхиња
Никола	
Нића	Тадија
Нйћентије	Танасије
Нйћифор	Твртко
Нова	Теодор
Новак	Тима
Новица	Тиматј
	Тимотј
Обрад	Тимошенко
Омер	Тихомйр
	Тодор
Павао	Тома
Павле	Томислав
Паја	Тоша
Панта	Трива
Партеније	Трифун
Паул	
Пера	Ћира
Перица	
Петар	
Предраг	Ћрош
Прока	
Рада	Фйлип
Радивој	Фотија
Радица	Фрања
Радиша	
Радован	
Радольуб	
Радојица	Хранислав
Рајко	
Ранислав	Цвета
Ранко	Цветко
Ратко	
Ратибор	Чеда
Ратомйр	Чедомйр
Реља	
Рйста	
Роберт	Штава

б. женска

Аксѣнија	Гіна
Аксѣнтија	Гòрдана
Алекса̀ндра	Гòрица
А̀на	Грòзда
Ангелѝна	Грòздана
А̀нка	Грофѝна
А̀нита	
А̀ница	Дамја̀нка
А̀нкица	Даниѐла
А̀ња	Данијѐла
А̀нђа	Д`аница
Анђелија	Данићка
Анђелка	Даћинка
Ара̀нка	Даринка
Атанасија	Дафина
Асфенка	Деја̀на
	Десанка
Ба̀рбара	Дија̀на
Билана	Діна
Бисерка	Динка
Блаженка	Добри́ла
Богдана	Добри́нка
Божана	Доротеа
Божанка	Драга
Боја	Драгана
Бојана	Драгиња
Бојка	Драгица
Боси́лька	Драгòјла
Бра̀на	Дрена
Бранислава	Дренка
Бра̀нка	Душанка
Бранкица	Душица
Будимка	
Будинка	Ђула
Будица	Ђулинка
	Ђулка
Ва̀та	Ђурђина
Вели́нка	Ђурђинка
Ве́ра	Ђурка
Ве́рица	
Весела	Ђвгенија
Весели́нка	Ђвица
Весна	Елвина
Ви́да	Елена
Видовдана	Емилка
Видосава	Емилија
Викто̀рија	
Винка	Живана
Виолета	Живанка
Вишња	Живка
Вишњица	Живославка
Ву́ка	
Вукица	Загòрка
Вукосава	Звездана
	Злата
Ге́на	Златинка
Георги́на	Златица

Зора	Милана
Зорана	Миланка
Зорица	Милева
Зорка	Милијана
	Милина
Иванка	Милјинка
Ивона	Миллица
	Милка
Јагода	Милосава
Јадранка	Мйка
Јана	Мира
Јасмина	Мирјана
Јасминка	Мирослава
Јасна	
Јелена	Нада
Јелисавета	Надежда
Јелица	Надица
Јелка	Наталија
Јованка	Наташа
Јудита	Нева
Јула	Невенка
Јулка	Неранца
Јустина	Нинослава
Каја	Обренија
Каранфила	Обренка
Катарина	Олга
Катинка	Олгица
Катица	Оливера
Ковинка	
Ковјана	Пава
Ковјанка	Павка
Константина	Пантелија
Косана	Паулина
Кристина	Перса
Круна	Персида
Ксенија	Плавка
Ксена	Планинка
Кузменија	
Латинка	Раденка
Лекса	Радинка
Ленка	Радбјка
Лепосава	Радмила
Лидија	Ракила
	Регина
Љиљана	Рената
Љубинка	Роза
Љубица	Розика
	Росанда
Магдалена	Ружица
Мара	
Маргарета	Савета
Марија	Савка
Маријана	Савинка
Марина	Сања
Марта	Светлана
Маца	Селена
Меланија	Сенка
Мелита	Сида
Мйла	Славинка

Слѡвица	Тѡња
Слѡвна	Тѡтјана
Слѡвѡјка	Тѡтијѡна
Слѡђана	Тѡкица
Слѡбѡдѡнка	Тѡкла
Смиљана	Теѡдѡра
Смиља	Тѡреска
Смиљка	Тѡинка
Смиљѡнка	Тѡда
Снеђана	Тѡмѡнка
Снеђица	Тѡнка
Сѡња	Тѡјана
Сѡса	
Сѡфија	
Спасѡенија	Фѡма
Спѡмѡнка	
Србѡинка	Хермиѡна
Стѡнка	
Стѡљѡинка	
Стефѡнија	Чѡва
Стѡјѡнка	Чѡрна
Стѡјка	Чѡбрѡинка

III

ЛИЧНИ НАДИМЦИ

а. мушки

Ѕвлика	Банђѡла
Ѕвра	Бѡндѡр
Ѕкави	Бѡндѡре
Ѕки	Бѡндѡрѡш
Ѕкса	Бѡнди
Ѕксѡр	Бѡндѡика
Ѕкута	Бѡндѡте
Ѕлѡмѡња	Бѡнте
Ѕлвѡр	Бѡнтѡка
Ѕлѡј	Бѡнул
Ѕлиба	Бѡњул
Ѕрлави	Бѡпа
Ѕрлика	Бѡпѡћ
Ѕрко	Бѡро
	Бѡца
Бѡбуле	Бѡцѡла
Бѡбулѡко	Бѡцѡн
Бѡвља	Бѡци
Бѡвљѡсти	Бѡчика
Бѡгоња	Бѡца
Бѡкѡђѡ	Бѡшнѡѡ
Бѡлѡ	Бѡбѡѡе
Бѡлѡја	Бѡјка
Бѡлѡшо	Бѡке
Бѡнгасти	Бѡкели
Бѡнги	Бѡлац

Бѣли	Бѹрта
Бѣћа	Бѹртави
Биб̄аров	Бѹса
Бибѣја	Бусао
Бибѣш	Бутикало
Бивни	Бѹца
Бѣки	Бѹцати
Бинѣ	Бѹцкало
Бѣстри	Бѹцул
Бѣнке	Бѹчија
Бѣцли	Бѹчика
Бѣч	Бѹдзе
Благи	Бѹца
Благѣн	
Блатко	Васко
Блѣки	Вашћа
Блѣнта	Ведѣка
Блѣско	Вѣнчика
Блинта	Вѣрѹзни
Бѣбуле	Вилѣвко
Бѣгаль	Вѣлькасти
Бѣгоња	Вѣрац
Бѣгоњѣште	Вѣћника
Бѣдѣр	Влѣшки
Бѣдара	Вѣзѹль
Бѣдѣте	Вѣјвода
Бѣздѣр	Волѣгриза
Бѣздан	Вѣца
Бѣјѣр	Врчак
Бѣје	Вѹгоња
Бѣкѣљко	Вугѣња
Бѣлизѹб	Вѹјка
Бѣнија	Вѹкѣзни
Бѣрбѣль	Вѹкша
Бѣћара	Вѹцков
Бѣкѣне	Вѹчко
Бѣцели	
Бѣци	Гад
Бѣцика	Гадѣш
Бѣцнѹти	Галер
Бѣцѣјко	Гѣндра
Бѣче	Гѣрави
Бѣчкѣна	Гѣрѣв
Бѣраца	Гвѣздени
Бѣрацачѣмпало	Гѣге
Бѣрбужак	Гѣзе
Бѣрѣса	Герѣља
Бѣрња	Гѣгѣја
Бѣрца	Гѣгоје
Бѣрцко	Гѣгѣв
Бѹба	Гѣза
Бѹва	Гѣсте
Бѹзни	Гѣтѣно
Бѹлди	Гѣца
Бѹли	Глѣвко
Бѹља	Гѣда
Бѹљѣнда	Гѣдѣзни
Бѹљѣндра	Гѣдѣбрѣвк
Бѹљѣсти	Гѣмбѣш
Бѹљѣстика	Гѣрѣн

Гòтови	Емисиòнàр
Грбави	Енђука
Грађанко	Еñко
Грйцко	Еñкави
Грўжда	Еñкйна
Грца	
Грча	Жàкàль
Гўбер	Жàки
Гўзија	Жàкро
Грўјас	Жàрки
Гўжда	Ждрòкави
Гўмени	Ждрòка
Гўтисав	Жеђòв
	Жеравица
Дàги	Жйвкасти
Данлоп	Живòтни
Дàнце	Жигйћ
Дебели	Жилàвко
Дебелъàк	Жйласти
Деника	Жйкица
Денитри	Жйле
Дєроња	Жљєцко
Дешàк	Жљàки
Дивльàк	Жљўцика
Дйка	Жмйгавац
Дилеја	Жòгац
Дймица	Жòнглєр
Димйцки	
Дйоксйн	Зàгоња
Добра	Зàгуље
Дòбрика	Зàка
Догинало	Звйкòв
Дòнце	Згòда
Дòнцести	Зєка
Драгàцко	Зєкан
Дрàги	Зєкàне
Дрàmбеште	Зєљасти
Дрєкавац	Зєльòв
Дрўмар	Зєчина
Друмàрко	Зйкави
Дудуле	Зйкија
Дўја	Зòрасти
Дўка	Зоркàне
Дўки	Зòталес
Дўпита	Зрнасти
Дўрго	Зрника
Дўргòжни	Зубати
Дўре	Зўјасти
Дурєнко	Зўка
Дурєнкасти	Зўлòв
	Зўрòв
Бйле	Йбрил
Бипàјло	Йвàзни
Бòле	Йјўка
Бòлйнда	Йка
Бубòв	Йñкàне
Бубретàрко	Йца
Бўбрика	
Бўкйн	Јабите

Јаблѧн	Лашта
Јаголе	Лепули
Јајни	Летко
Јакати	Левѧк
Јакила	Лѣфтрика
Јеврѣј	Лѣца
Једивѣк	Лѣцидер
Јектислав	Лѣцика
Јелѣнко	Ливоња
Јекасти	Лйдана
Јѹле	Лија
	Ликѧно
Кѧјица	Лйкѧзни
Карлѣса	Лица
Кѧча	Лѧби
Кварни	Лѧбило
Кѣбан	Лѧле
Кѣита	Лѧлѧзни
Кѣц	Лѧшко
Кйдрѧн	Лујне
Кикиљѧвко	Луѧвѣрѣ
Кикйѧђи	Луѧц
Кйшко	Лулуги
Кйшура	Лулугйшко
Кѧбѧс	
Кѧби	Љѹки
Кѧзѧр	Љѹтика
Кѧзара	Љѹшни
Кѧзац	
Кѧле	Маргйла
Колѣја	Маѧдука
Кѧпождран	Мајбѧро
Кѧпождрем	Макарѧвко
Корбѧнги	Малѧјац
Корѣја	Мангѧла
Корйје	Марифѧн
Кохѧмо	Марсика
Кохѧне	Мѧрули
Крѣца	Мѧци
Крѣка	Маѧѧно
Крнтија	Мѧчак
Крпѧн	Мѧм
Крѹђа	Мѧша
Крѣцко	Мйгало
Кѹкидант	Мйгастн
Кѹкуле	Мйгѧв
Кулѣја	Мйжугле
Кѹрке	Мйја
Кѹркѣзни	Мйјан
Кѹса	Мйјѹцко
Кѹте	Мйке
Кѹшало	Мйлксивѧј
	Мйлѹш
Лакина	Мйље
Лѧла	Мймија
Лѧле	Мймика
Лѧндо	Мймили
Лѧпйн	Мйнда
Лѧс	Мйндѣшко
Лѧѹш	Мйнистар

Митраќос
 Мйтāш
 Мйтушка
 Мйцко
 Мòласти
 Мòмйш
 Мòндѐн
 Мрќа
 Мртвāјло
 Мугурāне
 Мура̀н
 Мирйћ
 Мурòв
 Мусави
 Му̀сла
 Му̀ћко
 Му̀цко
 Мцò

 Нāнуле
 Нѐбасти
 Нѐдокāз
 Нѐцави
 Нѐцави
 Нйкòјла
 Нйкота
 Нйне
 Нòкати
 Нотāре
 Нурави

 Нòкави
 Нòкина
 Нòњко
 Нòћкòв
 Нўрасти

 Òбāд
 Òкати
 Òкац
 Òле
 Òлик
 Òлика
 Òћкāне

 Пāкул
 Пāкуле
 Пāпан
 Пāпик
 Пāрац
 Пāцика
 Пāцўв
 Пѐђел
 Пѐка
 Пѐпельасти
 Пѐтру
 Пйжòн
 Пйкан
 Пикрйча
 Пилāндош

Пйндрач
 Пйрика
 Пйле
 Пйтња
 Пйћука
 Пйчāј
 Пйшкйца
 Пиштòља
 Пла̀стични
 Пòпара
 Подрѐпāш]
 Пòпика
 Пржòк
 Прија
 Прѝнц
 Прљак
 Прòкуле
 Прпа
 Прцко
 Пу̀ликāзни
 Пу̀ла̀но
 Пу̀љѐште
 Пу̀пац
 Пу̀пуле
 Пурањѐште
 Пу̀ри
 Пу̀рика
 Пу̀рико
 Пу̀рцавиц
 Пу̀рцика
 Пу̀стињāк
 Пустòкрут

 Радйцòн
 Разибòј
 Разу̀лар
 Ра̀поња
 Ратйло
 Ратитрн
 Раткāјло
 Ра̀ца
 Ра̀ча
 Рѐцко
 Рѐчиљўб
 Рйчкеш
 Рòгоња
 Рòгāч
 Рòсивòј
 Рўпār

 Савијѐни
 Сāвкасти
 Сāвула
 Сāвушка
 Сāдлār
 Сāмāт
 Сафāни
 Саркāстични
 Сарòн
 Сāсо

Свѣтихрѣн	Ђурак
Сѣмѣк	Ђућко
Сѣргѣј	Ўдѣсни
Сѣрко	Ўкили
Сѣсор	Урйло
Сѣцивѣј	Ўсни
Сѣцоје	
Сѣвоња	
Сипишко	Фѣлдинѣр
Сѣрац	Фѣгастѣ
Сѣсоје	Фѣгѣв
Сѣћко	Фѣка
Сканпѣла	Фѣкѣр
Скѣрња	Фѣнчи
Слѣкѣр	Фѣнке
Спајангули	Фѣртула
Спѣке	Фѣчка
Спѣнѣр	
Стадоја	Хайћу
Стѣпѣш	Хѣј
Сѣкур	Хѣји
Сѣле	Хѣу
Сурѣки	Хѣча
Сѣзни	
	Цѣва
Тѣзѣк	Цѣја
Тѣша	Цѣле
Тѣше	Цѣне
Тѣкан	Цѣнко
Тѣндијѣри	Цѣпин
Тѣрѣс	Цѣкер
Тѣхи	Цѣга
Тѣшко	Цѣнбура
Тѣза	Цѣнца
Тѣнер	Цѣцвара
Тѣнко	Цѣнбрије
Тѣполе	Цѣки
Тѣциљ	Цѣцке
Тѣчни	Цѣрнобѣрац
Тѣрне	Цѣле
Тѣрѣман	Цѣндра
Тѣрча	
Тѣрчко	Чѣдља
Тѣворѣја	Чѣдор
Тѣупѣж	Чѣје
Тѣургѣзни	Чѣњи
Тѣутко	Чѣпра
Тѣутѣв	Чѣсѣри
Тѣутѣш	Чѣтѣр
Тѣуца	Чѣтрља
	Чѣха
Ђѣрика	Чѣхѣли
Ђѣрко	Чѣшѣки
Ђѣркош	Чѣврѣкља
Ђѣирићѣни	Чѣпа
Ђѣшко	Чѣ-чѣ
Ђѣора	Чѣја
Ђѣоса	Чѣјастѣ
Ђѣштили	Чѣкѣља
Ђѣуле	Чѣкиља

Чóра
 Чóрба
 Чохáи
 Чохáне
 Чóчара
 Чóбрика
 Чóкур
 Чóлын
 Чóпица
 Чóпко
 Чóрика
 Чóча

Sãm
 Sйсика
 Sинсòв

Цàмија
 Цèца
 Цèцуле

Шàмóка
 Шàнтави
 Шàнтáво
 Шèба
 Шервáло
 Шèља
 Шèље
 Шèмили

Шимíлько
 Шèнтер
 Шèрасти
 Шèрни
 Шèшòв
 Шкémба
 Шкòмба
 Шмáга
 Шолáја
 Шòле
 Шòшки
 Шòшòја
 Шрáфоња
 Штаргòја
 Штèте
 Штрóдла
 Штóка
 Шћéвац
 Шукáрни
 Шукèја
 Шóкчија
 Шóлц
 Шóља
 Шóље
 Шóнда
 Шóњало
 Шóћа
 Шóша
 Шóшкуле
 Шóштраñ

б. женски

Áваста
 Áврика
 Áврица
 Алава
 Алáвинка
 Алáвòјка
 Алáјка
 Алкица
 Анèлка
 Анлèјка
 Аñкава
 Арилòвка
 Асика
 Атуцка
 Аквица
 Акйвка
 Ацòјка
 Ашица

Бабарèнка
 Бабука

Бàрèнка
 Бàтка
 Бацáлка
 Бељóшика
 Бèбика
 Бèбица
 Бèза
 Бèкица
 Бèрдава
 Бèркана
 Бисава
 Благáста
 Благèна
 Благèнка
 Блáтинка
 Бòбава
 Бòберка
 Бòбинка
 Бòбица
 Бòдòшка
 Бòјкица

Болāvка	Волўјка
Боркбјка	Волцўјка
Босакива	Вртарица
Босјинка	Врцка
Босислава	Вугавна
Ббцаста	Вўкика
Ббцјнка	Вўла
Ббцбјка	Вўлкица
Бртјнка	Вурјнка
Бртица	Вўцка
Бўба	
Бўбика	Генгава
Бўбица	Генбца
Бўбјка	Гйбица
Бўлисава	Гйгица
Бўлка	Гйгбјка
Бўстислава	Глийгава
Бўткица	Глийшка
	Гбјжава
Варјвка	Гбјазна
Ватика	Горкица
Ватка	Гбтка
Ватрјнка	Готбвјнка
Веверица	Гўјда
Вегета	Гўтјнка
Ведјка	Гўтка
Везувица	
Везўљка	Давка
Велёушна	Давослава
Вёмица	Дёкица
Венјза	Дёцка
Венчавка	Дјла
Веница	Дјлица
Венбвка	Дјмицка
Вёрбвка	Дббрава
Вёсана	Домајјнка
Вёсица	Драгара
Весбјнка	Драгбвка
Вйвица	Дрќквица
Вјдрица	Дрёкица
Вјката	Дрёница
Вјкица	Дрёца
Вјкбрка	Дуплешка
Вјкбвјнка	Дўшкица
Вјла	
Вјмана	Ђавблка
Вјрјнка	Ђеђбвка
Вјрка	Ђйкица
Вирјина	Ђинђбвка
Вјсика	Ђинђўвка
Вјска	Ђбкаста
Вјскблка	Ђўкава
Виславјнка	Ђўкица
Висўљка	Ђўлкица
Вјцика	Ђўрка
Вјцка	
Вбвўнка	Ёлвка
Војасјна	Ёмјнка
Вбјјвка	Ёмица

Ђмка	Љеди
Жабица	Љежбвка
Жарна	Љецидёрка
Жиждјка	Љецика
Ждканица	Љешбвка
Жужинка	Љешкица
Жушката	Љилбшка
Жућка	Љипка
	Љубика
	Љушка
Заката	
Звёкица	
Звёрка	
Звёрката	Марихуша
Звицка	Мацана
Звицкица	Мацкуша
Звоника	Меминка
Звонката	Меца
Звдцка	Мйжуле
Зиника	Мйлава
Зубатица	Мйлала
Зубёрка	Мйлика
Зубика	Мйлицка
Зужара	Мйрёка
Зуката	Мйска
Зураста	Мйцика
Зунзара	Модёларка
	Модила
Ибица	Мокица
Игица	Мокрáвка
Ициница	Молика
Ичкана	Молйнка
	Мршиница
Јагица	
Јакица	
Јаксика	Наника
Јаругица	Наумка
Јёбица	Нйвица
Јездинка	Нйкаква
Јеја	Нйкйвка
Јёкица	Нйнбвка
Јиздица	Нйнука
Јиздбјка	
Јодава	Њакица
	Њаћка
Казйвка	Њйкица
Какбвка	Њйшка
Карица	Њбњка
Каданцёрка	
Кезиница	
Кикица	Облица
Кйлава	Ока
Кйциница	Омица
Ковкйна	
Кокава	
Кокица	Павйнка
Крпица	Павкйна
Кубурка	Павбјка
Кузава	Пакица
Кузица	Пакошава
Куйка	Паана
	Папиница

Папкара	Спйковѧна
Папука	Срѣтка
Пѣкица	Сусрѣвка
Пѣтица	
Пѣчиница	Тѧкма
Пикаста	Тѣтица
Пйкица	Тйкица
Пйковѧна	Тймѡјка
Пйковѧка	Тймѡтѣјка
Пйле	Тйшмана
Пирика	Тѡвица
Пйци	Тѡвјѧнка
Пѡпѡлка	Трйфка
Прѡтка	Тѡгйнка
Пупика	Тѡраста
	Тѡтица
Радйрѧнка	Тѡтѡнка
Рђѧвка	Тѡшата
Рисѡвка	Тѡшка
Рйстика	
Рѡђѧвка	Ђѧкаста
Рѡткица	Ђѧтка
	Ђйкава
Свѣтка	Ђйкица
Свѣткица	Ђѡлиница
Свйкаста	
Сйвѡјка	Фѡчкиница
Сймкава	
Сйслѧвка	Чаѡка
Славйнѧвка	Чашка
Слѧвкйвка	Чйрка
Слѧкана	Чйчка
Слѧткица	
Сѡјкица	
Спѧска	Шѡђка
Спѧсѡвка	Шѡђѡрка

МИКРОТОПОНИМИЈА

Ѐ н т е, Три Ѐнте, врбе

Б ѧ р а, Дѡбока -а; Йвицина -а; Кйртешова -а; Кѣлерова -а; Нѣкина -а; Пѡрке-
шова -а; Рѧјтина -а;

Б ѧ ш т а, Пѡпина -а; Шкѡлска -а;

Б й к ѧ р н и ц а, место где се одгајају бикови;

Б л ѧ т о, Бѣло, потес

Б л и з ѧ н и ц е, хумка

Б ѡ к т ѣ р н и ц а, Мйѡкова -а; Шлйнгерова -а;

Б р д а, Глѧдна, потес

Б р ѣ г, 1) део села 2) Винцићев -г; Рйђин -г;

Б ѡ н ѧ р, Дѡмбин ~; ~ код Кѧте; ~ код Оскѧра; Кѡтов ~; Радушкин ~;

Чѧкошки ~; Шѡнђѧров ~; Шприцикин ~;

Б ѡ л и н о в о, потес

Б ѡ ц ѧ к, Бѧбин, потес

В а ј л е р к а, потес
 В а ш а р њ ш т е, пољана на крај села где се одржавају вашари;
 В и н о г р а д, Гвòздени -и; Лáлини -и; Поп-Гáврин -г; Пòштин -г; Сèнтош -и;
 Сòргин -г;
 В ò д и ц е, потес
 В ò д о п л á в, 1) потес 2) економија;¹⁸
 В ò к, Дòратов -к; Семиклúшке -е;¹⁹
 В р б а, Баба-Бúцине -е; Врáчова -а; Грáстиће -е;

Г р г è т е љ, део села
 Г р é д а, део села
 Г р ò б љ е, Мáло -е;²⁰ Ср̀пско -е; Швáпско -е;

Д е т ó ш е в а ц, потес
 Д ò б, Дúбоки
 Д ò л м а, Дúгачка ~; ~ у Детòшевац; Чòнкина ~;
 Д р ў м, Вáлкaњски ~; Йòшски ~; Кањишки ~; Пáдèјски ~;
 Д р ў м њ и њ, Вáјлèркин
 Д ú д а р а, потес
 Д ú њ á н, Вèлики ~; Јóвин ~; Кèлбешов ~; Кòтов ~; Шòнђáров ~;

Е к о н ò м и ј а, Кнèжева ~; Пúцáрова ~; Тр̀нићева ~;

З è м љ њ ш т е, Пáндýрско -е, потес

Ј á м е, Жйтне
 Ј á м у р е, потес
 Ј á м ú р и н е, Сúвачáрове -е;
 Ј á р о ш, 1. потес 2. поток
 Ј á ў к о в а, део села
 Ј ў т р а, потес

К à н á л, Аро́нов ~; Бèгеј; Дòмбин ~; Букóшин; Шáрампов ~;
 К à п и ј а, Мíлошова, боктерница
 К р с т, Жíжин -т; Лáубов -т;

Л è д и н а; Ївци́на -а;
 Л é н и ј а, Вèлика
 Л њ в а д е, потес

М á к о в о, брег
 М í р к о в а ч а, део села
 М л á к а, потес
 М л њ и н, Грáђина -а;²¹ Фрйцова -а;
 М ò к р њ и н, потес
 М ò с т, Дèвет Гр̀ла²²

Ö д а ј а, део ледине на којој су се одајале овце; Новáкова -а;
 Ö с т р в о, потес

¹⁸ Економије, пекаре и дућане које у овом раду бележим још постоје али се често употребљавају као микропоними тако да нисам могао да их изоставим.

¹⁹ Под називом „Семиклушке воке” прибележио сам овај микропоним и таквог га и исписујем.

²⁰ За ово гробље често се употребљава и назив „Голићево гробље”.

²¹ Позната је још и као Убовићева.

²² Мост се налази на реци Аранги и састоји се од девет лукова који подсећају на грла. Отуда назив „девет грла”.

П а п њ р, потес

П е к а р а, ~ код Кáте; Салатáрова ~; Чупалáтина ~;

П е р њ а н и ц а, потес

П е с а к, потес

П о л љ т и н е, потес

П ђ а т а, место где су се напајале овце; Ђвицина -а; Сйвачка -а;

П о п и н Пáор, потес

П р ђ с и н е, потес

П љ р д и в њ р о ш, сокак

П љ с т а р а, потес

Р љ т и ћ, потес; 1) Мáли -ћ; 2) Вéлики -ћ;

Р ђ а љ, угао; код Банѓића ~; Брџнзикини ~; Кóтов ~; Кукурџикини ~; код Ладичђрбићи ~; код Новáкови ~; код Ђскара ~; Радушкини ~; код Сувајцини ~; код Туркара ~; код Шпрџице ~;

Р љ д и н а, потес

С а л њ ш,

С е љ ш т е, потес

С е н т о ш, потес; 1) Мáли -ш; 2) Вéлики -ш;

С е н т у љ а, потес

С л њ т и н е, потес

С л е п и ц а, потес

С о к њ к, Вéлики ~; Гарави ~; Кљђцвáрмеђ; Кршин ~; Кукурџикини ~; Лёпојин ~; Мáли ~; ~ на Шáјбу; Новáков ~; Ђраве ~;

С љ в а ч а, Адамова ~; Јеркова ~; Јђвићева ~; Крстина ~; Њикића ~; Новáкова ~; Прђдáнова ~; Сйвачка ~; Рёљина ~; Црвена ~;

Т ђ р и н а, ограђен део земљишта (тор) где су се затварале овце; Рáдина -а;

Ћ љ к о в а ц, сокак

Ћ љ п р и ј а, Бакáрна -а; Вéлика -а; Чђнкина -а;

Ў м к а, Бадрљичка -а; Крвáвице -е; Курјáчија -а; Лáлина -а; Ладичђрбића -а; Мáдина -а; Ђдаја -а; Туркарова -а; Шјјáкова -а;

Ў н ч љ ћ, потес

Ў т р и н а, потес

Ф л а с т е р, сокак

Ц љ г а н к а, потес

Ц и г л њ н а, Грёгорџићева -а; Јђкићева -а;

Ш љ н т е р н и ц а, сточно гробље

Ш љ г а в и ц а, потес

Ш љ м и ц а, шума

ЛИТЕРАТУРА

1. Васа Стајић, *Великокикиндски дишџрикти* Нови Сад. (Матица Српска), 1950, страна 466.
2. Милорад Гирић, *Мокрин*, Смитсонова Институција Вашингтон, Археолошко друштво Југославије — Београд, Народни музеј — Кикинда, 1971. године.
3. Статистички билтен, *Појис сџановнишџва и сџанова*, Нови Сад, 1971. године.

Рада Каиновић

ИЗ ОНОМАСТИКЕ СЕЛА БОСУТЕ У ШУМАДИЈИ

*Рађено под руководством
проф. др Јована Кашића*

Босута се налази петнаестак километара југозападно од Аранђеловца. Село је лоцирано на брдовитом терену између Букуље и Рудника. Насеље није ушорено него су куће разбацане по долинама и брдима, а засеоци јако удаљени један од другог. О разбијеном типу села најбоље говори чињеница да у Босути постоје четири гробља (три од раније, а четврто је основано последњих година). Са Босутом се граниче следећа села: Върнице, Трудел, Драгољ, Јеловик, Вукасџци, Трешњевица и Вџкџци.

Село припада северносрбијанским говорима шумадијско-војвођанског дијалекта.¹ Битне особине овог говора се углавном чувају, иако у Босути постоји четворогодишња основна школа од пре првог светског рата. Чувању дијалекатских особина помогла је и релативна удаљеност од градова, а посебно чињеница да се до села веома тешко долазило (асфалтни пут до места изграђен је 1976. године, а кроз село, чији је пречник десетак километара, постоје само врло лоши летњи путеви).

Босута данас има 208 кућа, а старији људи се сећају када је имала око 300 домова. Становништво се бави земљорадњом и сточарством, а често тражи и посао у оближњим варошицама. Није мали број ни оних који напуштају село и запошљавају се тамо где добију посао, па чак одлазе и на привремени рад у иностранство. Наравно, они који одлазе за послом и даље одржавају чврсте везе са онима који остају на земљи и то ће, поред осталих чињеница, имати утицаја на говор села. Треба имати у виду и то да сада сва деца завршавају осмогодишњу школу (од петог разреда уче у Аранђеловцу), добар део их се уписује у средње школе, а у последње време и на факултете. Данас су овде изузетно

¹ Уп. д-р Павле Ивић, *Дијалектологија српскохрватског језика. Увод и шико-кавско наречје*. — Нови Сад (Матица српска), 1956, 73—74.

ретке куће без радио-пријемника и телевизора, а у многе стижу и дневни листови.

Становништво Босуте чува предање о свом пореклу. Већина мисли да су им се преци доселили из околине Сјенице, у коју су раније дошли из Црне Горе, док мањи део себе сматра старинцима.² Везу са Црном Гором потврђује и породични надимак неколико родова *Колашинац*, као и њихова слава *Свети Лука*. Предање да је село имало две цркве (зидине једне постојале су још почетком овога века), као и екавски изговор, сведоче, међутим, да поменути досељеници нису први становници овога села.

Забележала сам све микротопониме које су информатори знали у атару села. Такође сам записала сва презимена и породичне надимке (могуће је да су информатори превидели неки надимак, док један „безобразни“ нису хтели да ми кажу). Имена, хипокористике и личне надимке записала сам само у педесетак кућа, јер нисам могла да обиђем цело село, а информатори нису знали податке о најудаљенијим мештанима. Ипак, записала сам имена, хипокористике и личне надимке оних којих су се сетили, а то су већином домаћини. Због тога ће у овом раду бити нешто више мушких имена.

Уз имена и хипокористике који се више пута јављају и то је забележено. Наравно, ово оцртава стање у испитаним породицама, док би резултати вероватно били друкчији да је обрађено цело село. Ипак, фреквенција поменутих облика употпуниће ономастичку слику Босуте те је због тога и доносим.

Грађу сам сакупила новембра 1977. године. Податке сам углавном записивала од старијих мештана, мада су ми, посебно за имена, хипокористике и личне надимке, драгоцени информатори била и деца. За сакупљену грађу највећу захвалност дугујем Недељку Поповићу (1906) и Комџену Павловићу (1897).

МИКРОТОПОНИМИЈА

Андрејанџин поток — поток, улива се у Босутицу

Бобовик — поток, улива се у Босуту

Босута — село и река (Босуњанин, Босуњанка, босуцки)

Босутица — поток, улива се у Босуту

Букуља — река, од ње и Босуте постаје Качер

Бучје — страна, ливаде и пашњаци

Вис — брдо

Влајковића чesма — извор на имању Влајковића

² О пореклу становништва Шумадије уп. код професора Ивића, *н. г.*, 74. Уп. и Павле Ивић, *Српски народ и његов језик*. — Београд (Српска књижевна задруга, коло LXIV, књига 429), 1971, 53, 56—58.

Вра̀новац — брдо на којем се налази гробље
 Вр̀лаја — речица, од ње и Мртваје постаје Босу̀та
 Вр̀толџија — поток, улива се у Босу̀ту

Гавриловића чѐсма — извор на имању Гавриловића
 Гр̀чки грђб — брдо

До̀љача — долиница, њива
 Ду̀динац — брдо, њиве и ливаде

Ђор̀ђевића њиве — њиве, припадају Ђор̀ђевићима
 Ђор̀ђевића извор — извор, припада Ђор̀ђевићима

Јев̀ђина ко̀са — страна између два потока
 Јова̀новића извор — извор на имању Јовановића

Ка̀чер — река, улива се у Љиг
 Ко̀валук — страна
 Коло̀воз — летњи пут кроз село
 Кру̀глица — брдо на којем је после II светског рата основано гробље

Лй̀пова ра̀ван — висораван
 Лй̀сина — страна и заселак у којем се налази гробље

Љу̀бичица — брдо

Манастѝрина — извор, верују да је крај њега био манастир
 Ма̀ца̀ри — брежуљкаст терен, пашњак, остало предање да је на овом терену било
 „маџарско гробље”

Мѐдина — извор и њива, остало предање да је на овом терену био манастир. На
 овај извор народ долази на Ђур̀ђевдан на уранак, доноси цвеће, кити извор
 и умива се пре сунца.

Мла̀кве — извор
 Мр̀тваја — речица, в. под Вр̀лаја

Па̀влов до̀ — долина, ливаде и њиве
 Па̀влова по̀љана — страна, сада пошумљено
 Па̀пра̀тња̀ча — њива
 Па̀рлог — долиница, њива и шума

Па̀сјача — брдо
 Пѐрина кр̀чевина — њива, припадала доскора удовици Пери

Пѐрина стра̀на — страна, припадала доскора удовици Пери
 Пѐскуша — њиве поред реке Букуље
 Пр̀љуше — терен на којем се налази и истоимено гробље. Исто имс носи и летњи
 пут који ову̀да пролази.

Пр̀љушице — летњи пу̀тић (одваја се од пута званог Пр̀љуше) и терен око њега
 Пр̀ња̀вор — заселак
 Пу̀шница — страна и висораван

Ра̀слова — речица, улива се у Босу̀ту
 Рѐновача — њиве поред реке Букуље

Ста̀менин до̀ — долина, припадала пре 20 год. удовици Стамени
 Ста̀нковача — извор и њиве поред реке Букуље
 Ста̀новй̀ште — блага страна

Тѐовац — брдо

Ча̀ђавац — брдо
 Ча̀нак-во̀да — извор

Ча̀мбовача — извор
 Ча̀вр̀ковина — страна, њиве (пре рата је у селу живео човек са надимком „Ча̀вр̀к“)

ПРЕЗИМЕНА И ПОРОДИЧНИ НАДИМЦИ

Презиме	Породични надимак ³	
	једнина	множина
Антонијевић	Џиганин	Џигани
Балтић	Гусак	Гусани
Благојевић	Бакинац	Бајинци
Богдановић	Тучак	Тучци
	Зец	Зечеви
	Мачак	Мачци
	Ркула	Ркуле
	Шваба	Швабе
Бјовић	—	—
Влајковић	Жаба	Жабе
Вуковић	Сурловац	Сурловци
	Колашинац	Колашинци
Гавриловић	Анђел	Анђели
	Бибара	Бибаре
	Дрдук	Дрдуци
	Калајџија	Калајџије
	Ћасловац	Ћасловци
Глишић	—	—
Даниловић	—	—
Ђорђевић	Патак	Патковци
Јеремић	—	—
Јовановић	Ћумураш	Ћумураши
Јовичић	—	—
Комненовић	Врдаловац	Врдаловци
Костић	Кукавица	Кукавице
Лазић	Дуловац	Дуловци
	Беговача	Беговаче
	Белашљива	Белашљиве
Лекић	Колашинац	Колашинци
Мартиновић	Јарац	Јарчеви
	Пицук	Пицуци
Мијајловић	Цулаш	Цулаши
Мијатовић	Певац	Певчеви
Милинковић	Крилаш	Крилаши
	Сврака//Шврака	Свраке//Швраке
	Црепуља	Црепуље
	Чкуља	Чкуље
Мйнић	—	—
Мирковић	—	—
Обрадовић	Колашинац	Колашинци

³ Породични надимци су најчешће новијег порекла и односе се на по једну кућу или на по неколико домова, а ређе на цео род. У ствари, у већини случајева је у току процес прелажења личног надимка у породични.

Павловић	Букача Вргњаши Кѣпа	Букаче Вргњаши Кѣпе
Пантѣлић	Смицак	Смицаковци
Пѣркић	Кркуша	Кркуше
Петровић	—	—
Поповић	Бакрачар Шандета	Бакрачари Шандете
Радовановић	Колашинац	Колашинци
Радосављевић	—	—
Ранђић	Коришњак	Коришњаџи
Стевановић	—	—
Тѣлић	Банђовац Бѣсник Шѣбоња	Банђовци Бѣсници Шѣбоње
Тѣсић	Маровац	Марѣвци

ИМЕНА

М у ш к а

Алекса́ндар (× 3)	Дра́гиша (× 3)	Мйлета
Бла́гоје	Дра́гован	Мйливоје
Богѣљуб	Дра́гољуб	Мйлисав
Бранислав (× 3)	Дра́гомйр	Мйлован (× 6)
Будимйр ⁴	Дра́гослав (× 4)	Мйлоје (× 2)
	Душан (× 4)	Милѣјко
Вѣлибѣр	Ђѣрђе	Милѣмир
Вѣлимйр		Мйлорад (× 3)
Весѣлин (× 2)	Живомйр (× 2)	Милѣсав (× 2)
Витѣмйр	Живорад (× 2)	Мйлош (× 6)
Владан (× 4)	Живота (× 2)	Милу́тин
Властимйр		Мйрослав (× 2)
Војин	Зо́ран (× 2)	Мѣмйр
Војислав (× 4)	Здра́вко	Негослав
Гојко	Јѣван	Нйкола (× 2)
Гѣран (× 2)	Јѣвица	Нѣван
Градимйр	Ла́зар	Предрѣг
Данило		Ра́дич
Данко (× 2)	Љубомйр (× 2)	Ра́диша (× 6)
Дѣсимйр (× 2)		Ра́дован (× 8)
Дѣбривоје	Микајло (× 2)	Ра́довин (× 2)
Дѣбрѣсав	Мйлан (× 7)	Ра́дојица
Драган (× 6)	Мйленко	Ра́дојко (× 6)

⁴ Запазила сам да се код имена на-мйр (*Будимйр*, *Вѣлимйр*, *Дѣсимйр* и сл.) у говору млађих особа губе поста акценатске дужине.

Раџомѣр	Рајко (× 1) // Рајко (× 1)	Станѣмѣр (× 2)
Раџослав		Стѣвѣн
Раџош	Славко	
Рајѣца	Слободѣн (× 3)	Тѣкомѣр
	Спасоје	Томѣслав

Ж е н с к а

Бѣљана	Златѣца	Нѣтѣлија (× 2)
Бранка (× 2)	Зорица (× 2)	
Будѣмка	Зорка	Обрѣнија
		Олга (× 2)
Вѣра (× 2)	Ївѣнка	Олѣѣца
Вѣрка (× 3)		
Вѣсна	Јѣгода	
Видосава	Јулијана	Цѣрса
Гвоздѣнија	Косана (× 2)	Радѣнка (× 2)
Гордана (× 2)		Радмила (× 3)
Горица	Лѣпосава (× 3)	Радѣјка
Гроздана		Радослава
	Лѣљана	Радѣљка
Данијѣла	Лѣубѣнка (× 2)	Рајна
Даница (× 2)	Лѣубѣца (× 2)	Роксандѣ
Дарѣнка (× 3)		
Дѣсанка (× 4)	Милѣва	Сѣвка
Дѣвна	Милѣна (× 5)	Сѣња
Добрѣнка (× 3)	Милѣнија (× 2)	Слѣвица (× 2)
Драга (× 2)	Мѣлицѣ	Слободѣнка
Драгиња	Мѣлка	Смѣљка
Душѣнка (× 2)	Мѣлѣјка	Снѣжана
	Мѣлѣнка	Спасѣнија
Жѣвѣнка (× 2)	Мѣљана	Стѣмѣнка
Жѣвка	Мѣрјана (× 2)	Стѣнимѣрка
	Младѣнка	Стѣница
Зѣгорка		
Злата (× 2)	Нѣда	Цѣлка
Златѣја (× 2)	Надежда (× 2)	Цѣмљана

ХИПОКОРИСТИЦИ

М у ш к и

Аѣа ⁵ (од Александр)	Блажо (Благоје)	Вѣљо (Велимир)
	Бранко (Бранѣслав)	Вѣсо (× 2, Веселин)
Бѣне (Бранѣслав)	Будо (Будимир)	Владо (Владѣн)

⁵ Ово је једини хипокористик мушког рода који у говору старијих становника Босуте има дугоузлазни акценат на основи и номинатив на -а. Он се, иначе, мења по а-деклинацији (ген. *Аѣѣ*, дат. *Аѣи*) и гради присвојни придев суфиксом -ѣн (*Аѣѣн*). Овде су, међутим, обични облици као *Будо*, *Вѣљо*, *Јово* и сл. (ген. *Буда*, *Вѣља*, *Јова*, дат. *Буду*, *Вѣљу*, *Јову*, присвојни придев *Будѣв*, *Вѣљѣв*, *Јовѣв*), али се у говору млађих особа ссећа утицај а-промене па се чују и ликови *Буда*, *Вѣља*, *Јова* и сл. (ген. *Будѣ*, *Вѣљѣ*, *Јовѣ*, дат. *Буду*, *Вѣљу*, *Јову*, присвојни придев *Будѣн*, *Вѣљѣн*, *Јовѣн*).

Влајо (Владан) Вбјо (× 3, Војислав)	Кóјо (Комнен) Лáзо (Лазар)	Мíћо (Милорад) Мíшо (Милован) Мòшара (Момир)
Дрáго (Драгослав) Дўкић (Здравко) Дўле (Душан) Дўшко (Душан)	Лесáндра (× 3, † Александар) Лецо (× 2, Александар)	Него (Негослав) Пáјо (Спасоје)
Ђóле (Ђорђе)	Љубó (× 2, Љубомир)	Рáко (× 4, Радован)
Жíко (Живомир)	Мíле (Предраг) Мíро (× 2, Мирослав)	Цáне (Станимир)
Јóво (Јован)	Мíћа (Милорад)	Шбóле (Слободан)

Ж е н с к и

Бíља (Биљана) Брéна (Обренија) Бўда (Будимка)	Зóра (Зорка) Јўца (Јулијана) Кóса (Косана) Лéјка (Лепосава)	Нáца (× 2, Наталија) Пáјка (Спасенија) Рáда (× 2, Радмила) Рóса (Роксанда)
Вéра (× 2, Верка) Вíда (Видосава)	Љíља (Љиљана)	
Гóца (Гордана)	Мíка (Миленија) Мíка (Миленија) Мíра (× 2, Мирјана)	Снéжа (Снежана) Цáна (Станимирка) Цíла (Цилка)
Добрíла (Добринка) Дрáгица (Дрáга) Дрáгица (Драгиња)	Нáда (Надежда)	

ЛИЧНИ НАДИМЦИ

М у ш к и

Бáцо (Милован) Бéлй (Драгослав) Бíцо (Живорад) Бўвáч (Радојко)	Жўка (Милорад) Капéтáн (Милан) Карáђбрђе (Милош)	Пўрњó (Милосав) Рáнђо (од през. Ранђић) Рўњó (Радован)
Врѓ (Комнен) Вўле (од през. Вуковић)	Мíкец (Гојко) Мўјó (Радојко) Мўћак (Властимир)	Свилéнац (Радојко) Тáрзан (Драган)
Дўлек (Војислав)	Ќњкáш (Милован)	Цўле (Рајко)
Ђéле (Милутин)	Пљóска (Драгослав)	Чокрљан (Милоје)

Ж е н с к и

Кéца (Лепосава) Пўрњóвка (Милена)	Рáнђóвка (Добринка) Рíца (Душанка)	Чдóйнка (Милена) ⁶
--------------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------

⁶ Надимци *Пўрњóвка*, *Рáнђóвка* и *Чдóйнка* изведени су од надимака мужева (прва два в. горе, док трећи *Чдóца* горе није убележен пошто је реч о покојнику).

Жарко Бошњаковић

ИЗ ОНОМАСТИКЕ ЈАРКА И ШАШИНАЦА

*Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Петровића*

Села Јарак и Шашинци припадају сремскомитровачкој општини. Асфалтним путевима су повезана са аутопутем Београд-Загреб и градовима Румом, Шапцем и Сремском Митровицом.

Према статистичким подацима из 1978. године, у Јарку има 650 домаћинстава са 2300 становника (Срба — 2123, Рома — 120, Хрвата — 40, Мађара — 17), а у Шашинцима 637 домаћинстава са 2685 становника (Срба — 2485, Русина — 163, Рома — 37, Хрвата — 10).

Грађа за овај рад прикупљена је у току 1977. године.

Објашњење скраћеница: ж-женско име, Ј-Јарак, к-канал, м-мушко име, њ-њива, р-река, ул-улица, Ш-Шашинци, ш-шума

I

МИКРОТОПОНИМИЈА

Ѓлуге њ, Ј	Добреч ш, Ј
Ѓтар, Леви -р њ, Ш	Дб, Кбзји -о њ, Ј
Бадњача њ, Ј	Дбл њ, Ш
Бара, Буђановачка -а њ, Ш; Вељка -а њ, Ј	Драјшпиц њ, Ш
Баре њ, Ш	Друм, Митровачки -м њ, Ш
Беглук њ, Ј, Ш	Ђелеповац њ, Ш
Бёговине њ, Ј	Жировец њ, Ј
Борово ул. Ј	Зёмља, Венчанска -а, Мајорицина -а, Паткова -а њ, Ш
Брдо, Црвено -о њ, Ј	
Брест њ, Ш	
Брестак њ, Ј	
Гробљанска ул, Ј, Ш	Јаблан њ, Ш
Добача њ, Ш	Јарчина к, Ј

Каменичка ул, Ш
 Козловац њ, Ј
 Кудош к, Ј, Ш
 Кудошка ул, Ј
 Кучарина, Грујина -а њ, Ј

Ледине, Прњаворске -е њ, Ј
 Леја њ, Ш
 Ливаде њ, Ј, Ш

Међа, Симотска -а њ, Ј

Нова ул, Ј

Ќдоровци њ, Ј

Партизанска ул, Ш
 Појутрица њ, Ш

Редон, Пацински -н њ, Ш

Сава р, Ј
 Савска ул, Ј

Свинчине њ, Ј
 Салаш, Роклић -ш њ, Ш; Фишерев
 -ш њ, Ј
 Симоте њ, Ј
 Страна, Мала -а њ, Ш
 Стрмоглавнице њ, Ј

Табориште њ, Ш
 Турјан њ, Ј

Фрушкогорска ул, Ш

Цветна ул, Ј
 Црвенка њ, Ј
 Црквице њ, Ј
 Црногорска ул, Ј

Ћуприја, Царева -а њ, Ј

Школска ул, Ј
 Шор, Дуги -р; Краљев -р; Црквени
 -р ул, Ш
 Шорић ул, Ш

II

ПАТРОНИМИЈА

а. Презимена

Аврамовић (Ј)
 Алексић (Ј)
 Алимпић (Ј)
 Алинчић (Ш)
 Андрић (Ј)
 Анђелић (Ш)
 Антић (Ш)
 Антонић (Ј)
 Ахметовић (Ј)
 Ђић (Ш)
 Ашћерић (Ш)

Балат (Ј)
 Баловић (Ш)
 Баран (Ј)
 Барић (Ј)
 Барњак (Ш)
 Белић (Ш)
 Беловић (Ш)
 Бездар (Ш)
 Беочанин (Ш)
 Благојевић (Ј)
 Богосављевић (Ј)
 Божић (Ш)
 Бојанић (Ј)

Борога (Ј. Ш.)
 Бошњаковић (Ј)
 Брзаков (Ј)
 Бркић (Ш)
 Будић (Ш)
 Бунчић (Ј)
 Бућан (Ш)

Вазакаш (Ј)
 Васић (Ј)
 Веселиновић (Ј)
 Вйдаковић (Ш)
 Владисављевић (Ш)
 Влајић (Ш)
 Влајковић (Ш)
 Влачић (Ш)
 Врачарић (Ј)
 Врсјковић (Ј)
 Вукадиновић (Ј)
 Вукмировић (Ј)
 Вуковић (Ј. Ш.)
 Вукосављевић (Ј)
 Вуксановић (Ј)
 Вүлетић (Ј)

Гавра́новић (Ш)	Јако́вљевић (Ј)
Га́јић (Ј. Ш.)	Ја́кшић (Ј)
Га́јичић (Ј)	Ја́нковић (Ј)
Га́лијат (Ј)	Ја́нић (Ј)
Га́шић (Ј)	Ја́нчић (Ј)
Гвозде́новић (Ј)	Је́здић (Ш)
Гво́ка (Ј)	Јелесе́ић (Ј)
Гера́товић (Ј)	Јело́вац (Ш)
Гли́горић (Ј)	Јере́мић (Ј. Ш)
Го́јковић (Ш)	Јеринић (Ш)
Гру́бић (Ш)	Је́шић (Ш)
Гру́јић (Ј)	Јова́новић (Ј. Ш)
Грчић (Ш)	Јо́вић (Ј)
Гу́цуњски (Ј)	Јо́вичић (Ј)
	Ју́говић (Ш)
Давинић (Ј)	
Дамја́новић (Ј. Ш.)	Ка́вгић (Ј)
Даничић (Ј)	Ка́тић (Ј)
Дебелáчки (Ш)	Ке́дић (Ш)
Дја́внић (Ш)	Кйра́љ (Ј)
Дйклић (Ј)	Кли́нцџв (Ј)
Дймовић (Ј)	Кљу́новић (Ш)
Добрић (Ј)	Кне́жевић (Ј)
Дома́зет (Ј)	Кова́чевић (Ј. Ш)
Дра́кулић (Ј)	Козе́мко (Ј)
Дрџа́ц (Ш)	Козла́чки (Ш)
Дуго̀шија (Ш)	Кџэ́лић (Ј)
Ду́кић (Ј. Ш.)	Ко́јић (Ј)
	Кџла́к (Ш)
Ђа́ковић (Ш)	Ко́лешник (Ј)
Ђека́новић (Ј)	Ко́раћ (Ј)
Ђу́кић (Ј. Ш.)	Коса́новић (Ш)
Ђу́кнић (Ј)	Кџстић (Ш)
Ђу́рђевић (Ј)	Кџшту́ић (Ј)
Ђу́рић (Ј)	Крсмáновић (Ј)
Ђу́рчић (Ј)	Ку́змић (Ј)
	Ку́љични (Ш)
Ердџла́н (Ј)	Курши́новић (Ј)
Ере́мић (Ј)	Ку́чић (Ј)
Ерић (Ј)	
	Ла́тас (Ш)
Жегáрац (Ш)	Лау́шевић (Ј)
Живáнков (Ј)	Ла́цковић (Ј)
Живáновић (Ј. Ш.)	Лу́жјајић (Ј. Ш)
Живко́вљевић (Ј)	Лу́кић (Ј)
Жу́тић (Ј)	Лу́чић (Ш)
Зде́ла̄р (Ј. Ш)	Ма́киш (Ј)
Здра́вковић (Ј. Ш)	Ма́ковић (Ј)
	Макси́мовић (Ј. Ш)
Иванић (Ј)	Ма́лбашић (Ј)
Ива́нов (Ј)	Мале́нковић (Ш)
Ива́новић (Ш)	Ма́ндић (Ј)
Ива́нчевић (Ј)	Манђелџшки (Ш)
Игња́товић (Ј)	Ма́рел (Ш)
Иђидов (Ј)	Ма́рић (Ј. Ш)
Иђак (Ј)	Ма́ричић (Ј. Ш)
Илић (Ј. Ш)	Марки́чевић (Ј)
Исайловић (Ј)	Ма́рковић (Ј. Ш)

Мартиновић (Ј. Ш)
 Масларић (Ј)
 Матић (Ј)
 Мијатовић (Ш)
 Мйкић (Ш)
 Миланов (Ј)
 Милекић (Ш)
 Миливојевећ (Ш)
 Милинковић (Ј)
 Милиновић (Ј)
 Милић (Ј. Ш)
 Миловановић (Ј)
 Милосевић (Ј)
 Милутиновић (Ш)
 Миљковић (Ш)
 Мирковић (Ј. Ш)
 Мйрчетић (Ш)
 Мйтровић (Ј)
 Михџловић (Ј)
 Мићановић (Ј)
 Мишић (Ј)
 Моцоња (Ј)
 Мўњас (Ј)

Најкић (Ш)
 Неделковић (Ј. Ш)
 Неранчић (Ш)
 Несторовић (Ј)
 Нйкић (Ј)
 Николић (Ј. Ш)
 Новаковић (Ш)
 Новковић (Ш)

Омеровић (Ј)
 Опачић (Ј)
 Орловић (Ш)
 Осатовић (Ј)
 Остојић (Ј)

Павковић (Ј)
 Павловић (Ј)
 Пангелйћ (Ј)
 Пауновић (Ј)
 Пејић (Ш)
 Пејдић (Ј)
 Пекеч (Ш)
 Перишић (Ш)
 Песмок (Ш)
 Петковић (Ш)
 Петровић (Ј. Ш)
 Полић (Ј)
 Поповић (Ј. Ш)
 Прокопљевић (Ј)

Радовановић (Ш)
 Радојчић (Ј. Ш)
 Радонић (Ш)
 Радосављевић (Ј)
 Радуловић (Ш)
 Рајић (Ј)

Ракинић (Ш)
 Ракић (Ј. Ш)
 Раљић (Ј)
 Ранковић (Ј)
 Раствовац (Ш)
 Рашета (Ш)
 Рашковећ (Ј)
 Режук (Ј)
 Репáјић (Ј)
 Речић (Ш)
 Рйпић (Ј)
 Ристановић (Ш)
 Ристић (Ј. Ш)

Саватић (Ј)
 Савић (Ј. Ш)
 Самочета (Ј)
 Санáдер (Ј)
 Сáндо (Ј)
 Свйлар (Ш)
 Секулић (Ј)
 Селáчки (Ш)
 Сеничанин (Ш)
 Симеóновлћ (Ј)
 Сймић (Ј)
 Симóвљевић (Ј)
 Слепчевић (Ш)
 Срдић (Ш)
 Стајчић (Ј)
 Станисáвљевић (Ј)
 Стáнић (Ј)
 Станишић (Ј. Ш)
 Стáнковић (Ш)
 Степановић (Ј)
 Стефáновић (Ј)
 Стефањук (Ш)
 Стојковић (Ј)
 Стојнић (Ш)
 Ступáревић (Ш)
 Сўботић (Ј)

Тадић (Ј)
 Тепавац (Ш)
 Тешић (Ш)
 Тодоровић (Ј)
 Токáновић (Ш)
 Тðмић (Ј. Ш)
 Топáловић (Ш)
 Тðшић (Ш)
 Трифуновић (Ј)
 Трòгрáнчић (Ш)
 Туфегцић (Ј)

Ћирић (Ш)

Ўнијат (Ш)
 Урòшевић (Ј)
 Утржен (Ј)

Фóро (Ј)

Цветинчанин (Ш)	Шандар (Ј)
Цйкота (Ш)	Шельхевеч (Ј)
Цймеша (Ј)	Шестановић (Ј)
Црногорац (Ј)	Шёшић (Ј)
Цукић (Ј)	Шивољски (Ш)
	Шијачки (Ш)
Ча́вић (Ј)	Шйшак (Ј)
	Шўкаљ (Ш)

б. Породични надимци

Арло́вов (Петровић, Ј)	Ка́чулин (Лацковић, Ј)
Бараби́нин (Стојковић, Ј)	Кви́рцл (Станишић, Ш)
Ба́чки (Цвејин, Ј)	Ки́ждра (Латас, Ш)
Бо́јанић (Радинчанин, Ш)	Ко́зјачки (Лацковић, Ј)
Бо́цкалов (Вулетић, Ј)	Ко́либар (Ђурђевић, Ј)
Бре́кић (Никић, Ј)	Ко́ндић (Јовановић, Ш)
Брмо́та (Бркић, Ш)	Ко́рдић (Јовановић, Ш)
Бу́нић (Миљинковић, Ш)	Ко́цин (Вуксановић, Ш)
	Кра́јник (Михајловић, Ј)
Вла́шки (Живковљевић, Ј)	Кра́љев (Вукашиновић, Ш)
Врта́чев (Цвејановић, Ј)	Ку́ранџис (Суботић, Ј)
Вр́цалов (Сенић, Ј)	Ку́ћур (Куршиновић, Ј)
	Ла́ћа́рчев (Марковић, Ш)
Га́јдаш (Селенић, Ј)	Ма́ђистер (Недељковић, Ш)
Га́рин (Грчић, Ш)	Мајсто́ров (Недељковић, Ш)
Глу́вић (Опачић, Ш)	Ма́џар (Тадић, Недељковић, Ј. Ш)
Гр́ги (Неранчић, Ш)	Ми́рић (Милутиновић, Ш)
	Мо́нден (Гајић, Ј)
До́бин (Милутиновић, Ш)	Мр́шин (Селенић, Ј)
Драги́њац (Јакшић, Ш)	
Дре́пош (Миљинковић, Ј)	На́нковић, (Јовановић, Ј)
Ду́дић (Марель, Ш)	
Ду́гур (Црногорац, Ј)	О́рацчански (Јовановић, Ј)
Ђа́ђини (Милутиновић, Ш)	Па́јић (Илић, Ј)
Ђу́раш (Сеничанин, Ш)	Па́нић (Миловановић, Ј)
Ђу́рђевић (Бошњаковић, Ј)	Па́пуга (Врсајков, Ј)
	Пенце́рлија (Јовановић, Ј)
Живо́јинов (Радивоје, Ј)	Пе́трић (Радосављевић, Ј)
	При́тков (Домазет, Ј)
Зельа́јић (Поповић, Ш)	По́нић (Живковић, Ш)
Зече́в (Маленковић, Ш)	
Йванић (Радосављевић, Ј)	Ре́чић (Ђукић, Ш)
	Ро́јин (Репајић, Ш)
Ја́мбор (Јовановић, Ј)	Ру́пић (Радојичић, Ш)
Ја́нек (Лаушевић, Ј)	Ру́сан (Радосављевић, Ш)
Ја́нић (Косановић, Ш)	Ру́шчић (Јовановић, Ј)
Ја́шевић (Николић, Ш)	
Је́лић (Латас, Ш)	Са́вковић (Петровић, Ј)
Је́рић (Јеринић, Ш)	Се́ленин (Радовановић, Ш)
Ју́ре́з (Дебелачки, Ш)	Си́бић (Симовљевић, Ј)
	Ско́кић (Владисављевић, Ш)
Ка́рага (Милић, Ш)	
Ка́рапуц (Драгојевић, Ј)	

Ђирић (Петковић, Ш)

Џаревић (Јовичић, Ј)

Џинџари (Шестановић, Ј)

Џицков (Максимовић, Ш)

Џичин (Миловановић, Ј)

Џебин (Гајић, Ш)

Шајац (Стефановић, Ј)

Шипкалов (Селенић, Ј)

Шипрови (Мађелошки, Ш)

Шмитов (Живанков, Ј)

Штенић (Кучић, Ш)

Шуљманац (Димовић, Ј)

Шумар (Кавгић, Ј)

в. Имена

Аврам (м, Ј)

Аксентије (м, Ш)

Алекса (м, Ј)

Александар (м, Ј)

Александра (ж, Ј, Ш)

Алѐнка (ж, Ј)

Ана (ж, Ј, Ш)

Ангелина (ж, Ј, Ш)

Андрија (м, Ј, Ш)

Анђа (ж, Ј, Ш)

Анђелка (ж, Ј, Ш)

Анђелко (м, Ј)

Аница (ж, Ј, Ш)

Билана (ж, Ј, Ш)

Бланка (ж, Ш)

Богдан (м, Ј)

Богољуб (м, Ш)

Божа (м, Ј, Ш)

Божана (ж, Ј, Ш)

Божидар (м, Ј, Ш)

Бдјица (ж, Ј)

Бдјана (ж, Ј)

Бдривој (м, Ј, Ш)

Борислав (м, Ј)

Борка (ж, Ј)

Босилка (ж, Ј)

Бранислава (ж, Ј, Ш)

Бранислав (м, Ј, Ш)

Бранка (ж, Ј, Ш)

Бранко (м, Ј, Ш)

Братислава (ж, Ј)

Бдшко (м, Ј)

Будимир (м, Ј)

Васа (м, Ј)

Вати́ма (ж, Ј)

Веза (ж, Ј)

Вели́нка (ж, Ј)

Велько (ж, Ј, Ш)

Ве́ма (ж, Ј)

Ве́ра (ж, Ј, Ш)

Ве́рица (ж, Ј, Ш)

Ве́рка (ж, Ј)

Ве́рољуб (м, Ј)

Ве́рослава (ж, Ш)

Весели́нка (ж, Ј)

Ве́сна (ж, Ј, Ш)

Ви́да (ж, Ј, Ш)

Видосава (ж, Ј, Ш)

Видослав (м, Ш)

Викто́рија (ж, Ш)

Винка (ж, Ш)

Витомир (м, Ј)

Вла́да (м, Ј, Ш)

Вла́дета (м, Ј, Ш)

Вла́дислав (м, Ј)

Вла́дица (ж, Ј, Ш)

Вла́стимир (м, Ј, Ш)

Војислав (м, Ј, Ш)

Војкан (м, Ј, Ш)

Вуја́дин (м, Ш)

Вука́шин (м, Ј)

Ву́кица (ж, Ј, Ш)

Ву́косава (ж, Ј, Ш)

Гаври́ло (м, Ј)

Га́ја (м, Ј)

Гвд́зден (м, Ј)

Гвд́зденија (ж, Ј)

Геб́ргије (м, Ј)

Георги́на (ж, Ј)

Гојко (м, Ј, Ш)

Го́ран (м, Ј, Ш)

Го́рдана (ж, Ј, Ш)

Го́спава (ж, Ј)

Госпд́ђинка (ж, Ш)

Гра́димир (м, Ј)

Гр́га (м, Ј)

Гр́здана (ж, Ј)

Да́мјан (м, Ш)

Да́на (ж, Ј, Ш)

Дани́ло (м, Ј, Ш)

Дани́ца (ж, Ј, Ш)

Да́нка (ж, Ј, Ш)

- Даринка (ж, Ј, Ш)
 Дарко (м, Ј)
 Дејан (м, Ј, Ш)
 Десанка (ж, Ј, Ш)
 Десимир (м, Ј)
 Десимирка (ж, Ј)
 Дивна (ж, Ј)
 Дина (ж, Ј, Ш)
 Динка (ж, Ј)
 Дмитар (м, Ј)
 Добривој (м, Ј)
 Добрила (ж, Ј, Ш)
 Добросав (м, Ш)
 Достинџа (ж, Ш)
 Драга (ж, Ј, Ш)
 Драган (м, Ј, Ш)
 Драгана (ж, Ј, Ш)
 Драгиња (ж, Ј)
 Драгић (м, Ј)
 Драгица (ж, Ј, Ш)
 Драгиша (м, Ј, Ш)
 Драгољуб (м, Ј)
 Драгомир (м, Ј)
 Драгутин (м, Ј)
 Дрена (ж, Ш)
 Душанка (ж, Ј, Ш)
 Душица (ж, Ј, Ш)
 Душко (м, Ј, Ш)
- Борђе (м, Ј, Ш)
 Буја (ж, Ј)
 Бурђија (ж, Ј, Ш)
 Бурђица (ж, Ј, Ш)
 Бурица (м, Ј)
 Бура (м, Ј, Ш)
- Ђвген (м, Ј)
 Ђвица (ж, Ј, Ш)
 Ђмил (м, Ј)
 Ђмилија (ж, Ј, Ш)
- Жарко (м, Ј, Ш)
 Жељко (м, Ј, Ш)
 Живан (м, Ј, Ш)
 Живана (ж, Ј, Ш)
 Живанка (ж, Ј)
 Живка (ж, Ј, Ш)
 Живко (м, Ј)
 Живојин (м, Ј)
 Живорад (м, Ј, Ш)
 Живота (м, Ј)
 Жика (м, Ј, Ш)
 Жикица (м, Ј, Ш)
- Загорка (ж, Ј)
 Зарија (ж, Ш)
 Здравко (м, Ј, Ш)
 Злата (ж, Ј, Ш)
 Златко (м, Ш)
 Зоран (м, Ј, Ш)
- Зорица (ж, Ј, Ш)
 Зорка (ж, Ј, Ш)
- Иван (м, Ј, Ш)
 Иваница (ж, Ј, Ш)
 Иваницо (м, Ј)
 Ивка (ж, Ј, Ш)
 Илија (м, Ј, Ш)
 Илинка (ж, Ј, Ш)
 Илона (ж, Ј)
 Ирена (ж, Ј)
- Јадранка (ж, Ј)
 Јаков (м, Ј)
 Јаника (м, Ј)
 Јанко (м, Ј)
 Јасмина (ж, Ј)
 Јасна (ж, Ш)
 Јеврем (м, Ш)
 Јездимир (м, Ј)
 Јелена (ж, Ј, Ш)
 Јеленко (м, Ш)
 Јелисавета (ж, Ј)
 Јелисавка (ж, Ј, Ш)
 Јелица (ж, Ј, Ш)
 Јеремија (м, Ј)
 Јефта (м, Ш)
 Јешко (м, Ш)
 Јован (м, Ј, Ш)
 Јованка (ж, Ј, Ш)
 Јовица (м, Ј, Ш)
 Јозо (м, Ј)
 Јордан (м, Ј)
 Јошка (м, Ј)
 Јула (ж, Ј)
 Јулишка (ж, Ј)
- Каја (ж, Ј, Ш)
 Катарина (ж, Ј, Ш)
 Катица (ж, Ј, Ш)
 Ковиљка (ж, Ј)
 Ковица (ж, Ј)
 Косана (ж, Ј)
 Коста (м, Ј)
 Костадин (м, Ш)
 Кристина (ж, Ј)
 Крстан (м, Ј)
- Лазар (м, Ј, Ш)
 Ленка (ж, Ј, Ш)
 Лепосава (ж, Ј, Ш)
 Лиза (ж, Ј)
 Лука (м, Ј)
- Љилана (ж, Ј)
 Љубинка (ж, Ј)
 Љубинко (м, Ш)
 Љубица (ж, Ј, Ш)
 Љубиша (м, Ј, Ш)

- Љубомир (м, Ј)
 Љупка (ж, Ј)
 Манда (ж, Ј, Ш)
 Мара (ж, Ј, Ш)
 Марија (ж, Ј)
 Марина (ж, Ј)
 Маринка (ж, Ш)
 Маринко (м, Ј, Ш)
 Марица (ж, Ј, Ш)
 Маришка (ж, Ј)
 Маријан (м, Ш)
 Марко (м, Ј, Ш)
 Мартин (м, Ш)
 Меланија (ж, Ј, Ш)
 Мелка (ж, Ш)
 Мијо (м, Ј)
 Мика (м, Ј)
 Мила (ж, Ј)
 Миладин (м, Ј, Ш)
 Милан (м, Ј, Ш)
 Миланка (ж, Ј)
 Миланко (м, Ј, Ш)
 Милева (ж, Ј, Ш)
 Милена (ж, Ј, Ш)
 Миленко (м, Ј, Ш)
 Милеса (ж, Ј, Ш)
 Миливој (м, Ј, Ш)
 Милија (ж, Ј, Ш)
 Милинко (м, Ј, Ш)
 Милисав (м, Ј, Ш)
 Милић (м, Ј)
 Милица (ж, Ј, Ш)
 Милка (ж, Ј, Ш)
 Милован (м, Ј, Ш)
 Милоје (м, Ј)
 Милојко (м, Ј)
 Миломир (м, Ј)
 Милонирка (ж, Ј)
 Милорад (м, Ј, Ш)
 Милосав (м, Ј)
 Милош (м, Ј, Ш)
 Милун (м, Ј)
 Милунка (ж, Ј)
 Милутин (м, Ј)
 Миља (ж, Ј)
 Мирко (м, Ј)
 Миролуб (м, Ј)
 Мирослав (м, Ј)
 Митар (м, Ј, Ш)
 Младен (м, Ј)
 Моммир (м, Ј, Ш)
 Момчило (м, Ј, Ш)
 Нада (ж, Ј, Ш)
 Надежа (ж, Ј)
 Наталија (ж, Ј, Ш)
 Наташа (ж, Ј, Ш)
 Неббјша (м, Ј, Ш)
 Невена (ж, Ј)
- Невенка (ж, Ј, Ш)
 Невенко (м, Ј)
 Негован (м, Ј, Ш)
 Негослав (м, Ј, Ш)
 Неда (ж, Ш)
 Неделько (м, Ј)
 Немања (м, Ј, Ш)
 Ненад (м, Ш)
 Нера (ж, Ш)
 Никола (м, Ј, Ш)
 Нина (ж, Ј, Ш)
 Новак (м, Ј, Ш)
 Новка (ж, Ј)
 Обрад (м, Ј, Ш)
 Олга (ж, Ј, Ш)
 Олгица (ж, Ј, Ш)
 Оливера (ж, Ј, Ш)
 Остоја (м, Ј)
 Пава (ж, Ј, Ш)
 Павле (м, Ј, Ш)
 Паја (м, Ј, Ш)
 Пајка (ж, Ј)
 Панта (м, Ј)
 Пантелија (м, Ј)
 Паун (м, Ј)
 Пејка (ж, Ј)
 Пелка (ж, Ш)
 Пера (м, Ј, Ш)
 Перица (м, Ј, Ш)
 Перса (ж, Ј)
 Петар (м, Ј, Ш)
 Петра (ж, Ј)
 Предраг (м, Ј)
 Раденко (м, Ј)
 Радијана (ж, Ј)
 Радинка (ж, Ј, Ш)
 Радица (ж, м, Ј, Ш)
 Радиша (м, Ј)
 Радмила (ж, Ј, Ш)
 Радован (м, Ј, Ш)
 Радоје (м, Ј)
 Радојка (ж, Ј, Ш)
 Радомир (м, Ј, Ш)
 Радослав (м, Ј, Ш)
 Рајка (ж, Ј, Ш)
 Рајко (м, Ј, Ш)
 Ранка (ж, Ј)
 Ранко (м, Ј, Ш)
 Раско (м, Ј, Ш)
 Ратко (м, Ј, Ш)
 Ратомирка (ж, Ј)
 Реља (м, Ш)
 Ришта (м, Ј, Ш)
 Розалија (ж, Ј)
 Роса (ж, Ј)
 Ружица (ж, Ј, Ш)
 Рушко (м, Ј)

Сава (м, ж, Ј, Ш)	Стѣван (м, Ј, Ш)
Савета (ж, Ј)	Стіпо (м, Ј, Ш)
Савка (ж, Ј)	Стòјан (м, Ј, Ш)
Саранфилка (ж, Ј)	Стòјанка (ж, Ј, Ш)
Светислав (м, Ј, Ш)	Стòјић (м, Ј)
Светлана (ж, Ј, Ш)	Стòле (м, Ј)
Светозар (м, Ј, Ш)	Суља (м, Ј)
Селимир (м, Ј)	
Сенка (ж, Ј)	Тамара (ж, Ш)
Сима (м, Ј)	Танасија (ж, Ш)
Синиша (м, Ј, Ш)	Теодор (м, Ј)
Славица (ж, Ј, Ш)	Тереза (ж, Ш)
Славка (ж, Ј, Ш)	Тихомир (м, Ј)
Славко (м, Ј, Ш)	Тода (ж, Ј)
Славољуб (м, Ј, Ш)	Тодор (м, Ј, Ш)
Слађан (м, Ј, Ш)	Томанија (ж, Ј)
Слађана (ж, Ј, Ш)	Томислав (м, Ј, Ш)
Слободан (м, Ј, Ш)	Томиславка (ж, Ј)
Слободанка (ж, Ј)	Трива (м, Ј)
Смиља (ж, Ј, Ш)	Трњина (ж, Ј)
Смиљана (ж, Ј, Ш)	
Смиљка (ж, Ј, Ш)	Ћира (м, Ј, Ш)
Снежана (ж, Ј, Ш)	
Сока (ж, Ј, Ш)	Ћрош (м, Ј)
Сòња (ж, Ш)	
Софија (ж, Ј, Ш)	Фатима (ж, Ш)
Спасенија (ж, Ј, Ш)	
Споменка (ж, Ј, Ш)	Хелена (ж, Ш)
Срета (м, Ј, Ш)	Хранислав (м, Ј)
Сретен (м, Ј)	
Срѣнко (м, Ш)	Цвѣја (м, Ј, Ш)
Стана (ж, Ј)	Цвѣта (ж, Ј, Ш)
Станија (ж, Ј, Ш)	Цвѣтко (м, Ј, Ш)
Станмир (м, Ј, Ш)	
Станислав (м, Ј, Ш)	Чѣда (м, Ј)
Станица (ж, Ј)	
Станка (ж, Ј)	Штѣфа (ж, Ј)
Станко (м, Ј, Ш)	

г. Лични надимци

Але — Александар (м, Ш)	Бѣла — Олгица (ж, Ј)
Андра — Андрић (м, Ш)	Бѣлка — Драгица (ж, Ш)
Ађа — Андрија (м, Ј)	Бѣлала — Љубиша (м, Ј)
Ађика — Алекса (м, Ј)	Бѣлача — Милош (м, Ј)
Аца — Александар (м, Ј)	Бѣли — Славко, Бранислав (м, Ј, Ш)
	Бѣлов — Бранислав (м, Ј)
Баба — Здравко (м, Ј)	Белòкоза — Мирјана (ж, Ј)
Бабура — Марко (м, Ј)	Бѣћа — Бранко (м, Ј)
Бане — Бранко (м, Ј)	Бѣћинка — Љуба (ж, Ј)
Барун — Митар (м, Ј)	Бешпгара — Миле (м, Ј)
Баруница — Јованка (ж, Ј)	Бòбан — Слободан, Бошко (м, Ј, Ш)
Баџа — Обрад (м, Ј)	Бòбола — Слободанка (ж, Ш)
Баџица — Милован (м, Ј)	Бòда — Слободан (м, Ј)
Баџула — Сава (м, Ј)	Бòксер — Милојко (м, Ј)
Бађа — Живорад (м, Ј)	Бòле — Бошко (м, Ј, Ш)
Бѣба — Слободанка (ж, Ј)	Бòрбаш — Обрад (м, Ј)

Бђћула — Бошко (м, Ш)
 Брђниша — Бранислав (м, Ј)
 Брђтоја — Бранислав (м, Ј)
 Брђћа — Милош (м, Ј)
 Брђка — Сава (м, Ј)
 Брђкан — Сава (м, Ј)
 Брђсилица — Драга (ж, Ј)
 Бђба — Љубица (ж, Ј)
 Бђва — Станислав (м, Ј)
 Бђда — Будимир (м, Ј)
 Бђта — Милутин (м, Ј)
 Бђша — Радован (м, Ј)

Вђња — Иванка (ж, Ј)
 Вђки — Верица (ж, Ј)
 Вђличко — Велимир (м, Ј)
 Вђса — Веселинка (ж, Ј, Ш)
 Вђкица — Верица (ж, Ш)
 Вђја — Војислав (м, Ј)
 Вђцалка — Десанка (ж, Ј)
 Вђка — Вукосава (ж, Ј)
 Вђле — Вукашин (м, Ј, Ш)

Гђвра — Гаврило (м, Ј)
 Гђга — Драгиња, Драган (ж, м, Ј, Ш)
 Гђјчило — Гаја (м, Ј)
 Гђрава — Милица (ж, Ј)
 Гђгула — Добривој (м, Ј)
 Гђјак — Милић (м, Ј)
 Гђра — Гератовић (м, Ј)
 Гђга — Глигор (м, Ј)
 Гђна — Ангелина (ж, Ј, Ш)
 Гђйга — Глигор (м, Ј)
 Гђлуша — Душан (м, Ш)
 Гђга — Гордана (ж, Ј, Ш)
 Гђдлуб — Голубовић (м, Ш)
 Гђља — Живко (м, Ј)
 Гђсинка — Десанка (ж, Ј)
 Гђспојица — Даница (ж, Ј)
 Гђша — Гојко (м, Ш)
 Грђнцула — Боровој (м, Ш)
 Грђба — Грбић (м, Ш)
 Грђле — Грга (м, Ш)
 Гђле — Гуцуњски (м, Ј)
 Гђца — Гуцуњски (м, Ј)

Дђада — Драгана (ж, Ј)
 Дђдула — Радула (ж, Ш)
 Дђјка — Даринка (ж, Ј)
 Дђако — Дарко (м, Ј)
 Дђмша — Дамјан (м, Ш)
 Дђнче — Данка (ж, Ш)
 Дђаца — Даринка (ж, Ј)
 Дђбела — Иванка (ж, Ј)
 Дђско — Десимир (м, Ј)
 Дђвљак — Драган (м, Ј)
 Дђјдо — Димитрије (м, Ј)
 Дђлкан — Радојица (м, Ш)
 Дђна — Дивна (ж, Ј)
 Дђбра — Добривој (м, Ј)

Дрђги — Драгић (м, Ј)
 Дрђда — Милан (м, Ш)
 Дрђзд — Ивица (м, Ј)
 Дђја — Душанка, Душан (ж, м, Ј)
 Дђле — Душко (м, Ј, Ш)
 Дђњац — Драган (м, Ј)

Ђђка — Ђекић (ж, Ј)
 Ђђика — Живан (м, Ш)
 Ђђђа — Борђе (м, Ј)
 Ђђока — Борђе, Георгије (м, Ј)
 Ђђђа — Ђурђица (ж, Ј)
 Ђђука — Ђукић (м, Ј)
 Ђђурика — Ђура (м, Ј)

Ђђма — Емилија (ж, Ј)

Жђивкица — Живка (ж, Ј)
 Жђйжа — Живка (ж, Ј)
 Жђићо — Живорад (м, Ј)
 Жђја — Живан (м, Ј)
 Жђјан — Жутић (м, Ј)
 Жђђа — Радован (м, Ј)
 Жђђинка — Милка (ж, Ј)

Зђгор — Недељко (м, Ш)
 Зђка — Стеван (м, Ј)
 Зђља — Зељајић (м, Ш)
 Зђки — Зоран (м, Ш)
 Зђле — Зоран (м, Ј)
 Зђљац — Зоран (м, Ш)
 Зђуско — Горан (м, Ш)

Љђвче — Иван (м, Ш)
 Иђка — Живка, Илија (ж, м, Ј)

Јђале — Јанко (м, Ш)
 Јђјар — Миладин (м, Ш)
 Јђаре — Жика (м, Ј)
 Јђаца — Јасна (ж, Ј)
 Јђвго — Јевгеније (м, Ј)
 Јђж — Јован (м, Ш)
 Јђздо — Јездимир (м, Ј)
 Јђја — Јелена (ж, Ј)
 Јђјка — Слободанка (ж, Ш)
 Јђка — Драгана (ж, Ш)
 Јђги — Зоран (м, Ј)
 Јђка — Јованка (ж, Ј)
 Јђле — Јованка (ж, Ј)
 Јђца — Јовица (м, Ј)
 Јђуне — Милосав (м, Ј)

Кђдула — Марко (м, Ш)
 Кђзанђија — Живко (м, Ј)
 Капђтаница — Љубица (ж, Ј)
 Кђка — Ратомирка (ж, Ј)
 Кђкана — Драгиња (ж, Ј)
 Кђнгур — Милош (м, Ш)
 Кђри — Гордана (ж, Ш)
 Кђпец — Борђе (м, Ј)

Ки́ка — Станко (м, Ј)
 Ки́но — Бранко (м, Ј)
 Ки́ре — Паја (м, Ј)
 Ко́кан — Недељко (м, Ј)
 Ко́кација — Зоран (м, Ш)
 Ко́ка — Драгица, Драгиша (ж, м, Ј)
 Ко́ле — Драган (м, Ј)
 Ко́раћуша — Владича (ж, Ј)
 Кра́јло — Михајло (м, Ј)
 Кро́вуља — Славко (м, Ј)
 Кра́ца — Јован (м, Ј)
 Кра́ца — Гаврило (м, Ш)
 Кру́ја — Милојко (м, Ј)
 Кру́рјак — Митар (м, Ј)

Ла́ла — Синиша, Радован (м, Ј, Ш)
 Ла́ле — Славко (Јарак)
 Ла́ца — Лазар (м, Ј)
 Ле́ла — Миливој, Радован (м, Ј)
 Ле́ла — Јела, Десанка (ж, Ј)
 Ле́на — Ленка (ж, Ј, Ш)
 Ле́па — Лепосава (ж, Ј)
 Лѝмун — Милун (м, Ј)
 Ли́с — Стева, Влада (м, Ј, Ш)
 Лу́ла — Милунка (ж, Ј)
 Лу́мбало — Милун (м, Ј)

Љи́љанче — Љиљана (ж, Ј)
 Љу́ба — Љубица (ж, Ј, Ш)

Ма́ја — Марија (ж, Ј)
 Ма́кало — Владислав (м, Ш)
 Ма́лајац — Драган (м, Ј)
 Ма́мак — Десанка (ж, Ш)
 Ма́ндрка — Англена (ж, Ј)
 Ма́риз — Миливој (м, Ј)
 Ма́ртинез — Мартин (м, Ј)
 Ма́сни — Драган (м, Ј)
 Ма́тора — Олгица (ж, Ј)
 Ма́хуна — Симеон (м, Ј)
 Ма́ца — Марица (ж, Ј)
 Ма́чак — Драо (м, Ј)
 Ме́дена — Меланија (ж, Ј)
 Ми́ка — Славица (ж, Ј)
 Ми́та — Митар (м, Ј)
 Ми́тко — Славко (м, Ј)
 Ми́ћа — Миливој (м, Ј)
 Ми́ца — Милица (ж, Ј)
 Ми́шић — Гордана (ж, Ј)
 Мо́љац — Јовица (м, Ш)
 Мо́ца — Моцоња (м, Ј)
 Мра́з — Драгић (м, Ј)
 Мр́мот — Милан (м, Ш)
 Мр́шинка — Љубица, Милица (ж, Ј)
 Му́ланко — Миланко (м, Ш)
 Му́ника — Ангелина (ж, Ј)
 Му́са — Десимир (м, Ј)

На́ђа — Надежда (ж, Ш)
 На́јка — Нада (ж, Ш)

На́на — Наталија (ж, Ј)
 На́не — Драган, Нада (м, ж, Ш)
 На́та — Наташа, Наталија (ж, Ј)
 На́ца — Надица (ж, Ј)
 Не́га — Негослава (м, Ј)
 Не́на — Снежана (ж, Ј)
 Не́ца — Светлана (ж, Ј)
 Не́ша — Немања (м, Ј)
 Не́шко — Немања (м, Ј)

Њо́ки — Славко (м, Ј, Ш)
 Њо́ња — Бошко (м, Ш)

О́кац — Боривој (м, Ш)
 О́лена — Јелена (ж, Ј)
 О́ља — Оливера (ж, Ј)

Па́так — Никола (м, Ј)
 Па́ца — Драга (м, Ј)
 Па́чара — Љубица (ж, Ш)
 Пе́пин — Петар, Душко (м, Ј)
 Пе́то — Мирољуб (м, Ј)
 Пи́кара — Ангелина (ж, Ј)
 Пи́кица — Богданка (ж, Ј)
 Пи́лула — Милорад (м, Ј)
 Пи́шко — Милан (м, Ј)
 По́пара — Иван (м, Ш)
 При́ћко — Борђе (м, Ј)
 Про́ђа — Петар (м, Ш)

Ра́де — Радован (м, Ј)
 Ра́да — Радослав, Радојка, Радмила
 (м, ж, Ј)
 Ра́кан — Радомир (м, Ј)
 Ра́ле — Раско (м, Ј)
 Ра́на — Ранко (м, Ј)
 Ра́ша — Радивој (м, Ј)
 Ро́ља — Воја (м, Ј)
 Ру́јка — Ружица (ж, Ј)

Са́ја — Савета (ж, Ј)
 Са́ле — Саша (м, Ш)
 Све́та — Светислав (м, Ј)
 Се́јка — Ружица (ж, Ш)
 Сла́вуј — Миладин (м, Ј)
 Сла́ђа — Слађана (ж, Ј, Ш)
 Сло́јко — Слободан (м, Ј)
 Сна́ја — Ружа (ж, Ј)
 Сне́шка — Снежана (ж, Ш)
 Со́вра — Софроније (м, Ш)
 Спа́са — Спасенија (ж, Ј)
 Сре́јо — Среген (м, Ј)
 Станкóуле — Станко (м, Ј)
 Сте́ле — Стеван (м, Ш)
 Сто́ја — Стојанка (ж, Ј)
 Су́ботар — Гојко (м, Ј)
 Су́ви — Стева (м, Ј)

Та́ја — Миленко (м, Ј)
 Та́шан — Симеон (м, Ш)

Тóма — Томислав (м, Ј)
 Тóтошка — Мирко (м, Ј)
 Тóша — Теодор (м, Ј)
 Тр̀нкеља — Јанко (м, Ј)
 Тр̀пко — Мирко (м, Ј)

Ђéва — Стева (м, Ј, Ш)
 Ђétана — Светлана (ж, Ш)
 Ђóпа — Живко, Бранко (м, Ј)

Фòкица — Зоран (м, Ј)

Хéгер — Слободан (м, Ј)

Цáца — Славица (ж, Ј, Ш)
 Цвéће — Светислав (м, Ј, Ш)
 Цвр̀ља — Станко (м, Ш)
 Цигиница — Ката (ж, Ј)

Цòца — Софија (ж, Ј)
 Цúја — Светлана (ж, Ш)
 Цúјка — Сретен (м, Ј)

Чáвра — Гавра (м, Ј)
 Чађа — Миладин (ж, Ш)
 Чáруга — Славко (м, Ш)
 Чу̀па — Драган (м, Ј)

Ци́ца — Никола (м, Ј)
 Цòрдан — Јордан (м, Ј)
 Ша̀на — Нада (ж, Ј)

Швр̀ћа — Станко (м, Ј)
 Шéнда — Владан (м, Ј)
 Шòкац — Драган (м, Ј)
 Шòленда — Драган (м, Ј)
 Шúшко — Јован (м, Ш)

Момир Пејовић

МИКРОТОПОНИМИЈА СЕЛА ОРАХА У ЉЕШАНСКОЈ НАХИЈИ (ГРАБА)

Рађено под руководством
проф. др Драгољуба Пејровића

Ораси су село на крајњем сјеверозападу Горње Љешанске нахије. На југу и југоистоку граничи се са нахијским селима Штитарима и Бепетићима. У том правцу се даље продужава Љешанска нахија. На сјеверу и сјеверозападу су границе са Команима и Велестовом, и на истоку са Бјелицама.

У номенклатури насеља Ердељановић га означава прво као „велико насеље”, а затим више пута као „село” под знацима навода.¹ Ердељановић га је, због величине и конфигурације терена сматрао сложеним селом. Он осим Ораха као главног села биљежи још „сеоца”: Радомиљ, Липе и Јасикови До. Село се, међутим, развијало², па се испод њега формирало ново сеоце Милошки. Такође су формирана два мала сеоцета: Граб и Команска Осоја, а по једна кућа налазила се под Рђшковџм стрџнџм, на Кућишту и Под Мисочело.

У оваквом саставу Орахе је затекао други свјетски рат, последице кога су наступиле економске емиграције становништва, које и данас трају. Становништво се врло много осуло из свих дијелова села, а у Команским Осојима, на Кућиштима и Под Мисочелом не станује данас нико.

Становништво села Ораха је пољопривредно. Писменост је релативно развијена, јер су Ораси до недавно имали основну школу са четири разреда заједно са Штитарима.

Ипак у селу, иако је имало своју цркву и учитеља, не постоје никакви писани документи о поријеклу становништва и историји села, али је сасвим извјесно да садашњи насељеници нијесу старосједиоци.

¹ Јован Ердељановић. *Стара Црна Гора*. СЕЗ, 1926. књ. XXXIX. стр. 169.

² Ердељановићев подаци су из 1910/11. године.

По једном предању преци данашњих становника синови су Вука Расплачевића, јунака народне пјесме и спорног лика из Његошевог „Горског вијенца”, за кога није утврђено да је историјска личност. Други кажу да је родоначелник становништва Вук са Јабука Велестовачких, такође лик из народне пјесме.³ У питању је исто предање, само су замијењена имена главних личности која су, иначе, по народној пјесми и Његошу сузреници. Предање каже да је тај Вук убио Вука Љешевоступца (исто лик из народне епике и „Горског вијенца”), па морао побјећи, и настанио се на Орасима. Он и синови су дошли у сукоб са старосједеоцима, братством Кошарчића, и све их, до једнога, побили.

О Кошарчићима и данас свједоче остаци темеља више кућа (Кућишта) на крају села према граници са Велестовом, за које се и данас прича да су припадали Кошарчићима. Постоји још једна појединости која може свједочити о ваљаности овог предања, а заснива се на „генерацијској удаљености” садашњих становника Ораха од свог родоначелника: данас на Орасима живи десето, једанаесто и дванаесто покољење становништва, што одговара времену од око 250 година, а то се подудара са временом у коме су живјела сва три Вука.

Данашњи становници Ораха, по тим причама, потомци су три Вукова сина: Пеја, Ђура и Стојана, од којих су се развила садашња три орашка братства: Пејовићи, Ђуровићи и Стојановићи. Јула мјесеца 1977. на Орасима је живјело 9 породица Пејовића, 7 Ђуровића, и 7 Стојановића: свега 23 породице са укупно 66 становника (а имање у Орасима имају 54 породице ових братстава). Становници причају да је уочи рата у селу живјело преко 70 породица, а Ердељановић је оставио податак да их је 1910/11. било 60 (23+23+14).

Грађу коју овдје доносим сакупио сам у току љета 1977. године.

Б а ч в њ к; предио, Гбрњй -к, Дбњй к-

Б е з д а н, пе(ћина)

Б о ј к о в а ч е, л(ивада)

Б њ л о, Вѣлико, Мало

Б о р, Самогвдори -р,

Метилѣви -и, Милбшкй -и, Огорѣли -и

Б и с т њ е р н а, бунар, Ратковѣ, Стојановићкѣ

Б р њ ј е с т, па(шњак), њ(ива), Гбрњй, Дбњй, орашкй

Б у д н а, д(олина)

В и н ђ г р а д и

В ј е н ч е в и, к(амењар)

В ђ д а, Божовића, Стара, Ђетковића

В ђ ђ а, л

В р а ж и ц е / В р а ж њ ц е па

³ У литератури је, међутим, изнесено више различитих предања о поријеклу Вука Расплачевића и његовом потомству, док се о Вука са Јабука Велестовачких, колико је мени познато, нико не отима.

Вр̄ановица, па
Вр̄анчѐвица, б(унар)
Вр̄х, Превјени

Гл̄ава, Силѐв̄а
Гл̄авица, Буквицк̄а, Војнина, Добратинск̄а, Др̄енов̄а, Бедов̄а, Крив̄а, Лијеп̄а,
Љесков̄а, од Граба, од Локања, Рѐшков̄а, Страшничк̄а, Ћурина, Ўбличк̄а,
Гњил̄авица, пут
Голт̄бй̄на, ј(ама)
Голуб̄й̄на, по(љана)
Гом̄йла, г(лавица)
Гр̄аб, дио села, долина
Гр̄ѐда, Ћинов̄а, Ћук̄ов̄а, Марѐјев̄а, Нѐв̄аков̄а, Трешњев̄а, Ћук̄ов̄а, Шуп̄ља;
Мѐдѐв̄е -е
Гр̄ѐб, Ст̄анојев / Ст̄анов̄и; мјесто за сахрањивање некрштених
Гр̄обот̄уша, њ
Гӯвно, Јов̄ановић̄а, Маслов̄о, Патаричино
Гум̄но; од Л̄ак̄е, Чорѐпов̄о

Двогр̄лача, д
Дѐ; Буквицк̄и, Водни, Гѐрњи Јасиков̄и, Добратин, Дѐњи Јасиков̄и, Дренови,
Дубѐки, Дуг̄и, Јавѐрски, Јански, Јасиков̄и, Л̄аничк̄и/Л̄аничк̄и, Мѐдѐв, Мѐ-
тиљев, Орвени, Оцки, Побратов, Пороњиви, Прапратин, Расени, Ўбличк̄и,
Дол̄ѐви, Расовати, Шпирѐвић̄а
Дол̄ина, Биоск̄а, Бјелишав̄а, Брајков̄а, Вѐља, Вучетина, Гајск̄а, Гѐрња, Др̄а-
гѐв̄а, Дугачк̄а, Ћинов̄а, Ћраков̄а, Јов̄анов̄а, Коричк̄а, Крив̄а, Орашк̄а, Пи-
тѐма, Радн̄а, Стѐванов̄а, Ћурина, Цѐск̄а; Граск̄е долине, Цѐрск̄е -е

Дол̄ѐви, њ
Доци, па
Дријен̄ак, њ
Др̄ћа, См̄илов̄а, го(ра)
Дубр̄авице, па
Дугуљ̄ача, д
Дулѐт, по
Дуп̄ље, л

Жаљев̄иште, ш(ума)
Жг̄л̄й̄јеб, д
Ждр̄ијело, Бй̄јелѐ -о, Јов̄ановѐ -о, Кунѐвѐ -о, Ратковѐ -о, Рѐшковѐ -о;
Ив̄анов̄а -а, Магр̄анов̄а -а
Ждр̄иѐце, го

Згр̄аде; Дѐњѐ, Зѐричинѐ, Милѐве, Мрчевѐ, под Ор̄уљ, Тѐтковић̄а
Зев̄евиште, по

Итар̄ац (г. Итар̄ца), б

Јаб̄ука, л
Јама, по
Јама, Бѐгѐв̄а -а, Мрчев̄а -а,
Др̄екалове -е
Јаг̄њ̄йла, па

К̄ам, Црк̄овни, с(тијена)
К̄аменица, Гр̄обот̄ушк̄а -а, Ив̄анов̄а -а;
Цр̄нѐ -е
К̄апа од Р̄азвађѐ, г
Кап̄љ̄уша, пе
Катун̄иште, го
Кил̄яни, го

Р љ п и ц а, Д ђ њ а̄, Н а̄ј до њ а̄
Р љ п и ц е, Гра б ђ в е̄

С в љ н т о ј а, л
С и н љ н о в а ц, њ
С о л љ л а, к
С т а̄ в ђ р, п л а н и н а
С т а̄ ј е, л
С т а н љ ш т а, л
С т о л љ ц а о д В е̄ л љ е̄ њ љ в е̄, б
С т о л о в а̄ ч, к
С т р а̄ н а, В е̄ л љ а̄, М а̄ л а̄, Р ђ ш к о в а̄
С т р м а̄ ц, д
С т р м о г л а̄ в и ц а, п а

С е н о к ђ с, В е̄ л љ љ

Т о р љ н а, л
Т о р љ н е, С т а̄ р е̄, п а
Т р е м е̄ с л а, п о

У б л љ н а, п а
Ў б л и ц е, п р е д и о
У б ђ р, г о
Ў л и ц а, М р ч е в а̄, л

Ф у г а̄ р, д

Ц и ј е п а̄ ц, л
Ц р е в љ љ е, п а
Ц р к в љ ц е, п а
Ц у к у љ а̄ н, с

Ш љ љ е н о в и ц а, п а
Ш љ м а, Д е б е̄ л а̄

РЕГИСТАР НАЗИВА КОЈИ СЕ НЕ НАЛАЗЕ НА СВОМ АЗБУЧНОМ МЕСТУ

Башов крш, Беџова јама, Беџова рупа, Бијело ждријело, Биоска долина, Бјелашава долина, Бјелоџрабова продо, Бобова пећина, Вода Божовића, Бошкова пољана, Брајкова долина, Брајков крш, Брајковске рупе, Буквичка главица, Буквички до

Велико било, Веља долина, Веља њива, Веља присоја, Веља развођа, Веља рупа, Веља страна, Столица од Веље њиве, Веље почивало, Вели сенокос, Водни до, Војнина рупа, Воћ(ско) присоје, Вујадинова рупа, Вукова пећина, Вукојиџина пећина, Вучејиџина пећина, Вучје рупе

Гајска долина, Гојкове рупе, Радомило џорње, Горња долина, Горњи Бачвик, Горњи Бријест, Горњи Јасикови до, Одмич џорњи, Главица од Граба, Грабове косе, Грабове рупице, Граске долине, Гробовиџушка каменница, Гузова продо,

Дебела шума, Дебело осоје, Добрајиџин до, Добрајиџинска главица, Присоје од Долова, Доња плочица, Доња рупица, Доње зграде, Радомило доње, Доњи Бачвик, Доњи Бријест, Доњи Јасикови до, Одмич доњи, Доњи под, Драџова долина, Драџове лаке, Дрекалове јаме, Дрекалове лаке, Дренова главица, Дренови до, Дубоки до, Дубока рупа, Дуџачка долина, Дуџачка пољана, Дуџи до, Дуџо присоје,

Ђевојџин мрамор, Ђедова главица, Ђинова греда, Ђинова долина, Ђокова рупа, Ђоровића продо, Ђукова греда, Ђурђеви процоли

Еракова долина, Еракова пећина

Живаљева рупа

Зеленичка рупа, Змијина рупа, Зоричина рупа, Зоричине зграде

Иванова ждријела, Иванова каменица, Иванова рупа, Идањина рупа, Ийџарачки крш

Јаворски до, Јански до, Јанчина рупа, Јасикова рупа, Јасикови до, Јасикови рогови, Јасикови рт, Јасиково осоје, Јованова долина, Јованове ледине, Јовановића гувно, Јованово ждријело

Кажи(ј)ина прлина, Каџи(ј)ина рупа, Осоје од Киљана, Коз'е рупе, Команска осоја, Команска пољана, Команска рупа, Корицка долина, Косаљева пећина, Косаљево почивало, Косијадиново осоје, Краљева рупа, Кременичка рупа, Крива главица, Крива долина, Рупа из Крстиа, Крушкова рупа, Куново присоје, Куново ждријело
Гумно од лаке, Под у лаку, Ланички до, Лијеја главица, Лијеја рупа, Корито од Лија, Лискове рупе, Главица од Локања,

Љескова главица, Љескова рупа

Мајранова ждријела, Мала развођа, Мала рупа, Мала страна, Мали подић, Мало било, Мало осоје, Мало почивало, Марковића рупе, Осоје од Марковића рупе, Маројево рупе, Маслово гувно, Маслово осоје, Маслово пећина, Масоничин крш, Медов до, Медове греде, Медове лаке, Меке рупе, Мешиљев до, Мешиљеви бори, Милове зграде, Милошки бори, Милошки под, Милошко корито, Мићова рупа, Мишова пећина, Мрчева јама, Мрчева улица, Мрчеве зграде, Мусијавина лазина

Најдоња рупица, Нерањина рупа, Никлина рупа, Присоје Николића, Новакова греда, Новаков под

Оторели бори, Осоје од Ораха, Присоје од Ораха, Орашка долина, Липе орашке, Бријест орашки, Милоши орашки, Орвени до, Зграде под Оруљ, Оцки до, Оцки локањ

Паћи понори, Пајаричино гувно, Пишмоа долина, Пишмоа раздоље, Плавуљина рупа, Плавуљина лаке, Пободени крш, Побрајов до, Лака од њољанице, Поруањиви до, Прајрајин до, Превјени врх, Пројонова пећина, Пројала рупа, Првијали крш

Рагна долина, Радованове рупе, Рађенова пећина, Разваћ(с)ки крш, Рајићево кућиште, Рајкин локањ, Рамни обер, Расени до, Расовајин долови, Рајкова бистијерна, Рајкова главица, Рајково ждријело, Ремички крш, Рошкова страна, Рошково ждријело,

Савићев мрамор, Савичине рупе, Самойвори бор, Секулина рупа, Сиљева глава, Сишјева пећина, Сишјево корито, Смаилова дрћа, Сијанојев гроб, Сиша вода, Сишаре торине, Ситванова долина, Ситојановићка бистијерна, Ситрашничка главица, Ситрмачке процоли, Суво присоје

Тисова рупа, Трешњева греда, Трешњева рупа, Трмачка рупа, Тройине рупе, Турчиновића под,

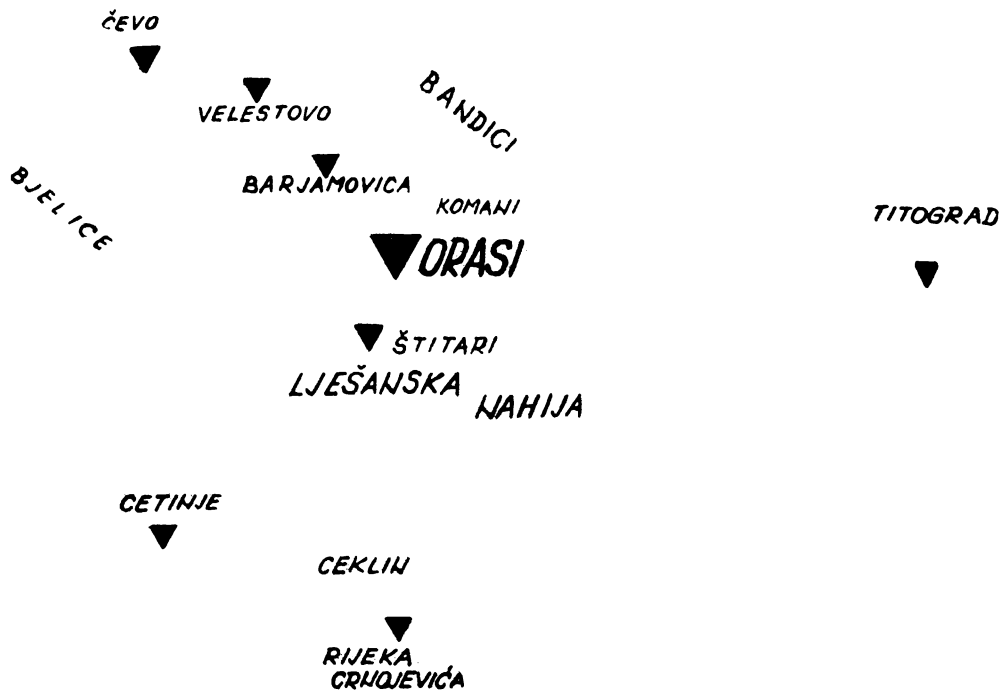
Ћејелина рупа, Вода Ћејковића, Зграде Ћејковића, Ћукова греда, Ћурина долина, Ћурина главица,

Убличка главица, Ублички до, Уљаничка рупа

Церова плоча, Церова процо, Церске долине, Цеска долина, Цмиљанин под, Црвени подић, Црковни кам, Црне каменице, Црно осоје

Чесће рупе, Чорјево гумно

Широке рупе, Долови Шијровића, Под у Шуљеновице, Шуйља греда.

DOLOŽAJ SELA ORAHA

С А Д Р Ж А Ј

Предраг Пипер — Обележавање просторних односа предлошко- падежним конструкцијама у савременом руском и савременом српско- хрватском књижевном језику	1
Љиљана Суботић — Значење и функција глаголских прилога у ро- ману „Уста пуна земље” Бранимира Шћепановића	53
Југослава Арсовић — Акцент именица женског рода у говору Блаца и околине	69
Гордана Станковић — Неке особине гласовног система у говору села Велике Барне у општини Грубишно Поље	81
Милица Лађевић — Лична имена у Новом Саду (1972—1975)	93
Мита Голић — Из ономастике Мокрина	131
Рада Каиновић — Из ономастике села Босуте у Шумадији	159
Жарко Бошњаквић — Из ономастике Јарка и Шашинаца	167
Момир Пејовић — Микротопонимија села Ораха у Љешанској нахији	179